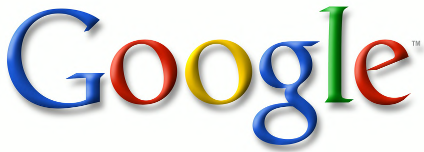

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES

В. А. Поповъ

ВЕНЕЦЪ АСБУЧНІИ

или

Нравственны наставленія по азбуквенно, изъ съчиненія та на Св. Д. Ростовскый прѣведе ся отъ първообразно-то наново Бългаpскый языкъ.

ИЗДАВА

Х. Іорданъ, Х. Вълковъ Шюмненицъ.

ИЗДАНІЕ ПЪРВО.

БУКУРЕЩЪ.

—

Въ Народнѫ-тѫ Книгопечятницѫ, на Стефана Расидескула.
Улица Немцяскѫ, Хану Германъ.
1863

886

Какъ трѣбва да си радваме само въ едного Господа, а не въ гнилы-ты вещи на той свѣтъ.

Радосте моя! избави мя отъ оныя что мя заобыколявать, дума пророкъ (псал. 31.) Както, кога-то Ангелъ думаше Товію: радвай ся, рѣче, Товіе! радость да ти бѫде всякога; а Товій отговори Ангелу: Каква радость за менѣ, като сѣдѭ въ тьмнотѫ, небеснѫ свѣтлинѫ не виждамь?

Тъй что ще да бѫде за радость на душѭтѫ, когато сѣдѭ въ тѫзи плачевнѫ долинѫ, въ тьмнинѫ и смьртнѫ сянкѫ, въ безсловесны наслѣдствія; като ся не надѣѭ на ничто друго, само на смьрть, само оттука разлѫчяніе, само на незнайны слѣдствія? Зачто каква радость може да бѫде томува, кой-то е въ скърби и горчивины? Какво развеселяваніе на оногова, кой-то сѣди въ тьмнинѫ? какво улекченіе на оногова, кой-то ся намира въ вериги?

Какво утѣшеніе на оногова, кой-то ся надѣва на горчивѫ-тѫ смьрть? Никакво.

Съ что желаешъ да ся утѣшишь? съ свѣтовнѫ-тѫ славѫ ли, коя-то лесно изчезва? съ иманіе ли, или богатотво, кое-то скоро ся загубва? съ наслажденія ли, или тѣлесны похоти (пощевкы,) що ся прѣобращать въ мрѫсотѫ и гной? Съ благолѣпіе-то ли, или тѣлеснѫ хубость, коя-то лесно повѣхнува, и става прахъ и пепелъ? Человѣче! нѣма съ что да ся утѣшишь на тоя плачевный свѣтъ, нъ повече струити ся да плачешь и ридаешь, зачтото не сѣдишь въ отечество-то си, нъ въ заточеніе; не си въ миръ и тишинѫ, нъ въ борбѫ на силны боеве, не въ радости и увеселенія, нъ въ тѫзи плачевнѫ долинѫ Кой длъжникъ е веселъ? кой запрѣнъ въ тьмницѫ може да бѫде успокоенъ? кой ся радва, когато чяка смьрть? Никой. Зачтото тоя свѣтъ е пъленъ съ плачь, а не съ веселбѫ, съ скърбь и грыжѫ, а не съ радость, съ тягóтѫ и горчивинѫ, а не съ расутешеніе. Въ него нѣма нчто постоянно и не промѣнимо. Свѣтовна-та радость всякога е размѣсена съ скърбъ, веселба-та съ печяль, слава-та прѣминува, богатство-то изчезва, хубость-ть ся измѣнува въ прахъ и пепель, тѣлѣсно-то наслаждеціе ся прѣобраща въ мрѫсотѫ и гной; най-сѣтнѣ всичкы-ты тыя ся прѣсачѭть отъ напраснѫ смьрть и свършвѫть ся. На тоя свѣтъ ничто нѣма достойно за радость и веселбѫ, ничто достойно за растушеніе нъ всичко е исплънено съ плачь и съ рыданіе: сuе

та свѣтствѫ животъ-тъ человѣческы. Человѣкъ сѧ ражда отъ гнилость, расте въ болѣсти и недѫгы; а изнѹрꙗва си живота въ скърби и печꙗли, въ мълвѫ, въ кѹрѫ, незнаꙗніе и въ всꙗко непостоꙗнство: зачтото отвсѫдѣ бѣды. отвсѫдѣ нападѣніꙗ, отвсѫдѣ гоненіꙗ, отвсѫдѣ бойници и противоборци, отвсѫдѣ борбы и неѹдоменіе, отвсѫдѣ страхъ и трѣпетъ, отвсѫдѣ нѣма миръ и спокойствіе. Всичкый свѣтъ е пъленъ съ бѣды и немирѹваніꙗ; накѫдѣто сꙗ обърнешь, всѫдѣ виждашь борбѫ и бой: отъ еднѫ странѫ бори лакомство, а отъ дрѹгѫ піꙗнство; отъ еднѫ странѫ мързелъ, а отъ дрѹгѫ нечѹвствѹванíе; отъ еднѫ странѫ похоть, а отъ дрѹгѫ мрѫсно раченіе (стараніе); отвсѫдѣ страхъ, отвсѫдѣ грѣхъ и прѣстѫпваніе, отвсѫдѣ безстрашливость: нѣма за какво да сꙗ зарадкаме на тоꙗ многоплачевный свѣтъ.

Нъ пакъ ще дойде смьрть-та, ще доде отвсѫдѣ разлѫченіе, ще доде на всичко нечꙗенно измѣненіе; дѹшꙗ-та ще отиде на дрѹгый свѣтъ, и ще пріемне въздаꙗніе за дѣлата си, кои-то е правила на тоꙗ свѣтъ; а тѣло-то ще стане храна на червы ты! ще сꙗ обърне въ мрѫсотѫ и гной, дѣто нѣма нищо за радваніе.

За това не радвай сѧ на нищо привремѣнно, что е на тоꙗ плачевный свѣтъ, зачто всичко е ѹ него непостоꙗнно и прѣвратно, всичко е ѹ него лъжовно и променꙗемо. Нъ ако искашь да сꙗ ѹтѣшишь ѹтѣшꙗвай сꙗ въ едного Господа: зачтото тѣлесна-та радость скоро сꙗ изгѹбва; а радость-та въ

Какво ѹтѣшеніе на оногова, кой-то сѧ надѣва на горчивѫ-тѫ смьрть? Никакво.

Съ что желаешъ да сѧ ѹтѣшишь? съ свѣтовнѫ-тѫ славѫ ли, коѧ-то лесно изчезва? съ иманіе ли, или богатотво, кое-то скоро сѧ загѹбва? съ наслажденіѧ ли, или тѣлесны похоти (пощевкы,) що сѧ прѣобращать въ мрѫсотѫ и гной? Съ благолѣпіе-то ли, или тѣлеснѫ хѹбость, коѧ-то лесно повѣхнѹва, и става прахъ и пепелъ? Человѣче! нѣма съ что да сѧ ѹтѣшишь на тоѧ плачевный свѣтъ, нъ повече стѹити сѧ да плачешь и ридаешь, зачтото не сѣдишь въ отечество-то си, нъ въ заточеніе; не си въ миръ и тишинѫ, нъ въ борбѫ на силны коеве, не въ радости и ѹвеселеніѧ, нъ въ тѫзи плачевнѫ долинѫ Кой длъжникъ е веселъ? кой запрѣнъ въ тьмницѫ може да бѫде ѹспокоенъ? кой сѧ радва, когато чѧка смьрть? Никой. Зачтото тоѧ свѣтъ е пъленъ съ плачь, а не съ веселбѫ, съ скърбь и грыжѭ, а не съ радость, съ тѧготѫ и горчивинѫ, а не съ растѹшеніе. Въ него нѣма нчто постоѧнно и не промѣнѧемо. Свѣтовна-та радость всѧкога е размѣсена съ скърбъ, веселба-та съ печѧль, слава-та прѣминѹва, богатство-то изчезва, хѹбость-ть сѧ измѣнѹва въ прахъ и пепель, тѣлесно-то наслажденіе сѧ прѣобраща въ мрѫсотѫ и гной; най-сѣтнѣ всичкыты тыѧ сѧ прѣсачѭть отъ напраснѫ смьрть и свършвѫть сѧ. На тоѧ свѣтъ ничто нѣма достойно за радость и весебѫ, ничто достойно за растѹшеніе; нъ всичко е испълнено съ плачь и съ рыданіе: сѹе-

та свѣтства животъ-тъ человѣчески. Человѣкъ сѧ ражда отъ гнилость, расте въ болѣсти и недѫгы; а изнурява си живота въ скърби и печали, въ мълвѫ, въ бурѫ, незнаяніе и въ всяко непостоянство: защото отвсѧдѣ бѣды. отвсѧдѣ нападѣнія, отвсѧдѣ гоненія, отвсѧдѣ бойници и противоборци, отвсѧдѣ борбы и недоменіе, отвсѧдѣ страхъ и трѣпетъ, отвсѧдѣ нѣма миръ и спокойствіе. Всичкый свѣтъ е пъленъ съ бѣды и немируванія; накѫдѣто ся обърнешь, всѧдѣ виждашь борбѫ и бой: отъ еднѫ странѫ бори лакомство, а отъ другѫ піянство; отъ еднѫ странѫ мързелъ, а отъ другѫ нечувствува ніе; отъ еднѫ странѫ похоть, а отъ другѫ мръсно рачение (стараніе); отвсѧдѣ страхъ, отвсѧдѣ грѣхъ и прѣстѫпваніе, отвсѧдѣ безстрашливость: нѣма за какво да ся зарадваме на тоя многоплачевный свѣтъ.

Нъ пакъ ще дойде смърть-та, ще доде отвсѧдѣ разлѫченіе, ще доде на всичко нечяенно измѣненіе; душа-та ще отиде на другый свѣтъ, и ще пріемне въздаяніе за дѣлата си, кои-то е правила на тоя свѣтъ; а тѣло-то ще стане храна на червы ты! ще ся обърне въ мръсотѫ и гной, дѣто нѣма нищо за радваніе.

За това не радвай сѧ на нищо приврѣменно, что е на тоя плачевный свѣтъ, зачто всичко е у него непостоянно и прѣвратно, всичко е у него лъжовно и променяемо. Нъ ако искашь да ся утѣшишь утѣшявай ся въ едного Господа: зачтото тѣлесна-та радость скоро ся изгубва; а радость-та въ

Господа остава вѣчно. Земно-то утѣшаваніе заведнѫжь исчезва, и въ горчивинѫ сѧ прѣобрѫща; а утѣшаваніе то на прѣсвятый духъ, всѣкога утѣшава въ Господа и въ вѣчны-ты вѣкове ще да утѣшава съ неисказанно утешеніе. Зато въ ничто друго, не сѧ радвай нъ въ Господа: радвайте сѧ, рече, въ Господа всички правосърдечни (дума пророкъ Пс. 31) И пакъ Апостолъ Дума: Всѣкога сѧ радвайте въ господа молете сѧ непрѣстанно, бѫдете благодарни за всичко; зачтото наше то спасеніе сѧ състои въ тыѧ три-тѣ. Въ ничто друго не сѧ радвай, само въ Господа зачтото всѣка радость, ако не бѫде въ Господа, лъжовна е и измамѫ. Всѣкакво утѣшеніе, ако не бѫде въ Бога, тѧгота е и смѫщеніе на душѫ-тѫ. За това не радвай сѧ въ ядеміе и піяніе, нито на свѣтовно-то богатотво и славѫ, нито въ нѣкои хубости, и безсловесны похоти, нъ радвай сѧ въ Господа, весели сѧ само въ Божіето веселіе: зачтото въ тыѧ привремѣнны радости нѣма истинскы, само лъжовны, привремѣнны и безсловесны. Понеже въ тъмнинѫ-тѫ свѣтлинѫ, нѣма, то въ смърть-тѫ животъ не намирашь, въ лъжѭ-тѫ правда не сѧ явява. Радость-та, прочее, на тоѧ свѣтъ е лъжовна, утѣшеніе то му сѧ промѣнува, веселіе-то лесно прѣминува. За малко (врѣмѧ) имаме радость и утѣшеніе и изведнъжь нечаянна горчивина; за малко врѣмѧ сме весели и изведнъжь ни дохожда нечаянно риданіе и плачь: и още утѣшеніе-то не заминало, и почти на часа при

стига скърбь и печаль. За това (повтарямъ) съ радость-тж въ едного Господа да ся радвашь. Радвай ся въ Господа Бога, зачтото твой Богъ е Богъ великъ, вѣченъ, безсмьртенъ, всемогжщъ, вседьржитель Богъ щедръ, милостивъ, праведенъ, человѣколюбивъ и най милостивъ. Отецъ на благоутробіе-то, Богъ на всякаквы утѣшенія. Негови сж: Небето и земя-та, горы, хълмове, дрьвеса, джбравы; негови сж: звѣрове-ти, добитъцити, дивичи, хвьрковаты птицы: Негово е всяко дышяніе, всичкы видимы и невидимы създанія, кои-то ся на небе-то и на земьж-тж. Негови сж слънце-то и мѣсячина-та, звѣзды-ты и всичкы небесни стихіи. Негови сж воды-ты, морета-та, езера-та, извори-ти, градове-ти, снѣгове-те, джждове-ти, вѣтровѣ-ти, грамове-ти, свѣткавицы-ты. Нѣгови сж Ангели-ти, Архангели-ти, прѣстоли, Господарства херувими и серафими и вси небесны силы.

Тамъ е правда-та, тамъ сждъ нелицемѣренъ, тамъ добрина и человѣколюбіе, тамъ прѣмждрость и изворъ-тъ на разума. Тамъ е тишина-та, успокоеніе, безстрашливостъ и беспечаліе; тамъ е слава-та, богатство, сжкровище и вѣчно-то наслажденіе; тамъ е радость, веселба, свѣтлина, угрѣяніе, хубость, благолѣпіе, сладость и всяко утешеніе: тамъ е свобода, широчина, изобиліе и непромѣняемый животъ. Тамъ е всичкото, кое-то е драго на человѣцы-ты: само прилѣпи ся при господа Бога твоего съ всичкж душіж, и въ него единаго съ радость ся радвай и

весели сѧ съ веселбжтж мѹ. Радвай сѧ въ Господа, и немѹ приносѧй благодареніе; зачтото тѧ е съ здалъ по свой-тъ образъ и по своїж-тж приликж, привелъ тж е отъ небытіе въ бытіе (отъ ничто въ нѣчто.) Вѣнчалъ тѧ съ вѣчнж славж и честь: не тѧ е направилъ като звѣрове-ти, нито като рыбы-ты, нито като дрѹгы нѣкои животны, нъ е почелъ дѹшіжтж ти, съ человѣчество, безсмъртіе и самовластіе. Ако и да сѧ раздѣлѧме за малко врѣмѧ отъ тѣло-то, нъ прѣминѹваме на подобро жилище, а съ дѹшіж-тж оставаме до вѣкы: не за хылѧда, или двѣ, или три хылѧды годины, нъ въ вѣчны-ты вѣкове, кои-то нѣмать край.

Радвай сѧ, прочее, въ Господа, и благодареніе мѹ приносѧй, дѣто всичко зарадъ тебе даромъ е създалъ: Зарадъ тебе е направилъ небето и земіж-тж, слънце-то и мѣсѧчинж-тж, и всичко-то звѣздовно ѹкрашеніе по небе-то; зарадъ тебе станахж звѣрове-ти, добитъци-ти, хвьрковаты птицы, и всѧкакво животно: зарадъ тебе сж морета-та, рѣкы-ты, изворя-ти, езерата, различны-ты рибы и най-голѣми кытове; зарадъ тебе сж лесове-ти (ормани) джбравы-ты, разны-ты пѹстини; зарадъ тебе сж създадены всичкы-ты видимы и невидены (твари.)

Радвай сѧ въ Господа и благодаріе мѹ приносѧй, че всичко зарадъ тебе праведно и милосьрдно е натъкмилъ, и непрѣстанно промышлѧва (грыжи сѧ) за твоїж-тж дѹшіж: защитѧва тѧ, запазва-тѧ, закрылѧ-тѧ, варди дѹшіж-тж ти, дава ти ѧкость, здра-

віе, животъ, вразумлява тѧ, просвѣщава тѧ на всѧкаквы добры работы; всичкы-ты праведны и прѣмилосьрдны дѣла зарадъ тебе струва.

Радвай сѧ, прочее, въ Господа и благодареніе му приносѧй, зачтото онъ като Богъ всесилный, и прѣбогатый, зарадъ тебе усиромашѧ, зарадъ тебе стана человѣкъ, за да тѧ присъедини на себѣ ведно: не погнуси сѧ да земе на себе си наше-то тѣло, за да ни отдаде самаго себе. Зарадъ тебе быде положенъ въ ѧслы, зарадъ тебе сѧ пови въ пелены оній, кой-то облачѧ небе-то съ облацы, зарадъ тебе быде обрѣзанъ осмодневенъ, зарадъ тебе бѣга въ Єгыпетъ, зарадъ тебе сѧ крьсти въ Іорданъ, зарадъ тебе прѣклони главѫ на Прѣдтечѧ, за да въздигне тебе горѣ; онзи кой-то нѣмаше потрѣба отъ крьщеніе, той сѧ крьсти, та да подаде тебе чрѣзъ крьщеніе-то очищеніе.

Радвай сѧ въ Господа, и благодареніе му приносѧй, зачтото зарадъ тебе быде біенъ, обесчестенъ, заплюванъ, заушенъ, свьрзанъ, съ тьрновенъ вѣнецъ нараненъ. Зарадъ тебе сѧ приковахѫ рѫцѣ-ты му на крьстъ, вкуси оцетъ и жльчкѫ, съ копіе прободенъ быде въ прѣчистото свое ребро, зарадъ тебе излѧ прѣчистѫ-тѫ своіѫ кръвь, съ неіѫ тѧ откупи зарадъ тебе быде въ гробъ положенъ, зарадъ тебе тридневенъ отъ гроба въскресе та да даде на всичкы ни изгроба въскресеніе.

Радвай сѧ въ Господа, и благодареніе му приносѧй, зачтото и хылѧды пѫти, ако бы ты съгрѣ-

шилъ прѣдъ Бога, и ся покаешь, милостиво тя пріема. Колкото пѫтѣ да съгрѣшявашь прѣдъ него, а той нито веднѫжь ся не отвраща. Колкото и да прѣстѫпвашь негові-ты заповѣди, той тя не отрычя. Ты колкото пѫти падашь, а той тя вдига търпи дълго врѣмя, изведнѫжь тя не прѣдава на смьрть, нъ чяка до край да ся обърнешь. Даде ти законъ и познаніе на волѭ-тѫ си. Не исхвьрли тя отъ крьщеніе-то, не остави тя въ дрꙋгѫ вѣрѫ, или потѫналъ въ гꙋбителнѫ ересъ.

Радвай ся въ Господа, и благодареніе мꙋ приносяй, че за нѣкое малко богоꙋгожденіе, обѣщалъ ся е да ти даде животъ вѣчный и царство небесно. Онзи, кой-то е самъ си, сътворилъ, самъ си създалъ, и кой-то е далъ сичко за благоꙋгожденіе, подарява животъ вѣчный: не за сто, или хыляда, или хыляда хыляды годины, нъ до вѣкы, кои-то нѣмѫть свьршваніе.

Хвала на негово-то неизказано милосьрдіе, слава на негово-то прѣмѫдро ꙋстроеніе, слава на неизреченнѫ-тѫ неговѫ благость и человѣколюбіе! Защото томꙋ подобава всякаква слава, честь и дьржява, съ безначялныя мꙋ отецъ, и прѣсвятыя, и животворящыя дꙋхъ, нынѣ и всякога, и въ вѣкы вѣковъ аминъ.

ПРѢДИСЛОВІЕ.

Драгый Читателю!

Вмѣсто прѣдисловіе на тѫзи малкѫ книжицѫ за поощреніе и поꙋченіе всякомꙋ самаго себе, понапрѣдъ положихме Алфавита дꙋховный: тъй като първо навыкнемь добрѣ на Алфавита (т. е по Азбꙋкѫ нарядены-тѣ наставленія) да ся приготвимъ съ опытѫ за дрꙋгы-ты поꙋчителны слова; кои то щѫть слѣдвать. и да гы испълняме съ дѣло. Зачтото тая книжица ся написа за побꙋждание и, повече, за испълняние Господни-ты заповѣди ꙋсърдно, а не като да мѫдрꙋваме за безмѣстны и излишны нѣчта: Понеже всичкы знаемь Господны-ты заповѣди, а да гы испълняме съ дѣло, нѣмаме топлинѫ и ꙋсърдіе; нъ на жялости, щемь и нещемь, лѣнимь ся и нечювствоваме.

Зато като прочитаме чясто тѫзи книжицѫ принꙋждаваме ся, съ волѭ, да възбꙋждаваме себе си къмъ испълненіе-то на Господны-ты заповѣди и къмъ очищеніе-то на страсти ты си. Зачто както безъ распаленіе огань не гори дръво-то, а когато ся часто подклажда, ако и да бѫде сꙋрово, принꙋждава ся да гори, тъй кой-то часто поꙋщрява и разбꙋждава себе си, ако и съвсѣмъ да бѫде обезсърченъ*) и съ камено сърдце, като восъкъ ся растꙋпява, и принꙋждава ся да напрѣдва отъ день на день, като въз—

*) Ꙋмаломощенъ.

лази на по-добры Божественны желаніѧ и разꙋмѣніѧ; както говори пророкъ-тъ: зачтото щѫтъ прѣхождать, рече, отъ силѫ на силѫ и ще да имъ сѧ ꙗви Богъ на богове-ты въ Сіонъ, кои-то познава просвѣщеніе-то на разꙋма. Ные написахме тѫзи книжицѫ, не за оныѧ, кои-то нѣмѫтъ нѫждѫ отъ побꙋжденіе, нъ по-вече кой-то сѧ като мене, що сьмь съ окаꙗннѫ дꙋшѫ, зачтото сьмь тврьдѣ окаменѣнъ и обезсьрченъ. А-кой-то е като мене съ подобны страсти, ако изволꙗва и е ꙋсьрденъ, да пріема всѧкога на себѣ си поощреніе и възбꙋжденіе противъ страстно-то насиліе, сѣкамъ не ще сѧ поползова. Да не дꙋма, че азъ прочетохъ веднъжъ или дважь, знаѭ почти всичко онова щото е написано въ нея и ми е доста. Не тъй, зачтото ты не сѧ написаны само зада сѧ знаѭтъ, нъ и да сѧ пріимѫтъ всѧкога за възбꙋжданіе и поощреніе. Понеже ные сѧ боримъ непрѣстанно съ леность-тѫ, съ нечювствꙋваніе-то, съ мысленіе-то, съ гордость-тѫ, съ сластолюбіе-то и съ дрꙋгы-ты страсти. Зарадъ това да не прѣставаме отъ да поощрꙗваме и възбꙋждаме себе си, не веднъжь, нъ всѧкога, или въ тѫзи или въ дрꙋгѫ борбѫ да сѧ ꙋлеснимъ и да дадемъ приличныѧ цѣръ, на нашѫ-тѫ болѣзнь. Таѧ главизнѫ сѧ написа съ краткы стихове, като да може всѧкой да гы изꙋчи лесно наꙋстъ и да навыкне да надвива страстныѧ противоборецъ; зачтото нѣма врѣмѧ всѧкогы да глѣдаме въ тѫѭ книжицѫ.

Прочее здравѣй въ Господа драгый читателю!

ТОЙ АЛФАВИТЪ ДУХОВНЫЙ НАРИЦАХМЫ ТУКА ТЪЙ, КАКТО СЛѢДВА, СПОРѢДЪ ПЪРВООБРАЗНО-ТО.

А. Азъ, Адамлѧ естества сый, тебѣ, обоего пола естества Адамлѧ, совѣтую: смиренъ буди. — Адамлѧ естества сый, миренъ буди, памятствуѧ праведнагѡ ѡсужденїѧ слово реченное: ѩко земля еси, и въ землю паки пойдеши.

Б. Бога познавай, благодѣѧнїѧ его разумѣй, въ заповѣдехъ егѡ ходи, да наслѣдникъ будеши вѣчныхъ благъ.

В. Вѣруй въ Бога, вѣруй Богу, воздержанїе всегда во всемъ имѣй, присно памятствуй смерть, и всѣхъ вещей измѣненїе, и ни единымъ чимъ ѩтъ будеши въ мірѣ.

1. Азъ, кой-то сьмь Адамово естество, съвѣтвамь тебе человѣче въ двата пола, бѫди смиренъ, ты, кои-то си Адамово естество бѫди миренъ, като си наумѩвавщь реченното слово на праведно-то осѫжденїе: зачтото си земля и пакъ въ землѭтѫ щешь отидешь.

2. Познавай Бога, благодѣянїя-та му разумѣвай, по неговы-ты заповѣди ходи за да бѫдешь наслѣдникъ на-вѣчны-ты добрины.

3. Вѣрвай въ Бога, вѣрвай на Бога, всѩкога имай въ всичко въздържанїе, вынагы си напомнѩй смърть-та, и измѣненїе-то на всичкы-ты вещи, за да не ся доловишь отъ никакво свѣтовно нѣщо.

Г. Грѣха ѿтъ мала даже и до велика блюдися, грѣхъ твой пред очима всегда имѣй яко да усерднѣ на всякъ день прилѣжиши покаянїю.

Д. День ѿтъ дне къ горѣ добродѣтелей восходи. Усердїе ко усердїю непрестаннѡ на всякъ день прилагай, да управиши тебе во вся стези правы.

Є. Єсть во благимъ надежда, и всякому труду и подвигу вѣчный покой, и веселїе, въ грядущемъ вѣцѣ возмездїе.

Жизнь вѣчную и грядущая блага присно да поминаеши, яко да къ симъ всегда възимаеттися сердце.

Ѕ. Ѕѣло тщаливъ и усерденъ въ твоемъ званїи и свойствѣ буди, яко да не всуе изъурняеши твою жизнь.

З. Зря тварь чуди ся, и творцу твари славосло-

4. Пази ся отъ малкыя дор до голѣмыя грѣхъ; грѣхъ-тъ ти всякога да бѫде прѣдъ очи-ты ти, като да прилѣжявашь усърдно всякъ день на покаяніе.

Отъ день, на день въ скачвай ся къмъ върха на добродѣль-тѫ, усьрдіе връхъ усьрдіе непрѣстанно всякъ день притуряй, за дася управишь въ всичкы-ты си прави стѫпкы.

6. Защото за добры-ты дѣла има надѣждѫ, и и за всякъ трудъ и подвигъ вѣчно успокоеніе и веселбѫ, коя-то е въздаяніе въ бѫдѫщіѭ животъ.

7. Всякога си напомняй вѣчныя животъ и бѫдѫщы-ты добрины, за да ти ся съзема всякогы сърдце-то отъ тѣхъ всичкы-ты.

8. Въ твое-то званіе и свойство бѫди твърдѣ усърдень и прилежателень, за да не изнурявашь живота си напразно.

9. Като глѣдашь нѣчта-та въ свѣта, чюдися и

віе приноси, не къ твари прилагай твоѧ чувства, но къ Богу Творцу всѣхъ сердце и душу возводи.

и приносяй славословіе създателю на твары-ты; недѣй прилага чювствата си на твари-ты, нъ всичкото си сърдце и всичкж-тж си душиж възносяй на Бога творца.

И. Иже ѡ благомь имать усердіе, дастсѧ ему: а иже не имать, и еже мнитсѧ имѣѧй, возметсѧ отъ него.

10. Кой-то има усърдіе за добро ще му ся даде добро, а кой-то нѣма, и кое-то му ся струва да има, ще ся зьмне, отъ него.

Истину люби, всѧкїѧ лжи блюдисѧ, да убѣжиши пророческаго реченїѧ: погубиши всѧкагѡ глаголющаго лжу.

Обичяй истиннж-тж, пази ся отъ всякаквж лъжиж за да избѣгнешь пророческо-то изреченіе: щешь истребишь всичкы-ты оніѧ, кои-то говорꙗтъ лъжиж.

К. Къ Богу всегда умъ твой и душу непрестаннѡ возводи, и никогдаже его ѡтъ сердца и памяти твоей испускай, ѧко да всегда съ нимъ соединенъ будеши.

11. Всякога възносяй ума си и душиж-тж си камъ Бога, и никога него отхвъргвай отъ ума си и паметь-тж си, зада бждешь всякога съединенъ съ него.

Л Любити Бога ѡтъ всегѡ сердца твоегѡ, и ѡтъ всеѧ крѣпости твоеѧ потщисѧ! ѧко да извѣстенъ спасенїѧ твоегѡ будеши, и всѧкагѡ

12. Прилѣжи ся да обыкнешь Бога отъ всесърдце и отъ всичкж-тж си силж за да бждешь извѣстенъ за твоето спасеніе и

пристрастія земнаго свободишися.

М. Молитвѣ непрестанно прилѣжи, тобо есть некрадомое сокровище, еюже удобѣ, яко лѣствицею, къ Богу взыдеши.

Н. Не прилагай сердца твоего къ земнымъ, да не яко соль обуявши, и весь непотребенъ явишися, но къ Богу единому сердце и душу твою пригвожденну имѣй, яко да неподвижимъ въ любви его пребудеши.

О. Онъ бо есть единъ Господь, источникъ всѣхъ благъ, и вѣчныя жизни податель.

П Памятствуй о Господа выну, въ сердцѣ и во устѣхъ твоихъ да пребываетъ имя его всегда. Покаянію присно прилѣжи, и на всякъ день теплѣ слезами омывай душу твою, да убѣлишися паче снѣ-

да ся освободишь отъ всякоземкаемию пристрастіе.

13. Припадай непрѣстанно на молитвѫ, защото това е сѫкровище, което ся некраде, и чрѣзъ молитвѫ-тѫ лесно, като постѫлкѫ, възлазяшь при Бога.

14. Непрѣдавай сърдце-то си на свѣтовны-ты нѣщя, за да ся нѣ стопишь като соль и ся явишь съвсѣмъ непотребенъ; нѫ твоето сърдце и душѫ-та да имашь приковани въ единаго Бога за да прѣбѫдешь непоклатенъ въ неговѫ-тѫ любовь.

15. Зачтото той е единъ Господь, изворъ на всичкы-ты добрины и податель на вѣчныя животъ.

16. Мисли всякога за Господа, негово то имя да бѫде всякога въ твое-то сердце и уста. Всякога прилѣжавай на покаяніе, и всякъ день съ горѣщи сълзы омивай душѫ-тѫ си, та да побѣлеешь яка-

га, и не посрамленъ лицемъ пред Господемъ явишися.

Р. Рѣчь твой къ Богу найчастѣе въ молитвѣ воздѣвай усердно, отъ тудѫ помощи всегда взыскуя, да побѣдиши мысленнаго Амалика, сирѣчь діавола.

С. Смерть памятствуя, скупости и стѣсненія блюдися да не невѣріемъ и скупостію ятъ бывши во время исхода, милосердія Божія двери себѣ затворивши.

Т. Тихъ, безтщеславенъ, и кротокъ ко всѣмъ бывай, яко да истиненъ Христовъ подражятель и ученикъ без порока явишися.

Ȣ. Ȣнынія и лѣности зѣло хранися, аще хощеши вскорѣ снискати вѣчное сокровище.

Ѵ. Ѵсерденъ и теплъ къ Богу присно буди, да

то снѣгъ, и да ся не явишь прѣдъ Господа съ посрамено лице.

17. Често рѫцѣ-ты си камъ Бога въздигай съ усердіе и молитвѫ, като всякога искашь помощь отъ него за да побѣдишь мыслената Амалика т. е. діавола.

18. Наумѣвай си смъртьтѫ, пази ся отъ скѫперничество и стисканіе зада не бѫдешь на край врѣмѣ задовенъ отъ скѫперничество-то (тамахкерлѫка,) тада затворишь вратата на Божіе-то милосердіе.

19. Бѫди тихъ, безтщеславенъ и кротъкъ камъ всичкы-ты, за да ся явишь беспороченъ (бескусренъ) Христовъ подражятель и ученикъ.

20. Пази ся много отъ обезсърченіе-то и лѣность-тѫ, ако искашь да спечелишь скоро вѣчното съкровище. — Бѫди всякога топлъ и усърденъ камъ

причастникъ бѹдеши вѣчныя жизни.

Ф Фараона мысленнаго въ водѣ слезной потопити тщися, да не всегда ратѹя гонитъ тя.

Х Христа единаго взыскѹй, да съ нимъ пребѹдеши во вѣки. Взыскѹющіи бо его ѡбрящѹтъ велїю милость. и не лишатся всякаго блага.

Ѡ. Ѿца и матерь. дрѹгы и сродникы, и Бога бити себѣ знай: ѡнъ бо есть жизни начало. и конецъ всѣмъ безконечный.

Ц. Цѣль твоя и пристанище Господь единъ да бѹдетъ, надежда же и ѹпованіе, пресвятая егѡ любовь.

Ч. Чистотѹ и цѣломѹдрїе истиннѡ возлюби, да прилѣпишися чистѣ чистомѹ: и часъ ѿтъ часа покаянія не отлагай, да не погѹбиши время исправленія всѣ во время часа

Бога зада бѫдешь причастникъ на вѣчныя животъ.

21. Грыжи ся да потопишь мысленныя Фараона въ водѫ-тѫ на сълзы ты. за да не тя гони всякога съ борбѫ тѫ си.

22. Само едного Христа искай. за да прѣбѫдешь съ не о довѣкы: зачтото кои то го търсять намиратъ голѣма милостъ. и не оскѫдѣвать отъ всяко добро. (Пс 33. ст. 11.)

23. Знай че имашь за бащѫ и майка. за пріятели и сродницы Бога; зачтото той е начало на живота, и конеца безконечный на всичко.

24. Единъ самъ Богъ да ти бѫде цѣль и пристаниціе, а прѣсвята-та негова любовь да ти бѫде надѣжда и ѹпованіе.

25 Чистотѫ-тѫ и цѣломѹдріе истинно возлюби, за да ся прилѣпишь чисто на чистыа; и покаяніе-то неотлагай часъ на часъ за да не изгѹбишь напразно врѣмя на исправяніе-то въ врѣмя.

Ш. Шестокрилни добродѣтели, водрꙋжени въ дꙋши твоей всегда да бꙋдꙋтъ: сирѣчь, ꙋсердіе дрꙋголюбїе, терпѣнїе, ѡбразъ благъ, разсꙋжденїе и любовь, имиже ꙋдобь на небо возвысишисꙗ.

Щ. Щедръ и милостивъ ко всѣмъ бꙋди, да милостива и благоꙋтробна Господа въ день страшнагѡ сꙋда дꙋшѣ твоей ѡбрꙗщеши. Єдино се въ памꙗти своей имѣй вынꙋ, да Богꙋ единомꙋ всегда ꙋгождаеши, и къ немꙋ любовію присно да восходиши.

Ю. Юностное похотное плотское безꙋміе ѡтъ себе ѡтметай, премꙋдрости же дꙋховныꙗ ѡ Бозѣ всегда поꙋчайсꙗ всеꙋсерднѣ.

Ѧ. Ѧрости, гнѣва, и злословіꙗ зѣлѡ блюдисꙗ, да не помрачиттисꙗ сердечное ѡко.

Ѡ. Ѡбꙗденіꙗ и піꙗн-

26. Шестокрилни-ты добродѣтели да бѫдѫтъ всꙗкога въдрꙋжены въ дꙋшѭ-тѫ ти; сир: ꙋсърдіе, дрꙋжелюбіе, търпеніе, весело-лице, разсѫжденіе и любовь, чрѣзъ кои-то лесно ще сꙗ въздигнешь на небе-то

27. Бѫди камъ всꙗкого щедръ и милостивъ, зада найдешь Господа въ страшный денъ сѫдный милостивъ и благоꙋтробенъ къмъ твоѭтѫ дꙋшѭ. Все едно имай на памꙗть-тѫ си зà да ꙋгодꙗвашь всꙗкога едномꙋ Богꙋ, и съ любовь-тѫ си всꙗкога къмъ него да отходꙗшь.

28. Отхвъргай отъ себе си юношеско-то похотно плотоко безꙋміе, а поꙋчꙗвай сꙗ всеꙋсърдно въ Бога на дꙋховнѫ-тѫ прѣмѫдрость.

29. Пази сꙗ твърдѣ отъ сърденіе то, гнѣва и злословіе-то, та да сꙗ не помрычи сърдечно-то ти око.

30. Пази сꙗ твърдѣ отъ

ства оуѣлѡ блюдися, да не во вся ѕлая всегда впадаеши.

Ѳ. Ѡтеческагѡ доуховнагѡ наказанія не преобижай, да не въ стезяхъ твоихъ преткнешися.

Ѱ. Ѱалмы и пѣсньми Бога безпрестаннѡ славослови, да присно сїе имаши себѣ во оутѣшеніе.

прѣяденіе и піянство за да не налѣтяшь всякога въ зло.

31. Не прѣнебрежявай отеческо-то доуховно поучение за да ся не прѣпънешь въ стапкы-ты си.

32. Непрестанно славослови Бога съ псалмы и пѣсни, за да имашь всякога това на себѣ за оутѣшеніе.

ЧЯСТЬ ПЬРВЯ.

ГЛЯВЯ 1.

Какъ най пьрва причина на Ядамово-то испаданіе было негово-то безоуміе и дошюшъ непознаваніе себе си.

1. Множина прѣдлагать много и разны причины за Ядамово-то испаданіе: едни невѣріе-то, другы непослоушяніе-то, трети гордость-та и славолюбіе-то а другы прѣдлагать разны другы причины. Нъ ные мыслимь да не е было нито едно отъ тыя прѣдречены, освѣнъ само безоуміе-то и на всичкы-ты вещи неразсъждаціе-то.

2. На Ядама най-пьрва-та заповѣдь въ рай

была за да работи и да пази, т. е. да работи съ разума за да разумѣе добрѣ, и да пази заповѣдано-то та да непрѣстжпи онова, чтото му ся заржчиа; нъ зачто то не работяше съ разума, за това не упази чтото му ся заповѣда. Понеже отъ не разработваніе то на ума първо поникна у Адама невѣрваніе-то, за да не вѣрва онова, кое-то му рече и заповѣда Богъ. Послѣ отъ невѣріе-то ся породи непослушаніе-то и прѣстжпваніе-то а отъ прѣстжпваніе-то отпаданіе на Господнѭ-тж благодать, и отчюжденіе на Божественнж-тж говж любовь.

3. Ако бы разумѣлъ Адамъ добродѣтелья си, и прѣдразсждилъ на себѣ си поржчаніе-то, не щѣше да неповѣрва дѣто му ся заповѣда. Ако бы повѣрвалъ, не бы прѣслушалъ, не бы кусалъ отъ плода на възбраненно-то дръво, не бы былъ испжденъ изъ рая, не бы подпаднжлъ на смъртьтж, и гнилость-тж, и Богъ не бы направилъ за насъ толкова чюдеса до тогава, додѣто ны приведе въ старыя разумъ, и въ познаніе то на всичкы-ты вещи.

4. Както Адамъ не испадна отъ Бога и отъ неговж-тж благодать за другж грѣшкж, само съ безуміето си тъй никой не може да ся присъедини Богу съ друго нѣчто, освѣнъ само съ разума, и съ познаніе-то на всичкы-ты вещи: Зачтото кой-то позн͏ае себе си истинно, позналъ е Бога, и кой-то е позналъ Бога, позналъ е себе си; той е съ Бога съединенъ, и като почине отъ всичкы ты роботы на трудове-ты си, влазя въ Божіе-то свѣтилище, дѣто

всякога принося Богу умственнѫ слѫжбѫ на духа (разума)

5. Обаче никой не може да познае Бога, докѫтъ не познае първо себе си, а неможе позна нѣкой съвършенно себе си, докѫтъ ни доде по първо въ съзнаніе на твары-ты, и да разсѫди за всичкы-ты видимы и невидимы нѣчта на свѣта. Когато гы познае, тогава може да познае себе си, послѣ и Бога; тъй приходи чрѣзъ любовь-тѫ, въ съвършенно-то съединеніе съ Бога.

6. За това, кой-то иска да познае истинно Господа, да познае себе си, и съ неговѫ-тѫ любовь да ся съедини; нека познае първо всяко видимо и невидимо създаніе; да научи всичкы-ты нѣчта, и всичкы-ты твари съ разсѫжденіе, отъ кого и защто сѫ тыѫ за да не остане нищо скрыто, и неразумѣно отъ него; послѣ себе си, и всичко-то, на себѣ тайнство, послѣ Бога и всичкы негови неисказанны благодѣянія, и тъй дохожда въ съвършенно познаніе на всичко; слѣдователно мые трѣбва да разумѣемь всичкы ты долны нѣчта послѣ горны-ты; защтото не стуй ся да слазяме отгорѣ надоло, нъ отдоло нагорѣ. Зарадъ това е положилъ Богъ прѣдъ нашы-ты очи всичкы-ты твари, и всичко-то свѣтовно устроеніе; като нѣкое училище, или огледало, та а като ся учимъ да въздазимь отъ ниско на высоко. Яко ли не познаешь долны-ты нѣчта на тоя свѣтъ, то какъ щемъ да разумѣемъ горны-ты.

7. Отъ разума и познаніе-то ся ражда вѣра,

отъ вѣрж-тж паzеніе-то на Божи-ты zаповѣди, а отъ паzеніе-то на Божи-ты zаzаповѣди Богꙋ ꙋпованіе (надѣжда), ꙋпованіе-то на Бога, Божественна любовь; тія като ся ꙋмножи тогава быва съвършенно съединеніе съ Бога, и испълненіе на zакона и пророцы-ты.

8. Колко-то цжхвти раzꙋмъ-тъ, толкова расте и вѣра-та и колко-то расте вѣра-та толкова ся ꙋмножява добродѣтель-та; толкова ся ражда и на Бога ꙋпованіе. И колко-то ся надѣе нѣкой, толкова люби и Бога; а колкото люби, толкова ся съединява и съ Бога, като ся наслаждава съ неговж-тж Божественнж славж.

9. Отъ безꙋміе-то ся ражда невѣріе а отъ невѣріе-то непослꙋшаніе, и отъ непослꙋшаніе то всякаквъ грѣхъ и прѣстжпленіе. Какъ може да вѣрва нѣкой, кой-то нищо не раzꙋмѣва? а кой-то не вѣрва, нито раzꙋмѣва отъ нѣщо, какъ може да паzи Господни-ты zаповѣды? и кой-то непаzи Господни-ты zаповѣди, какъ може да има на Бога надеждж, и любовь? никакъ.

10. За това прѣдъ всичко да ся обꙋчваме, не само на вънкашенъ трꙋдъ, нъ и на ꙋмно-то образованіе, на раzꙋмъ и поzнаніе, кой-то ся навчи ꙋмъ и поzнае всичкы-ты вещи, лесно пріима вѣрж на всичко, паzи всичкы-ты Господни zаповѣди, има ꙋпованіе на Бога, обича го отсебърдце и съединява ся съ него ведно; zа да мꙋ бжде всичко въ Бога, и Богъ въ него. Таковый още прѣди въскресеніе-то

въскрьснѹва сѫдѹшиѫ-тѫ си и прѣживѣ насаѣдва живот вѣчный; зачтото е пожьртвовалъ безсловеснѫ-тѫ смрьть, съ живыа разѹма и познаніе-то: това е рече, животъ вѣчный да познаемъ Бога, а това е и смьрть да не разѹмываме нищо за него.

ГЛАВА 2.

Какъ трѣбва да работимь съ разѹма и да пазимь Господны-ти заповѣди.

1. Рекохме, че най пьрва причина и начало на Адамово-то испаданіе, быде безѹміе-то; а начало на добродѣланіе-то разѹмъ-тъ. Обче разѹмъ дѹмамь правъ и истински; зачтото разѹмъ-тъ е пріятенъ съ истинѫ-тѫ, а безъ истинѫ-тѫ е непотрѣбенъ. Правый разѹмъ расте и сѧ ѹмножава отъ разработваніе-то на ѹма и отъ пазеніе-то на Господни-ты заповѣди, както было и Адамѹ заповѣдно въ Рая да работи и пази: нъ зачтото не работяше съ разѹма зато не ѹпази заръчваніа-та.

2. И бѣсове-ти мыслятъ себе си прѣмѫдри и разѹмни, обаче не стоятъ, нито искатъ да останѫтъ въ истинѫ-тѫ, зато сѧ отхвьрлени. Както е неприятна милостиня безъ истинѫ-тѫ, тъй нито неправедна-та прѣмѫдрость быва пріятна; нъ и двѣ-тѣ особно да бѫдѫтъ еднакво. както дѹма Пророкъ:

Милость и сѫдѫ щѫ ти за пѣѭ, Господи, щѫ пѣѭ и смышлявамь разумно за непорочныя пѫть (Пс. 100. ст. 1. 2.).

Тъй и разумъ еднаквъ съ правдѫ-тѫ трѣбва да въспѣва и да бѫде беспороченъ.

3. Богъ ничто друго тъй не иска и не обича, колкото правыя разумъ и истиннѫ-тѫ; за това да бѫде и нашый подвигъ, затова да бѫдѫть наши-ти трудове и грыжи за да получимь правыя разумъ, та да задьржимь истиннѫ-тѫ и да пребѫдемь ве неѭ до смьрть-тѫ не прѣменно. Бѫди ми до смьртъ вѣренъ, и щѫ ти дамъ вѣнецъ животный, думa Господь (Апокалипсисъ гл. 2. ст. 10). А кои-то хытрувать и говорѭть развратно противо истиннѫ-тѫ, ако и да высокомѫдрувать, ако и да многолукавствовать всякакъ, като прѣдставлявать лъжѭ-тѫ вмѣсто истиннѫ; обаче лъжя-та никогa не може да бѫде ведно съ правдѫ-тѫ, нито е Богу пріятна.

4. Еретици-ти, и всичкы оныя, кои-то злѣ мѫдрувать, мыслѭть себе си да сѫ прѣмѫдри и разумни, нъ не прѣбивавать, нито искать да прѣбѫдѫть въ истиннѫ-тѫ; зачтото тій сѫ потьмнени въ разума, и заслѣпени отъ лъжѭ-тѫ: зарадъ това тяхна-та мѫдрость быде отхвьрлена и упропастена. Мѫдрость-та е непріятна съ лъжіѫтѫ, нито философія-та съ неправдѫ; както и любомѫдреци-ти отъ западно то съсловіе, или Католици-ти, кои-то хытрувать противны-ты на черквѫ-тѫ, като дьржіѫть и-

стиннж-тж вѣ неправдж, какѣ щжть да бждѫть пріе-ти отѣ Бога? Никакѣ.

5. Разȣмѣ раздѣленѣ отѣ истиннж-тж, той ра-зȣмѣ не е правѣ, нито отѣ Бога пріятенѣ; и кой-то ся найде сѣ такѣвѣ разȣмѣ, онѣ испада вѣ злы и лȣкавы работы, остая подѣ бѣсовскж власть, коя-тое е баща на лѫжж-тж, и подпада вѣ еретическо различіе. А кой-то тѫрси правыя и истинскыя ра-зȣмѣ, тѫрси Господа и намира го; зачто никой не-може го намѣри никадѣ, освѣнь вѣ правыя и ис-тинскыя разȣмѣ.

6. Както оныя, кои-то отдалече стрѣлять на-крыво свѣркватъ цѣль-тж си, тѣй и оныя, които мѫдрȣвать накрыво, стоятъ далечь отѣ Божій ра-зȣмѣ. Множина желаѭтъ да ся приближятъ до правыя разȣмѣ, множина ся борятъ, множина ся грыжятъ за него; обаче не могѫтъ да сполȣчятъ сичкы-ти еднакво и право цѣль-тж си: зарадѣ това, далечь отѣ намереніе-то си, стоятъ вѣ незнаніе.

7. Кое-то е родено отѣ плѫть, плѫть е, а кое-то е родено отѣ дȣха, дȣхѣ е, дȣма Господѣ. Как-то кога ся свере плѫть сѣ плѫть ражда плѫть; тѣй правый и истинскый разȣмѣ, като ся сѣедини, чрѣзѣ познаніе-то на всичкы-ты вещи сѣ Божій разȣмѣ, заченва начало отѣ дȣха, и кой-то прѣминȣва сѣ забавленіе врѣмя-то си всякога водимѣ отѣ подви-гы-ты, той ражда дȣхѣ. Зачтото отѣ твоя стра-хѣ, рече зачнахме вѣ корема си, поболѣхме и родихме дȣхѣ спасителный на Гос-

поднѭ-тѫ благодать, и на Божественнѫ-тѫ неговѫ любовь, дꙋма пророкъ-тъ (Пс. гл. 26 ст 18.); а кой-то нѣма правыꙗ разꙋмъ никога не сполꙋчва това.

8. Обаче той-то иска да има правъ разꙋмъ, трѣбва да обработва всѩкога ꙋма си: зачто кой то си не обработва ꙋма съ разꙋмъ, нито сѩ трꙋди за него, ако и да е естественно, или отъ вънкашны любомѫдрецы, ꙋченъ разꙋмъ, ничто го не ползва; както нейзработено и непрѣтопено злато, кое-то сѩ намира въ земѭ-тѫ, продава сѩ на долнѫ цѣнѫ; или както неочистено, неокастрено и неприсадено дрьво, приноси дребень и не сладъкъ плодъ; а колко-то повече го обработва нѣкой, толкова помного и по-едри плодове ще види.

9. Обработванiе на ꙋма, чрѣзъ кое-то можемь да сѩ приближимь, и съвьршенно да сѩ, присъединимь на Бога, е това: пьрво: да познаемь всичкы-ты видимы и невидимы твари, отъ кого, и зачто сѩ направены, на кадѣ сѩ движѭть и обращать, та да сѩ ꙋвѣримь за тѣхъ истински; послѣ да познаемь себе си, и всичко-то на себѣ тайнство, сѣтнѣ и сичкы-ты Божи благодѣѩнiѩ. Това е, дꙋмамь, разꙋмъ правъ и истинскы, да познае сичкы-ты нѣщта тъй, като да не остане отъ него ничто скрыто и не разꙋмѣно; да го втѫлпи ꙋ себе съ дълго врѣмѩ за да прѣбѫде съ него, като еднорасленно и наедно сбрано. Кой то не достигне тыѩ, а смѣе да мѫдрꙋва на себѣ високо и да богословствꙋва, ако и да е изꙋ-

чилъ всичкѫ-тѫ мѫдрость на тоя свѣтъ, пакъ е везѹменъ и въ всичко слѣпъ, и нѣма да изкѣгне отъ примкы-ты на зломысленыя діаволъ.

10. Обаче кой-то иска да познае лесно тварыты, да познае себе си, слѣдователно и Господа, чясто да прочита книжицѫ-тѫ нареченнѫ, Седмодневникъ, дѣто написахме за това напространно. А всичкы-ты тыѫ немогѫть да бѫдѫть дрѹгояче, освѣнъ съ трѹдъ, съ дѣятеленъ подвигъ, съ всякогашно обработваніе на ѹма и съ ѹпражненіе дълго врѣмя. Както житено зьрно, хвьрлено въ землѭ-тѫ завчяскы не изниква и да покара класъ; или квасъ тѹренъ трижь по вече въ тѣсто, не може го вкысна тѹтакси, спорѣдъ Євангелскѫ-тѫ притчѭ: Царството небесно, рече приличя на кваса, когото зема една жена и скры го въ три мѣры брашно, додѣто въскысена всичкото (Мат. гл. 13 ст. 33.). Жена е дѹшата, която е скрыла кваса на Божіе-то слово въ три мѣры брашно, т. е. въ тричястнѫ-тѫ дѹшѫ, что е топлила и потквасяла въ себе дълго врѣмя слово-то Божіе, докатъ въскысна всичко да познае и просвѣти разѹма, и да разѹмѣе всичко-то на себѣ тайнство.

ГЛАВА 3.

Какъ кой-то не работи съ разꙋма, и кой-то го не очистıа, той разꙋмъ не е правъ и истински разꙋмъ.

1. Разꙋмъ необработенъ и, на дълго врѣмıа неочистенъ, не е правъ и истинскы разꙋмъ. Разꙋмъ-тъ, както и всичкы-ты вънкашни нѣчта, има разликѫ: зачтото има разꙋмъ съвършенно дꙋховитъ, има и срѣденъ, дꙋшевный; а дрꙋгый има съвсѣмъ глꙋпавъ и плътскы. Както прочее на вънкашне-то ꙋчение, или на какво дае хꙋдожество, никой не може да навикне, додѣто сıа не залıага всıакога въ него; тъй и кой-то сıа ꙋчи да ꙋсъвършенствова дꙋховныа разꙋмъ и да очисти ꙋма си, несполꙋчва, ако не прилѣжıава всıакога на това

2. Кой-то сıа не подкани да прѣкара себе си прѣзъ тѣсныа пѫтъ Евангелскы, и кой-то прѣнебрѣжıава ꙋмно-то очистıаніе, ако бы и да е навикнѫлъ всичкѫ тѫ вънкашнѫ мѫдрость, пакъ е слѣпъ съ дꙋшѫ-тѫ си таковый ще сıа държи само за нѣкой вредителни прочитаніıа, а дꙋха, кой то оживлıава не ще да пріемне той не само дрꙋгы, нъ нито себе си може да исправи съвършенно; Зачтото дрꙋгый е свѣтовный разꙋмъ, а дрꙋгый е дꙋховный: понеже всичкы-ты свѣтіи сѫ сıа ꙋчили на дꙋховныа разꙋмъ отъ Прѣсвıатый Дꙋхъ, и просвѣтихѫ сıа като слънце на свѣта. Днесъ обаче ꙋчıать разꙋмъ не отъ Дꙋхъ

Свѣтый, нъ отъ Аристотела, Цицерона, Платона и отъ дрꙋгы идолопоклоннически любомѫдреци. Зарадъ това дошюшъ ослѣпихѫ отъ лъжьѭ-тѫ и ся изгꙋбихѫ съ разꙋма си отъ правыя пѫть. Свѣтіи-ти ся ꙋчихѫ въ Христовы-ты заповѣди и въ обработваніе-то на ꙋма, а тій ся ꙋчѭть само да изговарѭть дꙋмы: всичка-та имъ прѣмѫдрость стои на ѩзыка, а въ дꙋшѭ-тѫ имъ е мракъ и тьмнина.

3. Правъ и стински разꙋмъ не може да бѫде лесно ꙋглѫбенъ въ дꙋшѭ-тѫ, ако ся не ꙋмьртвѭть плотскы ты похоти тъй ꙋмѣрено съ дълго врѣменно залѧганіе, съ силны трꙋдове и подвигы; зачто колкото ся ꙋмѣрѭватъ похоти-ты, толкова, повече, цѫхвти и рѫсте истинскый разꙋмъ. Нъ и за двѣ-тѣ тыѧ както за вънкашный трꙋдъ, тъй и за обработваніе-то на ꙋма, трѣбва подвигъ; зачтото едното безъ дрꙋгото не ся извьршва

4. Кой-то е навыкнѫлъ въ вънкашнѫ-тѫ мѫдрость, а дꙋховнѫ-тѫ непричелъ, той е подобень омомꙋ, кой-то е съ едно око, или съ единъ кракъ. Вънкашна-та мѫдрость на тоя свѣтъ и тѣлесный трꙋдъ, безъ обработваніе-то на ꙋма ся като сꙋхы цыцкы и като дрьво безплодъ, говори нѣкой си. Зарадъ това Свѣтій ти не прѣставахѫ да ся обꙋчвать не само на вънкашны трꙋдове, нъ старахѫ ся да навыкнѫть и вътрѣшне то, т. е. очистѧніе-то на ꙋма. Ако бѣхѫ ся ꙋчили само въ вънкашны наꙋкы, а не и въ дꙋховны, не быхѫ станѫли Свѣтци,

нито щише да прѣвжде благодать-та на Прѣсвѣтый Дѹхъ въ тѣхны-ты дѹши.

5. Всичкы-ти оныя кои-то сѫ навикнѫли на вънкашны ѹченія, а за дѹховно-то вѫтрешно обработваніе, очистяніе и просвѣщеніе на разѹма немарили, дошкшъ ся обезѹмихѫ и въ различны страсти ся развратихѫ, или подпаднахѫ въ гѹбителны ереси; както. Арій, Савелій, Евтихый, и множина дрѹгы, кои-то не испытахѫ, нито познахѫ съ разѹма си че има Богъ; зато гы прѣдаде Богъ въ нейскѹсенъ ѹмъ, да стрѹвать не приличны-ты, говори Апостолъ.

6. Ако бы изѹчилъ нѣкой и всичкѫ-тѫ мѫдрость на тоя свѣтъ, а ѹма си неочисти, нито ся просвѣти дѹшевно, не възможно е да ся присъедини Богѹ. Кой-то ся не съедини на Господа чрѣзъ дѹховныа разѹмъ, той ся намира въ нейзвѣстны дырҗы; а ѹмъ-тъ ся очистя и просвѣщава, както рекохме, съ двойны подвигы, съ пазеніе на Господны-ты заповѣди, и съ всякогашнето обработваніе-на ѹма, и повече съ всякогашны горящи сълзы: зачто-то дрѹгояче никой не може приближи до ѹмно то просвѣщеніе.

7. Всякъ: необработенъ и непросвѣщенъ ѹмъ, кой-то не е ѹсоленъ съ благодать-тѫ на Прѣсвятый Дѹхъ, ще ся обезѹми и, съ различны работы и помышленія на страсти-ты, ще ся всмърди. Разѹмъ-тъ е насаденъ всякомѹ естественно отъ Бога, обаче кой-то го не обработва, помрьчява и затьмнява: а кой-то го о-

бракотва разтварꙗ сѧ. и приходи въ съвършенно просвѣщеніе.

8. Както на малко то дѣтенце не е потрѣбно ꙋченіе на тѣлесны-ты очи да глѣда свѣтлинѫ-тѫ (ако не е повредено въ глѣданіе-то), тъй нѣма потрѣба нѣкой и отъ вънкашно ꙋченіе за да знае дꙋховнѫ-тѫ прѣмѫдрость, и да сѧ присъедини съ разꙋма на Господа, освѣнь само съ ꙋмно-то очистѧніе и просвѣщеніе. Зачтото множина сѫ были нейскꙋсни не само въ вънкашніе-то ꙋченіе, нъ и кои-то сѫ были съвсѣмъ прости, обаче съ дꙋховнѫ-тѫ прѣмѫдрость съ ꙋмно-то обработваніе. и съ пазеніе-то на Господни-ты заповѣди наꙋчили сѧ, и станѫли причѧстници на голѣми дарове; както: Антоній, Пахомій, най-простый Павелъ и дрꙋгы много.

9. Ꙋмъ-тъ е по-прьвъ отъ вънкашне-то ꙋченіе и отъ писмена-та (бꙋквы-ты); зачто, ꙋмъ-тъ не сѧ изнамѣри и да израсте отъ писмена-та и отъ вънкашне-то ꙋченіе. нъ всичкы-ты тыѧ сѧ родихѫ и израстохѫ отъ ꙋма: Богъ даде всѧкомꙋ естественно ꙋмъ: а разꙋмъ-тъ на вънкашне-то ꙋченіе притꙋри сѧ отъ человѣка. За това прѣдъ всичко дължни сме да имаме стараніе за очистѧніе-то на разꙋма. Кой-то ꙋмъ е очистенъ и просвѣщенъ, той може да разꙋмѣва и да разсѫждава всичкы-ты вънкашны и вѫтрѣшны ꙋченіѧ: зачтото дꙋховитый (ꙋмный человѣкъ) разсѫждава за всичко, а за него никой не може да разсѫждава, дꙋма Апостолъ-тъ (1 Кор. г. 2. ст. 15.)

10. Всяка жъртва ще ся посоли съ соль-тѫ, дума Евангеліе-то; а безсолна-та ще ся всмърди (Мар. г. 2 ст. 39.) Тъй и душа-та на Бога е свойственна жъртва, спорѣдъ реченно-то: жъртва на Бога е духъ сѫкрушенъ (Пс. 50. ст. 19). А кога-то душа е не усолена съ благодатнѫ-тѫ соль на Прѣсвятый Духъ, всякога ще ся всмърдява отъ безуміе-то, и ще ся напълни съ разны страсти. Ако и да изучи нѣкой всичкѫ-тѫ мѫдрость на тоя свѣтъ, а не ся посоли съ соль-тѫ на Светый Духъ, и не бѫде причястникъ на Господнѭ-тѫ благодать, той ще остане съвсѣмъ не потрѣбенъ: кой-то нѣма на себѣ си исписанъ царскыя образъ, ще ся исхвърли вънъ отъ Христовыя чертогъ (стаѭ). Ако нѣкой отъ васъ, нѣма Духъ Христовъ, той не е неговъ дума Апостолъ-тъ (Рим г. 8 ст. 9.

ГЛАВА 4.

Какъ трудъ-тъ и подвигъ-тъ на духовно-то обработваніе е до тогава, додѣто още не е дошьлъ нѣкой въ просвѣщеніе на разума.

1. Вънкашный человѣческый разумъ на тоя свѣтъ, иска вънкашне человѣческо ученіе; а духовныя вътрѣшенъ разумъ, не ще человѣческо ученіе, нъ ис-

ка ученіе Божественно отъ самыя Господа. Друга е человѣческа-та наука, а друга е Божія-та, както человѣческо-то ученіе ся научява отъ человѣка, тъй и Божественно-то трѣбва да ся научява отъ Бога. Кой-то ся не е училъ отъ человѣкъ на человѣчески работы, не може да разумѣе, както трѣбва что е человѣческо, тъй нито кой-то ся не учи отъ Бога не може разумя Божи-ты: а душя-та ся учи на Божественныя разумъ чрѣзъ обработваніе-то на ума, чрѣзъ молитвѫ и умилителны сълзы. Обаче като ся научи нѣкой отъ Бога Божественны-ты, може да разумѣе и везъ человѣческо-то ученіе, всичкы-ты человѣческы работы; а кой-то ся не учи отъ Бога на Божественны-ты, никакъ не може да разумѣе что е Божественно, освѣнь само человѣческы-ты тѣлесны работы. Духъ свѣтый е изворъ на всякѫ прѣмѫдрость и разумъ: Кой-то го сполучи, може да разумѣе и познае всикы-ты вѫтрѣшны и вънкашны.

2. Апостоли-ти ся не учихѫ отъ человѣкъ за да говорѭть съ другы языцы, нъ съ слазяніе-то на свѣтый духъ заведнъжь начнахѫ да говорѭть съ различны языцы, както имъ ся даваше отъ Духа. (дѣя. г. 2 ст. 4.) И Господъ нашь, Іисусъ Христосъ, не отвори книгѫ да на учи свои-ты ученицы, нъ отвори имъ ума за да разумѣѭть писанія-та (Лук. г. 24. ст. 45). Зарадъ това трѣбва само заляганіе и съ заляганіе-то подвигъ, тада пріимемъ и сполучимь благодать-тѫ за всичко что-то е

намъ потрѣбно, и това лесно можемь да намѣримъ и да го довіемь, само ако ся стараемь съ прилѣжяніе; понеже всякакво ученіе и всяко нѣчто принадлѣжи на труда и усърдното залягáніе; зачто кой-то ся труди всичко ще да навыкне и изучи; кой-то ся учи на всичко навыкнува, както въ вънкашне-то, тъй и въ духовно-то ученіе: а кой ся не труди и не ще да ся грыжи за това, ничто не може да навыкне. Зарадъ това Господь нашь, кой-то ны подканя и поучява, дума: Просете, и ще ви ся даде, тръсете и щете да намѣрите чюкайте, и ще ви ся отвори: зачто всякой, кой-то проси ще да пріемне, кой-то търси намира, кой-то чюка ще да му ся отвори (Мат. г. 7. ст. 7, 8).

3. Както въ вънкашны-ты наукы има различны успѣхы и стъпени, тъй и въ духовно-то има духовни, и спорѣдъ труда, подвига и успѣхъ, дава ся просвѣщеніе на разума; тъй и спорѣдъ просвѣщеніе-то на разума, дава ся Господня-тя благодать: зачто колко то повече ся труди нѣкой, толкова и успѣва, толкова ся просвѣщава, толкова ся съединява й съ Господа. А кой-то прѣуспѣе и кой-то ся просвѣти душевно като ся присъедини, чрѣзъ разума съ Господа, той е веке извѣстенъ за свое-то спасеніе, и прѣди да въскресне съ тѣло-то, въскреснува съ душя-тя си, и всякога живѣе въ Господа.

4. Колко-то работи нѣкой съ ума, толкова познава своя-тя слабость, и колко-то си познава сла-

бость-тѫ, толкова сѧ просвѣщава въ разꙋма, толкова и напрѣдва въ смиреніе-то и ꙋмиленіе-то. Я никой не може да си познае слабость-тѫ дрꙋго иначе, освѣнъ самосъ дълго врѣмѧ, и съ много искꙋство, додѣто познае съвършенно отъ всѫдѣ свое-то неможеніе, и отъ само-то вещество да сѧ наꙋчи че нѣма нищо отъ себе си.

5. Не може да си познае нѣкой слабостьтѫ, додѣто попърво небѫде стрытъ и сломенъ съ разны искꙋшеніѧ, и додѣто не опыта всичкы-ты тыѧ върхꙋ си не може да познае себе си, и своѭ-тѫ слабость съвършенно, та да бѫде смиренъ. Зато Богъ обыкнꙋва да испытва слꙋгы-ты си пърко съ разны искꙋшеніѧ, за да познаѭтъ своѭ-тѫ слабость, да прѣбѫдѫть всѧкога смиренни, и да сѧ не надѣѭвать никакъ на себе си; зачтото злато-то и сребро-то не могѫть да бѫдѫть съвършено префинены безъ да сѧ сгорѧть и прѣтопѧть.

6, Както онова растеніе, кое-то сѧ зове ленъ, или конопе, ако сѧ не стріе и сломи съ дрьвено-то орѫдіе, направено за това, не може да изработи нѣкой нищо отъ него: нито жицы (нишкы), нито платно, нито дрꙋго нѣчто за ꙋпотрѣбленіе; тъй и дꙋшѧ нестрыта и не ꙋмѧкчена съ разны искꙋшеніѧ, не възможно е да доде въ съвършенно познаніе на своѭтѫ слабость и да сѧ смири. Я за всичко това трѣбвать много трꙋдове, подвигъ и всѧкогашне обработваніе на ꙋма, додѣто познае нѣкой самъ себе си своѭ-тѫ слабость и да бѫде всѧкога смиренъ.

7. Това ми ся видя мжчно, додѣто влязохъ въ свѣтилище-то Божіе, говори Пророкъ-тъ (Псал. 72 ст. 16, 17). Зачтото дотогава е трудно, дотогава усилно, додѣто още не си прогледалъ, додѣто не си позналъ съвършенно себе си додѣто не си ся още присъединилъ, чрѣзъ любовь-тж съ Бога. А когато познаешь себе си, когато ся присъединишъ съвършенно на Бога, чрѣзъ любовь-тж, тогава не щешь да имашь веке никакъвъ трудъ, и подвигъ; тогава щешься намѣришь въ всякогашне спокойство, радость и веселбж.

8. Дотогава е мжчно на слѣпыя, докжть още не е прогледалъ; дотога болѣдува неджгавый (болный) докжть не е оздравѣлъ; дотогава ся вижда усилно на оногова, кой то ся учи, докжть не е навикнжлъ: а когато навыкне добрѣ, нѣма веке никакъвъ трудъ; зачтото каква мжка за оногова, кой то може да види хубеве, да глѣда свѣтлинж-тж? Какъвъ трудъ на оногова, кой-то е позналъ Бога, да знае всичкы-ты нѣчта на Свѣта? какъвъ трудъ на оногова кой-то има любовь да обичя любимыя си? Никакъвъ: нъ повече всичко му е драго и желателно. Кой-то е былъ слѣпъ послѣ прогледалъ, той ся гнжси веке отъ слѣпотжтж, нито му е мжчно да глѣда, нъ повече ся наслаждава, като ся радва на свѣтлинж-тж: Кой то е позналъ всичко и ся е просвятилъ съ разума, гнжси ся отъ безуміе-то, Кой-то е спечялилъ богатство, неще веке да бжде сиромахъ.

9 Като промениш безсловесноть-тѫ съ знаніе и просвѣщеніе на разума: като прѣсториш сърденіе то и гнѣва на кротость, сладчинѫ-тѫ на телеснѫ-тѫ безсловеснѫ похоть въ Божественно желаніе и любовь, тогава щешь да бѫдешь въ миръ и спокойство и щешь сѧ найдешь изведнѫжь въ всѧкогашнѫ радость и тишинѫ. Тогава ще да видишь тричѩстнѫ-тѫ си душѫ потънала въ длъбочины-ты на безстрастіѩ-та и въ просвѣщеніе-то на разума и, като въ тѫпанъ съ твое-то умърщевленно тѣло, обрадванъ щешь да запѣешь духомъ побѣдителнѫ-тѫ пѣснь на Господа.

10. Дотогава не можешь да бѫдешь безъ скърбъ, дотогава не можешь да бѫдешь безгрыженъ, дотогава не можешь да бѫдешь безъ страхъ и боеніе, докѫть съвършенно не познаешь себе си; докѫть не сѧ вкысне съвършенно тричѩстный квасъ на душѫ-тѫ ти, въ познаніе и просвѣщеніе на разума и очистѩніе на страсти-ты; докѫтъ сѧ не примиришь съ Бога, докѫть сѧ ни съединишь съ него въ единъ духъ. А когато сѧ съединишь и го възлюбишь отъ всесърдце, тогава бывашь безгрыженъ и всѧкога безъ страхъ: и тогава щешь да сѧ радвашь всѧкога духомъ, само въ едного Бога и щешь да сѧ веселишь въ вѣчны-ты вѣкове.

ГЛАВА 5.

Какъ трѣбва да послѣдваме въ всичко разума и разсѫжденіе-то, а не безсловеснѫ-тѫ плѫть.

1. Прѣдъ всякѫ вещь и въ всичко да прѣдваря всякога и да върви напрѣдѣ ти правый разумъ и разсѫжденіе-то, и никога да ся не излъжешь въ нѣчто, нъ да бѫдешь отгор' всичкы-ты прѣльщенія. Както всичкы-ты вънкашны нѣчта не могѫть да ся видять друго-яче, освѣнь съ очи ты, тъй не могѫть да ся разумѣять нито вѫтрешны-ты надушнѫ-тѫ съ друго, освѣнь само съ разума и умно-то разсѫжденіе.

2. Нито да наченвашь, кога имашь да правишь, нѣчто, додѣто първо неразсѫдишь, като ся съединишь съ Бога чрѣзъ молитвѫ-тѫ: зачто въ всичкы-ты нѣчта ничто друго не може направи беспрѣпятственъ и достѫпенъ, колко то правый разумъ и разсѫжденіе-то: За всичко, щото щешь да правишь да прѣмыслишь, рече Господъ на Іисуса Навина. (Іс. Н гл. 1. ст. 7.)

3. Както слѣпый не може да върви додѣто ся не препѫне, тъй нито безумный може да направи добро нѣчто. Зарадъ това недѣй ся покорява на тѣлеснѫ-тѫ похоть и желаніе, нъ въ всичко послѣдвай всякога разума и разсѫжденіе-то.

4. Най-първа причина на Адамово-то испада-

ніе, както рекохме, выде безуміе-то: ако бы прѣдразсѫдилъ въ себе си заповѣданіе-то, ако бы послѣдвалъ разума, то не бы прѣслушалъ, не бы ся измамилъ съ кусаніе-то отъ плода на възбранено-то дрьво.

5. Никой не може да испадне и да съгрѣши, като послѣдва разума и разсѫжденіе-то, нито може да направи добро нѣчто, кой-то нѣма правъ разумъ: както е начяло и коренъ на всякъ грѣхъ безуміе-то и безсловесно-то себеси непознаваніе тъй на всяко добро начяло-то е правый разумъ и разсѫжденіе-то.

6. Кой-то е слѣпъ съ телесны-ты си очи, той ся прѣпъва различно и, много пѫтѣ на всякѫ стъпкѫ; тъй и кой-то нѣма правъ разумъ, нито послѣдва разсѫжденіе-то, всякога ходи въ тъмнотѫ-тѫ на неразуміе-то и грѣха. А кой-то е позналъ себе си, и кой-то глѣда мысленнѫ-тѫ свѣтлинѫ, всякога и въ всичко е не прѣпьнать.

7 Что е грѣхъ? Само едно дѣйствіе на тѣлесны-ты похоти. А дѣйствіе-то на тѣлесны-ты похоти что е? Друго нищо, освѣнь безуміе-то: никой не е съгрѣшилъ съ друго, освѣнь само въ своето безуміе и неразсѫжденіе: нито може да направи нѣчто добро, освѣнь съ разума, нито пакъ нѣчто зло, ако не е безуменъ.

8. На всякъ грѣхъ всякога прѣдваря безуміе-то, а на добродѣтель-тѫ и благодѣяніе-то прѣдваря разумъ-тъ: безуміе-то не дава человѣку никога спокойство нито пакъ съвършенно утѣшеніе, ако го

не ꙋспокои самый разꙋмъ, кой-то съ просвѣщеніе-то си ще да ꙋтѣши дꙋшѫ-тѫ. Както слѣпый не може да бѫде спокоенъ, докѫть не глѣда свѣтлинѫ-тѫ, тъй и безꙋмный не може ся ꙋспокои, докѫть не доде въ разꙋмъ.

9. Зато отъ всичкы-ты добродѣтели, повече прѣдпочетени да бѫдѫтъ разꙋмъ-тъ и разсѫжденіе-то; зачтова е начало и причина на всяко добро. Нито добродотель-та може да бѫде както трѣбва добродѣтель, ако не помага разсѫжденіе-то и разꙋмъ-тъ, като прѣдводитель на дѣло-то.

10. Както въ естественны-ты видимы чювства най-честно и най радостно е глѣданіе-то, тъй и въ мысленны-ты разꙋмѣваемы чювства най-честно и най-ꙋтѣшително нѣчто е разꙋмъ-тъ, и познаніе-то на всичкы-ты вещи: това е животъ вѣчный това е отпаданіе, и въспріеманіе тѫгы (дꙋшевны мѫкы).

ГЛАВА 6.

Какъ трѣбва да прѣдпочитаме постъ, и да имаме въздържаніе въ всичко.

1. Прѣдпочитай постъ и въздържаніе, ако искашь да ти е разꙋмъ-тъ чистъ и да надвіешь всичкы-ты страсти. Не подчинявай ся на плътскы-ты страсти, за да не въспріемнешь тѣхнѫ-тѫ заплатѫ, и да изнꙋришь живота си въ безсловеснѫ-тѫ тьмнотѫ и мѫлвѫ.

2. Твърдѣ сѧ пази отъ прѣꙗданіе и піꙗнство: зачто това е начало и коренъ на всꙗкъ грѣхъ; а ходатай (измолитель риджꙗджіи) на блѫда, нечистотѫ-тѫ и приготовленіе на вѣчнѫ-тѫ мѫкѫ. Невъздържꙗніе-то докарва всичкы-ты лошꙗвины, отъ кои-то нашій прадѣда Адамъ жꙗлостно испадна отъ раꙗ. и подложи сѧ на смърть-тѫ. Отъ прѣꙗданіе и піꙗнство припада тꙗгота на дꙋшѫ-тѫ, помрьченіе на разꙋма, повдиганіе на плътскы-ты похоти, всꙗкогашна борба, лесный пристѫпъ на бѣса (діавола), отчюждение (загꙋба) на Божественнѫ-тѫ любовь.

3. Отъ прѣꙗданіе-то и піꙗнство-то быва не само на дꙋшѫ-тъ ꙋвреденіе, нъ и на тѣло-то болѣсть; а въздържꙗніе-то и трезвѣнность-та е не само на дꙋшѫ-тѫ полза, нъ и на тѣло-то здравіе и лекгость на живота. Прѣꙗданіе-то и піꙗнство-то лишꙗва человѣка, не само отъ вѣчныꙗ животъ, нъ и отъ врѣменныꙗ, и погꙋбꙗ наедно дꙋшѫ-тѫ и тѣло-то, като направи человѣка да бѫде непотрѣбенъ Богꙋ и на хората. Временна-та сладчина измолва на человѣка вѣчнѫ горчивинѫ, ако сѧ прилѣпꙗва нѣкой безсловесно. На въздържныꙗ и трезвѣнныꙗ животъ, още тꙋка е рай; а на развратеныꙗ и грѣшныꙗ животъ още тꙋка е адъ (тѫма-та), и силно тѫжение (мѫка) на дꙋшѫ-тѫ.

4. Бѫди побѣдитель, а не побѣденъ, като обладавашь на сладчины ты, а не тій надъ тебе, ако искашь да бѫдешь свободенъ въ вѣчны-ты вѣкове: На оногова кой-то побѣждава (дꙋма Гос-

подь) щѫ дамъ да ꙗде отъ животно-то дрьво, кое-то е посрѣдъ раꙗ (Апокал.) И пакъ: Неработете за хранѫ коꙗ-то сꙗ развалꙗ, нъ за хранѫ, коꙗ-то трае въ животъ вѣчный; зачтото плъть-та на нищо не ползꙋва. (Іоан. гл. 6. ст. 22). Зарадъ това твьрдѣ не полавай ꙋтешеніе-то си на това, что ти е дадено замалко врѣмꙗ, нъ ищи истинско-то, кое-то ще да прѣбжде довѣкы съ тебе.

5. Въ всичко сꙗ пази отъ безмѣрность-тѫ и ꙋмаленіе-то; во всичко пази правѫ и разꙋмнѫ мѣркѫ. Всꙗкога да имашь въздьржꙗніе въ всичко ако искашь да наидешь лесно дꙋшевно-то спокойство; а дрꙋго-ꙗче никога не можешь да найдешь миръ и спокоеніе. Ако бы было едно ꙗстіе и отвънъ мѣркѫ-тѫ сладко, като е пълно съ смьртоноснѫ отровѫ знай че не бы го изꙗлъ, ако нежелаеше да вкꙋсашь смьрть-тѫ, нито бы досѣгнѫлъ такова ꙗстіе.

6. Прѣзирай (отмахвай) чревно-то насыщаніе, за да не бѫдешь долꙋвенъ и свьрзанъ отъ страстны-ты веригы. Прѣтьрпꙗвай глада и жьдостьтѫ на плътскы-ты сладчины за да сꙗ освободишь отъ дꙋшевны-ты тꙗготы, и да сꙗ насытишь отъ Божественнѫ-тѫ хранѫ: Зачто кои-то не прѣтьрпꙗва малкыꙗ гладъ, ще да врьхлѣти на поголѣмы-ты страстны бѣды. Прѣмѣри гнилѫ-тѫ сладчинѫ съ вредѫ-тѫ, телесно-то ꙋгождение съ тꙗготѫ-тѫ, временно-то ꙋтѣшеніе съ дꙋшевнѫ-тѫ горчивинѫ и видишь чѐ, освѣнь тыꙗ, нѣма съ что дрꙋго повече да сꙗ изъл—

жешь: зачто гнила-та сладчина не е сладость, нъ горчивина на душѫ-тѫ; плътско-то угожденіе не е угожденіе, нъ раздразненіе и тягота; врѣменно-то утѣшеніе не е утѣшеніе, нъ скърбь и печалъ нито е царство небесно, нъ на него изгубваніе. 'Зачто-то царство-то Божіе не е, рече, ястіе и питіе нъ правда и миръ и радость въ Дусѣ Свѣтый дума Апостолъ-тъ. (Рим. гл 14 ст. 17).

7. Не прилагай сърдце-то си въ земленны-ты сладчины. зачтото сѫ довремѣ и тлѣнны; (лесно ся развалять) неполагай утѣшеніе-то си въ земленны-ты ястія, нъ търси у Бога подобры-ты небесны ястія. Обаче ако и да вы ся наслаждавалъ днесь изобилно (доста) отъ всичкы-ты ястія и питія, пакъ не трѣбва да си прилагашь сърдце-то въ тѣхъ; зачтото нѣма да прѣбѫдѫ-ть съ тебе тамъ довѣкы: Понеже всичкы-ты земленны нѣчта сѫ довремѣ, а само едны-ты небесны сѫ вѣчны и непрѣменны.

8. Прибѣгни съ ума си, та помысли отъ младыя си въздрасть и напомни си дѣто си ялъ и испилъ отнапрѣдъ; то ще ти ся створи че, ничто доволно, не си ялъ и пилъ, нъ всичко прѣминало, като да не е было никога, и днесь нѣма нито на едно, отъ оныя ястія и питія, никакъвъ поменъ и ползѫ. Както тогава, тъй и денесь, ако и да ся наслаждавашь отъ всякаквы ястія и питія, нѣма да получишь ничто повече само вредѫ, и за всяко прѣсыщаваніе на сласти-ты, тягота на душѫ-тѫ ти,

и подновяване на страсти-ты. Зарадъ това не искай да добіешь заплатѫ тѫ си тѫка (като ядешь и піешь), нъ всичкѫ-тѫ си надеждѫ полагай на небесны-ты ястія.

9. Не причитай врѣменны-ты гнилы сладчины, за да не останешь безъ всякогашны-ты наслажденія, и да изгубишь вѣчныя животъ: зачто отъ плътскы-ты сладчины, нѣма никакво друго угожденіе, освѣнь душевна тягота и силно мѫченіе на съвѣсть-тѫ; нѣма толкова утешеніе, колко-то скѫрбь; нѣма толкова сладость, колко-то слѣдъ това тѣгота; това е едно суетно утѣшеніе, на кое-то тутакси послѣдва горчивина и раскайваніе.

10. Кои-то сѫ ся подложили безсловесно на прѣяданіе піянство, не ся направили на свѣта ничто похвално и достойно да ся запомни, нъ съ тукашныя си животъ, злѣ увредихѫ вѣчныя, и споменѫтъ си вдигнахѫ измежду добры-ты хора; затова ако ядешь, не яждь съ пристрастіе (съ лемеъ); ако піешь, не пій съ всесърдце; хачто тука не ти е доста да свършишь съ това; всичко ще прѣмине и скоро ще ся измени.

ГЛАВА 7.

Какъ не трѣбва да ся подчиняваме на плътскы-ты сладострастія, нъ да търсимь всякога дѹховно ѹтѣшеніе ѹ Господа.

1. Богатство-то на всичкы-ты земленны сладчины ако тече, не прилѣпявай сърдце-то си, дѹма пророкътъ (Пс. 61, ст. 11) Зачто да прилѣпяшь сьрце-то си на такыва нѣчта, като не ти ся дадены да гы имашь довѣкы, нито ти доносять нѣкоя ползѫ, нъ повече вредѫ? Ты си ся испыталъ много пѫтѣ, и позналъ си, че всяка врѣменна сладость докарва тягостѫ, всяко плътско наслажденіе свързва дѹшѫ-тѫ, и причинява ѝ всякогашнѫ мъвѫ.

2. Недѣй ся лакоми на такыва нѣчта, кои то не ти сѫ были доста, почти, ниведнъжь да тя ѹсладять и насытять доволно; не е веднъжь почти дѣто си прѣтоварилъ сьрдце-то и дѹшѫ-тѫ си съядене и піяніе, въ сънь и съ всякаквы дрѹгы нѣчта. Всякога да прѣдваря и да върви на прѣдѣ ти память-та и разсѫжденіе-то, да не бы ся чясто прѣпѫнвало съ свякогашне-то си забораваніе, и да падашь въ всякаквы злины. Въздържяй плътскы-ты похоти, та съ това да можешь да въспрешь всичкы-ты лошявины.

3. Не търси ѹтешеніе въ врѣменны-ты сладчины, нъ ѹ Господа, кой-то е всичко направилъ, твр-

си вѣчно-то и присносѫщно (всякога трайно-то) на слажденіе: недѣй ся подчинява на безсловесно-то сладострастіе на гърло-то, нъ само потрѣбны-ты въ нѫждѫтѫ си пріемай благоразумно: зачто ако ся покоришь на плътско-то сладострастіе, тогава като тя свърже съ виригы-ты си, никога нѣма да тя остави миренъ, нъ щетя срыне окаянно въ всичкы-ты страстны дълбочины. Наумявай си, до какъвъ край обыкнува да приводи человѣка плѫтска-та сладчина и похоть, и не прѣльстявай ся веке много отъ неѭ.

4. Стакамъ че не веднъжь, нъ много пѫти да си ся испиталъ въ плътскы-ты сладчини: знаешь, какъ всяка тѣлесна сладость доноси тяготѫ, всяко земленно утѣшеніе влече съ себе си горчивинѫ; обаче ты всякога ся мамишь съ забораваніе-то: само тогава ся раскайвашь, когато си натоваренъ съ такыва тяготы и горчивины; а когато прѣминѫть, тогава пакъ ся завращашь безсловесно на сѫщы-ты, като песъ на своѭтѫ бльвотинѫ. Това е работа нъ твое-то нечювствованіе и слѣпотѫ.

5. Не мысли че щешь да грабнешь небе-то даромъ, ако не поживѣешь небесно; нито можешь да наслѣдишь царство небесно, ако ся не въцаришь надъ похоти-ты и надъ оныя, что ся подразумѣвать, не лъжете ся, рече: нито блѫдници-ти, нито крадци-ти, нито піяници-ти не щѫть да наслѣдять царство-то Божіе. Понеже чтото спечели нѣкой тука, това ще да има и тамъ съ себе си; какво-то работи и прави нѣкой днесь, тако-

ва начьртаніе ще мꙋ ся изобрази въ дꙋшѫ-тѫ итамъ; за това не прилѣжявай твьрдѣ съ желаніе на безсловесно-то сладострастіе, да не въспріемнешь на това заплатѫ-тѫ си, и да не чюешь реченныя гласъ: въспріялъ си твоиты добрины въ живота си (Лꙋк г 16, ст. 25). Тыя дꙋмы не сѫ новы за тебѣ, не сѫ новы; зачтото ты не си направилъ почти веднъжь, на себе си скѫрбь и смѫщеніе съ тѣхъ.

6. Прѣтьрпѣвай малкыя гладъ и жадость на сꙋрово-то лакомство, за да не пріьмнешь двойнѫ вредѫ и тяготѫ, и да не налетишь слѣдъ това въ по силнѫ скърбь и печяль. Знаешь веке че, почти веднъжь не си ся излъгалъ; прочее не излъгвай ся веке още повече, да не бѫдешь самъ на себе си борител и немилостивъ заколитель.

7. Не покорявай ся на плътскѫ-тѫ сладчинѫ и похоть; нъ променявай плътско-то пожеланіе, яденіето и піяніе-то на Божественно желаніе, та свойственно-то Божествнно желаніе да исчисти несвойственѫ-тѫ тѣлеснѫ сладость и да изгони похоть-тѫ далечь отъ дꙋшѫ-тѫ, а да подаде на твоѭ-тѫ дꙋшѫ свойственно ꙋтѣшеніе. Не токо съсъ единъ хлѣбъ, рече, ще да бѫде живъ человѣкъ; нъ съ всякѫ рѣчь, коя-то излази изъ ꙋста-та Божіи. (Мат. гл. 4, ст. 4)

8. Нѣма свойственно плътско наслажденіе за дꙋшѫ-тѫ, нъ отъ Адамово-то прѣстѫпленіе, остало е, по нꙋждѫ въ насъ това плътско тлѣнно наслажденіе, допꙋстено до врѣмя, причина на това е че, още не

сѧ навчихме да ꙗдемь двховны-ты ꙗстіꙗ, нито искаме да навыкнемь на това, нѫ безсловесно сѧ отказваме, и нито изволꙗваме разѹмно, да гы пріемаме.

9. Въ бѫдѫщіа вѣченъ животъ нѣма да сѧ хранимь съ тѫзи тлѣннѫ (гнилѫ) хранѫ и піеніе, нѫ съ божественнѫ-тѫ и всꙗкогатрайнѫ благодать на Прѣсвꙗтый дѹхъ. Потрѹди сѧ прочее, за тѫзи разѹмнѫ и Божественнѫ хранѫ, съ коѭ-то щешь да сѧ прѣпитавашь довѣкы; зачто-то нѣма извѣстно ѹтѣшеніе и спокойство въ плътско-то наслажденіе, нѫ непрѣстанно тѫженіе (мѫка) и мълва на дѹшѫ-тѫ. Нѣма толкова ѹтѣшеніе, колко-то тꙗготы и горчивины; зачто-то несвойственна-та тлѣнна храна, коꙗ-то е станала отъ прѣстѫпленіе-то, не може да даде на свойственнѫ-тѫ дѹшѫ ѹтѣшеніе и спокойство, нѫ приноси ѝ тꙗготѫ и всѣкогашно смѫщеніе.

10. Въ плътско-то, тѣлесно наслажденіе, въ ꙗденіе то и піеніе-то нѣма на дѹшѫ-тѫ миръ и спокойство, нѫ всꙗкогашна борба и мълва, мрьчина и тьмнота: и сама-та таꙗ храна и пітіе обыкновенно става съ много грыженіе и мълва; освѣнь това и въ спаніе-то на сънꙗ нѣма ѹспокоеніе и тишина, нѫ тьмны мечтаніꙗ и прѣльстны смѫщеніꙗ. А Божественна-та дѹховна и безсмьртна храна е миръ на дѹшѫ-тѫ, тишина на живота, свобода на дѹхъ пространство на съвѣсть-тѫ радость и всꙗкогашно веселіе: щѫть сѧ наситꙗть, рече, отъ тлъстинѫ-тѫ на твоꙗ домъ, и отъ извора на твоѭ-тѫ сладость щещь да гы напоишь (Пс. 35. ст 9).

ГЛАВА 8.

Какъ трѣбва всякога да послѣдваме въ всичко разума, а не безсловеснѫ-тѫ и плѫтскѫ похоть.

1. Богъ постави и устрои на человѣка ума, като нѣкой царь надъ похоти-ты и пожеланія-та, да ся подканя и поучява всякога отъ него, какъ да гы владѣе благоразумно и употрѣблява на добро. Зарадъ това въ всичко послѣдвай разума, а не безсловеснѫ-тѫ похоть: зачто като води слѣпецъ слѣпца и двамата падѫть въ трапа (Лук. г. 5 ст. 39). Разумъ-тъ да владѣе надъ похоть-тѫ и желанія-та, а не похоть-та надъ разума; зачто това е глупавина, ако владѣтіѫть похоти-ты тебе, а не ты тѣхъ. Както, ако владѣіѫть слугы-ти на господаря си, не може да бѫде друго въ тоя домъ, освѣнь всякогашно смѫщеніе, скърбы и грыжи, безрядности мятежь. Богъ тя направи разуменъ, а ты не бѫди безуменъ: не подчинявай самопройзволно разума си подъ властьтѫ и поробощеніе-то на плѫтскы-ты похоти и наслажденія.

2, Въ каквѫ да е работѫ врѣмя-то си разумѣвай и познавай, а не да ся подлагашь на безсловеснѫ-тѫ похоть: Безъ врѣмя не прави нищо; обаче и на врѣмя-то си търпяй въздържаніе въ всичко, всякога умѣй да въспирашь съ разума безсловесны-ты похоти, за да не налетяшь всякога

въ всичкы-ты лошꙗвы грѣхопаденіꙗ, въ скърбы и печꙗли. Много е страшно да ѣзди нѣкой на конь безъ юзда: тъй е страшно и за дȣшѭ-тѫ ти кога е въ необȣзданнѫ плъть отъ разȣма и въздържꙗніе-то

2. Животъ-тъ си имай ȣправлꙗванъ отъ разȣма, а не отъ безсловеснѫ-тѫ похоть и наслажденіе, ако щешь да имашь животъ миренъ и безмълвенъ, и да бѫдешь извѣстенъ за твое то спасеніе. Ако ли не, то щешь да испаднешь въ всичкы-ты злы и гȣбителны грѣхове, въ горчивины и мꙗтежи; послѣ съ настоꙗщіа си животъ, злѣ изгȣбвашь и вѣчныꙗ.

4. Телесно-то похотно всꙗкогашно безсловесно ȣгожденіе не е ничто дрȣго, освѣнь само недѫга (болесть) и нездравина, само болезни, ръслабваніꙗ, скърбы и печꙗли. Колко-то повече ȣгождавашь на тѣло-то си, толкова щешь да сꙗ разслабишь отсѣтнѣ и ставашь съвсѣмъ непотрѣбенъ. Колко то е голѣмо плътоȣгожденіе-то, толкова сѫ по голѣмы недѫгы-ты и болѣзны-ты: зачто лакомый и піꙗница никога не сꙗ е видѣлъ съвършенно здравъ. Всꙗкогашно-то плътско ȣгожденіе и грѣховно испълненіе, не е ничто дрȣго, освѣнь само тꙗгота, скърбь, горчивина на дȣшѫ-тѫ и незнаꙗніе на спасеніе-то. Наȣмѣвай си краꙗ на плътоȣгожденіе то: тѫгота та и горчевина-та имъ да прѣбѫдѫть всꙗкога въ твоѭ-тѫ дȣшѫ (да ти е наȣма); отто-насѣтнѣ сꙗкамъ, че никога не бы поискалъ да сꙗ лъжешь до толкова съ лакомство то и д.

5. Зарадъ това пріемвай отъ плътскж-тж храня толкова само, колко то ти е потрѣбно за подкрѣпяваніе на тѣло-то, кое-то ще ти бжде въ силж (коветъ) дъ извършюшь Божи-ты дѣла, а дрѹгы-ты, като непотрѣбны и излишны (зіюде) имай отхвърлены. Старай ся най много за Божи-ты работы, за дѹшевно-то си исправяніе, кое-то ще да прѣбжде до вѣкы съ тебе; зачтото плъття (тѣло-то) ще изгніе, и неговы-ты похоти скоро ся изгѹбевать, а сама-та дѹшя ще да прѣбжде довѣкы: Понеже, кой-то сѣе въ плъть-тж си отъ плъть-тж ще да пожьне изгниваніе; а кой-то по сѣе въ дѹха, отъ дѹха ще да пожьне животъ вѣчный (Гал. г. 6. ст. 8).

7. Не лакоми ся на оныя сладчины, кои прѣминѹвать, и не бжди такъвъ като оныя люди, избранни отъ Гедеона рѹновный за бой; кои-то Богъ повеле да испыта първо като піжть водж; нъ зачтото ся наведохж неразсждно доло на земьж-тж и напихж ся като безсловесни скотове (добици), зарадъ това, както лакоми и неискѹсни на войнско юначество, заповѣда да гы отлжчи; а оныя, кои-то пихж искѹсно и въздържно съ шепж, заржчія да остави при себѣ, съ кои-то и надви непріятели-ты.

7. Ты бжди подобенъ въ ядеціе-то и пиеніе-то на птицжтж: Птица-та на всяко кълвваніе ся озърта (ѹглѣдва) внимятелно насамъ-нататъкъ за де не быхж доши ли отнѣйдѣ ловци-ти, и малко да ѹгади, завчіяскы хвъркнѹва въздбогъ; зато и не може лесно да ся ѹ-

лови отъ ловцы-ты. И ты такъвъ бѫди, всѫдѣ и всякога ся ѹглѣдвай, отъ вси странѫ, и никога не бывай безгрыженъ въ всичкыя си животъ: Зачтото и ты имашь отвсѫдѣ ловители, отвсѫдѣ примкы, отвсѫдѣ клопкы (факове капанѫ); пази ся да не паднешь въ тѣхъ, де не бы нѣкакъ ся долѹвишь; зачто като ся долѹвишь веднѫжь, лесно не можешь ся отърва; нито можешь избѣгна отъ тѣхны-ты тя-готы и горчивины.

8. Не бывай подобенъ на мѹхѫ-тѫ, или на мра-вейа, кои-то за малкѫ медовнѫ сладость, изгѹбвать всичко-то си свободно движеніе; или на свиніе-ты, кои-то и ако да ся гонять най-често изъ градины-ты, ако и да гы ранявать всякакъ, обаче тыи ка-то не запомнювать ничто, пакъ тамъ ся врьщать; а ты не бѫди безѹменъ, не подчинявай себе си ни на еднѫ свѣтовнѫ сладчинѫ. Наѹмявай си, че ти-ся дадени тыя нѣчта твърдѣ за малко врѣмя; за-то бѫди свободенъ отъ всичкы-ты тыя. По-добрѣ да бѫдешь свободенъ, а не подчиненъ, по-добрѣ са-мо волность, а не свързваніе. Само едномѹ Богѹ бѫди подчиненъ, а не на безсловеснѫ-тѫ гнилѫ по-хоть, за да бѫдешь извѣстенъ на твое-то спасеніе.

9. Всяко нѣчто, въ всяко начяло и работѫ краси права-та мѣрка и разсѫжденіе-то, а всяко нѣч-то, кое-то ся зема безъ мѣркѫ и безъ правъ ра-зѹмъ, твърдѣ повредва человѣка; и не само въ вън-кашнѫ-тѫ работѫ, нъ и въ дѹховно-то исправленіе и обработваніе, когато ся прави безъ разѹмъ и безъ

разсѫжденіе, твърдѣ смѫщава дꙋшѭ-тѫ. Зарадъ това, въ всичкы-ты нѣчта и работы, да прѣдпочиташь всякога разꙋма и разсѫжденіе-то, и никога да ся не излъжешь въ нѣчто, нито нѣкога да ся вкрадешь отъ каквѫ да е плътскѫ похоть,

10. Наꙋмявай си, че понѣкогажь, колкото пѫти въ нѣчто си ся оставилъ съ заборавяніе-то безопасно и безразсѫдно, на твои-ты плътскы похоти, никога не си былъ безъ голѣмы скърбы и печали (ядосваніе): зачто кои-то работы ся връшять безъ разꙋмъ и разсѫжденіе, никога не могѫть да бѫдѫть безъ скърбны ядосванія, и силно раскаяваніе на дꙋшѭ-тѫ. Зато, въ какво-то и да е, никога не бѫди безгрыженъ, нъ всякога за всичко бывай опасенъ (прѣдпазяй ся); зачтото ты ся намирашь на тоя свѣтъ въ борбѫ съ плътьтѫ и бѣсове-ты, а не въ спокойство; въ странствованіе на тоя мятеженъ свѣтъ, а не сѣднѫлъ въ кѫщѣ; въ врѣменный животъ, а не въ вѣчныя; въ плачевнѫ-тѫ долинѫ, а не въ радость и безгрыжіе: наꙋмявай си всякога идѫще-то врѣмя и каквъ часъ ще тя врьхлети, та не бѫди всякый день безгрыженъ и безопасенъ.

ГЛАВА 9.

Какъ не трѣбва да ся ранѭваме съ глѣданіе на лице, и да ся не подчинѭваме на плътскѫ-тѫ похоть.

1. Недѣй си наранѭва сърдце-то съ личнѫ-тѫ хубость на гнилѫ-тѫ плъть; защото е трѣва, сѧнка и гной: Трѣва-та изсъхна, и цвѣтъ-тъ й попада, а само Божественна-та любовь остава довѣкы; не ранѭвай сърдце-то си въ видимы-ты хубости, нъ въздигай си ума камъ създателѧ на видимы-ты и нѣвидимы-ты нѣчта.

2. Бѣгай отъ въжделателныѧ*) поглѣдъ на чуждѫ хубость, и отъ безсрамно досѧганіе, цѣлувка и пипаніе като отъ смъртоноснѫ отравѫ, да не налетешь губително въ грѣховнѫ-тѫ глѫбинѫ, и да останешь въ примкы-ты на діавола; ако ли ся прѣпънешь веднъжь въ такова нѣчто, знай че, никога нѣма да прѣбѫдешь безъ скърби и тѧготы.

3. Недѣй любодѣйствова въ сърдце-то си съ тварь**), за да не разгнѣвишь Господа, кой-то ѭ е създалъ, защото свѣтовно нѣчто и плътскѫ сладчина, твърдѣ за малко врѣмѧ приноси утѣшеніе, а послѣ той часъ докарва гнъсотѫ и отѧготеніе на душѫ-тѫ. Малко добывъ, а голѣма щета (загуба); малко веселіе, а голѣма скърбь: отъ тыѧ нѣчта нѣ-

*) Любовно поглѣдваніе.

**) Създадены-ты нѣчта отъ Бога зовѫть ся твари.

ма толкова ѹтѣшеніе, колко-то отсѣтнѣ тягоοты и горчивины.

4. Не прѣльщавай себе си на хѹбость и рѫсть (бой), и на прѣкрасно лице: зачтото това лесно ся стрѹшява и (изчезва). Наѹми си гноя, кой то ще стане слѣдъ променѹваніе-то на хѹбость-тѫ, и слѣдъ похотнѫ-тѫ борж каквы скърби и тягоοты ся сѫбчявать, тъй никога ся нейзлъгвашь, нито щешь да кѫдешь долѫвенъ отъ каквѫ да е тѣлеснѫ хѹбость и грѣховнѫ похоть.

5. Знай, че грѣхъ-тъ е сладъкъ за малко врѣмя, а за дълго врѣмя е горчивъ; за малко ѹтѣшенъ, а послѣ много скърбенъ, за малко веселъ, а послѣ много тѫженъ; а при тѣлесно-то раздѣляніе грѣхъ-тъ е твьрдѣ тяжъкъ и многопечяленъ за дѹшѫ-тѫ.

6. Ако не си опиталъ грѣха, не искай да го опиташь вѣщественно (дѣйствително съ работѫ) за да не глътнешь въ горчивинѫ-тѫ мѹ смьртнѫ-тѫ вѫдицѫ: зачто, и безъ да си го испиталъ, знаешь че е мрьсенъ, и слѣдъ него има горчива болка, а като го кѹсашь веднѫжь, не възможно е да избѣгнешь отъ скърбь-та и ядосваніе то.

7. Не пріемай за сладко врѣменны-ты сладчины: зачто всяка врѣменна сладчина, коя-то не трае вѣчно, е сѹетна (празна); всяко плътско ѹтѣшеніе ся изгѹбва; всяко врѣменно наслажденіе е явна измама и тягоота на дѹшѫ-тѫ. Плътска-та похоть е смѫрть на дѹшѫ-тѫ; а Божественно-то желаніе

и любовь е животъ и радость, коя-то всякога трае.

8. Наумявай си за врѣменнѫ-тѫ сладчинѫ и тѣлеснѫ хубость като да не е друго, освѣнь гной, и нѣчто дѣто ся обрьщя въ гнилость, та никога да не приковешь себе си безсловесно на неѭ; не увождай ся отъ тѣлеснѫ-тѫ любовь нито полагай утѣшеніе-то си въ неѭ, зачтото е прѣльстна, лъжовна и лицѣмерна, дѣто никога не стои на еднѫ мѣркѫ, нито прѣбывава довѣкы.

9. Не прилѣпявай ся тамъ, дѣто не е вѣчно, нито търси утѣшеніе тамъ, дѣто едно нѣчто ся променява: зачто мнозина като ся ранихѫ отъ хубость-тѫ на лице-то и кон-то, ся излъгахѫ отъ тѣлеснѫ-тѫ похоть, като станахѫ голѣмо съблазненіе и спънка на мнозина, злѣ свършихѫ и свой-тъ животъ, и останахѫ подъ діаволскѫ рѫкѫ; тъй, зарадъ маловрѣменнѫ сладость загубихѫ вѣчныя животъ.

10. Бѫди подчиненъ едномꙋ Богꙋ, и съ неговѫ-тѫ добринѫ и Божественнѫ любовь да ти е ранено сърце-то; тогава никога ся не излъгвашь; нъ, като станешь погоренъ отъ всичкы-ты прѣльстенія, щешь да ся найдешь въ всякогашенъ миръ и спокойство. Най-сетнѣ щешь да пріемнешь добрыя дѣлъ, кой-то не ще да ся зьмне отъ тебе довѣкы.

ГЛАВА 10.

Какъ трѣбва да ся не подчинява нѣкой на блядни помышленія и мръсны похоти.

1. Не бывай обуреваемъ*) отъ блядны помышленія и мръсны похотны работы, за да ся не раздѣлишь отъ Бога; нито подражявай на оныя, кои-то правятъ това, за да ся не покажешь отъ безумны-ты по безуменъ: понеже това быде допустено на человѣцы-ты за малко врѣмя, та като познаятъ свѣтъ-тъ, да избиратъ за себѣ си по-добро-то. За това обыкни отсесьрдце чистотъ и цѣломъдріе, за да ся прилѣпишь чисто на чистыа, кой-то е показалъ себе си образъ на чистотъ-тъ и цѣломъдріе-то, тъй да прѣбъдешъ съ него, чрѣзъ любовь-тъ, не разлъчно въ вѣчны-ты вѣкове, като ся наслаждавашь на Божественнъ-тъ славъ.

2. Ако ся вречешь и прѣдложишь за Иночество (калугерство), недѣй ся раскайва, нъ приносяй Богу благодареніе, че тя е освободилъ отъ веригы-ты на плътско-то робство, и ти е вдъхнълъ това честно обѣщаніе, да тя приведе въ оградъ-тъ на свои-ты словесны овцы, и ти даде власть дъ бъдешь негово чядо, за да тръгнешь беспрѣпятсвенно камъ горне-то присносъщно (всякогатрайно) наслажденіе. Когато у человѣцы-ты е голѣмство да работятъ на земленый царь, и да имътъ отъ него

*) Да ся люлешь като нѣкое дьрво отъ голѣмъ вѣтъръ.

нѣкоѭ добрѫ дарбѫ (или царскы знакъ), колко подобрѣ бы было да угождаваме на небесныя царь и да сме всякога въ неговѫ тѫ любовь?

3. О колко е по-добро и почестно по Богу Ангелеско-то живѣяніе, отъ тѣлесно-то сплитаніе! Не е чюдно и за похвалѫ да живѣе нѣкой плътскы: зачто не само Христіянинъ-тъ, нъ и друговѣрци-ти, и звѣрове-ти, и добитаци-ти тъй живѣѭть: а да ся живѣе ангелскы чисто у едного Бога, това е похвано дѣло: понеже тъй живяхѫ свѣтіи-ти, и съединихѫ ся съ Бога, направихѫ прочюти работы на земѭ-тѫ, просвѣтнахѫ като слънце на свѣта и нынѣ почиватъ въ непрѣстаннѫ радость на вѣчны-ты вѣкове. Не е голѣма работа да ся живѣе плътскы; такова живѣяніе само отвънъ като го глѣдаме, види ни ся прѣлъстно и обычно, а като надникнемъ вѫтрѣ, твърдѣ е мръсно: отягченіе на съвѣсть-тѫ, потъмняваніе на разума безсловесно свързваніе недоумяваніе поробощеніе, а при смърть-тѫ голяма скърбь и тягота на душѫ-тѫ.

4. Най-хубаво-то свѣтовно плътско живѣяніе не може да ся сравни съ чисто-то Ангелско цѣломѫдренно живѣяніе. Добро ли е сговорно-то по плъть сѫпружество (уженваніе)? Да; обаче то е безсловесно подчиненіе, и едно свързваніе на рѫцѣ и нозѣ. Не зговорно ли е? тогава е най зло отъ всичкы-ты мѫченія. Не родять ли ти ся чяда? Грыжя е. Родять ли ти ся? Двоино грыжяніе. Добри ли ти сѫ дѣца-та? Много мълва и труденіе. Лошяви ли

сѫ? Силно топеніе на дѹшѫ-тѫ. двойна скърбь и печяль, врѣменно тѹка зложивѣяніе, и тамъ незнайна сполѹка. А кой-то е инокъ (калѹгеръ) и живѣе чисто по Бога; въ всичко е миренъ и безгрыженъ; той лесно полѹчва спасеніе: зачтото не е обвърданъ съ ничто, не е подчиненъ на плътскѫ-тѫ страсть, всякога ся поѹчява въ Бога всякога е готовъ за смарть-тѫ. Като прѣкара деня благодари на Господа, вечеръ и нощеля ся моли; отъ ничто нѣма да ся прѣпятствова или възбранява; съ правѫ мѣркѫ ѹправлява живота си, стрѹва мѹ ся като да е жилище-то мѹ въ рай.

5. Поглѣдни, какво ѹтѣшеніе и спокойство доносѧ плътска-та любовь и сладчина: само за малко врѣмя сладчина и послѣ тягота; за малко врѣмя похоть и послѣ мрьсота; за малко хѹбость, и послѣ гной; за малко ѹтѣшеніе, и послѣ скърбь; и тъй дѹшя-та ся радва всякога и непрѣстанно ся лѫже. А кой-то ся остави отъ всичкы-ты тѣйзи и ся прилѣпи съ истинскѫ любовь на Господа, въ всичко е безпечяленъ и безболезненъ; зачтото тѣлесна-та безсловесна похоть, и безѹмна любовь е слѣпа въ всичко. Человѣкъ много пѫтѣ ся ѹловява, свързва ся и не знае за какво ся свързва: зачто похоть-та не е подателница на вѣчныя живатъ, нито притѹря на человѣка честь и славѫ нъ повече ѭ отнема. Ако нѣкой безсловесно ся прѣвземе отъ хѹбость тѫ, нъ и неѭ Богъ създаде ако ли отъ гыздавинѫ-тѫ и добры-ты нравы, нъ Богъ всичко е ѹстроилъ. Прочее трѣбва да ся при-

лѣпiаваш повече Богꙋ, кой-то е направилъ всичкы-ты: зачто всичко е отъ него, а не отъ гнилы-ты твари.

6. Зачто да сѧ прилѣпiавашь на твари-тѣ, а не на оногова, кой-то гы е направилъ? По-добрѣ ли е да почиташь нѣчто-то, или оногова, кой-то го е създалъ? красотѫ-тѫ ли да почиташь е по-добрѣ или оногова, кой-то ѭ е ꙋкрасилъ? Понеже кой похвалiа хꙋбаво-то нѣчто, повече, отъ оногова що го е направилъ? Когато видимь нѣчто искꙋсно направено, не дꙋмаме ли всичкы: О! какъвъ е тоiа добъръ хꙋдожникъ кой то е направилъ тꙋй добро нѣчто? Нели сѧ чюдимь и захвалiаме повече на хꙋдожника (мастора), а не на направено-то нѣчто. Ные сѧ не чюдимь твърдѣ на нѣчто-то зачто нѣчто-то не сѧ е направило отъ само себе, нито може да сѧ направи нѣкога; тъй и въ Божи-ты работы трѣбва да сѧ чюдимъ и да хвалимь Бога, и томꙋ да сѧ прилѣпiаваме съ всичкѫ-тѫ дꙋшѫ, а не на гнилѫ-тѫ тварь (направѫ). Намѣсто да похвалишь нѣкоѭ тварь, или Божiе създанiе, по-добрѣ да похвалишь оногова, кой-то го е създалъ: зачто създнiе-то ще изгнiе, и ще сѧ прѣстори на прахъ и пепелъ; а само единъ Господь е вѣчень, кой-то прѣбывава и трае до вѣкы. Прочее ты не си длъженъ да обычiашь твърдѣ коѭ да е тварь, или нѣчто, понеже нѣчтото не сѧ е направило отъ само себе. Твари-ти ако и да сѧ хꙋбавы и ꙋкрасены, нъ не сѧ сѫ ꙋкрасили тъй от само себе си; ако и да сѧ гыздави (льскавы) нъ тiй не сѫ сѧ направили отсамо себе

си. Зарадъ това прилѣпювай ся отсесьрдце Творцу и създателю на всичкы-ты твари, отъ кои-то (твари) си и ты единъ. Другадѣ не можешь намѣри вѣчно спокойство, и тихо пристанище, освѣнь само въ Господа Бога, и въ прѣсвѣтж-тж негова благодать: зачто прилѣпюваніе-то на твари-ты е смьрть, а прилѣпюваніе-то Творцу на твари-ты е животъ и радость, коя-то всякога трае.

7. Множина има, кои-то ся испълнювали, плътскы-ты похоти и пакъ изгнихж; тъй щжть да изгніжть и оныя, кои-то днесь гы испълнювать; плътска-та любовь и похоть не ще да прѣбжде все еднакво довѣкы, нито ще да остане тъй врѣмянната хубость, коя-то да ся не прѣобърне въ гнилость. Нѣма да прѣбжде богатство-то и да слѣзе слава-та; зачто като нападне, рече, смьртьта, всичко ся изгубва (дума Св. Иванъ Дамаскынъ). Той свѣтъ, и всичко что ся намира тука, скоро ще ся промѣни: плътска-та похоть, и всяко земленно наслажденіе, прѣминува като една сянка. Нѣма нѣкоя тѣлесна похоть и любовь, коя-то да ся не прѣстори на тягота; нито врѣмянна красота, коя-то да ся не промени въ гнилость, нито пакъ плътска сладчина, коя-то да ся не прѣстори въ мрьсотж; нійдѣ нѣма извѣстно успоконіе, само въ єднаго Господа Бога, както ся рече на Пророка въ горж-тж Хоривскж: Не бѣ Господь въ борж-тж на страстити, нито въ оганя на блажда и распаляніе-то, нито въ вихрушкж-тж на всяко грѣховно стран-

ствованіе, нъ въ дȣха на тьнкж-тж свѣтаннж, на безстрастіе-то и чистотж-тж: тамъ е Господь и негова-та благодать, тамь е и вѣчный животъ. (3 Цар. г. 19. ст. 12).

8. На тоя свѣтъ, колко сж были краснолични (хȣбави), кои-то все изгнихж; льскавы нѣчта е имало, кои-то прѣминахж; колко ревнивы и обичны, твари е имало и всичкы-ты ся обърнахж въ гнȣсотж и гной, прѣминахж като че ни сж были никога; Тамъ въ бждащіа животъ, нито ся женятъ, нито на мжжь отивать, нито могжть веке да ся любять тѣлесно; нъ щжть бждать като Ангели Божіи нъ небе-то (Мат. г. 22 ст. 30), да ся радвать и веселять всякога въ едного Господа Бога тій нѣма да ся ȣтѣшявать съ врѣменнж хȣбость, нито съ любовь и тѣлесна похоть, нъ само въ едного Господа и съ неговж-тж благодать.

9. Окаянна е въйстиннж тая пȣста похоть и плътска любовь слѣдъ коиж-то иде тягота-та. Сȣетна е, найстиннж, тая сладчина, коя-то влече съ себе си горчивинж-тж; сȣетна е тая хȣбость, коя-то ся обрьща въ мрьсотж и гой; коя-то не дава ȣспокоеніе, нито животъ вѣчный, нъ повече го отнема. Напраздно ся ȣтѣшява человѣкъ съ това что скоро заминȣва. Тȣне (джяба) ся прилѣпява съ дȣшж-тж си на такыва нѣчта, кои-то нѣма да прѣбждать съ него довѣкы. Всȣе залага сьрдце то си на това, кое-то прѣминȣва като сѣнка.

10, О! какъ, и колко е хȣбаво за да ся жи-

вѣе съ Ангелскѫ чистотѫ, безмълвно и беспечално наедно съ Ангелскы-ты и прѣподобны ликове (рѣдове!) защото за такова живѣяніе е обѣщалъ Господь животъ вѣчный, и такава душа ще да успокои и ще да й даде всякогатрайнѫ радость, и непрѣстанно веселіе, като й рече: Дойди ты, коя-то си сьвсѣмъ добра и ближня моя, и коя-то нѣмашь въ себе си грѣшкѫ (Пѣс, П. гл. 4). Тамъ на такавѫ душѫ храна и питіе ще бѫде благодать-та на Прѣсвятый Духъ, и всякогашне наслажденіе. Понеже таковы-ти щѫть да запѣѭть прѣдъ прѣстола Божій новѫ пѣсень, коѭ-то никой другы не ще може да пѣе, освѣнъ онія, кои-то не ся осквернени съ женяніе; зачто то тій сѫ дѣвственици, дума тайновидецъ (Св. И. Бог. Ап. Гл. 14. ст. 3, 4).

ГЛАВА 11.

Какъ не е свойственна на человѣка плътската похоть, нъ е остала у нашіа родъ отъ Адамово-то престѫпленіе

1. Ты, кой-то си роденъ отъ тлѣніе-то (гнилость-тѫ, не обрьщай ся пакъ камто гнилость тѫ и грѣха, нъ старай ся усьрдно да възлазышь камто нетлѣніе-то, за да въскресишь прѣди обще-то въск-

ресеніе твоњ-тѫ ѹмьртвеннѫ дѹшѭ отъ грѣха и страсти-ты, съ безгрѣшно-то си и безстрастно поведеніе, и да ѭ приведешь отъ смърть тѫ на безсмъртіе-то. Не послѣдвай старыа Адама кой-то е прѣстѫпилъ Божіѭ-тѫ заповѣдь, нъ послѣдвай живота на вторыа, кой-то е безгрѣшенъ, Христа: Понеже оныѭ что живѣѭтъ по плъть-тѫ на прѣстѫпника Адама тіи щѫтъ да ѹмрѫтъ, а кои-то сѫ Христови послѣдователи, и кои-то сѫ мъртви на тоѭ свѣтъ отъ тѣлесно-то мѫдрѹваніе, нѣма веке да видѭтъ горчивѫ смърть, освѣнь само отъ плъть-тѫ радостно преселеніе въ Господа.

2. Ако бѣше останалъ Адамъ въ свойственно-то мѹ отъ Бога ѹстроеніе, ако бѣше останалъ при Бога, като сѭ не раздѣлѭше чрезъ любовь-тѫ си отъ того, кой-то го създаде, не бы подпадналъ на смърть-тѫ и гнилость тѫ. Нъ зачтото остави Твореца и сѭ прилѣпи на твари-ты; остави свойственно-то отдѣто имаше своето бытіе, а прилѣпи сѭ на несвойственно-то немѹ плътско и безѹмно пожеланіе, зарадъ това отнѹждѫ подпаднѫ на смърть-тѫ и гнилость-тѫ зачто сѭ разлѫчи отъ нетлѣніе-то и живота, по нѹждѫ падна въ такова плътско безѹмно свожданіе и, съ прѣстопленіе то си срына наше-то естество, отъ съвършенъ разѹмъ и въздрасть, въ дѣтинство и безсловесно слабоѹміе, за да сѭ раждаме на всичкыа тойзи свѣтъ малкы и нѣмы отрочета. А ты кой-то си роденъ отроче, не падай веке въ слабоѹміе, нъ както достигашь въ съвършенъ въздрасть, тъй и съ

разума си расти и успѣвай; а като достигнешь самъ си на възрасть, залягай съ проповѣданіе то си да родишь другы кои-то да не останжть въ дѣтинство безсловесіе, нъ, като въ съвършенъ възрасть и разумъ, да гы приведешь отъ тьмнотж-тж на безуміе то, камъ свѣтлинж.тж на разума и познаніе на всичко.

3. Не прылѣпявай ся на несвойственныя плътскы животъ, нъ, бжди благоразуменъ подражатель на онова безгрѣшно устроеніе, чтото е было отъ Господа, прѣди престжпленіе-то зачто днешне-то по плъть живѣяніе станало е слѣдъ това прѣстжпленіе, а кое-то е по духъ, то е было прѣди прѣстжпленіе-то устроено отъ самаго Господа. Зато послѣдвай живота не кой-то е станалъ слѣдъ прѣстжпленіе то нъ духовный въ Господа животъ, кой то бѣше прѣди прѣстжпленіе-то за да ся свободишь прижибѣ отъ смьрть тж и грѣховно-то тлѣніе. По-добрѣ да въскресешь днесь доброволно въ тойзи приврѣменный животъ съ духа си и да живѣешь всякога у Господа а не слѣдъ горчивж-тж смьрть, съ незнайно очякваніе да ся надѣвашь въскресеніе и живота; по-добрѣ да оставишь днесь привременно-то плътско сладострастіе съ оправданіе и похвалж, а не да го изгубишь отсѣтнѣ съ осъжденіе и укоръ. Зато нелѣй ся покорява на тѣлесно-то безумно пожеланіе, нъ съ разума си въспирай плътскы ты похоти, за да ти ся не смѣжть като на слабоумно дѣте.

4. Както Адамъ и Ева не сж станжли испьрво

отъ своժданіе и безсловеснѫ похоть, тъй и ные всинца щѧхме да сѧ раждаме на свѣта; като Адама всичкы заведнѫжь отъ небытіе въ бытіе (отъ ничто въ нѣчто) щѧхме да додемь. Нъ зачтото Адамъ прѣстѫпи заповедь-тѫ и подпадна самоволно въ безсловесіе-то и плотскы похоти, зарадъ това, по нѫждѫ, и ные сме осѫдени да сѧ раждаме на свѣта тъй безсловесно. Оттамъ нашій животъ е пъленъ съ толкова скърби и печѧли, съ плачъ и рыданіе; найсѣтнѣ сѧ запечѧтва съ горчивѫ смърть: зато Господь като пойска да ни докаже за да разлѫчимь честно-то отъ недостойно-то отрѣди де сѧ прѣсѣче нашій животъ съ смъртно сѣчиво: и тъй да ны извлѣче отъ плътско-то заплитаніе; та да не остане зло-то за всѧкога, нъ да възведе насъ всичкы, кои то вѣрваме, на по-добро-то старовръмѧнно наслѣдіе и първообразность; зачтото ако бы было това живѣѧніе добро и съвършенно, Богъ не бы искалъ отъ насъ по-добро, не бы прысачѧлъ съ смърть нашіа плътскы животъ.

5. Ные като сѧ подпльзнахме отъ свойственно то въ несвойственно плътско щеніе, налетихме на смърть-тѫ и гнилость-тѫ зачто испърво не сме были създадени отъ Господа за смърть, нито за безсловеснѫ-тѫ тѣлеснѫ пощевкѫ и сбираніе, нъ за Божественно то желаніе и любовь, почто прѣди прѣстѫпленіе-то, въ рай нѣмаше похоть и плътско пожеланіе, нъ слѣдъ прѣстѫпленіе-то и слѣдъ изгонваніе то изъ раѧ выде тѣлесна-та похоть и въжделеніе,

а после смрьть Зарадъ това плътска-та похоть сѧ ꙋничтожꙗва съ смрьть-тѫ; а като сѧ ꙋничтожи съ смрьть-тѫ, не може веке да сѧ намѣри пакъ слѣдъ неѭ, въ вѣчныѧ животъ, нъ всичкы-ты оныѧ, кои то ꙋгождавать Богꙋ съ Божественно желаніе и любовь, щѫть да сѧ наслаждавать въ вѣчны-ты вѣкове.

6 Человѣкъ сѧ ражда тѣлесно отъ женѫ и живѣе; отсѣтнѣ, като сѧ съедини пакъ ней, ꙋмира отъ Бога дꙋшевно: както соль-та сѧ ражда отъ водѫ и пакъ като сѧ досѣгне на водѫ-тѫ стопꙗва сѧ и исчезва, тъй е и това. Зарадъ това като си роденъ отъ грѣховно-то плътско смѣсваніе, не прилѣпвай сѧ пакъ до грѣховно-то плътско сплитаніе, за да сѧ не стопишь като соль-та: понеже ты не си създанъ отъ Бога за това, да сѧ обрьщашь пакъ на исты-ты плътскы дѣйствіѧ и да ꙋмрѣшь, нъ да възлазишь камъ първообразно-то свойство и безгрѣшно-то отъ Господа ꙋстроеніе, и да ꙋспѣвашь, като търсишь подобро-то и по-блаженно то (радостно весело). Законно-то по плъть, женꙗніе, днесь, е пріꙗтно, нъ чистота-та цѣломѫдріе-то сѫ двождь по-добры и попохвалны, въ кои-то испьрво быде направенъ Адамъ. Прочее ꙋженваніе-то е допꙋстено днесь на малко врѣмѧ само за оныѧ, кои-то не щѫть. или не могѫть да живѣѭть съ чисто-тѫ и кои-то не искать да разꙋмѣѭть по-голѣмы нѣчта а чистота-та си остава довѣкы.

7. Ты, кой-то си сѧ родилъ чрѣзъ крьщеніе

то въ христа, второ дꙋховно порѫждение; измылъ си сѧ отъ първородныя грѣхъ съ водѫ и дꙋхъ, не поробвай себе си пакъ съ грѣха на плътскы-ты работы, за да сѧ не ꙋприличишь на песа, кой-то сѧ врьща на своѭ-тѫ блъвотинѫ. Ты, кой-то си сѧ обърналъ отъ тьмнотѫ-тѫ и безсловесие-то, не сѧ врьщай пакъ въ тьмнотѫ-тѫ и безсловесие-то, нъ расти и присъединявай сѧ камъ свѣтаинѫ-тѫ на разꙋма, и познание-то на всичкы-ты вещи. Отъ Бога си направенъ на него сѧ прилѣпявай; отъ Бога си създаденъ, бѫди на Него съединенъ, чрезъ любовь-тѫ; отъ Него имашь свое-то бытие, на Него сѧ прилѣпявай съ всичкѫ-тѫ си дꙋшѫ. Попричинѫ на плътско-то грѣховно пожелание и похоть породи сѧ смьрть-та и отъ Бога дошюшь отлѫчвание; а чрѣзъ ꙋпазяние-то на чистотѫ-тѫ животъ и на Бога съвършенно присвоявание.

8. Чтото е родено отъ плъть, пакъ е плъть, а чтото е родено отъ дꙋха дꙋхъ е. Ты, Христiане си роденъ, чрьзъ крьщение-то съ дꙋховно порождение, и пакъ въ иночество-то родилъ си сѧ съ второ дꙋховно порождение: прочее не подражявай веке плътско то грыховно рождение и тѣлесно сплитание, нито завиждай на дрꙋгы, кои-то сѧ ꙋплитать въ него, нъ възлазяй камъ кое-то е по-добро и по похвално Как то си сѧ врекълъ Богꙋ, тъй расти и прѣꙋспѣвай (напрѣдвай) дꙋховно; ты кой-то си роденъ самъ си дꙋховно, старай сѧ да родишь и дрꙋгы дꙋховно, а не де сѧ заробишь отъ плътскы-ты сладчины: Зачто плътско то смѣсяние быде оставено само за оныя. кои-то

не можѫтъ, или не искатъ, да сѧ ѹдържѭватъ, кои-то, като не снизволѭватъ на подобро-то, оставѧтъ сѧ на по пошево-то. Кога-то сѧ непричита Божественна-та любовь, тогава настѫпва плѫтско-то безсловесно свързваніе.

9. Зато прѣстани да желаешь самопройзволно плѫтскѫ-тѫ дѣтинскѫ играчкѫ, да не бы ѭ оставилъ послѣ да тѧ натиска и безъ да щешь, съ по солѣмѫ-тѫ си тѧжесть. Да та не лъсти лична-та хѹбавина и красота на тлѣннѫ-тѫ плѫть, зачто тѧ изгнива, промѣнѭва сѧ и скоро сѧ загѹбва; не можешь да видишь нѣкои ѹстарѣлъ, кой-то да има льскавина, какво-то младый; зачтото въ гроба нѣма хѹбость, кога-то да нейзгніе, нито има такыва нѣчта, кои-то да траѭтъ дълговрѣмѧнно Всѧка тѣлесна хѹвость е огань, всѧко благолѣпіе (лыскавина) роса ѹтрѣннѧ, всѧкъ плѫть е като трѣва, Всѧка слава человѣска е като едно цвѣтіе на полето: трѣва та изсъхна и цвѣтъ тъ и попада (Іак г. 1 ст 10, 11.), а само единъ Господь, и негова-та Божественна любовь трае довѣкы.

10. Призовава ли тѧ плѫть да сѧ наранишь отъ личнѫ-тѫ красотѫ на изгниванѫ-тѫ плѫтъ въ гроба, що си обыкналъ да глѣдашь на видимо-то съ пристрастіе? Нъ поглѣдни днесь въ гроба оныѧ, кои-то сѫ были прѣди тебе, оттонасѣтнѣ щешь да сѧ наѹчишь что ще да бѫде и съ тебе, както рече нѣкой си: Ничто дрѹго нѣма да бѫде и слѣдъ тебе само онова, чтото сѧ е слѹчило прѣди тебе съ дрѹ-

гы, а това, чтото сѧ е слꙋчило съ дрꙋгы-ты, ще да сѧ слꙋчи непрѣменно и съ тебе. Зарадъ това не прилагай сърдцето си на твары-ты, нъ всичко-то си желаніе и любовь въздигай камъ оногова, кой-то е направилъ всичко, отдѣто имашь и ты свое-то битіе (животъ), тамъ, дѣто ти е естествомъ свойственно: зачто, въ всичкы-ты тыѧ свѣтовны нѣчта, нійдѣ не можешь намѣри вѣчный животъ, и не промѣнꙋванѫ тишинѫ за дꙋшѫ-тѫ си, освѣнь само въ Господа Бога, въ прѣсвѧтѫ-тѫ неговѫ любовь и въ благодать-тѫ на прѣсвѧтыѧ и животворѧщій дꙋхъ.

ГЛАВА 12.

Какъ не трѣбва да прилагаме сърдце-то си въ настоѧщы-ты вещи, и да не тръсимь спокойство и ꙋтѣшеніе въ земленны-ты сладчины, нъ да го търсимь всѧкога, само въ едного Господа Бога

1. Человѣче! бѫди проче свободенъ отъ земленно-то пристрастіе, за да не бы, като сѧ подчинишь безсловесно на сласти-ты, жѧлостно да сѧ свържешь въ вѣчны-ты веригы. Не прилагай сърдцето си въ настоѧщы-ты вещи*) за да не сѧ измамишь като насънѣ. Не търси спокойство въ земленны-ты слад-

*) Нѣчта что сѫ тꙋка на свѣта.

чины, нито въ тѣлесны-ты похоти ѹтѣшеніе, нъ въ Господа, кой-то е направилъ всичко. Ако имашь на землѭ-тѫ нѣчто сыакай като че го нѣмашь, пріемай нѣчто, като че го непріемашь, ыажь нѣчто, като че не си ыалъ, пій нѣчто, като че ни си пилъ, бѫди свободенъ отъ всичкы-ты земленны нѣчта, кото да сѧ прилѣпишь съ всесьрце на єднаго Господа; зачто-то всичкы-ты земленны за малко врѣмѧ траѭтъ, а Божіѧ-та благодать е вѣчна. Земленна-та сладчина не дава спокойство, нито плътска-та похоть доноси на дѹшѭ-тѫ извѣстно ѹтѣшеніе, нъ прави непрѣстанна мълва, и всѧкогашне смѫщеніе: Ако бы поживѣлъ и хылѧда-хылѧды годины въ тѣлесны-ты сладчины, никога не можешь намѣри миръ и спокойство.

2. Какъ може тварь, и плътска похоть да даде на дѹшѭ-тѫ съвьршенно спокойство и извѣстно ѹтешеніе, ако самь си Творецъ-тъ на твари-ты не ѹспокои, и съ свое-то ѹтѣшьніе да ѹтѣши и ѹспокои дѹшѭ-тѫ, като й даде вѣчно-то и всѧкогатрайно-то наслажденіе? Какво-то лоза-та не може да цьхвти, нито да расте дрѹгоыаче освѣнь само отъ корена, тъй и дѹшѧ-та не може да има дрѹго ѹтѣшеніе, нъ само отъ Господнѭ-тѫ благодать и отъ Прѣсвѧтый Дѹхъ, неговый ѹтѣшитель, отдѣ-то има свое-то бытіе.

3. Много пѫтѣ дѹшѧ-та, кога е наврѣмени скърбна и ыадосана, като иска да сѧ ѹтѣши, притеква и сѧ залѣпыава на земленны-ты сладчины, да

търси спокойство и утѣшеніе; тогава като ся по-услади тамъ безсловесно за малко врѣмя, послѣ пріема двойно тѫженіе, и скърбь: зачто не може тваръ да даде на дꙋшѫ-тѫ съвършенно утѣшеніе, освѣнь само лъжовно и прѣльстително, размѣсено съ скърбь и печялъ. Кой-то е иждивилъ (исхарчилъ) много години въ тѣлесны-ты сладчины, като достигне на свършяніе (на смъртный чясъ), струва му ся че това не е было никога: струва му ся че всичко е было като насънѣ.

4. Тоя свѣтъ нѣма у себе си ни едно спокойство и тишина; понеже сама та злоба и человѣческа страсть, никога не можять да дадѫть на дꙋшѫ-тѫ миръ и спокойство нъ доносять всякогашенъ мятежь и смѫщеніе: ако прѣмине едно зло друго ще тя връхлѣти; едно ако ся потули, друго ся появява, както ся случва въ морскѫ-тѫ борѫ и въ променуваніе-то на въздуха; и не толкова съ всякаквы-ты другы вънкашны тѫженія, колко-то отъ самы-ты си вѫтрѣшны страсти, душя-та повече ся мѫчи и бори непрѣстанно. Всякогашны-ты бѣдствія, всякогашны ты борбы, както отвънъ, тъй и извѫтрѣ плътска-та сладчина, врѣмянна-та хубость и всяко врѣмянно наслажденіе струва ся на оныя, кои-то невнимавать, да е голѣмо нѣчто; нъ кога-то ся приглѣда нѣкой добрѣ, ще го намѣри твърдѣ горчиво, и много мятежно на дꙋшѫ-тѫ. Заради това по-добрѣ за насъ че, такыва нѣчта, сѫ прѣзрены (непричитны) отъ Господа, кой-то напра-

зно не заповѣда намъ да гы прѣзираме и ные, като нейзвѣстны, та да ся стараемь беспрѣпятственно за наслажденіе-то на онова вѣчно, мирно, присносѫщно наслажденіе и спокойство.

5. Любовь и тѣлесна похоть, никога ся не загнуля нито мирува, Прибери отвсѫдѣ всичкы-ты хубости, отъ всичкыя свѣтъ похоти-ты, ще ли ся успокои душя-та? Никога: почто една хубость има тая красота а друга има друго-яче; една хубость има тая льскавина, а друга инаква. Ако ли сѣсъ всичкы-ты тыя искашь да любодѣйствувашь въ сьрдце-то си, то какъ щещь да имашь на сурдце-то си тишинѫ и спокойство? Никакъ. Понеже днесь това ти ся поревна, а утрѣ друго; днесъ това обыкна, и послѣ ти умрьзна; днесь съ това ся бори, а другый пѫть съ друго; и тъй душя-та работи непрѣстанно, и никога не е спокойна: а кой-то е обыкнѫлъ отистиннѫ Бога, и кой-то ся е прилѣпилъ съ всесьрдце на Господа, той ся намира въ всыкогашенъ миръ и успокоеніе.

6. Кой отъ памтивѣка е намѣрилъ на свѣта спокойство отъ плѫтскы-ты сладчины? кой отъ толкова вѣкове е получилъ въ тѣхъ съвьршенно утѣшеніе? Никой. Не ли всичкы-ты си изнурихѫ живота въ скърби и печяли? Не ли всичкы ти свьршихѫ живота си въ мълвы и смѫщенія, и най-сѣтнѣ нейзвѣстно быдохѫ пожьнаты съ смъртныя сьрпъ? Нѣма прочее спокойство, нито съвьршенно утѣшеніе въ тѣлесни-ты сладости, нъ всякогашне воюваніе и бор-

ба на дꙋшѫ-тѫ; и пакъ: колко-то повече бꙋдꙋ-вишь едно нѣщо, толкова по-вече ся надѣвашь от-сѣтнѣ; колко-то по-вече прилагашь сърдце си на плътскы-ты сладчины, толкова повече приемашь от-сѣтнѣ скърбы и тѫженія (мѫкы на дꙋшѫ-тѫ).

7. Богъ като поиска да ны въздигне, като нѣ-кои малкы отрочета, отъ нискы на высокы, прѣдло-жилъ е прѣдъ нашы-ты очи до врѣмя тъй плътско ꙋстроенiе, като нѣкое млѣко, та оттова да възлазяме на по добры и по-высокы разꙋмѣнія и познанія. А нерадивый и лѣнивый, кой-то ся не старае да възлази на по-добры-ты и по-сладкы-ты Божественны желанія и разꙋменія като слабоꙋмно дѣте, пристава безслове-сно на това ꙋсладително плътско млѣко.

8. Всяко плътско наслажденіе е дꙋшевна тѧго-та, а дꙋховно-то ꙋ Господа Божественно наслажденіе е миръ на дꙋшѫ-тѫ пространство на съвѣсть-тѫ, сво-бода на дꙋхатъ, радость, безгрыжіе и камъ всичко лю-бовь неизмѣрна: А врѣменно-то наслажденіе и тѣлесна похоть, не е дрꙋго нищо, нъ само тѧгота и смѫщеніе зачто какво спокойство може да бѫди отъ прѣядание и пiянство? Какво спокойство отъ тѣлеснѫ похоть и блѫдно раченіе*)? Само си втълпи ꙋма въ тыя нѣщта, свържи ся съ тѣлеснѫ любовь, послѣ что щешь да пріимешь? Какво спасително нѣщто ще-шь да пріимешь? Какво спасително нѣщто щешь да припечалишь? Нищо дрꙋго, само мрьчинѫ потьмненіе

*) Залюбванiе тꙋр. севда.

безсловеснѫ сврьскѫ, недоуменіе скърбь и печяль, и незнаяніе на спасеніе то.

9. О колко е мятьжно и многопечялно живѣяніе-то на тойзи сѫетный свѣтъ! Нѣма въ него ни едно спокойство и утѣшеніе, освѣнь само тягота и силно тѫженіе на душѫ-тѫ; зачтото всякъ день влече съ себе си мѫлвѫ и мятежъ, и грозны бѣды отъ начяло на человѣческо-то рожденіе, дор'до смьрть-тѫ нѣма мируваніе, нѫ всякогашенъ мятежь и смѫщеніе. Понеже человѣкъ ся ражда на свѣта съ плачь и болезни, расте и живѣе въ скърбы и печяли, свьршяніе то му съ много рыданія*), и доста плачевно; като умре, става на чьрвы-ты храна, а на душѫ тѫ сѫдъ и подеръ сѫденіе то не знайно на какво жребіе ще ся падне. Зарадъ това не прилагай сърдце то си на тойзи свѣтъ не любодѣйствувай въ плътскы ты сладости, за да не сѫ найдешь голъ и пусгъ отъ всичкы-ты добрины, нъ всякога търси Господа, та да ся сподобишь на вѣчны-ты добрины: Зачто богати-ти въ плътскы похоти, усыромашяхѫ и огладняхѫ, оныя обаче които просять отъ Господа нелишвать ся отъ никое добро (Пс. 33 стих. 11.)

10. Зато день и нощь търси Господа, день и нощь търси благодѣтеля си, за да го найдешь; и да сполучишь Търси го по всичкыя свѣтъ, по всичкы-ты крайща на землѭ тѫ търси го у всичкы-ты твари, нъ нійдѣ нѣма да го найдешь; Понеже Той исълнява тебе цялъ, а ты го не познавашь: Той е

*) плачове съ гласъ и нарѣжданіе.

цѣлокѹпенъ ѹ тебѣ, а ты го не знаешь; царство-то небесно е ѹ тебе, а тыго търсишь дрѹгадѣ, въ тебе, е всякога трайното-то наслажденіе а ты го не разѹмѣваашь. Търси прочее Господа день и нощь ѹ себѣ си, за да го найдешь; а като го найдешь, тогава щешь да полѹчишь вѣчно спокойство и съ радость щешь да извыкашь: „дойдете и вижте, че азъ найдохъ, кого-то желаяхъ, и съединихъ ся съ присносѫщныя, Комѹ-то да бѫде всяка слава, честь и държява, съ неговыя безначяленъ отецъ, съ прѣсвятыя, и благыя и животворящія неговъ Дѹхъ, нынѣ и всякога и во вѣчны-ты вѣкове.“

Чясть втора.

Глява 1.

Какъ да ся пазимь въ всичкы-ты нѣчта отъ сѫетното высокохваленіе.

1. Похвали. Ѹрѹсалиме, Господа хвали Бога твой Сіоне дѹма пророкъ-тъ (Пс. 147 ст. 1) Никой не може да бѫде достоенъ за да ся похвали и прослави въ всичко, освѣнь само единъ Богъ, кой-то е направилъ всичко, и чрѣзъ кого-то быдохѫ всичкы-ты. Хвалете Господа (рече) всичкы народи, похвалете го всичкы людіе. Хвално и про-

славено ще бѫде имѧ-то Господне. И пакъ да сѧ не хвали, рече прѣмѫдрый въ своѭ-тѫ мѫдрость, нито силный въ силѫ-тѫ си, нито богатый съ имота си; нъ, кой-то сѧ хвали, нека сѧ хвали за това, че разумѣва и познава Господа, и да струва посрѣдъ земѭ-тѫ сѫдъ и правдѫ.

2. Въ всичко не хвали сѧ ты самъ си, нито искай похвалѫ отъ другы ты; нито пакъ завиждай на оныѧ, кои-то сѧ похвалѧвать отъ нѣкого, та да не зьмнешь върху си двойнѫ тщетѫ и за двѣ-тѣ: развалѧніе на онова что си извършилъ, и осѫжденіе на зависть тѫ: понеже не е достоенъ онзи, кой-то сѧ хвали, самъ си, нъ кого-то Богъ хвали той е искусенъ въ всичко (Кор 2. г. 10 ст. 17, 18); а кой-то сѧ, рече, хвали, нека сѧ хвали у Господа, кой-то сѧ прославлѧва, нека сѧ прославѧ, у Господа, на кого-то сѫ всичкы-ты нѣчта. Не търси утѣшеніе отъ похвалѫ-тѫ на человѣкъ, кой-то е много похваленъ въ нѣчто, нъ търси истинско-то у Бога, кой-то е податель на всичко; зачтото человѣческы-ты сѫ врѣменны и не постоѧнны, а Божи-ты вѣчны и непрѣложны. Ты сѧ старай за Божѭ-тѫ славѫ, та и Богъ да тѧ прослави зачто ако сѧ стараешь за Божѭ-тѫ славѫ, не щешь да искашь самъ си сѫетно хваленіе, и Богъ отъ самосебе си ще тѧ прослави; ако ли оставишь ты, и не причиташь Бога, та да сѧ грыжишь за свои-ты си, и Богъ ще тѧ остави.

3. Недѣй ся хвали самъ, нито да ти ся ꙋслаждава кога-то тя хвалять дрꙋгы, за да си не въсприемнешь тꙋка заплатѫ тѫ на твои-ты добрины, отъ человѣческы-ты похваленія: понеже кои-то ви хвалять, тїи вы льстять, и свързвать дири-ти на крака-та ви, дꙋма пророкъ-тъ, (Ис. гл, 3. ст. 12); зачто отъ похвалѫтѫ ся ражда самолюбіе, а отъ самолюбіе-то гордость и надꙋваніе, отто-насѣтнѣ и разлѫчваніе отъ Бога, По-добрѣ да не направишь нѣчто похвално на свѣта, а не като го направишь да ся въсхвалявашь безмѣрно; зачтото и Фарисейна бѣше направилъ добры дѣла нъ като ся похвали загына: а Митарь-тъ, кой-то не бѣше направилъ ничто добро, спаси ся съ смиреніе-то. На едногото, съ всичкы-ты мꙋ добрины, ископа ся трапъ отъ похваляніе-то и падна, а дрꙋгый за смиреніе-то си излезе отъ трапа, дꙋмамь ви, че тоя отиде ꙋ дома си оправданъ нежели оный (Лꙋк. г. 18. ст. 14). Давидъ ся похвали съ исчитаніе-то на много-то народъ, нъ пострада въ народа съ смъртно наказаніе. Ꙋзекый ся похвали прѣдъ Вавилонскы-ты посланници съ много-то си богатство, нъ пострада съ всичко-то си съкровище. Слѣдъ това Навꙋходоносоръ ся похвали съ съзиданіе-то на Вавилонъ, нъ послѣ седемь години, съ добитъцы ты наедно, като добытъкъ яде трѣвѫ.

4. Ако сторишь нѣкое добро, пази ся отъ прѣхваляніе; ако ли ся похвалишь, всичко, чтото си прѣдобилъ отъ добрострꙋваніе-то си, заведнѫжь го изгꙋбвашь съ прѣхваленіе-то си, и лишявашь ся отъ Божіѭ-тѫ благо-

дать: Понеже отъ хвалбы ты ся ражда възносяніе, а отъ възносяніе-то паданіе, а съ паданіе-то на едно и отъ Бога раздѣленіе. Богъ, кой-то е направилъ всичко, не е прославенъ и възвеличенъ отъ человѣка тъй, както ся стои, а ты, кой-то нѣмашь ничто отъ себе си искашь безсловесно да бѫдешь похваленъ и прочютъ прѣдъ всичкы-ты. Не желай прочее да си похваленъ отъ хора-та, нито самъ ся хвали; понеже Богъ ще познае, и хора-та щѫтъ познаѭтъ, ако сѫ твои-ты работы добры, та и безъ твое-то прѣхваляніе, щѫ-ть тя похвалятъ. Зачто ако ся прѣхваляшь самъ си, всякой ще тя прѣзира; а пакъ ако ся не прѣхваляшь самъ си ты, Богъ и всичкы-ты хора щѫтъ тя похвалятъ. Яко прѣмълчишь ты за себѣ си, то Богъ ще издума за тебе; ако ли ты самъ за себе си хортуваш навысоко, Богъ ще прѣмълчи за тебе, 'и ще тя отхвърли.

5, Не бѫди като кокошка-та, да ся хвалишь за каквѫ да е работѫ, та да не изгубишь Божіѭ-тѫ помощь. Кокошка-та като снесе яйце-то си. тутакси захване да крѣщи прѣдъ всичкы-ты, и, като да ся похвали, кадкѫдачи, че е снесла яйце, а ты не бѫди тъй безуменъ, нито раздказвай прѣдъ всичкы-ты хора, что си направилъ, за да си не въспріемешь тука отъ человѣцы-ты заплатѫ-тѫ; нъ съ мълчаніе-то си покрывай что-то си сторилъ добро, та да бѫдѫтъ твои-ты работы познаты и похвале-

ны само отъ едного Бога: Ако ли ся хвалишь ты самъ си, отъ Бога не щешь да бѫдешь похваленъ; ако ся прѣхваляшь ты самъ си, никой отъ человѣцы-ты нѣма дати похвали; ако ли не, всякой ще дума, блазѣ му. Обаче по-добрѣ е за тебѣ да тя похвалятъ другы-ты, а не да ся хвалишь ты самъ си безсловено: не хвали ся сутрѣнниѫ, понеже не знаешь что ще да роди днешній день; да тя хвали искренний твой пріятель, а не твоя-та уста, дума Соломонъ.

6. Това е едно дѣйство на твое-то не разумяваніе, зачтото ты не щешь да искажешь и да изявишь никому твои-ты безбройны лошавины; а пакъ ако си сторилъ и най-малко добро, на всичкы-ты радостно го открывашь; драго ти е на всичкы ты да кажешь и прѣдъ всичкы-ты да бѫдешь похваленъ и прочютъ, та да ся насладишь отъ всякого на гордостно-то пустославіе. Зачто прочее да искашь утѣшеніе отъ хорскы-ты похвалы? доста ти е това, ако твои-ты дѣла бѫдѫтъ познаты и благопріятны само на Бога. Зато нѣдѣй ся хвали самъ си, но чакай похвалѫ отъ едного Господа: зачто, кой-то ся, рече, не хвали съ ничто, той е въ всичко прѣмѫдръ а кой то ся хвали безсловесно съ всичко, той е въ всичко безуменъ. Безсловесенъ е найстиннѫ и най-неразуменъ той, кой-то ся хвали съ чюждѫ ризѫ, а не съ своѭ-тѫ или ся хвали съ чюжди имѫтъ, и не полага надежда та си въ свое-то; тъй е и у тебе това.

7. Множина дрѹгы человѣци извършихѫ добродѣтелны работы, разнесохѫ имоть, оставихѫ богатство, направихѫ чюдесны нѣчта, просвѣтихѫ свѣтъ, изѹчихѫ человѣцы, много дѹши спасихѫ, и не сѧ хвалихѫ; а ты кои-то не си направилъ нито малко добро нѣчто, ты кои-то не си направилъ нито нѣкое малко благоѹгодно дѣло а за ничто и никакво хвалишь сѧ безсловесно. Не хвали сѧ прочее ты самъ си, нъ ако тѧ Богъ похвали, на това внимай: зачто ако бѫде нѣчто добро, Богъ го знае и безъ твое-то прѣхваланіе; ако е немѹ сгодно, той ще тѧ прослави и да не щешь: понеже той прославѧва, и не оставѧ никого безъ голѣмо въздаяніе; ако ли сѧ хвалишь ты самъ си, лишаваш сѧ отъ разѹма, и отъ Бога не щешь да бѫдешь похваленъ.

8. Ты недѣй сѧ хвали съ ничто, нито дѹмай, че, азъ сьмь богатъ, съ всичкы-ты добрины сѧ обогатихъ и нѣмамъ потрѣбѫ отъ ничто, нъ не знаешь че си окаянenъ, бѣденъ, най-доленъ, слѣпъ и голъ дѹма тайновидецъ (Апокалип). Зарадъ това и да направите всичко, чтото ви е заповѣдано, дѹмайте, че сме слѹгы непотрѣбни понеже направихме онова что бѣхме длъжни да направимь, дѹма Господъ (Лѹк. гл, 17. ст. 10). Всякы человѣческа правдина е прѣдъ Господа, като нѣкоя дрыпа захвърлена на кѹпище-то (гнойще), дѹма пророкъ-тъ. Азъ знаѭ че нито ты обычаш человѣка, кой-то сѧ много хвали кога-то като сѧ голѣми нѣкой прѣдъ тебе, сѣди да сѧ хвали, тъй и

Богъ го не обычꙗ; а ты, кой-то нѣмашь ничто отъ себе си, плетешь си похвалѫ прѣдъ другы-ты и, като присвоꙗвашь всичко на себѣ си прѣхвалꙗшь сꙗ: нъ не намъ, Господи, не намъ, нъ на имꙗ-то Твое дай славѫ, дума пророкъ-тъ (Пс. 113 ст. 9). Ты сꙗ похвали у Бога, и Богъ ще сꙗ въсхвали у тебѣ; ты възлюбы Бога, и Богъ ще въз-люби тебе. Ако ли ты като си търсишь свое-то оставꙗшь Бога, и Богъ ще остави тебе, и ще тꙗ отхвърли.

9. Зачто сꙗ хвалишь въ злобѫ-тѫ си, ты силне? дума пророкъ-тъ (Пс. 51 ст. 3). Зачто искашь отъ другы-ты похвалѫ на добрины-ты си? и самъ си ты знаешь че е добро: зачто добро-то си е всꙗкога на добры-ты, ако и да не е похвалꙗвано отъ никого; а зло-то си е на лошꙗвы-ты, ако и да не е укорꙗвано отъ никого. Ако и да ти захвалꙗть всичкы-ти хора, что ще да ти сꙗ придаде отъ това? ако ли пакъ не тꙗ хвали никой, что изгубвашь? ако и да не си былъ похваленъ отъ никого за добрины-ты си, а кога-то си похваленъ отъ самаго Бога, това ти е доста. Да бѫдешь похваленъ отъ человѣка, то не е ничто: зачтото ты нѣма да струвашь нѣчто добро за человѣка, нъ за Бога. Зарадъ това не търси похвалбы и возвигание отъ человѣка, нъ само отъ едного Бога, за да бѫдешь отъ Него похваленъ и просавенъ довѣкы, и да въсприемнешь вѣчнѫ заплатѫ.

10 Зато недѣй сꙗ твърдѣ прѣхвалва въ бла-

жополѹчїе-то и почить-тѫ, не падай въ прѣзрѣнїе, въ развратность и въ нечаѧканїе. нъ и въ двѣ-тѣ стой ѹмѣрена и благоразѹменъ. Кога-то имашь нѣчто добро и ти е драго, недѣй сѧ радва, като сѧ хвалишь безсловесно; а когато ти сѧ слѹчи нѣчто зло, не грызи себе си забораввенъ отъ скърбь тѫ: понеже тоѧ свѣтъ е лесно променителенъ, и всичкы-ты нѣщата въ него сѫ измѣнѹватъ; нъ за всичко приноси славословїе и благодаренїе, на Бога и на Него присвоѧвай всичко, та и той на тебѣ да замѣни своиты, и да ти даде животъ вѣчный.

ГЛАВА 2.

Какъ да сѧ не ѹтѣшаваме (не радваме) твърдѣ съ почитанїе-то и человѣческѫ-тѫ славѫ, зачтото сѫ прѣльстителны.

1. Человѣче! не желай да бѫдешь почитенъ и славенъ отъ человѣцы-ты, за да не изгѹбишь Божественнѫ-тѫ славѫ; твърдѣ сѧ не ѹтѣшавай съ свѣтовнѫ-тѫ славѫ, за да не бѫдешь изведнѫжъ огорченъ съ бесчестїе-то; зачтото слѣдъ славѫ-тѫ и человѣческо-то почитанїе обыкновенно послѣдва изведнѫжъ безчестїе; послѣ земленно благополѹчїе загѹба, слѣдъ веселбѫ-тѫ и плътско ѹтѣшенїе скърбь и ѭдосванїе; тъй тоѧ свѣтъ е измѣнителенъ, и вси-

чкы-ты нѣчта в него прѣминвватъ: понеже всякога подеръ благополвчіе-то слѣдва измѣненіе и злополв-чіе.

2. Не прилагай сьрдце-то си на почесть-тѫ и на человѣческѫ-тѫ славѫ, зачтото е лъжовна и маловрѣменна. Нищо друго не е извѣстно на свѣта освѣнь само единъ Богъ, и Негова-та прѣдвѣчна слава; понеже на том свѣтъ всичко ся промѣнвва, и всяко почитаніе и слава сьврѣмянно заминвва; Зарадъ това недѣй си закрѣпява стѫпкы-ты на твои-ты нозѣ в такыва нѣчта, за да не бы осталъ измамень като на провесенъ ледъ, кой-то ся этопява, тогава, когато ти е что-годѣ благополвчно.

3. Не бѫди самолюбивъ, нито ся радвай твърдѣ за почить-тѫ и голѣмство то на том свѣтъ, за да не ся надесвашь много, и слѣдъ изгвбваніе-то мв, и да ся срамввашь отъ безчестіе-то мв. Не ся надѣй твърдѣ на свѣтовныя почитъ зачто изведнъжь, внезапно*) иде по него измѣненіе-то: понеже почить-ть и человѣческа-та слава е подобна на огненнѫ тѫ искрѫ, коя-то внезапно свѣтнвва и заведнъжь вгаснвва; или на водный шюмъ, что сѫ въздига, додѣто мигне око и заведнъжь пакъ сѫ распрѫсва. Зато не сѫ втѣшѫвай твърдѣ за такыва нѣчта: ако ли сѫ втѣшавашь безсловесно за почеть-ть и благополвчіе-то на тойзи свѣтъ, знай че слѣдъ това внезапно,

*) Тур. хапансѫсъ.

щешь да скрбишь незаборавено, за измѣненіе-то на такива нѣчта.

4 Человѣческа-та почить и слава никога не стои на еднѫ мѣркѫ, нъ като луна-та (мѣсѧцъ-тъ) непрѣстанно сѧ измѣнюва. Зарадъ това недѣй сѧ угѣшюва твърдѣ за почита и благополучіе-то на тойзи прѣминувающъ свѣтъ: зачто изведнъжь слѣдъ него иде внезапно измѣнуваніе. Тоѫ свѣтъ е не постоянъ, и всичкы-ты нѣчта, у него сѧ промѣнителны: понеже днесь слава и почитаніе, и заведнъжь ненадѣйно безчестіе; днесь веселіе и радость, и изведнъжь ненадѣйна скрьбь и печалъ; днесь здравіе и отведнъжь недѫгъ (болѣсть); днесъ животъ и завчѧскы смьрть; кои-то свѣтъ-тъ, много пѫти, е обогатилъ прѣльстно (измамно) съ много почести, тѣхъ внезапно смьрть-та уголи.

5. Не надувай си сьрдце-то сѧ твоѧ-тѫ гърдость, нито сѧ голѣмей за человѣческо-то прѣдпочитаніе, като мислишь себе си голѣмъ, нъ да ти сѧ струва всичко това като на сънѣ; зачтото человѣческо-то почитаніе не е постоянно, нъ твърдѣ прѣокрьщено. Іудеи-ти (Еврей-ти) почетохѫ Господа съ вѣйкы и върбовы клонче-та, и наскоро го за плювахѫ; за малко врѣмѧ го почетохѫ и тутакси внезапно го обезчестихѫ. Едни му стрвахѫ честь, а други му приготвяхѫ крьстъ да го распнѫть: приклонювахѫ коленіе напрѣдъ му, и като го біяхѫ по лице-то съ плѣсницы думахѫ: радвай сѧ царю Іудейскый и той чѧсъ турѧхѫ на прѣчистѫ-тѫ му главѫ тър-

новенъ вѣнецъ. Такава е человѣческа-та почить и слава! Царь Давидъ быде почетенъ чрѣзъ Самуила на царско помазаніе, и наскоро отъ Саула гоненъ быде. Аманъ бѣше почетенъ отъ царя Артаксеркса, най-много отъ всичкы-ты князове, и на скоро быде обесенъ: внезапно е промѣнуваніе то на человѣческа-та почить и благополучіе.

6. Злохитростенъ (лукавъ) е свѣтъ-тъ и неговы ты почитанія: понеже когато е человѣка въ доброденствіе (когато живѣе отвсждѣ охално), всичкы-ты го почитатъ и хвалять; а когато е въ прѣзрѣніе, (сиромахъ) всичкы-ты сж отвращать; когато е благополученъ, тогава има множество пріятели и ласкатели, а когато доде въ зло страданіе, всичкы-ти стоять отдалече. Христосъ, кога-то го почитахж и му сж чюдяхж всичкы ты, Апостоли-ти до единъ върведжъ слѣдъ него, а когато злострадаше (тѣглеше мжкы-ты), като го оставихж всичкы-ты, развѣгахж сж до единъ. Зато не надѣй сж на благополучіе то и на человѣческж-тж почить, нъ всичкж-тж си надѣждж и упованіе въздланяй на Бога; всякога, день и нощь, ся възносяй съ сърдце-то и умаси камъ Него самыя.

7. Прѣдпочитаніе-то и человѣческа-та слава, върви подиръ благополучіе-то, както сянка-та подиръ слънце-то: докжть грѣе слънце-то, дотогава има и сянка, а кога-то ся затули, тогава ся изгубва и сянка-та. Тъй и когато е нѣкой благополученъ, всичкы-ты хора го славять и почитать, а когато убыро-

машѣе, всичкы-ты го прѣзират (непричитать) и никой см не грыжи за него. Това см зюфиманчи на пзано-то жьлто цвѣтіе*), кое-то, токо що истече слънце-то отъ истокъ, развыва см, а като зайде слънце-то на Западъ, пакъ см свыва, и никога не стои на еднѫ мѣркѫ; тъй е и тоя свѣтъ съ свои-ты нравы и почести.

8. Много пѫтѣ человѣците, докѫть е нѣкой прѣдъ очи имъ прѣдпочитат го и сладостно мѫ захвалмать, нѫ като замине слѣдъ него клеветмать и вмърмвать го съ горчивы дѫмы. Днесь прикаж̄ват доброто мѫ, а ѹтрѣ зло-то: прѣдъ очи мѫ тъй дѫмать, а отподирѣ мѫ инакъ; и тъй человѣческа-та почить не е постоѧнна, нѫ промѣнѫвана, а твърдѣ измамна и прѣвратна: Едни почитать, а дрѫгы безчестѧть; едни хвалѧть, а дрѫгы хѫлѧть; едни добро хортѫвать, а дрѫгы зло. Не е възможно да прѣвжде человѣческа-та слава и почитаніе не подвижно въ равнѫ мѣркѫ, нѫ всѧкога см намира въ промѣнѫваніе.

9. Тоя свѣтъ, ведно съ свои-ты почести е ѹстроенъ да см прѣобрыща винагы, като жерчено-то колело**), что см върти непрѣстанно всѧкога отъ горѣ надоло, и отдоло пакъ нагорѣ; а кога-то прѣстане да тече водата, тогава и то см застоява праздно. Тоя свѣтъ всѧкога лицемѣрствѫва: по-голѣмо е промѣнѫваніе то, на оныѧ, кои-то стоѧтъ на вы-

*) Слънчова майка.

**) Тур. дѫлапъ.

сокы почести отъ вѣтровы-ты и вѣры-ты, не обаче и на оныя, конто ходять въ плачевнѫ-тѫ долинѫ на смиреніе-то и прѣзрѣніе-то: защо колкото е голѣма почитъ-тъ толкова поголѣма е и страхъ-тъ, колко то ся възвеличи нѣкой съ почитъ и славѫ, толкова отсѣтнѣ ще ся смири отъ безчестіе-то, или тука отъ человѣцы ты, или на онзи свѣтъ отъ діаволы-ты. Колкото ся, рече, прослави и разсвирепѣе (разяри подивѣе) съ почитъ и славѫ, толкова й дайте раны и безчестія (Апокал.).

10. Зато колкото си почитенъ, толкова считай себе си недостоенъ за почитаніе то, та да пребывава въ душѫ-тѫ ти всякогашне смиреніе. Напомнювай си, че смърть-та не глѣда на достойнство и почести, нъ всичкы сравнява еднакво: защото, дѣ е днесь онзи богатъ, кой-то ся е славилъ и почиталъ? Дѣ сѫ княжове и господари? Дѣ сѫ знаени-ти и мѫжественни юнаци? Дѣ сѫ оныя, кои-то сѫ обладали много страны и земли? Малакъ и тѣсенъ гробъ гы вмѣсти (събра). Дѣ сѫ оныя, хубавици, кои-то цъхтѣхѫ съ красотѫ на лице-то си? Отидохѫ, като че не гы е имало никога; тѣй сѫ измѣнихѫ и неоставихѫ дыря отъ почитъ и славѫ.

ГЛАВА 3

Какъ да сѧ не гордилеемъ ни съ еднѫ вещь (съ нищо) на тоѫ свѣтѫ.

1. Не бывай гърделивъ и голѣмъ, за да сѧ не уприличишь на діаволы ты: не дигай си сърдце-то, за да не си равенъ съ тѣхъ; нъ бѫди кротакъ и смиренъ, за да сѧ въздигнешь отъ самаго Господа, и да сѧ присъединишь на Ангели-ты: на кого да погледна, та не на кроткыѧ смиреныѧ и на онзи, кои-то трепере отъ мои-ты думи, говори Господь (Исаія). Само съ това повече различавать діаволи-ти отъ Ангелы-ты, съ това испаднахѫ и отъ Бога, дѣто не останахѫ смирени и благопокорни. Нищо не е тъй умразно, не само прѣдъ Бога, нъ и у человѣци-ты, както въздиганіе-то и гърдость та; нито пакъ има нѣщо тъй любезно и вріятно, както кротость-та и смиреніе-то.

2. Смиренный и кроткый всякога быва миренъ; а кой-то е гърделивъ и държи сѧ на голѣмо, всякога е мятеженъ и смѫщенъ: Господь наставява кроткы-ты на сѫдъ, и научава смиренны-ты пѫтя си, дума пророкътъ (пс: 25. ст. 19). Господь распелѫва мысли ты и сърдца та на гърделивы-ты, а смиренны-ты, и кои-то мыслять все едно, на мѣстѫ гы въ дома на своя-тѫ благодать. Бѫди благопокоренъ, за да сѧ уприличишь на Ангелы-ты; недѣй сѧ гърделиви и надъ нѣкои долны, за да не

бѫдешь и самъ ты исхвърленъ отъ Бога; не въздига сѧ ни съ еднѫ вещь. за да не бы, като сѫ плъзнешь, да пострадашь всичкы-ты лошѧвины: понеже гърделывый пада сѫкрушѫва сѫ и нѣма кои да го изднгне. (дума пр. Іеремій). Не ходи въ нѣчта голѣмь, нито прѣвосходны отъ тебе (Пс. 130 ст. 1.) за да сѧ не отдаличишь отъ Бога, и останешь въ примкы-ты на врага, кои-то е ловчій.

3. Гордость-та сѫ ражда отъ безуміе и душевнѫ слѣпотѫ, а отъ разума и познаніе-то сѧ ражда смиреніе. Яко бы позналъ ты себе си истинно, то не бы былъ гърделивъ; и ако познавашь себеси истинно, нѣма да сѧ гърделивишь: нъ зачтото не познавашь още себе си добрѣ, нито пакъ сѧ разумѣвашь както трѣбва, зарадъ това и за малко нѣчто. или повече за ничто и никакво, гърделивишь сѧ безсловесно. Прочее ты кой-то си гърделивъ и высокоуменъ, познай себеси: зачтото Господь сѧ противи на гърдиливы-ты, а на смиренны-ты дава благодать. дума Соломонъ. (Прит. г. з. ст. 34.); и пакъ Господь възвышава кроткы-ты, а грѣшны-ты гърделивцы смирѧва доръ доземи. (пс. 146. ст. 6.); пріема смиренныа и най долныа, а отхвърга гърделивыа и голѣмыа. Смиренныа мытаръ пріе с' едно въздишѫніе. а гърделивыа Фарисейнъ, съ много-то добродѣтели. отхвърли. По-добрѣ смиренъ грѣшникъ прѣд' Бога, а не гърделивъ праведникъ; понеже всѧкъ высокосърдечный (кои-то сѫ дър-

не за да сѧ въздигашь и голѣмѣйшь съ това. Нема прочее за какво да сѧ надѹвашь съ начѧлничество-то: понеже всѧко нѣчто дѣто сѫществѹва (има го на свѣта), измѣнѧва сѧ и сѫществѹва, като че не сѫществѹва, има го на свѣта, като че го нѣма.

7. Не ти е дадено достойнство-то, и врѣменна-та почитѫ токо-тѫй. нъ, съ твоѧ-тѫ, почить, и слава, да покажешь съ смиреніе-то си еднакво и стрѹваніе добродѣлны работы. Наѹмѧвай си сѣтнинѫ-тѫ на твое-то начѧлничество, и внезапно-то измѣнѹваніе на твоѧ-тѫ славѫ, и тѫй никога нѣма да сѧ измамишь, нито щешь да полагаишь надѣждѫ-тѫ си въ почитаніе-то и человѣческѫ-тѫ славѫ: зачто тыѧ не сѫ нищо дрѹго, освѣнь само неизвѣстенъ сънь, и на провесенныѧ ледъ прѣльстаніе-то. Стари-ти любомѫдреци, като щѧхѫ да избиратъ начѧлникъ и да го вѣнчеѧть съ царскы вѣнецъ, напразно не запалвахѫ ленъ и, като го хвърлѧхѫ въз богъ (нагорѣ), дѹмахѫ: „тѫй скоро ѹгаснѹва человѣческа-та слава, както ленъ-тъ, подхвърленъ горѣ на въздѹхъ, свѣтна и заведнѫжь, като падна доло, тѹтакси ѹгаснѹва.“

8. Царіе, кнѧзове и голѣмци да сѧ не голѣмеѧть съ величество-то си: понеже достойнство и величество не може да помогне никакъ на смъртныѧ чѧсъ, а може бы да направи тѧготѫ тѫ по-голѣмѫ; да не рече нѣкой: азъ сьмь благороденъ а тоѧ е хѹдороденъ (отъ доленъ родъ); азъ сьмь богатъ, а тоѧ е сыромахъ: понеже смърть-та всѧкого отъ

нѫсъ еднакво смирява, отмахнѫва всякѫ разликѫ. Оуголѣны-ты кости, въ гроба не ся познавать, кой е былъ благороденъ, или худороденъ. кой е былъ сыромахъ, или богатъ. кой е былъ славенъ, или безславенъ. Зарадъ това не трѣбва да ся прѣвъзносія нѣкой съ славѫ, съ иманіе и съ кое да е богатство; зачто-то, безъ да зьмнемь нѣчто съ себеси, всинца голи щемь да отидемь тамъ; ничто нѣма да остане при насъ, само наши-ты работы, чтото сме стрѫвали на тойзи свѣтъ.

9. Человѣче! зачто да ся гърделивишь въ гнилѫ-тѫ си плъть, когато не намирашь у себѣ си ничто достойно за радость и прѣвъзносяніе? ты си станалъ отъ земьѫ-тѫ, и пакъ въ земіѫ-тѫ щешь отидешь; отъ ничто си направенъ, нито пакъ знаешь на-кадѣ щешь да ся обърнешь, и коя часть щешь да сполучишь. Зато нѣдѣй ся гърделиви съ славѫ, зачто тя прѣминѫва; нито съ богатство, зачто исчезва (изгубва ся); нито съ плътско благородіе зачто всинца сме гнилость и пепелъ; ни съ силѫ, ни съ прѣмѫдрость, нито съ тѣлеснѫ хубость, зачто това не е отъ тебе, нито отъ другыго: зачто ты нѣмашь ничто твое нъ всичко ти е отъ Бога. Ако ли пакъ речешь да ся гърделивишь съ разума и прѣмѫдрость-тѫ, нъ и неіѫ Богъ е далъ; ако ли съ силѫ-тѫ си и тѣлеснѫ хубость, нъ Богъ е всичко натъкмилъ; ако ли съ имотъ и богатство, нъ Богъ е дарувалъ всичко; ако ли съ благородіе-то, нъ всинца сме земя и пепель; ако ли съ голѣминѫ-

тѫ на достойнство-то, нѫ има Богъ, кой-то владѣе всичко: ако ли пакъ съ коѭ да е добродѣтель и работѫ, нѫ Богъ помогна натъкми и ѹкрѣпи; тъй всичкы-ты сѫ Божи работы, а не наши. Нѣма сѧ что да сѧ навдигашь, нито да сѧ гърделивишь надъ дрѹгы, нѫ да сѧ имашь отъ всичкы-ты най доленъ; всичко имай отъ Бога, ѕа да бѫдешь въ всичко на него присъединенъ: понеже съ Бога ведно всичко быва твое, а безъ Бога, отъ всичко си петимен̄ъ.

10. Гърделивый не ходи изъ правыя и простыя пѫть, нѫ изъ ѹзцы-ты и дѣто е пълно съ търніе и водилы: Гърделиви-ти прѣстапвовахѫ твърдѣ много, и отъ ѕаконы ти сѧ отстранихѫ, дѹма пророкъ-тъ (Пс. 18. ст. 51.). Това само исто прѣстѫпленіе, и безсловесно отстраненіе отъ ѕакона, съ непознаваніе-то своѭ-тѫ слабость, е горделивеніе-то. Чрѣзъ дрѹго нѣчто не може да бѫде тъй прѣстѫпленіе и паданіе, както чрѣзъ гордость-тѫ; нито въ чювството може да бѫде чрѣзъ дрѹго нѣчто такова добро дѣло, както чрѣзъ смиреніе-то и простотѫ-тѫ. Дѣто сѧ слѹчи паданіе, тамъ всичко е прѣдварило: отъ гордость Сатанаилъ (денница) быде хвърленъ отъ небе-то; Фарисейнъ-тъ разсыпа всичкы-ты си добродѣтели; Навѹходоносоръ падна отъ царѹваніе-то си и съсъ добытьцы-ты, като нѣкое добыче, седьмь годины трѣвѫ ѣде: хыляда хиляди паданія, станали чрѣзъ гордость-тѫ, могѫть сѧ исписани; Зато ты прѣбѫди смиренъ, ѕа да бѫдешь ѹпазенъ

и закрылмвань съ Божіж-тж благодать отъ всмкаквж грѣшкж и да см намѣришь беспрѣпмтственъ.

ГЛАВА 4.

Какъ да см смирмваме всмкога и въ всичко прѣдъ Бога и прѣдъ человѣцы-ты.

1. Додете камъ мене всичкы вые, кои-то сте см трудили, и кои-то сте натоварени, и азъ щж ви успокоіж. Зьмнете мое-то брѣмм на себе си, и научете см че сьмь кротъкъ и смиренъ отсърдце. (Нъ не такова брѣмм. думамь, отъ гърдость и възносаніе), и щете намѣрите упокоеніе на души-ты си. (Мат. гл. 11. ст. 28.). Нійдѣ не можешь намѣри спокойство, освѣнь само въ смиреніе-то, нито смжщеніе, освѣнь само въ гордость-тж. Ако искашь да си спокоенъ и миренъ, бжди смиренъ, ако ли не, то щешь изнуришь живота си въ мълвж и ммтежь въ скърбы и печмли и никога нѣма да останешь безъ паданіе. Ты бжди смиренъ прѣдъ всичкы-ты, за да бждешь въздигнать отъ Господа. Малкж ползж добивашь ако ты самъ си искашь да см въздигнешь, а не да тм въздигне Богъ: почто твое-то въздиганіе не е друго, освѣнь испаданіе отъ Бога; Божіе-то въздиганіе стои въ неговж-тж благодать. Ако речешь да см

въздигашь самъ си ты, Богъ ще тѧ снищи; аколи сѧ снишавашь, Богъ ще тѣ въздигне. Обаче и Богъ ако бы да тѧ въздига, ты все еднакво бѫди смиренъ. за да сѧ найдешь довѣкы отъ Господа въздигнать. Смирете сѧ прѣдъ Господа и той ще вы въздигне, дѹма Апостолъ-тъ.

2. Напомнявай си образа на смиреніе-то: поне-же ты си пріелъ твое-то тѣло отъ землѭ-тѫ, и пакъ въ землѭ-тѫ, ще да отидешь. Ты си станалъ отъ ничто едно нѣчто, и пакъ е незнайно накадѣ щешь да сѧ обърнешь, и накадѣ щешь сѧ настанишь отъ Бога. Ты не си станалъ отъ само себе си, нито знаешь, накадѣ щешь да сѧ прѣселишь отъ тойзи врѣменный животъ. Зато бѫди смиренъ, за да дѹмашь съ Пророка всякога това: Господи, не сѧ гърдѣливи сьрдце-то ми, нито сѧ прѣвъзнесохѫ очи-ты ми; нито ходѭ въ нѣчта по-голѣмы и по-чюдны отъ мене; и пакъ: азъ сьмь червей, а не человѣкъ хѹла на человѣцы-ты и ѹничтоженіе на людіе-ты, както дѹма пророкъ-тъ (Пс. 130. ст. 1. Пс. 21. ст. 3.). И какъ можешь да не бѫдешь смиренъ ты, кой-то нѣмашь отъ себеси ничто? какъ можешь да сѧ въздигашь като не можешь да направишь отъ себе си ничто, освѣнъ съ Божіѭ-тѫ помощь? Тъй бѫди смиренъ, както си сътворенъ отъ Бога. Богъ тѧ е направилъ смиренъ, а ты да сѧ въздигашь? Ничто не е твое, освѣнь само что-то ти е попѹстилъ Богъ да направишь нѣкое благоѹгодно дѣло за Него, а ты присвоявашь всичко

на себе си, и отъ само себѣ си сѧ въздигашь. Имашь ли нѣчто, кое-то да не си пріелъ? аколи си го пріелъ отъ дрѹго, защо сѧ хвалишь, като да неси пріелъ? дѹма Апостолъ-тъ.

3. Ты мысли смиренно, мѫдрѹвай смиренно, всичко врьши смиренно, за да сѧ намеришь беспрѣпѧтственъ въ всичкы-ты си пѫттекы. Памѧть, плъть и дѹша отдѣ сѧ взѧти! Кой гы е направилъ, и пакъ кадѣ щѫть да отидѫть тыѧ? нъ погледни сѧ отвѫтрѣ и вижь че си цѣлъ цѣлиничъкъ гнилость; надникни отвѫтрѣ си и познай, че всичко ѹ тебѣ е свѣтно. Ты безъ Божіа-та благодать не си ничто дрѹго, освѣнь празна тръсть (камѹшь), дрьво бесплодно, трѣва что исъхнѹва, като сѧ припече на оганѧ, дрыпа похвьрлена на гнонще-то (кѹпище-то), делба грѣховна, вмѣстилище изобилно на всѧкакви мръсны и бесловесни страсти, сѫдина прѣпълнена отъ всѧкаквы беззаконіѧ. Ты нѣмашь отъ себеси ничто добро, ничто благоѹгодно, само грѣхъ и прѣстапленіе; нито на ръста (боѧ) си можешь да пригодишь единъ лакътъ, нито да направишь едно бѣло или черно влакно (косамъ).

4. Не възносѧй сѧ съ достойнство ако го нмашь, нито съ голѣминѫ-тѫ на началство-то; понеже тамъ нѣма да глѣдать на достойнство, нъ на добродѣтелны работы, не на голѣменіе, гърдость и благородство, нъ на кротость и смиреніе: зачтото не въ гърдость-тѫ и голѣменіе-то, нъ въ наше то смиреніе споменѫлъ насъ Господь, и ны е из-

ваѣвилъ отъ непріятели-ты наши, дѹма Пророкътъ (Пс. 135 ст. 23, 25.). Множина ся намиратъ, тѹка безславни, а тамъ славни; тѹка безчестни, а тамъ честни. Кои-то сѫ тѹка честни, тамъ щѫтъ бѫдѫтъ въ голѣмо безчестіе: благородни ти на тойзи свѣтъ отхвърлени, а простородни-ти пріети гѫрделиви ти и богатити въ тъмѫтѫ, а сиромаси-ти въ небесно-то царство; кои-то ся възносятъ съ діаволы-ты, а смиренни-ти съ Господа. Понеже тамъ нѣма такова лицемѣріе, както тѹка. тамъ всякого ще промѣни Господь, и ще натъкми всичко по-своятѫ праведнѫ и непрѣтворнѫ мѣркѫ. Зато недѣй ся въздига съ нищо, нъ бѫди смиренъ въ всичко: гони смиренны ты работы, смиренны-ты мѫдрѹвай, за да бѫдешь въздигнѫтъ отъ Господа.

5. Колко-то ти е достойнство-то голѣмо, толкова трѣбва да бѫдешь и смиренъ; колко-то ти е голѣмо почитаніе-то, толкова трѣбва да имашь себе си въ смиреніе и прѣзрѣніе колко-то тя прѣвъзносятъ хора-та, ты толкова бывай смиренъ; колко-то ти почита-ть и славѫтъ, толкова имай себе си безчестенъ. Недрьжъ ся на голѣмо за коя да е работѫ, та да не бѫдешь исхвърленъ отъ Бога. Не помисляй нито дѹмай еди кое направихъ, зада не ся срыне прѣдъ очи-ты ти всичко изведнѫжь. Яко ти сторилъ нѣчто добро, дѹмай, че азъ го не направихъ, нъ Божія та благодать, коя-то е съ мене; защо наше-то спасеніе не стои толкова въ наши-ты работы, колкото въ милость-тѫ Христовѫ: почто

кое-то иска Богъ пріима, а кое-то неще отхвърга го. Всичко Богу присвоявай за да присвои и той тебѣ всичко, чтото и Негово, и да ти бѫде въ всичко бързый помощникъ. Не желай Началничество, нито нѣкоя честь на земля-тѫ, нито мисли себеси въ всичко честенъ и достоенъ, нъ имай себе си отъ всичкы-ты най-долен: понеже тогава щешь бѫдешь честенъ и достоенъ, когато смѣкашь себе си безчестенъ; тогава бывашь голѣмъ, когато мыслишь себе си малакъ; тогава щешь бѫдешь нѣчто, когато ся имашь да си ничто.

6. Господь ти показа съ себе си образъ на смиреніе: смирилъ себе, като быде послушливъ дор до смърть, а смърть на кръста. Отъ смиреніе-то ся ражда послушаніе и покореніе, а отъ гърдость-тѫ, прѣпираніе и непокорство, отъ смиреніе-то бива на Бога присвояваніе, а отъ гърдость-тѫ испаданіе отъ Него. Человѣче, нѣма съ что да ся гърде ливишь, зактото нѣмашь ничто отъ себе си, ничто не е твое. Имало ли тя е нѣкога по-прѣди на тоя свѣтъ? Не. Знаешь ли кога тя зачеиваше майка-ти въ утробѫ-тѫ си? Или си роденъ тъй съ своѭ грыжѭ? Знаешь ли, кое врѣмя си расалъ, и въ колко ръстъ си дошьлъ? Разумѣвашь ли, кокво ще те бѫде умираніе-то? Ако ли не знаешь и не разумѣвашь всичко това, зачто прочее да ся гърделивишь напразно, и то не съ свои-ты, нъ съсъ всичкы-ты Божи дарбы?

7. Бѫди смиренъ и благоразуменъ. Ако ти

присвоıавать хора-та нѣчто, ты отдавай всичко тові на Бога; зачтото всичко е отъ Него, той е направилъ всичко. Нн чюдисıа че дрьгы не разьмѣвать и не знаıжть, дѣто всичко е на Бога; нъ ты, като знаешь, не бжди безьменъ: тамъ присвоıавай дѣто ти е свойственно; тамъ отдавай отдѣто і всичко. Всичко е отъ Бога, всичко на Бога присвоıавай. Той е начıало-то на всичко, томѹ отдавай всичко; Той сьдьржıава всичво, тамъ обращай всичко. Смиреніе-то е най-добра мѣрка отъ всичко, да броишь себе си най-долънъ отъ всичкы-ты твари, отъ всѣко създаніе; зачтото ако сıа имашь най-доленъ отъ всичкы-ты твари, не щешь да бждешь най-доленъ отъ всичкы-ты твари. Зарадъ това мысли себе си най-доленъ отъ всичкы-ты твари за да сıа пріемнешь отъ Господа като най-добъръ отъ всичкы-ты твари.

8. Обаче не бжди безсловесно смиренъ, нъ смиренно мждрѹвай въ правъ разѹмъ: не смирıавай сıа безсловесно на всıако безсловесіе, за да сıа не ѹприличишь на безсловесенъ скотъ. Смиреніе то, както всичко дрѹго, е пріıатно съ разѹма, а безъ разѹма отхвьрлено: понеже и безсловесни-ти скотове (добичета) много пжтѣ бывать смиренни, нъ не съ разѹмъ, зарадъ това не сж достойни за никаквж похвалж; нъ ты смиренномждрѹвай разѹмно за да не прѣбждешь въ всичко прѣльстенъ и засраменъ отъ непріıатели-ты си. Зато смиренномждрѹвай съ правъ разѹмъ, та да сıа ıавишь ва всичко беспрѣпıатственъ.

И ако си смиренъ съединяваашь ся съ Господа; ако ли си гърделивъ, щешь бѫдешь исхвърленъ отъ Него; както смиреніе-то може да спаси, тъй и высокоумна-та гърдость може да погуби, това ся случи съ Митаря и Фарисейна, и съ множина други.

9. Что е смиреніе? Смиреніе е да познае нѣкой себеси, а за себе си ничто; това е праведно, да ся имашь ничто, зачтото си направенъ отъ ничто; нито да са мыслишь нѣчто, зачтото ты нѣмошь ничто отъ себе си. О какъ да не е достойно за смиреніе! какъ да не е достойно за чюденіе! като сме направени отъ ничто, нито пакъ знаемь накадѣ щемь да отидемь и какъ щемь да станемь и какъ щемь да станемь прѣдъ Господа. Отъ гнилость и худость всѣянно-то неразумявано сѣмя, ные сме родени отъ Господнѭ тѫ маннъ и щемъ да ся промѣнимъ на гнѫсотѫ, прахъ и пепелъ; а нашія-та душія ще стане какво-то веке знае само единъ Господь, кой то е Творецъ на всичко и Зидатель.

10. Да додать всичкы-ты земнородни умове, да прѣмѫдрствуватъ всички любомѫдреци, и да ся почюдѫть на Божи-ты чюдеса; колко е чюденъ Господь! Колко е силенъ! Колко е милостивъ и праведенъ въ съвѣты-ты отъ всичкы-ты сынове человѣческы! Като нѣмаше никаква потрѣба създаде человѣка, а създаде го безъ да иска нѣчто отъ него, освень само правъ разумъ и покаяніе истинско, за да познае нѣговы-ты благодѣянія и да ся прилѣ-

пиава на Него чрѣзъ любовь-тѫ; та като види че нѣма нищо отъ себе си, да прѣжде всякого смирена. като мѹ приноси за всичко и винагы благодареніе и славословіе.

ГЛАВА 5.

Какъ да мыслимь че нѣмаме ни малко нѣчто отъ себе си.

1. Не бѫди прѣвзетъ отъ самолюбіе и высокомѫдріе да мыслишь че можешь да направишь нѣчто отъ себе си, като смяташь че можешь да направишь нѣкое добро отъ себе си, или че ще станешь нѣчто, чрѣзъ тебе: зачто отъ тебе не може да пройзлѣзе некои добро, безъ Божі-ѭ-тѫ помощъ, освѣнъ само всяка лошавина, всякъ грѣхъ, понеже тъі си заченать въ беззаконіе и съ грѣхъ тя е родила майка-ти на свѣ-та. Ты не щяше да имашь нечто отъ себе си, ако не бѣше ти дадено отъ Господа: както прочее не си станалъ ты отъ себе тъй и не можешь да имашь нѣчто добро отъ себе си. Зарадъ това не мысли нищо за себе си, като си имашь нѣчто, той. кой-то е нищо, льсти себе си, че е нѣчто думa Апостолъ-тъ.

2. Ако и да имашь добро намѣреніе, нъ самъ си, безъ Божія-тѫ помощь, не можешь стоя противъ

грѣха и да го надвіешь: зачтото, чрѣзъ прѣстѫпленіе-то, ты сиподпаднахъ, още отъ рожденіе си подъ брѣмя-то на грѣховно-то робство; зато не можешь да бѫдешь свободенъ отъ него чрѣзъ себе си, ако ти не помогне и да тя вкрѣпи Господь. Обаче ты не можешь да имашь нѣкое добро намѣреніе, ако го не посрѣщне Господъ съ благодать-тѫ си; както: ако не быхѫ испускали водны-ты изводи водѫ, не быхѫ протѣкали рѣкы; тъй и ако не поспеши (пъвърза на помощь) Господня-та благодать, всичко остава праздно.

3. Както клони-ти не могѫть да родѫть ничто безъ корена, тъй нито ты можешь поиска, или да сторишь нѣчто добро, безъ Божія-тѫ благодать. Господь е коренъ, а ты си лоза: до тогава можешь да стрвашь нѣчто богоугодно, докѫтъ си съ Бога; акогато ся раздѣлишь отъ Бога, тогава падашь въ всичкы-ты лошавины. Както прѫчка-та не може да прави отъ само себе си гроздіе, ако не бѫде на лозѫ-тѫ: тъй ные не можемъ створи ничто ако не сме у Господа: зачто безъ мене не можете да направите ничто дума Господь (Іоа гл. 15. ст. 4.) понеже той е коренъ и изворъ на всяко добро.

4. Какъ можешь да направишь нѣчто богоугодно, ако тя не съединишь съ Божіе-ты намѣренія, или ако не правишь нѣчто за Негова-тѫ славѫ? ако бы и да ся имало нѣчто за добро, като не е съ Бога, то не е добро, зачтото не е станало съ

Бога нито за неговѫ-тѫ славѫ. Мнозина мыслѭть че отъ себе си стрꙋвать нѣчто добро, нъ то не е пріѩтно отъ Господа; зачтото не е станало съ Бога, нито въ славѫ Божіѭ. Всѩко добро не може дабѫ де на добры-ты, ако не е съ Господа, нито пакъ зло-то на злы-ты, ако не е безъ Господа: почто онъ е начѩло на всѩко добро и край безкрайный.

5. Никой не може да направи отистинѫ, не само добро, нъ нито зло, безъ Божіе-то позволеніе и добро ꙋлесненіе: зачто той е направилъ всичко, и ꙋ своѭ-тѫ власть съдържѩва всичко. Нъ ако стрꙋва нѣкой зло нѣчто, не стрꙋва го съ Божьѭ-тѫ помощь, нито съ негово благоволеніе, нъ го стрꙋва самовластно и съ свое пройсволеніе, зачто Богъ не е помощникъ на зло то, нъ на добро-то. Съвсѣтом обаче, както допꙋщава по нѣкой пѫтъ на лошевы да направи нѣкое зло, а нѣкогажь го възбранѩва по свое смотреніе, тъй и на добрыа по нѣкой пѫть прѣпѩтствовꙗ и пакъ го ꙋлѣснѩва, като да сѩ испытать и двама та-злый и добрый на самоволно-то прѣдложеніе; тъй да сѩ познае Божественна-та власть и държѩва.

6. Лошѩвый не може да направи всѩко зло безъ Божіе позволеніе, нито добрый, добро-то безъ Божіѭ помощь, ако и да е достоенъ всѩкой и почетенъ отъ Бога, съ самоволность. Не само человѣци-ти, нъ и діаволи-ти имѫть своѭ-тѫ мѣркѫ, и не могѫть да прѣскокнѫть прѣдѣлы ты си; нъ

нѣкомꙋ си ,за нѣкоѭ благословнѫ причинѫ, много пѫти не допꙋща да стори зло, както си ще, а дрꙋгыго не ꙋлеснѭва. въ добры-ты; та като иска негоВѫ-тѫ помощь, да отбѣгва мысъль-тѫ, че може всичко да прави самоволно, и като познае слабось-тѫ си, че нѣма ничто отъ себе, да прѣбѫде всѭкога смиренъ.

7. Както на лошѭвыѭ много пѫти, по нѣкоѫ не благословнѫ причинѫ, допꙋщава да стрꙋва всѭко зло, тъй нито на добрый да стрꙋва добро-то; а и двама та намѣреніе-то сѭ написꙋва въ дѣло-то: понеже ако бѣше стрꙋвалъ лошѭвый зло-то, както мꙋ сѭ поиска, и добрый добро-то, безъ Божіе-то позволеніе, и помощь на добринѫ-тѫ, никои не бы искалъ въ ничто Божіѭ-тѫ помощь; никой не бы сѭ старалъ за молитвѫ и моленіе: нъ всѭкой бы правилъ по волѭ-тѫ си; всѭкой бы мыслилъ че нѣма на ничто смотреніе отъ Бога, кой-то промышлѭва и обладава всичко, нито щѭше да има нѣкоѭ разликѫ въ власть-тѫ на Твореца отъ твари-ты. Зарадъ това не сѭкай себеси да си голѣмо нѣчто, нъ мысли че си ничто: зачто кой-то сѭ мысли да е нѣчто, той себе си лъже; такъвъ е слѣпъ съ дꙋшѭ-тѫ си, непросвѣщенъ въ разꙋма и не знае кадѣходи.

8. Ако Господь не съзиде домъ, на празно сѭ трꙋдѭть оныѭ, кои-то го зидѫть: ако Господь не ꙋпази града, напразно стꙋи бꙋденъ стражѭринъ-тъ, дꙋма пророкъ-тъ (Пс. 126. ст. 1.) Ты сѭ старай и

бѫди трезвенъ за добро-то, а на себе си недѣй с
надѣва, нъ като ся молишь Богу, всякога търси у
сърдно неговѫ-тѫ помощь. Ако ти помогне и пос
пѣши Господь, дѣло-то ще ся свърши, ако ли н
всичкы-ты твои намѣренія ся развалять; ако спо
рѣдъ твое-то мнѣніе и да бы было нѣчто добро
нъ кога е отъ Господа непріятно, коя полза за тѣ
бѣ? ако и да бы поискалъ да принесешь на Госпо
да нѣкой си приносъ (даръ), кое-то ты мыслишь ч
ще ся удобри прѣдъ Бога, а той го не пріемне, чт
можешь си помогна съ това? нъ ще ти ся рече
Пріятелю! Не ти струвамъ неправдѫ, земни си сво
е-то и иди-си, спорѣдъ Евангелскѫ-тѫ притчѫ. За
радъ това всичкы-ты наши добры работы не сѫ
насъ тъй, както въ Христовѫ-тѫ милость. Ако мы
слишь себе си да си нѣчто, тогава си ничто прѣд
Него, зачтото ты тъй размѣвашь себе си. Ак
мыслишь себе си разуменъ и благопотрѣбенъ, зат
си совсѣмъ непотрѣбенъ. Ако размѣвашь себе с
чистъ, праведенъ и свѣтый, зато ся имашь прѣд
Господа най-окаянный и най грѣшенъ отъ всичкы
ты хора, зачто тъй размѣвашь себе си. Мрьсен
е прѣдъ Господа всякъ высосърдечный (гърделикъ
дума Соломонъ.

9. Зарадъ това бѫди смиренъ, размѣй своѭ
тѫ слабость; наумявай си, че всичкое на Бога ан
наше, всичко е отъ Бога, а не отъ тебе: Всяк
добро даваніе и всякъ даръ съвършен
отгорѣ быва, зачтото слазя отъ Оттец

на свѣтове-ты, дѹма Апостолъ-тъ (Іак. г. 1. ст. 17). Наѹмıавай си, че всичко стѹи въ Христовж-тж милость, а не ѹ твоıж тж силж и власть; наѹмıавай си че, волно и неволно, си склоненъ на грѣха: ʒнаешь, че беʒъ божıж-тж помощь ты си готовъ на всичкы-ты лошıавины; всичкы-ты твои добрины беʒъ Божıж-тж помощь и неговж-тж благодать сж като пажжена примка; не бжди гърделивъ и самолюбивъ, ʒа да сı не ѹприличишь на діавола: понеже діаволъ-тъ съ това отпадна, дѣто всичко на себѣ си присвоıаваше, а нищо на Бога; кой то е направилъ всичко. Зарадъ това отъ всичво испадна, ѹголи сı отъ Господнıж-тж благодатъ, и приготви на себѣси сждинж на вѣчнж мжкж. Не имай сı да си праведенъ и свѣтый, прѣмждръ и достоенъ ʒа всıака почесть; не мысли себе си по-добаръ и по-благопотрѣбенъ отъ дрѹгы-ты; нъ имай сı най-грѣшенъ, инай-беʒѹменъ и непотрѣбенъ отъ всичкы-ты; ʒачтото ты не си нищо прѣдъ Бога беʒъ смиреніе-то; достигнешь ли смиреніе-то, достигнжлъ си добродѣтель тж и свършилъ си всıакж добринж.

10. Не высокомждрѹвай ʒа себе си, като сı мыслишь, че само единъ ты си надминжлъ съ своıа раʒѹмъ и прѣмждрость всичкы-ты, и че само ты си, кой то можешь да обгжрнешь всичко, нъ внимай, че свѣтъ-тъ е голѣмъ и всичкы-ты крайща на ʒемıж-тж, дѣто сı намирать беʒбройно множество лица и отъ два-та класа т. е. дѹховни и міріани прѣмѫдри и раʒѹмни, достойни ʒа всıако прѣподобіе и почесть.

кои-то плагодать-та на Прѣсвятыя Дѹхъ чюдесное ѹ прѣмѫдрила, и различно гы ѹдолбри, на кои-то ты нито по-дири-ты си вървелъ, кои-то ты си вървелъ кои-то ты не познавашь, нито твой-тъ разѹмъ постига колко сѫ безброй множество хыляды, кои-тѫ надминѹвать въ всичко! кой-то вѣга самъ си стрѹва мѹ ся, че отъ всичкы-ты най-бързѣ тичя, нъ когато ся скоре съ дрѹгы, тога-зи познава своѭ тѫ слабость.

ГЛАВА 6.

Какъ да не осѫждаваме никого дрѹгй, нъ да глѣдаме на свои-ты лошавины.

1. Не сѫдете, за да не бѫдете сѫдени дѹма Господъ; зачто съ какъвто сѫдъ сѫдите съ такъвъ щѫть сѫдать и васъ, и съ каквѫто мѣрка мѣрите, щи да сѫ мѣри и вамъ. (Мат. г 7 ст. 2, 2). Не сѫди за всяко нѣчто нито отнемвай Господне-то дойнство: понеже единъ е сѫднекъ Богъ, кой-то ще сѫди живы-ты и мъртвы-ты. А ты человѣче, кой-то си станалъ отъ пръсть, поглѣдни сѫ, внимай на себѣ си; зачто и ты щешь да сѫ сѫдешь съ онзи сѫдъ, за кѫго-то си достенъ. Ты самъ си чакашь сѫдъ за свои-ты дѣла, самъ имашь напрѣдѣ си свои-ты лошавины, и на дрѹгы-го дързостио нападашь: нъ Богъ, кой-то е направилъ всичко, той самъ си да сѫди всичкы-ты, а ты смирявай себе си.

2. Не сѫди, ако искашь да не си осѫденъ: ако бы былъ ты и най съвьршенъ, другыго пакъ не осѫждавай. Ако ли осѫшдавашь, то и ты си виноватъ на истинни сѫдъ, дѣто и съ грѣшавашь. Аако си ты цѣломѫдренъ *), а осѫждавашь оногова, кои-то не е цѣло мѫдренъ, и ты си равенъ съ того, който блѫдствува. Ако бы ты и да не си сгрѣшилъ нито наймалко, а съ ненависть осѫждавашь другиго, кой-то е прѣгрѣшилъ, и ты правишь сѫщы-ты лошавины чтото е струвалъ и грѣшникъ-тъ, а още повече ноогова, кой-то привлаче на себе си Божіе-то достойнство.

3. Не глѣдй на чюжды грѣхове, нъ прѣглѣдвай свои-ты лошавины, зачтото нѣма да бѫдешь испитванъ за чюзды-ты грѣхове, нъ за себе си имашь да къздавшь всяка рѣчь. Ты нѣмашь никаква потрѣбѫ да придирашь другы-ты, да-ли угождавашь на Бога, да-ли дѣто правишь е угодно,, да-ли подражявашь живѣніе-то на свѣтій-ты, да-ли послядвашь тѣхны-ты стѫпкы, дали е твое-то дѣло пріятно прѣдъ Бога. Чоловѣкъ, кой-то осѫждава другы-ты е като нѣкое лукаво оглѣдало, что изображява въ себе си всякого, а себе си не вижда; или като нѣкоя мрьсна баня, дѣто всичкыт-ти измива а сама стои въ тынѭ-тѫ: такъвъ е и кой-то осѫждава другы-ты, ва всичкы-ты ся приглѣдва, кой какво яде, какъ піе, какъ сългрѣшява? Всичко види а себе си не може да познае; ако бы нѣкой сгрѣ-

*) Тур. рѫзеллій.

шилъ и въ малко нѣчто, на него см вижда голѣм
а дѣто той сгрѣшıава и много-то не е ничто;
неже иска да не навчи никой неговыıа грѣхъ, никс
де не знае, всичкы-ти да прѣзирать и да мълчıать
него, а той наıавно да расказва, да осѫждава и клевет

4. Не осѫждавай, нито см чюди на хорскы-т
съгрѣшеніıа, нъ повече см чюди ако може нѣкой
избѣгне на нынѣшне-то врѣмıа отъ діаволскы-т
примкы; ако може нѣкой да впази себе си чист
прѣдъ Бога: защото діаволъ-тъ обходи ревеı
комъ като львъ и тръси кого да погълне (Пе
гл. 5. ст. 8), той см трвди и см грижи все за ч
ловѣческо-то загынваніе: иска щото никой да не
свободенъ отъ неговы-ты примкы. Навмıавай си пр
чее и ты свои-ты съгрѣшеніıа, защо, ако и да н
щешь, много пѫтѣ сгрѣшıавашь, и щото мразиш
това на драго-сърдце правишь; волно и неволно, т
си поробенъ на грѣха, волно и неволно падашь
прѣстѫпленіе.

5. Кой може свободенъ отъ грѣха? Кой е он
зи дѣто ще см найде въ всичко неповиненъ? Кой
непричıастенъ на грѣха, ако и единъ день да ѫжд
неговый животъ? Въ безаконіе сме заченѫти и с
грѣхъ ны е родила майкани: ако не въ тойзи грѣ
хъ, а то въ дрвгы; ако не въ голѣмъ, а то въ мал
лъкъ; обаче всичкы ные съгрѣшавaме, всичкы прѣс
тѫпваме, всинца сме грѣшни. всинца слаби, всинц
склонни на всıакакъвъ грѣхъ, всичкы ные имаме по
трѣбѫ отъ милось Божıѫ, всичкы имаме потрѣб

отъ негово то человѣколюбіе: защото не ще да ся оправди прѣдъ тебе всякъ живъ (человѣкъ), дума пророкъ-тъ.

6. Зарадъ това не осѫждавай оногова, кой-то сгрѣшява, не отнемай Божыя сѫдъ: почто кое-то е оставилъ Христосъ за себе си, ты не бѫди тому противникъ. Якои да видишъ наявно съ очи си че сгрѣшява нѣдѣй му ся присмива, нито го осѫждавай гърдостно, за да не бы пострадалъ и самъ си сѫщы-ты: Понеже, кой-то сѫди нѣкого въ нѣчто, кога да е и самъ си ще пострада това; нъ ты, ако можешь, потули съгрѣшеніе-то му милостиво и прѣстѫпленіе-то му исправи человѣколюбно; ако ли не ато съ мълченіе-то си, като осѫдишь себе си, замини; защо доста сѫ тебѣ твои-ты лошивины, а не да ся въирашь на чюжды грѣхове: защто видишь клечицѫ-тѫ, чтото е въ братово-то ти око, а гредѫ-тѫ, дѣто е въ твоето око не угаждашь? дума Христосъ. Чюжды-ты грѣхове виждашь, а свои-ты прѣзирашь: не осѫждавай прочее никого, за да ся не осѫдишь и самъ си, като фарисейнъ-тъ.

7. Не думай, както фарисейнъ-тъ заслѣпенъ, думаше: Боже благодаріѫ-ти, че не сьмь като другы-ты человѣци: грабители, неправедници, прѣлюбодѣйци, или като тоя мотарь*) (Лука). Зарадъ това осѫжденный отъ него ся оправда, а кой-то го осѫждаваше гърделико бѫде осѫжденъ. Не мысли че сѫ всичкыти грѣшни, а токо единъ ты си

*) гюмрукчій.

добъръ. Дрѹгы-ты не осѫждавай, и себе си гл
дай; дрѹгы-ты не ѹкорявай, нъ отъ всичкы-ты на
лошавъ имай себе си: понеже ты никого незнаеш
тъй колкото себе си; на никого съгрѣшеніе-то
можешь да знаешь тъй, както своиты недостатк
8. Ако ся слѹчи да видишь нѣкога най лоша
пакъ го не осѫждавай, нито назовавай тогова, ко
то е грѣшенъ, че былъ достоенъ за мѫченіе;
кое-то человѣческый ѹмъ не може да постигне, то
оставяй на Бога; Той го знае, като създатель
всичко; Той, като Богъ всесиленъ, ще натъкми, ка
то знае. Наѹмявай си онѫзи дѹшѭ, принеснѫ
Старецa отъ Ангелы-ты, кой-то го питахѫ,
заповѣда да ѭ хвърлять; зачтото вѣши ѭ осѫд
лъ въ мысъль-тѫ си, както пише въ отечника.
9. Да ти ся не порѣвнѹва, нито завиждай т
мѹ, кой-то съ грѣшява, нито ся ѹтѣшявай съ н
чіе согрѣшеніе. нъ повече бѫди милостивъ и н
жялень камто грѣшника; ако можешъ, поне ся м
ли за него: понеже, кой-то съ грѣшява не добы
нѣчто голѣмо, нито нѣкоѭ славѫ полѹчва онз
кой-то прѣстѫпва, не добыва нѣкоѭ печялбѫ,
повече тщетѫ, не радость и ѹтѣшеніе, нъ скър
бь и печяль, като вкѹси и горчивинѫ-тѫ м
тѹка или тамъ: зато дрѹго-яче не може
бѫди.

10. Не радвай ся за паданіе-то на ближныя си
повече плачи и ридай като пріемешь неговото паданіе к
то свое; зачтото е заповѣдано да обычяме ближныя

както себе си; Ако падне неприятель-тъ ти недѣй ся обрадува за него, и за съблазнуваніе-то му нека ся не весели твое-то сърдце, дума Соломонъ (Пр. г. 24, ст. 17). Недѣй ся растъжшява съ съгрѣшеніе-то на другыго, за да ся не радвать діаволи-ти и человѣцити на твое то. Понеже за съ грѣшеніе-то не трѣбва голѣма радость, нъ повече ридосваніе и страхъ за себе си: само діаволи-ти ся радватъ за погынваніе-то на грѣшни-ты, зачтото и тіи сами дошюшь погынахѫ; а человѣкъ-тъ е дължен да сѣ радва за человѣческото спасеніе, та да получи и самъ той спасеніе и да найде отъ Бога милость, нынѣ и въ сѫдный денъ аминъ

ГЛАВА 7.

Какъ да ся пазимъ отъ смѣха, празнословіе-то и подсмиваніе-то*).

1. Пази ся отъ смѣха празнословіе-то и подсмиваніе-то, за да не бы съ безчинныя си смѣхъ, и присмиваніе, да разнѣсешъ лесно събранны-ты съ плача. Безрѣдный смѣхъ разнося събранны-ты, и отстранява Господнѭ-тѫ благодать, смьртныя споменъ погубява, прави человѣка да забрави страшныя сѫдъ. Смѣхъ-тъ е дѣтинскый нъравъ на сла-

*) Присмиваніе тур. зефклендисваніе.

столюбиво сърце, знакъ на слабж и нежжественнж душж. Смѣхъ-тъ е непотрѣбенъ въ всичко.

2. Пази сѧ отъ смѣха, за да не разсърдишь оногова, кой-то тѧ учи на плачь; да не останешь празенъ отъ всѧкж добродѣтель; да сѧ не обыгърнешь отъ губително-то непригледванiе и паднешь въ дiаволскы-ты примкы. Плачь-тъ е по-добъръ от смѣха; почто Христосъ не захвалѧ на оныѧ, что сѧ смѣѭть, нъ кой-то плачѭтъ: Блажени сж, речени оныѧ кои то сѧ смѣѭть, нъ кои-то плачѭть, зачтото тiи щѫть сѧ утѣшавать; и пакъ: тѣшко на оныѧ, кои-то сѧ смѣѭть зачто тiи щѫть да заплачѭть; понеже кои то правѧть смѣха, на онзи свѣть щѫть да сѧ посрамѧть, а въ врѣмѧ-то на веселбж-тж щѫть да сѧ распачѭть и развыкать.

3. Человѣче, что добывашь прочее отъ смѣха? достойно ли е това за радость и веселбж на тойзи свѣтъ? имашь ли нѣчто, за кое-то бы можѧлъ да сѧ утѣшишь изявѣстно? Твой-тъ животъ е пъленъ съ скърбы печѧли и въздышанiѧ, да ты си изиураваш врѣмѧ-то въ смѣхове и присмивкы; твой-тъ животъ е пъленъ съ плачове и рыданiѧ, а ты сѧ веселишь и живѣешь охално: това е дѣйство все на твое-то неразумяванiе. Не знаешь съ что да сѧ утѣшавашъ, нъ знаешь кои нѣчта ти сж полезны. и твоѧ вѣчнж печалбж ты не сж утѣшѧвай съ такыва нѣчта, кои то не ползувать человѣка, нъ утѣ-

·шѩвай сѩ въ Господа, ꙋ кого-что имашь да сѩ ꙋтѣшѩвашь довѣкы.

4. Пази сѩ отъ смѣха, отъ празнословіе-то и присмивкы-ты, за да не изгꙋбишь Божіѩ-тѫ благодать, и да не направишь дꙋшіѩ тѫ си нꙋстѫ; зачто-то смѣхъ-тъ и присмиваніе-то испѫждать Господнѭ-тѫ благодать, растѫжѩвать сьрдце-то, отягчѩватьдꙋшѭ-тѫ, помрьчѩвать съвѣсть-тѫ, опечалѩвать Ангелы-ты, развеселѩвать діаволы-ты; причина навсѩкѫ смѣлость, покровитель на грѣха, рѫководитель и прѣдводитель на блѫдство-то и на всѩкѫ нечистотѫ.

5. Никога да не продꙋмвашь нѣчто, или да расправѩшь безь нꙋждѫ; понеже оттова, обикновено; много лошѩвивы сѩ раждать, и отъ дрꙋги ти страсти, таѩ страсть най-много обикнꙋва да сѩ вмѫкне лесно безъ да сѩ ꙋгадишь; зачтото много пѫти като начнемь да приказваме съ Богословскы рѣчи, дохождаме въ мрьснословіе, клѩтвы и въ всѩкаквы лошѩвини зарадъ това пази сѩ, за да не станешь самъ на себе си клеветникъ и неприѩтелъ: зачтото смьрть-та и животь-тъ е въ рѫцѣ-ти на ѩзика, дꙋма Соломонъ; кои-то го ꙋдьржѩвать щѫть да ѩдѫть отъ плодове-те мꙋ.

6. Мълчаніе-то е като сѫще начало за очистѩніе на дꙋшѫ-тѫ и кой-то иска, безъ трꙋдъ истѫкмѩва всички-ти заповѣди както рече нѣкой си; Понеже ѩзикъ-тъ е не задържено, зло, пълно съ смьртоноснѫ отровѫ; съ него благославѩме Бога

столюбиво сърце, знакъ на слабж и немжжественнж дѹшж. Смѣхъ-тъ е непотрѣбенъ въ всичко.

2. Пази ся отъ смѣха, за да не разсърдишь оногова, кой-то тя ѹчи на плачь; да не останешь празенъ отъ всякж добродѣтель; да ся не обыгърнешь отъ гнѹвително-то непригледваніе и паднешь въ діаволскы-ты примкы. Плачь-тъ е по-добъръ отъ смѣха; почто Христосъ не захвалля на оныя, что ся смѣжть, нъ кой-то плачжтъ: Блажени сж, рече не оныя кои то ся смѣжть, нъ кои-то плачжть, зачтото тіи щжть ся ѹтѣшявать; и пакъ: тѣшко на оныя, кои-то ся смѣжтъ зачто тіи щжть да заплачжть; понеже кои-то правять смѣха, на онзи свѣть щжть да ся посрамять, а въ врѣмя-то на веселбж-тж щжть да сь распачжть и развыкать.

3. Человѣче, что добывашь прочее отъ смѣха? достойно ли е това за радость и веселбж на тойзи свѣтъ? имашь ли нѣчто, за кое-то бы можялъ да ся ѹтѣшишь нзвѣстно? Твой-тъ животъ е пъленъ съ скърбы печяли и въздышяня, да ты си нзиѹрявашь врѣмя-то въ смѣхове и присмивкы; твой-тъ животъ е пъленъ съ плачове и рыданія, а ты ся веселишь и живѣешь охално: това е дѣйство все на твое-то неразѹмяваніе. Не знаешь съ что да ся ѹтѣшявашъ, нь знаешь кои нѣчта ти сж полезны, и твоя вѣчнж печялбж ты не сж ѹтѣшявай съ такыва нѣчта, кои то не ползѹвать человѣка, нъ ѹтѣ-

-шюавай сѧ въ Господа, 8 кого-чо имашь да сѧ 8тѣшюавашь довѣкы.

4. Пази сѧ отъ смѣха, отъ празнословіе-то и присмивкы-ты, за да не изг8бишь Божіѧ-тѫ благодать, и да не направишь д8шіѧ-тѫ си п8стѫ; зачто-то смѣхъ-тъ и присмиваніе-то испѫждать Господнѭ-тѫ благодать, растѫжюават сьрдце-то, стягчюавать д8шѭ-тѫ, помрьчюават съвѣсть-тѫ, опечалюават Ангелы-ты, развеседалюават діаволы-ты; причина набсѧкѫ смѣлость, покровитель на грѣха, рѫководитель и прѣдводитель на блѫдство-то и на всѧкѫ нечистотѫ.

5. Никога да не прод8мвашь нѣчто, или да расправяшь безъ н8ждѫ; понеже оттова, обикновено; много лошюавивы сѧ раждать, и отъ др8ги ти страсти, таѧ страсть най-много обикн8ва да сѧ вмѫкне лесно безъ да ѧ 8гадишь; зачтото много пѫти като начнемь да приказваме съ Богословскы рѣчи, дохождаме въ мрьснословіе, клятвы и въ всякаквы лошюавини заради това пази сѧ, за да не станешь самъ на себе си клеветникъ и непріятелъ: зачтото смьрть-та и живот-тъ е въ рѫцѣ-ти на язика, д8ма Соломонъ; кои-то го 8дьржюават щѫтъ да ядѫтъ отъ плодове-те м8.

6. Мълчаніе-то е като сѫще начало за очистяніе на д8шѫ-тѫ и кой-то иска, безъ тр8дъ изпълнява всички-ти заповѣди както рече нѣкой си; Понеже язикъ-тъ е не задържено, зло, пълно съ смьртоносни отровѫ; съ него благославяме Бога

и отца и съ него кльнемь человѣци-ти, дѫма Апостолъ тъ. Яко нѣкой не съгрѣшава съ рѣчь, той е съвършенъ мѫжь, силенъ да обуздава и всичко-то си нѣло. Въ разговора е потрѣбно голѣмо прѣдпазванiе; първо; съ кои человѣцы и съ каквы нъравы ще ся разговаря нѣкой, кое врѣмя, что ще да дума, и каква ще бѫди сѣтнина-та на тойзи разговоръ: кой-то хортува, дължень е да има на ума си всичкы-ты тыя, а кои-то примълчава, той всичко е свършилъ и испълнилъ.

7. Варди ся отъ празнословiе-то отъ смѣха и присмиванiе-то, дор до най-малкѫ нѣкоя празнѫ рѣчь: зачто и за самѫ-тѫ празна рѣчь щешь да дадешь отговоръ въ сѫдныя день, както рече Господь. Того ради и давидъ като ся моляше Богу зато това думаше: Постави Господи пазачь на уста-та ми, завардн братѫ-тѫ на устны-ты ми. Не прѣклони сьрдце-то ми въ лукавы думы за да не давамъ причинѫ за грѣхъ: и пакъ: рекохъ, щѫ пазѭ въ пѫтища-та си, за да не съгрѣшявамъ съ мой-тъ язык; поставихъ на устата си пазачь когато ся исправи на прѣдѣ ми грѣшникъ. О нѣмяхъ и смирихъ ся, и млъкнахъ.

8. Закакво да ся утѣшявашь съсмѣха, и присмиванiе-то кои-то не сѫ ти полезны? Още не си прѣплавалъ-на тойзи свѣтъ бѣды-ты, и отмынѫ ли

полагашь свое-то утышеніе на смѣха и присмиваніе-то? ты още не си избѣгнал отъ плача, а утѣшавашь ся съ смѣхъ и празнословіе. На тойзи свѣтъ ты нѣмашь нищо достойно зарадваніе и пакъ на смѣха ли ся подчинявашь? Не знам на какво внимавашь. Ты не знаешь ли, че всичко на свѣта е достойно за плачь, а не засмѣхъ, достойно за оплакваніе, а не за радваніе? понеже ты ся намирашь въ жялостнѫ ямѫ, а не въ утѣшеніе; въ заточеніе, а не въ свое отечество; длъженъ си да скърбишь, а не да ся веселишь, да плачешь и да нарѣждашь, а не да ся смѣешь и подигравашь съ другы-ты.

9. Кой-то загуби нѣкоѭ малкѫ вещь, смѫщава ся и твърдѣ скърби; а ти, кой-то си изгубилъ твое-то вѣчно отечество, сѣднишь да ся смѣешь и веселишь; никакъ ся не ядосвашь за това, нито искашь да го знаешь: въ това заточеніе ты ся излъгашь като у нѣкое вѣчно отечество; дѣто ти ся струи да плачешь и нарѣждашь, тамъ ся смѣешь и веселишь; дѣто трѣбва да ся грыжишь и старaешь за искупваніе-то на твое-то робство, тамъ стоишь безгрыжьнъ и почивашь. Кой-то е заробенъ въ чюждѫ землѭ, и кой-то ся мѣсти отъ еднѫ странѫ на другѫ, въ такова привремѣнно робство, скърби и твърдѣ ся смущава, а ти ся намирашь отъ рая въ тойзи свѣтъ, отъ животъ въ смърть, отъ свободѫ въ плѣненіе си заробенъ; ти си въ вѣчно робство, въ безсловесно наслѣдіе, ти кой-то

сѧ намѣрвашь 8 най далечнѫ странѫ, не чювств8вашь и не скърбишь никакъ ꙁа свое-то мирно, обычно, свободно и вѣчно отечество; не сѧ грыжышь и не (чювств8вашь) ꙁа искꙋпꙋванiе-то и освободаванiе-то си: това е дѣйство на твое-то неразꙋмяванiе и слѣпотѫ.

10. За това пази сѧ отъ смѣха, ꙁа да тѧ не постигне вѣчный плачь. Пази сѧ отъ празнословiѧ и насмивкы, ꙁа да сѧ не раскаешь отсѣтнѣ повече, когато видишь на ꙋмиранiе сыромащiѧ-тѫ на дꙋшiѧ-тѫ си; да сѧ не раскайвашь, дꙋмамь, тогава, когато нищо неможешь помогна на себѣси. О давно бы можялъ да познаешь, о давно бы можялъ да разꙋмѣешь, что ще да бѫде слѣдъ това! никога не бы осталалъ безгрыженъ; никога не бы изнꙋрявалъ врѣмѧ-то си въ смѣхове и на смивкы. Смѣяхѫ сѧ оныѧ, кои-то днесь плачѫ-ть; радвахѫ сѧ оныѧ, кои-то днесь плачѫть; радвахѫ сѧ оныѧ, кои-то днесь сѧ оплакват, нито щѫть да прѣстанѫть нѣкога отъ оплакванiе-то си. Повече сѧ пази отъ смѣха слѣдъ ядене-то на трапезѫ-тѫ; понеже той обыкновенно тогава дохожда. Ако и да сѧ слꙋчи нѣкога да сѧ измамишь въ това, нъ никога не дѣй го оставя безъ върло раскаиванiе.

ГЛАВА 8.

Какъ да ся каемъ и да плачемь всякога за сѫ грѣшенія-та си 8 тѫ-зи плачевнѫ долинѫ.

1. Человѣче, кай ся всякъ день за сагрѣшенія-та си, и плачи за тѣхъ день и нощь. Кай ся: не прѣзирай и най малко-то сагрѣшеніе, зачтото ако речешь да не причиташь малкы-ти, отсѣтнѣ и за голѣмы ты не щешь да ся грыжишь: нъ кай ся и не прѣзирай дор' и най-малки-ти животинки, доста е съ развалячіе-то на еднѫ малкѫ заповѣдь, да ся съ противишь и на дрВги-ти что ся голѣми, както рече нѣкой си. Не дВмай: това е ничто, онова ничто; нъ не прѣзирай дор' и до нѣкакѫ празнѫ рѣчь, дор' до едно тънко помисляніе: понеже и машь да давашь отговоръ въ сѫдныя день, и за еднѫ празнѫ рѣчь, както каза самъ Господь. Зато кай ся, всякъ день, на всякый часъ, зачтонепрѣстанно сагрѣшявашь прѣдъ Бога, всякъ день хыляды пѫтѣ беззаконВвашь прѣдъ Него. Кай ся прочее, плачи и рыдай прѣзъ всичкыя си животъ, зачтото на тойзи свѣтъ не можешь намѣри ничто достойно за радость и веселіе Не намирашь ничто достойно, което да пріемнешь за добро и охално живѣяніе, освѣнь само плачь и рыданіе. И рожденіе-то ти е на свѣта плачевно. и живо тъ тъ ти

съ въздишанiе; а свършанiе-то на живота ти і смьрть, скърбь и горчивина на душѫ-тѫ.

2. Той свѣтъ съ свои-ты нравы не е ничто друго само грѣховна долина и плачевна ѭма, у него нѣма ничто, благополучна долина и плачевна ѭма у него нѣма ничто, благополучно, само грѣхъ; ничто достойно за хваленiе, само прѣстѫпленiе. Ничто радостно, само скърбь и печаль, само плачь і въздышанiе. Всѣка глава въ болѣзны и всѣко сърдце на ѭдосванiе: отъ крака до главѫ, нѣма у нас цѣлость, както дума пророкъ-тъ. Нѣма пластирь ни приложенiе,*) ни масло. Зарадъ това да излѣѭть твои-ты очи, като водный изворъ, сълзы дени и нощь не давай истрезвенiе на себѣ си и да не прѣсъхнова зенница-та на твои-ты очи, дума Ѱ. (Плач Іер)

3. Прочее плачи, виѭ и рыдай; зачтото ничто нѣмашь по-извѣстно на тойзи свѣтъ, освѣнъ плачь; нѣма да найдешь ничто по благопотрѣбно, освѣнь рыданiе-то. Твой-тъ животъ не е ли достоенъ за плачь? Твое-то на свѣта сѣденiе не ли е достойно за оплакванiе? Почто ты на всѣкъ день беззаконувашь; отвсѫдѣ примкы, овсѫдѣ клопкы: зачто кой отъ насъ е непричѭстена на грѣха? кой е не поvиненъ? Кой ли е чиста прѣдъ Бога, ако бы и единъ день да живѣе? Несмели всичкы почернели като гѫстый дымъ не ли сме станали като су-

*) ѭкiѭ и мехлемъ на болкѫ-тѫ ни.

хо дърво? Не ли сме испълнени съ всякаквы мрьсоты и локавства? Грѣхове много, плъть слаба, страсти безброй, борители силни, смьрть незнайна, прѣдъ очини гробъ, слѣдъ смьрть-тѫ сѫдъ, и слѣдъ сѫда не ся знае какво жребіе ще ни ся падне.

4. Всичкы ти свѣтіи плакахѫ и рыдаяхѫ прѣзъ цялыя си животъ: сьлзы-ты имъ бѣхѫ хлѣбъ день и нощь и питіе-то си размѣсвахѫ съ плачь, както дума Пророкъ-ть. Плакахѫ пророци-ти, плакахѫ Апостоли-ти, плакахѫ свѣтіи-ти, плакахѫ мѫченици-ти, страдалци, черноризци (калугери) пустиножители (дѣто живѣѭть въ пустины-ты), а повече Христосъ, кой-то нѣмаше потрѣбѫ да плаче, нъ като оплакваше нашето окаянно състояніе, сьлзы рониеше. Видя града Іерусалимь и расплака ся за него, като думаше: о ако бы разумѣлъ и ты поне въ тоя день твой, оныя вещи что ся за твоето смиряваніе! нъ сега сѫ скрыхѫ отъ твои-ти очи. (Л-к гл. 21 ст. 24). Никой не е видѣлъ на земя-тѫ Іисуса. кой-то да ся засмѣе нѣкога, нъ все да плаче. Зарадъ това и ты всякога плачи и рыдай въ тѫзи долинѫ.

5. Плачи прочее, зачто-то си съ грѣхъ роденъ на свѣта и не прѣстанно сгрѣшавашь всякъ денъ прѣдъ Господа хыляды пѫти; плачи зачто имашь много борители и непріятели, невиденны гонители, безсънни невещественни, кои-то дьржять въ рѫцѣ си огань, и кои-то искать да изгорять Божѭ-тѫ черквѫ, както рече нѣкой си. Плачи, като си нау-

мываш смърть-тѫ, ꙁачто-то има ꙋмираніе, и щешь да ся прѣобърнешь въ гнилость и пепелъ; плачи ꙁачтото щешь да прѣминешь страшны митарства на въздꙋшны-ты дꙋхове, и щешь да ся испитвашь дор' и до празнѫ рѣчь, дор. до тънко помысленіе.

6. Кой длъжникъ не бы въздъхнѫлъ жялно като ся нахождалъ въ дългове (корчове)? Койне ся оплаква като сѣди въ тъмницѫ? Кой не рдаеы, като ся надѣе на смърть-тѫ? А ты, кой-то ся намирашь въ всичкы-ты тыя. какъ нѣма да ꙁаплачешь, билꙗ и да викашь съ гласъ ꙋ тѫꙁи най-плачевнѫ долинѫ, като сѣдишь въ тъмнотѫ и смъртнѫ сѣнкѫ; ты кой-то си натоваренъ съ разны дългове, а безбройны беззаконіꙗ и грѣхове, кото ся не надѣвашь на нищо дрꙋго, само на смърть. само отъ тꙋка раздѣлꙗніе? Какъ и кога можешь безгрыженъ и безъ страхъ въ тойꙁи твой животь? Какъ да не плачешь всꙗкога и да рыдаешь, като глѣдашь ни прѣдѣ си толкова бѣдꙑ? Зарадъ това нека да испꙋстꙗть наши-тѧ очи сълꙁы и отъ вѣжды-ты ни да потече вода, ꙁачтото плачевный гласъ ся чюва отъ Сіона, дꙋма пророкъ-тъ (Іер. гл. 9 ст. 18,19).

7. Най-напрѣдъ Адамъ ти показа съ образъ това плачевно живѣꙗніе: понеже той часъ слѣдъ испѫждаціе-то изъ раꙗ като сѣдна срѣщо истокъ, не ся смѣꙗше, нъ плачꙗше жялко; негово-то ꙁанимаваніе не бѣше нищо дрꙋго, само рыданіе и като

произносяше изъ устата—та всякога тѫзи пѣсень думаше: „горко за испаданіе-то на моя животъ! „горко менѣ! Что пострадахъ сыромахъ? отъ ко-„ко добрины ся лишихъ? На мѣсто рай, тойзи „гнилый свѣтъ, на мѣсто Бога и неговы-ты Ан-„гели, сѣга съ діаколи-ты да живѣѭ; на мѣсто „спокойстко, труд, на мѣсто животъ смьрть; на-„мѣсто радость и веселіе, плачъ и рыданіе„

8. На то ся съгласява и пророкъ Іеремій кой-то думa „кой да ми излѣе на главѫ-тѫ водѫ и да „даде на мои-ти очи изворъ отъ сьлзы, да оплак-»вамъ день и нощь тыя людіе (хора)? Пѫтища „Сіонови, рече, рыдаяхѫ, зачтото нѣма кой да хо-„ди по тѣхъ, оскудѣхѫ (свьршихѫ-сѫ) сьлзы-ты „на очими, смѫти ся мое-то сьрдце; моѭ-та слава „ся разсыпа по земѭ-тѫ, разсыпа ся по-земѭ-та „радость-тѫ на сьрдца-та ни; избранни-ти млък-„нахѫ отъ пѣсни-ты си, наше-то ликуваніе (играніе „хоро) прѣовърна ся на плачь.“ Какъ не е хубостно да плачемь и да рыдаемъ въ това живѣяніе, като имаме прѣдъ очи си толкова причи-ны? Накадѣто и да хвърлишь поглѣда си, нѣма да видишь друго, нъ само плачь; накадѣто да си прострешь слушаніе-то, само едно рыданіе чювашь; зачтото отвсѫдѣ бѣды, отвсѫдѣ плачове и въздишанія: бѣды по-градове-ты бѣды въ пустины-ты, бѣды въ рѣ-кы-ты, бѣды по-море-то, бѣды отъ разбойни-цы, бѣды отъ лъжебратіа*), както дума Апос-

толъ-тъ (1. Кор. гл. 11 ст. 26); зато думам
отвсждѣ плачь и рыданіе.

9. Плачете и рыдайте, зачтото гнѣвъ-тъ
Господне-то юдосваніе не е още отвърнжть, ду
пакъ Прор. Какъ да не плачешь прѣзъ всичкыя
животъ? Какъ да не рыдаешь, като глѣдашь то
кова бѣды и мжчнотіи. скърбы и печяли? Отвсж
непріятели, отвсждѣ клеветници, отвсждя заплаше
нія, и страхове, отвсждѣ треперание и недоумѣні
а като доди смьрть-та, тогава дохажда раздѣлян
и страшно испытваніе отъ духове-ты горѣ на въ
духа, дѣто не ся знае какка чясть щемь да пол
чимь: зачто кой може да знае известно что ще
пріемне тамъ? Кой има извѣстіе за това? Душ
та ще отиде тамъ, дѣто не е ходила никога; та
ще да види, чтото никога не е виждала; тамъ
чюе, дѣто никога не е слушяла.

10. Зато плачи, билю и рѣдай; ничто друго
прѣдпочитай на тойзи свѣть, освѣнь плачя и гор
щи зълзы: зачто плачъ-тъ умыва душж-тж уб
лява всякакво потьмненіе, очистя съвѣсть-т
просвѣщава ума, расксжва грѣховны ты веригы,
трыва ржкописаніе-то на всякаквы беззаконія. Пл
чи прочее и горѣщи сълзы изливай, за да ся из
мыешь отъ много-то беззаконія; да ся очисти
отъ всякакъвъ грѣхъ; да по бѣлѣешь като снѣ

*), тур. далкаукчій, какъвъ-то е нашь братъ я-ко в'с-р

та като извадишь дȣшевнѫ-тѫ слѣпотѫ, да прогледашь съ ȣмиы-ты си очи навнѫтрѣ-то; да потопишь мисленныя гонитель Фараона въ море отъ сълзы; да ȣгасишь пламака на тьмѫ-тѫ; да полȣчишь вѣчнѫ-тѫ свободѫ, и да ся сподобишь за всякога трайнныя животъ въ Христа Іисȣса Господа нашего, комȣ-то да бѫде слава, честь и държава, съ Отеца и съ Свѣтыя Неговъ Дȣха въ вѣчны-ты вѣкове.

ГЛАВА 9.

Какъ да си напомнюваме всякога смьрть-тѫ и да ся не лъжемь съ гнилы-ты вещи на тойзи свѣтъ.

1. Человѣче! всякога си напомнювай смьрть-тѫ, и на всичкы-ты вещи измѣнюваніе-то, и никога да ся не приковешь безсловесно ȣ настоящы-ты свѣтовны нѣчта: Поменȣвай сѣтнины-ты си, и нѣма да съгрѣшишь довѣкы, дȣма Сирахъ. Напомнювай си че слѣдъ смьрть-тѫ има дрȣгый вѣкъ (животъ), дрȣго прѣбываніе и бѫди готовъ, та като бѫдешь готовъ на смьртныя часъ, чрѣзъ твои-ты добродѣтелны работы да пристигнешь наготво въ бѫдѫщіа животъ.

2. Напомнювай си какъ щешь да застанешь на страшно-то и трепетно сѫдовище Христово, дѣто

царь и князь, войнъ и гражданинъ, богатъ и
ромахъ всичкы-ти еднакво и безъ разликж щ
бждять испытвани, и всичкы-ты щжть са най
въ страхъ и треперание; всичкы-ты отговоръ по
щжть да даджть дор' да празнж дѹмж, дор' до
ко помысляние: всяко помысление человѣче
ще ся изяви прѣдъ тебѣ, дѹма Пророкъ-
Томъ нѣма да остане нищо безъ испытваніе:
неже нищо скверно и нечисто нѣма да вл
въ царство небесно, дѹма Господь (Апокал.).

3. Прѣди видимж-тж смьрть ѹмри невид
съ грѣхж. Ѹмъртвявай разѹмно тѣлесны-ты пох
кы, за, да оживѣешь ѹ Господа дѹшевно; отр
сьрдце си отъ земленны-ты пристрастія, за да
дешь вмѣстилище (сждина) Святомѹ дѹхѹ; та
станешь изкѣстенъ за свое-то спасеніе, на край
мя (наѹмиранѣ) съ дьрзновеніе да речешь; Гот
е сьрдце-то ми, Боже, готово е сьрдце-то
щж запѣя и щж славословя въ славж-тж
(Пс. 56. ст. 8). Ты кой-то си роденъ отъ гни
сть тж и грѣха, дрѹго-яче не можешь ся осво
отъ гнилость-тж и грѣха, нито можешь да от
шь камъ вѣчныя животъ, освѣнъ чрѣзъ смьрть
и разлжчяніе-то.

4. Зато най-напрѣдъ постарай ся прѣди о
то въскресніе, да въсресишь дѹшж-тж си, что
бита съ грѣхове и страсти; та съ невинность-т
бестрастіе-то, да живѣешь всякога ѹ Господа.
като въскреснешь дѹшевно, да ся не боишь веке

врѣменнѫ-тѫ тѣлеснѫ смьрть, нъ повече и самъ си щешь да ѭ пожелаешь, за да бѫдешь всякога съ Господа; а когато оживѣѭтъ всичкы-ти мьртви, чрѣзъ благодать-тѫ, что е въ тѣхъ, а отъ вънъ чрѣзъ въ спріеманіе-то на не тлѣнѫ-тѫ пльть, тогава щешь да огрѣешь като свѣтлнва зара.

5. Не увождай ся отъ плътскѫ-тѫ похоть, ни отъ врѣмяннѫ тѫ хубость: наумявай, че всичкы-ты тыя ся прахъ и пепелъ; наумявай си, че всяка похоть плътска ражда тягогѫ; всяка плътска сладость доносья горчининѫ. Наумякай си, че всинца умираме, всичкы като цвѣтя покяхкаме, и като сянка прѣминуваме, дѣто не ще бѫде помилуванъ ни царь, ни князь, ни богатъ, ни сыромахъ, ни войнъ, ни гражданинъ, нъ всинца еднакво щемь бѫдемь пожьнѫти съ смьртныя сьрпъ.

6. Не мысли, че е далечь смьрть та, че още нѣма да умрешь скоро и не изведнъжь; нъ мисли зачто е почти близо до тебе; при корена на твоя живътъ стуи смьртна-та брадва, прѣдъ вратѫ-тѫ сѫдокище, прѣдъ очи-ти гробъ, земя та, дѣто щешь да отидешь е готово. Не сякай че само другы ты умирать, а ты нѣма да умрѣшь, и кой може да доживѣе и да не види смьрть, дума Пророкъ тъ? Измрѣхѫ Пророци, измрѣхѫ Патриарси, Апостоли. свѣтители, измрѣхѫ мѫченици, Прѣподобни, измрѣхѫ свѣтіи измрѣхѫ голѣми князове, боляри, Царіе и вси что ся били отвѣка; а само токо единъ ты ли щешь да останешь тай? Не бѫди безуменъ

и слѣпъ; зачто кокъвото глѣдашь другы-ты това і
то-то непрѣменно ще сѧ сѫдне и съ тебе.

7. Бѫди готовъ всѧкъ день, всѧкъ часъ
смьрть-тѫ; винагы си наумѧвай за смьрть-тѫ, і
кога не оставлѧй безгрыженъ: понеже кой-то ча
сѧ не надѣвате, тогава ще доде сынъ ч
ловѣческый, дума Христосъ. Смьрть-та е ка
крадецъ, и катограбитель: когато сѧ не надѣва
повече тогава тѧ повыква; тогава повече обыкн
да сѧ вмѫкне. Както было речено на оногова, кой
искалъ да направи поголѣмѫ житницѫ: Безумн
въ тѫзи нощь щѫтъ да ти истръгнѫ
душѭ-тѫ ти, изъ тебе, а кое-то си пр
готвилъ, кому ще бѫде? Тъй сѧ случ
тому, кой-то събира за себѣ си, а не
богатѣй въ Бога.

8. За добры-ты человѣцы смьрть-та не е
шевонѣчто, нъ отлѫчѧване на страсти-ты, и
Господа, беспрѣпѧтственно по духъ съединеніе
ведно живѣніе. Найстинна голѣма тѧгота е на
шѭ-тѫ да живѣе въ тѣло-то, и да сѧ насилва о
страсти-ты. Ты сѧ не бой отъ смьрть тѫ, само
не си грѣшенъ и бѫди готовъ за неѭ. Зачто а
бѫдешь готовъ за смьрть, нѣма да сѧ боишь о
неѭ; ако възлюбишь Господа отъ всесьрдце, пон
прѣдъ самъ си ты желателно щешь да ѭ поискаш
Ты сѧ не бой отъ тѣлеснѫ-тѫ смьрть, само тв
дѣ сѧ пази отъ грѣха, и глѣдай да сѧ не раздѣл
чешь отъ Бога. Язъ не мыслѭ да има другы по

голѣмы мжкы, отъ страсно-то грѣховно свързваніе и отъ Бога лишеніе; нито друго царство небесно, освѣнь само освобожденіе-то отъ страсти-ты и, чрѣзъ любовь-тж, съ Господа съ единеніе то, Не боеше са отъ смърть-тж той, който думаше тжй. Изведи из тъмницж-тж на плъть-тж и страсти-ты душж-тж ми, за да славословиж твое-то имм (Пс. 141 ст. 8.) Зачтото не е малко мръчина и ть мнота и насилваніе-то на плъть-тж и страсты-ты; а что е смърть? ничто друго, само едно крайно раздлжчваніе отъ Бога, а что ли е животъ? само-то на Бога съвършенно съ единеніе.

9. Дѣ сж нынѣ славни-ти? дѣ сж богати-ти? дѣ сж оныя, кои-то са наслаждавахж съ гозбы и питія? дѣ сж оныя, кои-то испълнявахж свои-ты пощевкы и желанія? Не ли всичкы-ти тыя умрѣхж отъ смърть-тж? Не ли всичкы ти затрупа пръсть-та, и тѣхный поменъ исчезна като нѣкой шюмъ (екъ)? Ничто нѣма на свѣта извѣстно за обычаніе, освѣнъ Бога: понеже ако възлюбишь славж, исчезва (липсва;) ако възлюбишь богатсво, и то са губва; ако възлюбишь сладчины-ты и тѣлеснж-тж хубость, и това са обръща въ мрьсо-тж и гной. Прочее всичкы-ты тыя ничта немогжть да помогнж-ть слѣдъ смърть-тж, освѣнь само дѣто всякой отъ насъ спорѣдъ дѣлата си, или ще са прослави, или ще са осжди.

10. Поглѣдни, че всждѣ е свѣта, всждѣ исчезнуваніе нійдѣ на тойзи свѣтъ нѣма извѣстно на-

услажденіе и спокойство, освѣнь само у едного Господа Бога; а то ю свѣта е прѣ обращанъ и лесно променителенъ радость-та му е размѣсена съ скърбь, веселба-та съ печалъ, слава-та прѣложна, богатство-то исчезнува, хубость тѫ става на прахъ и пепелъ, плътско-то наслажденіе сѭ прѣтворюватъ въ мръсатъ и гной, а слѣдователно всичкы-ты тыѭ сѭ прѣсичатъ отъ внезапнѫ смьрть и свършѭтсѭ: ничто нѣма добронадѣжно, ничто вѣчно, само единъ Господь Богъ и негова-та прѣсвѣта благодать.

ГЛАВА 10.

Какъ нѣма ни уеднѫ вещь на тойзи свѣтъ спокойство, освѣнь само у едного Господа Бога е вѣчно-то спокойство.

1. Въ тойзи привременный свѣтъ не търси спокойства и утѣшеніе, защто никога не можешь го намѣри; акои да покажешь всичкѫ-тѫ си лукава хитрость, пакъ не можешь сѭ наслади тука съ извѣстнѫ тишинѫ и утѣшеніе. Това тлѣнно и приврѣменно устроеніе не може да даде миръ и спокойство на душѫ-тѫ, ако ѭ не успокои самъ си Господь съ своѭ-тѫ благодать, и да й даде миръ, както самъ рече: «Миръ мой ви давамъ, миръ мой ви оставюмь. (Іоан, гл. 14 ст. 27.)» И на друго

мѣсто дꙋма: «Ꙋ мене да имате миръ и спокойство, а не ꙋ дрꙋго нѣчто.»

2. Вижды, можешь ли да найдешь дрꙋгадѣ миръ, и спокойство; можешь ли полꙋчи нѣйдѣ тишинѫ и извѣстно ꙋтѣшеніе: въ свѣтовнѫ-тѫ славѫ ли? въ врѣменно-то богаство ли? въ госбы и питія ли? въ сладчины-ты и плътскы-ты похоти ли? въ сънѧ и мързела ли? въ хꙋбость-тѫ и тѣлеснѫ любовь ли? или ꙋ дрꙋго нѣчто? нъ нійдѣ нѣма отъ тыѧ никое мирꙋваніе и спокойство, само непрѣстанно и мѧтежъ на дꙋшѫ-тѫ.

3. Вижды прочее, имали спокойство и тишина въ славѫ-тѫ и почиданіе-то на тойзи свѣтъ? Наистинѫ нѣма, понеже слава-та на тойзи свѣтъ скоро сѧ изменѧва, а повече е размѣсено съ безчестіе и клѣтвопрѣстѫпленіе. Много пѫти человѣци-ти днесь почитать а ꙋтрѣ обезчестѧвать; днесь добрѣ приказвать, а ꙋтрѣ злѣ; едни славѧть и почитать, а дрꙋгы безчестѧтъ и хꙋлѧть; днесь былъ нѣкой славенъ и почтенъ, а ꙋтрѣ глѣдашь завчѧсны сѧ обезчестилъ. Тѫй свѣтовна-та слава никога не сѧ застоѧва да остане еднакво, отвсѫдѣ на еднѫ мѣркѫ, нъ всѧкога сѧ промѣнꙋва като мѣсичина-та.

4. Нъ въ богатство-то и имота ли е спокойството и тишина-та? Нито тамъ прочее: зачто богатство-то скоро изчезнꙋва и сѧ изгꙋбва, и като сѧ придобыва съ върло грыженіе и мълвѫ, нікога не дава человѣкꙋ миръ и тишинѫ. Колкото е голѣмо богатство-то толкова по-много сѫ мълвы-ты и гры-

жы-ты. Ако бы придобилъ нѣкой си на всичкыю свѣтъ богатство-то, па никога нѣма да прѣстане отъ мълвы и желанія: не ся задоволява съ това, нъ иска повече. Самъ си себѣ не вѣрва: всякога е въ болѣзни и страхъ да не изгуби нѣчто. Всичкы-ти му завидять, съ всичкы-ты има прѣпирны и крамолы, никога, день и нощь, не оставя душѫ-тѫ си мирнѫ и спокойнѫ.

5. Нъ въ гозбы и питія и плътскы сладости ли е спокойство-то? Никакъ: зачто какво спокойство може да бѫдѣ томува, кой-то е прѣялъ и прѣпилъ? Само надуваніе, рыганіе слѣхтеніе, отякченіе на стомахха, распѫнваніе на чрьво-то: то ся услади нѣкъ ся отъ сѫ ще-то огорчи; а на піенья послѣдвать и тыя главоколіе, трепераніе на рѫцѣ-ты, помрыченіе на разума измѣненіе на лице-то, окаменѣніе (студиина) камъ молитвы-ты и лишеніе на господнѭ-тѫ благодать; най-сѣтнѣ скърбъ и върло ядосваніе; а и сама-та храна и питіе обыкновенно става повече съ върлѫ мълвѫн много грыжяніе.

6. Нъ въ съня и мързела ли е спокойство то и тишина та? Не тъй: нито въ тыя има извѣстно спокойство итишина, нъ повече раслабваніе (гевшекликъ), нечювствуваніе, обезсърчяніе, тьмнота, помрьчяніе,-тягота, обезнадѣяваніе, загуба: заспахѫ, рече, и въ съня си нищо не намѣриха (Псалмопѣвецъ). И само то тѣлесно отпочиваніе, когато е отвънъ мѣркѫ тѫ, доносяболѣсть и разслабваніе: въ съня нѣма извѣстно спокойство; освѣнь помрьченны-ты но-

щины привидѣнія, мечтанія лъжовны, прѣлъстны, діавоскы, а друго нищо.

7. Нъ въ плътскѫ тѫ любовь, и въ сладостратното безсловесно пощеваніе ли е спокойство-то? Нѣма прочее спокойство нито въ това: зачто плътската любовь, не е истинска любовь, нъ мъжовна, лицѣмѣрна прѣльстна, недоуменна, и до тогава трае, додѣто отива всичко по волѭ-тѫ и по страсти-ты. Колко-то повече обыкнешь нѣкого тѣлесно, толкова повече безсловесно сѧ поробощавашь (подчиняваш) тому; толкова повече обычныя твой лукавствува, глѣда да долуви нѣчто, глѣзи сѧ, развращава сѧ. Прѣдъ очи-ти тъй, задъ очи ти инакъ, гърделиви сѧ самолюбіе показва. И тъй въ плътскѫ-тѧ любовъ никога не можешь намѣри истинскѫ тишинѫ и съвършенно спокойство, само малкѫ исмѫщеніе, измама, безсловесно свързваніе, и отъ Бога лишеніе.

8. Зато напразно сѧ смѫщава*) всякъ живо-тенъ человѣкъ, напразноса смущава всякъ роденъ на земѭ-тѫ; прочее человѣкъ ходи въ мечтаніи **) обаче напразно сѧ смѫщава дума Пророкъ-тъ (Пс. 38. ст. 7.). Отистиннѫ напразно сѧ лита всякъ животенъ человѣкъ, като търси спокойство въ земленны-ты похабителны нѣчта, нъ никога нѣма даго найде.

Зарадъ това Господь, кой-то милува и съжалява своето създаніе, като придвидѣлъ за насъ по-

*) Лита са скъта са.
**) Като една сянка.

доброто, разумно, скжсилъ това наше живѣніе, за да сѧ не трудимъ дълго врѣмѧ напразно, ида сѧ не грыжимъ безсловесно за такыва нѣчта, кои прѣминуватъ, както рече и самъ Христосъ на Мартѫ, коѧ-то сѧ много грыжѧше: Марто, рече, Марто! ты сѧ грыжишь и мълвишь за много нѣчта, нъ едно е потрѣбно. Я маріѧ, коѧ-то не сѧ грыжи много, избра добры дѣлъ, (Господа), кой-то не щеда сѧ зьмне добѣкы. (Лук. гл. 10. ст. 41, 42.). Съ това показва Господь, че колко-то и да сѧ смѫщава человѣкъ напразно да събира имотъ, нъ не знае за кого събира. Нѣма прочее натоѧ свѣтъ ничто извѣстно, ни въ еднѫ вещь спокойство и тишинѫ, само не прѣстанный мѧтежь, и вьрло мѫченіе надушѫ-тѫ.

9. Само у единаго Бога, и въ благодать-тѫ на Прѣсвѧтыа Духъ, е миръ, тишина и вѣчно спокойство: тамъ е радостъ-та, тамъ е веселеніе-то, тамъ безгрыжіе безсмъртіе, безконзиство; тамъ е свѣтъ безъ борбѫ (безъ кавгѫ) спокойство непрѣменно, радость нескьршваиа, всѧкогатрайно наслажденіе, что услаждѧва человѣка винагы. Само да възлюбишь Господа истински отъ всесьрдце, и като вкусишь, извѣстно щешь да познаешь, чее Благъ Господь, и самъ си скоро щешь да пожилаешь разлѫчваніе-то отътѣло-то и съ Господа всѧкогашне-то прѣбываніе. Понеже той е щедръ (джюмертъ) и милостивъ, добросѣрдеченъ, Отецъ на милосьрдіе-то, и Богъ на всѧкаквы утѣшеніѧ; Той е вѣчно спокойство; само-

единъ. Той ще успокои нашѫ-тѫ душѫ, ще ѭ утѣши и да й рече: Прійди ты что си цѣлокупнодобра, моя ближня, и коѭ-то нѣмашь у себѣ си грѣшка! Доди, о невѣсто на Ливана, доди отъ Ливана, усьрдни насъ направи, сестро нашя невѣсто, както дума Соломонъ. (Пѣс. пѣс. ст. 8-9.). И тъй ще ѭ направи наслѣдницѫ на всичкы-ты добрины.

10. Зарадъ това търси единого Бога, единого Бога обыкни отъ всесьрдце, за да найдешь вѣчно спокойство и тихо пристанище на душѫ-тѫ си, и да ся сподобишь на пристанище на душѫ-тѫ си, и да ся сподобишь на присносѫщно-то наслажденіе. Божія-та любовь присносѫщна (всякога трае.) Негово-то желаніе нейсказанно, и утѣшеніе-то му никока нѣпрѣстанва что развеселява человѣческѫ-тѫ душѫ, что надминува хыляды пѫти всякѫ плътскѫ любовь, всякакво земленно желаніе; Божія-та любовь е не насытима, негово-то желаніе непрѣстанно, всичкѫ-тѫ душя направя: свѣтлѫ, льскавѫ, просвѣщеннѫ, радостнѫ, веселѫ, безстрастнѫ, безгрыжнѫ, безлѣностнѫ, недремливѫ; направя ѭ несвита нито неугодна, ни гладнѫ, ни жяднѫ и насытьнѫ отъ всичкы-ты добрины: Богъ ще да обърши всякѫ сьлзѫ отъ очи-ты на оныя, кои-то Го ся възлюбили отъ всесьрдце, и ще да зьмне отъ тѣхъ всяко въздишяніе. (Апок.) О Божественна любовь! о божественно желаніе! О

Божественна сладость и утѣшеніе! Блазе тому, кои-то пріемне това у Христа Іисуса Господь нашь.

ЧАСТЬ ТРЕТІЯ.

ГЛАВА 1.

Какъ да не сме сребролюбиви, нѫ да имаме надѣждѫ само на едного Господа.

1. Богатство-то ако тече, недѣйте си прилѣпюва сърдцето, дума Пророкъ-тъ. (Пс. 61, ст. 11.) Голѣма е глупость да си прилѣпява нѣкой сърдце то на блато (тыня калъ) и да ся надява на губително-то лихоимство *) Не надѣвай ся прочее на гнило-то богатство, нито ходи подиръ злато-то (кой-то люби, рече злато, не може ся оправда.) нъ полагай надѣждѫ тѫ си на Бога живаго, кой-то трае довѣкы, и кой-то е направилъ всичко: зачто злато-то и сребро-то сѫ работы на человѣческы-ты рѫцѣ; послѣ онова, что си събралъ, скоро ще ся изгуби.

2. Ты не бѫди скѫпъ, и свързанъ съ сребролюбіе-то, като щешь да подаришь на оныя, кои-то имать потрѣбѫ отъ помощь, за да не бѫдешь обладанъ отъ невѣріе. Не бой ся че ще ти оскудѣе (ще ексилдиса) нѣчто, дѣто струвашь добро на той-зи свѣтъ; понеже толкова врѣмя има отъ както

*) Ненаситено грабителство тур. харамкюрлукъ.

стои тоꙗ свѣтъ и ничто въ него не оскѫдѣва още и до сега; ни слънце-то сꙗ е промѣнило, ни рѣкы-ты прѣстанвать отъ теченіе-то си, ни землꙗ-та прѣстава отъ да ражда потрѣбны-ты; освѣнъ това ражда злато и сребро, нито ще да прѣстане нѣкога отъ да ражда, докѫтъ стои тоꙗ свѣтъ: зачто ако едно влазꙗ во земѭ-тѫ, а друго сꙗ ражда отъ неѭ, както златото и сребро-то, тъй всычкы-ты потрѣбны на живота ни.

3. Не бой сꙗ когато ти оскудѣва нѣчто, зачтото по напрѣдъ не си ималъ ничто, а днесь имашь: ако ли нѣмашь, има щешь: понеже не оскудѣва оный, кой-то е създалъ всичко, нито пакъ ще да оскудѣва нѣкога; това вѣрвай наздраво: не оскудѣва оный, кой-то приведе всичко отъ небитіе, кой-то дава хранѫ на гладны-ты, и кой-то насыщава всꙗко животно, той е отъ всичко прѣизобиленъ. Не бѫди скѫпъ въ подаваніе-то на оныꙗ, кои-то просѫтъ, и не отврьщай сꙗ отъ оногова, что проси сь Божіе имꙗ; дай томува, кой-то е далъ всичко, за да въспріемнешь отъ него сторично.

4. Недѣй сꙗ лакоми на чюжды вещи, зачтото скоро щешь да оставишь и твои-ты, не лакоми сꙗ на сѫєтно-то лихоимство, за кое-то да е нѣчто; понеже, когато заминешь оттука, не щешь да зьмнешь съ себеси ничто: Ты си дошелъ на свѣта голъ, и голъ щешь да отидишь; зачтото мнузина имахѫ много, обаче като оставихѫ всичко, съ празны рѫцѣ и съ голѫ душѭ отидохѫ. Не желай, нито сꙗ надѣй на

*

много иманіе, за да ся не уприличишь на богатыя, кой-то е развалилъ малкж-тж житницж, и кой-то като искаше да направи по голѣмж, думаше: „душо имашь много добрины, приготвены, за много годины: почивай яжь піи и весели ся. Нъ что му ся причю? „Безумный человѣче! въ тжзи нощь да поискать душж-тж ти отъ тебе, а оныя, что си приготвилъ, на кого щжть да останжть?“ думa Христосъ. (Лук. гл. 12 ст. 19).

5. Не гони, много, нъ бжди благодаренъ за мало-то: зачто всякой гони много-то, всякой търси много-то, всичкы-ты хора за това ся грыжжть обаче като оставять и най-малко-то, ничто не могжть да зьмнжть съ себе си оттука. По-добрѣ да имаме малко съ благодареніе, а не да гонемъ безъловесно голѣмы работы: По-добро малко на праведныя, а не много богатство на нечестивы-ты (Пс 36 ст. 16). — Всичко чтото спечялишь тука, и чтото придобіешь, остава на земжж-тж, а ты, кой-то щешь оставишь всичко, самъ си щешь да ся намѣстишь въ гроба, и тамъ съ голж душж отывашь.

6. Неприлѣпяй си сьрдце-то на злато и сребро и на всяко земленно лихоимство, за да не слѣзешъ и самъ си въ джнземе: зачто-то дѣто е скрывалище то ви тамъ ще бжде и сьрдце-то ви (Мат. гл. 6 ст. 21). Не бжди скързанъ съ сребролюбіе-то за да ся не исхкърлишь отъ Божжж-тж любовь; не бывай свидливъ кога-то дотрѣбва да помогнешъ на оныя, кои-то имжть потрѣбж

отъ помощь за да не изгубишь отъ невидено и колко-то имашъ твое. Недѣй стиска ржцѣ си, кога дотрѣбва да подадешь милостинѭ, зада не сѧ заторѭть и тебѣ врата-та на Божіе-то милосьрдіе ида остьнешъ вънъ отъ Христовж-тж стаѭ (одаѭ): Блазѣ томува; кой-то разбира отъ сыромашество и приглѣдва бѣдныѧ сыромахъ; него ще избави Господь въ скърбныѧ день; (дума Пророкъ-тъ). Блаженни сѧ милостиви-ти: зачто тій щжть бждждть помилвани, рече Христосъ. (Мат. гл. 5. ст. 7).

7. Не бжди долувенъ отъ сребролюбіе-то, за да сѧ не имашъ прѣдъ Бога като нѣкой Идолопоклонникъ: Понеже сребролюбіе-то е второ Идолопоклонство, дума Апостолъ-тъ. Кой-то сѧ долуви отъ сребролюбіе и скжпость, той быва като ненасытиныи адъ *) всѧкога иска да зема отъ всичкы-ты, а да не дава никому нічто, ако бы спечалилъ и всичко-то свѣтовно богатсто пакъ нѣма насищаніе. Очи найдълбокы, имжть пропастный долъ (ѧма), кои-то никога не могжть да бждкть пълны и насытены. Человѣкъ ако и да има много, обаче иска още повече. Самъ на себе си не хваща вѣрж, ако и да добіе безбройно имаиіе, обаче пакъ сѧ не напълнюва; и никога не прѣстанва отъ желаніе-то, додѣто го не затрупа прьсть-та.

8. Бжди щедръ (джимертъ), и милостивъ, за да найдешь отъ Господа милость на душж-тж си

*) Тжма-та. тур. джѧендемъ.

въ сѫдный денъ. Почто да скѫпотствувашь (да си свидлявь) напраздно, като нѣма да земнешь нищо съ себе си, нъ голъ щешь да отидешь оттука? Множина събрахѫ много и безбройно богатство, обаче като не можахѫ да земнѫть нищо съ себе си, оставихѫ, на землѭ-тѫ всичко-тоси иманіе, всичко то си богатство, а отидохѫ оттука съ праздны рѫцѣ и съ посраменѫ душѭ, и сами въ гроба изгнихѫ, а богатство-то имъ не ся знае накадѣ исчезна, и тѣхный споменъ ся изгуби като нѣкой шюмъ.

9. Напраздно ся лита всякъ живъ человѣкъ, събира иманіе, и не знае за кого сѫбира това, думa Пророкъ-тъ (Ис. 38. ст. 6, 7.) Наистиннѫ ся смѫщава онзи, кой-то събира иманіе и землѭ-тѫ, зачтото не знае къму ще да го остави; не знае, кой ще му бѫде наслѣдникъ. Блаженъ е той человѣкъ, кой-то всичко-то си иманіе, всичко-то си богатство, всичкѫ-тѫ си надѣждѫ възлага на Бога; блазѣ си, думамь, томува, кой-то скрыва иманіе то си на небе-то, дѣто ни молецъ, нито рѫжда го развалѧ, дѣто крадци-ти не подкопавать ни крадѫтъ: зачто дѣто е ваше-то иманіе, тамъ ще бѫде и сърдце-то ви (Мат. гл. 6 ст.

10. Зато недѣй ся лакоми на много съ вираніе злато и сребро, квасъ земленый, понеже всичко ще да остане тука, а ты самъ си щешьда ся превърнешь на пръсть, оть коя-то си станѫлъ; Не лакоми ся на нѣчта, кои прѣминуватъ, зачто тѣ и

самъ си ты не си вѣченъ. Недѣй гони твърдѣ тыя работы, кои-то, и да не ти ся ще, остави щешь гы; не прилѣпявай си сърдце-то на тѫкашны-ты вещи, почто тыя нѣма да отидѫть за дълго врѣмя и щѫть тя оставять. Прѣзирай долны-ты, за да ся обогатишъ отъ горны-ты; прѣзирай оныя что прѣминѫвать за да прiемнешь вѣчны-ты, и да ся сподобишъ на присносѫщны-ты добрины ѹ Христа Iiсѹса Господа нашего.

ГЛАВА 2.

Какъ да не завидяме нѣкомѹ ни за еднѫ вещь на тойзи свѣтъ.

1. Человѣче, не завидяй никомѹ за свѣтовното благополѹчiе, что-то прѣминѹва: зачто всяка вещь, на тойзи свѣтъ, е като трѣва и цвѣтъ на поле-то, не завидяй на богатыя и славныя, нито ономѹва, кой-то изобилѹва (има всичко много) въ земленны-ты сладчины, нъ бѫди благоѹменъ подражятель томѹва, кой е процвѣтнѫлъ въ добродѣтель-тѫ. Зачто да завиждашь на тѹкашны-ты благополѹчiя, кога всичкы-ты нѣчта на тойзи свѣтъ сѫ врѣменны и тлѣнны? Ако е нѣкой славенъ, или богатъ, той ли ще остане и да прѣбѫде довѣкы? ако нѣкой изобилѹва въ тѣлесны-ты сласти (сладчины), за

всякога а се тъй ли ще бжде? Всичкы-ты тыя сж дадены за малко врѣмя.

2. Не завидяй прочее на ничто, дѣто е на тойзи свѣтъ: не завидяй на имотъ, на богатство, славж и на всяко плътско наслаждение; не завидяй на чинопничество-то, на честь-тж и на всяко достойнство; не завидяй на вънкашны домове и на прѣкрасны зданія (направи), или на кое да е изобиліе.*) Понеже всичкы-ты врѣменны и тлѣнны,**) всичкы-ты прѣминувать и като дымъ скоро ся изгубвать; всичкы-ты оставать тука, всичко ще ся промѣни на прахъ и пепелъ, зачто на земя-тж нѣма ничто вѣчно: само на това благоразумно завиждай, ако си присъедини нѣкой на Господа, ако ся сподоби благодать-тж на прѣсвѣтый Духъ: кой-то пріемне тъзи дарбж, той ще бжде отъ всичкы-ты богаты и славны, най-богатъ и най-славенъ.

3 Не завидяй, ако нѣкога почитатъ или славять, или ако изобилува нѣкой въ нѣчто повече отъ тебе; нъ да имашь такыва нѣчта като насъ нѣ. Не завидяй на земленны-ты вещи, что са развалять. нъ имай сьрдце-си вперено (изгжнато) камъ небесны-ты и вѣчны добрины: понеже това не е Божія благодать, за да сме изобилни въ нѣчто, или да бжде нѣкой почитенъ на земя-тж, нъ за да прѣбжде всякога при Бога. Много боеніе и страхъ

*) Тур. боллукъ ганеликъ.

**) Гнили, дѣто скоро ся похабявать и развалять.

е за оногова, кой-то [illegible] благополучіа: [illegible] но дохожда [illegible] [illegible] на всичкы-ты [illegible] ли бѣхж [illegible] дри, нъ днесь [illegible] человѣкъ е [illegible] цвѣтъ на [illegible] то прѣминне [illegible] сж познава [illegible] къ-тъ. (Пс. 102. ст. 14. 15.

4. Знай, че [illegible] кой-то [illegible] царскы образъ: [illegible] нѣ богатъ, [illegible] бы получилъ [illegible] нѣ да остане [illegible] ва ако сж слави [illegible] нѣкой, нека си е [illegible] то сж хвали. [illegible] да сж богатѣе. [illegible]

5. Не [illegible] хвалить и славить [illegible] то хвалить, и ты [illegible] ченіе [illegible] Не [illegible] кого, и всичкы-ты [illegible] человѣческо-то [illegible] дй е прѣзрати [illegible] напятѣ [illegible]

безчастіють; на едны е сгодно, а на дрѹгы не. Днесь нѣкой си былъ почтенъ, а ѹтрѣ изведнѫжь ся обесчестява: не стои на еднѫ мѣркѫ ни похвала-та, нито пакъ человѣческо-то безчестіе, нѫ всичко скоро променѹва.

6. Зачто завидишь на Бога въ Божи-тѣ работы? зачто възбранявашь на Бога въ Божи ты? Не завиждай прочее ни на едного человѣка въ ничто; нѫ потклони ся да бѫдешь достоенъ прѣдъ Бога за да пріемнешь и ты что-годѣ, за какво-то си достоенъ. Ѹ Бога нѣма лицемѣріе, нѫ всякомѹ спорѣдъ достойнство-то, праведно въздаяніе; понеже той е измѣрилъ правѫ мѣркѫ възможны-ты человѣцы, и всякога е почелъ съ своѭ-тѫ честь, едного тъй дрѹгыго инакъ: нѫ повече е блаженъ той человѣкъ, на кого-то Богъ е Господъ, дѹма Пророк.

7. За какво да завидишь на всичкы-ты чести и достойнства, кога-то самоедина ты, не можешь да обгарнешь всичкы-ты? почто да завидишь за благополѹчіе-то, на тойзи животъ что прѣминѹва? зачтото всичко скоро преминѹва и си отхожда. Той свѣтъ е лъжовенъ, и всичко ѹ него е прѣвратно днес почитъ, а ѹтрѣ ѹкореніе; днесь слава, а ѹтрѣ безчестіе; колко-то повече ся прослави нѣкой и ся въздигне начесть, толкова повече бива отсѣтнѣ обезчестенъ, тѹка или тамъ въ бѫдѫщія животъ.

8. Недѣй изяда себе си съ зависть-тѫ, като видишь дрѹгы, че ся почитать повече отъ тебе, или

сѫ по-славни и по-богати отъ тебе: зачто Богъ знае, что прави съ воля-тѫ сѫдбѫ: на когото что дава, той самъ си знае да дава, все что е по-добро. Нѣма ли власть Господарь-тъ да прави съ свое-то си, както иска? единомꙋ това, а другымꙋ онова. Не завидуй прочее за да не чуешь осѫдителныя гласъ, кой-то дꙋма: Земи си свое-то и махни ся. Или нѣмамъ власть да на правя чтото искамъ въ мое-то си, както азъ искамъ (Вж. прич. Мат. гл. 20 ст. 14, 15). Зарадъ това остави ся веки отъ зависть-тѫ, омразѫ-тѫ; за да не останешь отвънъ Христовѫ-тѫ стадѫ: зачто кой-то завижда, осѫждава ся като убийца, дꙋма нѣкой си.

9. Зависть-та е причина на всяко зло, и неприятель на всяко добро. Отъ зависть Каинъ убы Авела, Исавъ гравна Яково-то наслѣдие, Саулъ гонилъ Давида, и другы хыляды-хыляди лошавины ставать на света чрѣзъ зависть-тѫ. Зависть-та и омраза-та затварять небе-то, заслѣпявать разꙋма, примрьчявать душѫ-тѫ, отегчявать совѣсть-тѫ, опечѣлявать Бога, развеселявать діаволи-ты: Кой-то завиди и мрази брата си той ходи въ тьмнотѫ, и не знае кадѣ отива, дꙋма Апост. и пакъ: Зависть-та, рече, не знае да прѣдпочита полезно-то: дѣто има зависть и завиждание прѣпирня, тамъ нѣма никаква ꙋправа. (Іак. гл. 3 ст. 16).

10. Зато бѫди ѫ на свое-то както

тѧ е Богъ отредилъ; склонѧвай сѧ на това, что ти е дадено отъ Бога. А на по-горны-ты отъ тебе, въ благополѹчіе-то и честь-тѫ, не завидѧй; ѹ каквѫ-то слѹжбѫ си позванъ и нарѣденъ, тамъ стой а на по-горны-ты не подражѧвай съ зависть; прѣдпочтенны-ты отъ Бога и отъ человецы-ты, прѣдпочитай, и тын чтото ти кажѫть слѹшай и бѫди обыченъ и смеренъ. На когото е подарилъ Богъ нѣчто, ты го не отнемвай съ завистъ; а дето не ти е дадено, не грабвай го за себе си гордостно понеже никой не може да земие нѣкто върхѹ си, ако Богъ мѹ не даде: всѧка власть и честь е отъ Бога, както дѹма Апостолъ-тъ.

ГЛАВА 3.

Какъ да сѧ не гнѣвимъ, и да памѧтозлобствѹваме*) никомѹ.

1. Всѧкъ, кой-то сѧ гнѣви на брата си безъ причинѫ, виноватъ е на сѫдовище-то, дѹма Христосъ. Не сърди сѧ нѝ на единъ человѣкъ, ако и да тѫ е оскърбилъ нѣкой твърдѣ много: Зачтото человѣческый гневъ не прави онова чтото е праведно прѣдъ Бога, дѹма Апостолъ-тъ. (Іако. гл. 9 ст. 20). и пакъ: слѫнце-то да не зайде въ гнѣва ви — Всѧко огорченіе, гневъ, лютеніе, и хѹленіе, да

*) да сѧ сърдешь Тѹр. карес.

сѫ вдигне отъ васъ ведно съ всѫкаквѫ, ꙁлобѫ. И бивайте единъ на дрꙋгый сладкы, милостиви, като прощавате единъ дрꙋгымꙋ, както и Богъ е вамъ простилъ, чрѣꙁъ Христа (Єф. гл. 4 ст. 26-32).

2. Паꙁи сѫ и отъ такъвъ гнѣвъ, ꙁа кого-то имашь причинѫ да сѫ гнѣвишь, ꙁа да не смѫтишь съ лютеніе-то дꙋшевно-то си око: смѫти сѫ отъ оскърбленіе око то ми, остарѣхъ по причинѫ на всичкы-ты ми непріѫтели (враꙁи). Человѣче, ты съвсемъ не си длъженъ да сѫ гнѣвишь никомꙋ, ꙁа какво да е нѣчто, освенъ само ако бы поискалъ нѣкой да тѫ раꙁлѫчи отъ Бога и отъ неговѫ-тѫ любовь. Ако ли тѫ не раꙁлѫчва никои, напраꙁно сѫ гнѣвишь; обаче никой никого не може да раꙁдели отъ Бога и отъ неговѫ-тѫ любовь, не само человѣкъ, нъ нито огань нито мечь (свалѫ), дꙋма Апостолъ-тъ.

3. Ꙁарадъ това прѣстани веке да сѫ гнѣвишь, и остави лютеніе-то: не раꙁдражѫвай сѫ по причинѫ на лꙋкавы-ты; ꙁачто оныѫ что сѫ лꙋкави истребвать сѫ а кой-то сѫ търпеливи ꙋ Господа, тіи наслѣдвать ꙁемѭ-тѫ, дꙋма Пророк Давидъ (Пс. 36 ст. 1-8). На свѣта нѣма ни едно такова нѣчто, ꙁа кое-то да имашь право да сѫ сърдишь и оскарбѫвашь беспамѫтно, ꙁа какво бѫде, ако и да мыслишь че е твърдѣ нꙋжно и потрѣбно; нъ не намирашь въ ничто причинѫ ꙁа оскорбѫваніе, освѣнь само ꙁа Божѭ-тѫ сла-

сж, когато видишь нѣкого да не причита неговы-ты святи заповѣди; обаче и това пакъ съ разумъ да правишь, за да не бы нѣкакъ, като исправяшь другы сърдито, повредишь само себе си.

4. Нийдѣ не слушяме Христа Господа разярен, и върло разгнѣвенъ върху оныя, кои-то прѣгрѣшявать, нъ все кротъкъ и дълготьрпикливъ: Научете ся, рече, отъ мене че сьмь кротакъ съ сьрдце то, и щете найдете спокойство на души-ты си (Мат. гл. 11 ст. 29). И пакъ когато учиници-ти ся гнѣвяхж врьху грѣшницы-ты думахж: „Господи, искашь ли да речемь да слѣзе отъ небе-то огань и да гы истрѣби (изгори)? А той имъ възбрани, като рече:“ Вые не знаете по кой сте духъ и насъ кото поучява говори:» ако прощавате вые на человѣцы-ты сагрѣшенія-та имъ, ще да прости.

5. Нь щешь да речешь: той мя е уврѣдилъ, думалъ зло за мене, обезчестилъ мя е прѣдъ всичкы ты хора, мызли зло-то ми, зло ми струва, голѣмо зло ми е направилъ. Кой прочее быде уврежденъ повече отъ Бога? Кой быде злословенъ, безчестенъ, хуленъ повече отъ Хтиста Господа? битъ, заплѣсканъ, оплюванъ распнять, и съ копіе въ ребро-то прободенъ: обаче пакъ не ся сьрдяше и не ся гнѣвяше, нъ и на крьста като умираше изрече: „Отче, прости гы, зачтото не знажть что правять.“

6. Кой-то е памятозловникъ и кой-то безумно ся гнѣви, какво добро е сторилъ? кой-то нѣма кротость и джлготьрпеніе, коиж съвьршенъ добродѣтелъ,

или побѣдж е показалъ? Никой. Апостоли-ти ако бяхж см сърдили и гнѣвили безловесно на на грѣшницы-ты никого не бяхж могли да наѹчмть спасителныя пжть, ни едного не бяхж могли да привлѣкжть камъ Христа. Яко и да см показахж по нѣкогашь жьстокы (сертъ) на грѫшницы-ты, обаче не се лютихж и безѹмно гнѣвеніе, нъ благоразѹмно съ дълготьрпеніе, като см молмхж Богѹ за грѣшны-ты исправмхж и гы наказвахж съ поѹченіе.

7. Смотрително е ѹстроена отъ Бога майка-та на пчелы-ты,ком-то да нѣма ѹ себѣ си жьло: Понеже ако бы имала това, тм щмше да ѹбива съ ѹхапваніе то си, всичкы-ты пчелы. Той примѣръ е за ѹправители-ты; зачтото на старѣйшини, или началницы-ты, въобще е възбранено да имжть ѹ себѣ заборавенъ гнѣвъ и лютеніе, за да ѹбиватъ всичкы-ты свой пошлѹшницы съ ѣростно то си нападаніе. Ты прочее бжди побѣдитель на злото съ добро, а не зло-то съ зло: зачто не можешь ѹгаси огань нъ съ водж; тъй нито гнѣвъ тъ см надвива съ гнѣвъ нъ съ кротость и дълготьрпеніе

8. По добрѣ да исправишь нѣкого съ кротость, а не сь лютеніе; по-добрѣ съ милость, а не съ гнѣвѣніе. По-добрѣ е да тм обичмть твои-ти послѹшници, а не да см страхѹвать отъ тебе: понеже отъ страха см ражда лъжм и лицѣмѣріе, а отъ любовьтж истина и ѹсърдіе, Яко исправлмвашъ нѣкого съ лютеніе и гнѣвъ, не само не щешь да го исправишь, нъ още ѹвредмвашь и себе си и него; зачто кой-то

сѧ сьрди и беспамѣтно гнѣви, той никакъ не раз личѧва отъ піенна. Почто сьрденіе-то и гнѣва пра вѧтъ да сѧ захласне ꙋмъ-тъ, направѧтъ человѣка чтото да сѧ измѣни съвсѣмъ: гнѣвъ-тъ и лютинѫ-та, ты сѫ мьрзость, дꙋма Іисꙋсъ Си раховъ.

9. Кой-то сѧ сьрди, и беспамѧтно сѧ гнѣви на нѣкого, той не знае что дꙋма. Яко нѣкога изду ма нѣчто съ ꙗдъ и гнѣвъ, отсѣтнѣ като разсѫди посраменъ, врьща дꙋмы-ты си назадь. Мнозина о оныѧ, кои-то направихѫ нѣкоѭ работѫ съ лютені и гнѣвъ, послѣ вьрло сѧ раскаꙗхѫ за това, чтото направихѫ. Зачтото като сѧ остави нѣкой на лютеніе-то, помрачѧва разꙋма, растѫжѧва дꙋшѫ-тѫ, погꙋбва разсѫжденіе-то и памѧть-тѫ; и не оставѧ да познашь, что ще да стане отсѣтнѣ. Кой-то сѧ люти и беспамѣтно гнѣви, той е всичко слѣпъ; а кой-то си ꙋдьржѧва гнѣва и сьрдитинѫ-тѫ, той лесно ꙋдьржѧва всичкы-ты лошѧвины.

10. Зато ако вы нѣкога дати сѧ слꙋчи да си разлютишь и разгнѣвишь на нѣкого по-добрѣ е да не дꙋмашь ничто, и или си замини, или затꙋли ꙋста си, за да не искочи ꙗростный пламакъ и, като изгори дꙋшѫ-тѫ да причини изведнъжь нѣкой мѫтежь на оныѧ что сѫ съ тебе наедно; нъ кога-то ꙋгасне раздразненный пламакъ, и сьрдце-то ти си ꙋталожи, оттонасѣтнѣ дꙋмай полеꙋчка, онова дѣто щешь да мꙋ хортꙋвашь за да сѧ поправи. По-пріꙗтна ще бѫде твоѭ-та една рѣчь съ кротостъ, а

не дѣто ся издѣмать [illegible] съ [illegible]. [illegible] е по добрѣ да поправлявашь съ кротость, а не да ся лютишь и раздразнявашь: съ таквизъ начинъ и [illegible]гова благоразумiе щешь да придобиешь и [illegible] себе си полезвашь.

Глава 4.

Какъ да не ся [illegible] да [illegible]

1. Человѣкъ не [illegible] кыкы нѣщта [illegible] нѣкаквы [illegible] [illegible] течни[illegible] [illegible] не [illegible] такова нѣщто, за [illegible] беспаметни: [illegible] не [illegible] их и за самы[illegible] [illegible] Яко бы [illegible] да е [illegible] грѣшенiе [illegible] не [illegible] до толкова [illegible] такъвъ [illegible] сърдiе. [illegible] далѣчни[illegible] [illegible] кой-то [illegible]

2 [illegible] и съ [illegible]не [illegible] лице [illegible]

понесе грѣховеты. Той излѧ своѭ-тѫ кръвъ за всичкыѫ свѣтъ; а тебѣ ли едномѹ не ще да ѹпрости, чрѣзъ своѭ-тѫ кръвъ? Само ты сѧ остави отъ грѣха, сѫмо сѧ покай, само исповѣдай грѣхове-ты си, за да сѧ оправдаешь; продѹмай съ пророка тъй: На господа щѫ исповѣдамъ моето беззаконіе, и той часъ ще прости невѣрностѫ-тѫ на сърдцето.

3. Богъ тѧ не призовава камъ себѣ си на скърбь и печѧль, нъ на радость и веселіе: радвайте сѧ, рече, ѹ Господа всичкы вые, които сте праведни съ сьрдце-то, както и самъ си по въскресеніе-то отъ мьртвы-ты, най-пьрва та рѣчь, что благовѣсти на жены-ты, е таѧ: Радвайте сѧ! Да сѧ радвать заповѣда на мироносицы-ты, а не да скърбѧть, почто онъ, като Богъ затвѝ плачѧ на нашѫ-тѫ прѣбаба Ева, чрѣзъ свое-то въскресеніе. Зарадъ това ты сѧ радвай ѹ него, а не да скърбишь, весели сѧ ѹ Господа а не да бѫдешь смѫщенъ. Ты самъ си не сѧ оскърбѧвай, нито дрѹгы безсловесно оскърбѧвай, нъ камъ всѧкого бѫди кротъкъ и дълго търпеливъ: бѫдете единъ на дрогыго сладкы, милостиви не самолюбци нъ всѧкой отъ насъ да ѹгождава на ближныѧ си въ добро-то, както дѹма Апостолъ.

4. Недѣй сѧ оскърбѧва, ако не става всичко на свѣта поволіѭ-тѫ на твое-то сьрдце; зачтото не е възможно да стане всичко по твоѭ-тѫ мысълъ както ты искашь, почто всичкы-ты твои исканіѧ не

могжть да бждjть добры, нито всичкы-ты сполѹкы полезны. Не стана ли нѣчто по твоѭ-тж волѭ и желаніе? Добрѣ. Не свършы ли сѧ? Оставай го на Божіж-тж волѭ. Ако ли пакъ стане тъй, както си ты искалъ, благодари; ако ли не стане, не оскърбѧвай сѧ: зачто-то тѹка не може да прѣбжде всичко довѣкы, нъ всѧка вѣщь на тойзи свѣтъ е твърдѣ за малко врѣмѧ. А тебѣ само едно сѧ пада; т. е. да не сѧ лишишь отъ Господа, и неговж-тж прѣсвѧтж благодать; не искай като насилно да сѧ испълнѧвать всѧкога твои-ты желаніѧ, тада става всичко по твое щеніе: понеже тыи не сж въ тоѭ власть, нъ въ Божиѭ-тж; а освѣнь това, дрѹга е Божиѭ-тж волѧ, а дрѹга твоѧ-та, и неговы-ты сждбы сж разны, които ты не знаешь, нито можешь да рѹзѹмѣешь всичко. Зарадъ това не оскърбѧвай сѧ ни за еднж вещь, нъ всичко възлагай на Бога: Прѣхвърли, рече, на Господа товара си и той ще тѧ ѹлѣгчи и прѣхрани; не ще да попѹсти никога мълвж на праведника (Пс. 54, ст. 23).

5. Не бжди малодѹшень и нетърпеливъ, като скашь да става всичко на часа, или изведнъжь по твоѭ-тж волѭ; нъ добродѹшно и полека-лека моли сѧ на Бога, като сѧ оставѧшь да быва всичко по неговж-тж волѭ, съ дълготърпеніе чакай, не искай твърдѣ да сѧ испълнѧтъ всичкы-ты твои желаніѧ, почто не е добро всѧко твое желаніе, нито всѧко сполѹчваніе полезно; нъ чтото е по-волѭ-тж Гос-

поднѭ, а това можешь да опыташь съ дълговрѣменно чѧканіе и съ пространно камъ Бога моленіе. Ако бѫде съ Божиѭ волѭ, Той ще ти даде и помогне, ако ли не. ще ти прѣпѧствова и въѕбрани, като ѕнае съ своѭ-тѫ сѫдбѫ полеѕно то ѕа тебѣ; а ты, ако даде. или не даде пріемай всичко съ кротость и благодарно сьрдце.

6. Не нападай глѹпаво иѕведнѣжь на какво да е, нъ всичко прави съ голѣмо раѕсѫжденіе; ѕачтото всѧко нѣчто, дѣто става полегка лека и съ раѕсѫжденіе, обыкновенно быва по-полеѕно и по-ѕдраво. Понеже ако можiахѫ да сѧ свьршѧть всичкы-ты нѣчта иѕведнъжь, спорѣдъ желаніе-то на сьрдце-то ти, никога не бы можiалъ да поѕнаешь въ нѣчто своѭ-тѫ слабость; никога не бы направилъ что-годѣ полеѕно ѕа дѹшѫ-тѫ си, нъ щѧше да правишь все чтото е противно. Зарадъ това, като всевидецъ Господь, кой-то смнаѧва ижѧли свое-то ѕъѕданіе, като отрѣдѧва всѧкомѹ полеѕны-ты, не ти дава кога да е всичко по твоѭ-тѫ волѭ, нъ много пѫти прѣкъсва и въѕбранѧва, както ѕнае самъ си Той, ѕада тѧ враѕѹми; та, като поѕнаешь слабость-тѫ си, да прѣбѫдешь смиренъ, кротъкъ, търпеливъ, а не малодѹшенъ: всичко оставѧй на Божиѭ тѫ волѭ.

7. Богъ, кой-то иска да откѫсне и раѕдѣли нашѧ ѹмъ отъ ѕемленно то беѕсловесно пристрастіе, като истинскы лѣкарь, кой-то исцѣрѧва дѹши-ты ны, чѧсто прѣкѫсва наши ты желаніѧ и поищевкы, много пѫти гы прѣстрѹва на скърбь и огорченіе, та

да търсимъ 8 Господа Бога Безмъртнꙑ-то и вѣчно 8тѣшеніе, кое-то ся не зема отъ насъ довѣкы: Понеже всичкы-ты свѣтовины добрины се за малко часове, за малко врѣмя что нѣмять свършеніе, щжть да траѭть въ вѣчны-ты вѣкове. Коя полза за тебѣ, ако и да ся испълнять всичкы ты твои исканія, а ты да разгнѣвяшь Бога на всякый часъ? Что спечеляшь, ако и да ся събѫдѫть всичкы-твои желанія, а ты да останешь петимепъ отъ Господнѭ-тѫ благодать? Нищо

8. Зарадъ това, колкото търпишь съ благодареніе отъ Бога проводены-ты невъобразны*) скорбы, толкова 8тешеніе пріемашь послѣ отъ него: Слѣдъ многото ми сърдечны болѣзны, твои-ты 8тѣшенія развеселихѫ моѭ-тѫ д8шѭ (Пс. 93 ст. 19). Да ти не дотѣгва скърбь-та и прѣпятствіе-то, что ти ся провожда, по-Боже смотреніе, зарадъ грѣха, нъ пріимай го благодарно, като нѣкой голѣмо исцѣленіе на д8шѫ-тѫ. По-добрѣ да прѣтърпѣвашь т8ка врѣменнѫ скорбь, а не отсѣтнѣ да скърбишь вѣчно; по-добрѣ т8ка, а не др8гадѣ: зачтото твърдѣ е за окайваніе тоя, който като съгрѣшява много не прѣтарпява т8ка благодарно скърбны напасти за съгрѣшенія-та си, нъ всякога иска, да става всичко по воля-тѫ на сърдце-то м8. Знай че той има да скърби въ бѫдѫщія животъ и безъ да ще.

9. Богъ като иска да исцѣри и очисти нашѫ-тѫ д8шѫ отъ грѣха, много пѫти ни провожда т8-

*) кои-то не си мысилъ.

тѹка различны скѫрбы и печали, та като очистимъ, какво-то злато въ пещь-тѫ, да ся покажемъ свитливи. Яко и да си притѣсненъ тѹка отъ скърбы, нъ пакъ, като прибѣгвашь всякога камъ него искай помощь-тѫ мѹ: Въ скърбы-ты си изъвыкахъ камъ Господа и послѹшамя. (Пс. 119. ст. 1) и пакъ: Трѹдове-ти на оныя кой то тичять слѣдъ дрѹгы, щѫть ся ѹмножять, дѹма Пророкъ-тъ. Ные, много пѫти въ скърбы-ты си прибѣгваме камъ Бога, а въ радости-ты си го заборавяме; нъ Богъ какво-то единъ хытаръ врачь, кой-то иска да ны исцѣри, проважда ни и двѣ-тѣ — скървь и радость. Яко ли мѹ не благодаримъ въ радостны-ты благополѹчія, проважда ни скърбы, като да прѣбѫдемь и въ двѣ-тѣ добромѫдрени и искѹсни.

10. Богъ, кой торазлично милѹва и жяли своето създаніе, като прѣдвижда по-добро-то за насъ, не иска да даде тѹка на земіж-тѫ ни едно трайно продалженіе на спокойство и ѹтешеніе, нъ повече притѣсненіе, и скърбь; както рече Христосъ на ѹченицы-ты си: „На свѣта щете да имате скърбь.“ Скърбни ще бѫдете рече, а не радостни. Богъ иска отъ насъ чтото да сме на тойзи свѣтъ во ѹтѣшеніе и скърбы, а не на широко и охално, за да ся не простираме въ земленны-ты прѣльстителны сладости, та да възлазимь бързо и ѹсърдно отъ тѹкашны-ты ѹтѣсненія и скърби, камъ горне-то и вѣчно пространство ѹ Господа, и тамъ ѹтѣшени въ вѣчны-ты вѣ-

кове, като сю радваме вынагы и весилимь, да прѣбѫдемь въ бескрайны-ты вѣкове аминъ

ГЛАВА 5.

Какъ всичкы-ти свѣтци изнꙋрихѫ цѣлыа свой животъ въ скърбы и печали.

1 Много сѫ скърбы-ты на праведницы-ты; нъ, отъ всичкы-ты, тыю, Господь ще гы отарве (Пс. 33. ст. 20.). Съ много скърби трѣбва да влеземь въ царство Небесно (Дѣѧн) На свѣта, не радостни, нъ скърбни бѫдете, рече Христосъ. Праведни-ти сѫ всякогα на скърбь, а грѣшни-ти на радость; добри-ти живѣѭть въ притѣсненіе, а злы-ты нашироко: Понеже зли-ти всякога гонѭть добры-ты, а не добри-ти злы-ты. Лꙋкавити живѣѭть въ ꙋдоволствіе (имать отъ всичкото много), а добри-ти оскꙋдности (нѣманіе); нъ и на това недѣй са чюди: Понеже кого-то обичꙗ Господь какво-то единъ баща чедото си, наказва го, и біе всякъ сынъ кого-то пріема (Пр. гл. 3 ст. 12). »Азъ кой-то обичꙗмь, мѫмра и наказвамъ, и дꙋма Господь, За да не завидѭть праведни ти на грѣшны-ты, а добри-ти на злы-ты. твьрдѣ имъ е за малко ꙋдоволствіе-то и охаалность-та; послѣ изведнъжь гы постига вѣчна скър-

вь и прѣтесненіе: Не бойся когато ся обогати человѣкъ, или когато ся умножи слава-та на неговыя домъ; зачто-то като умре, неще може да зьмне съ себе си ничто дума Пророк. (Пс. 48 ст. 17).

2. Много пѫти ся чюдять добри-ти на злыты, че зли ты, живѣѭтъ въ удоволствіе и често най-охално (нашироко), а добри-ти въ утѣсненіе както дума пророкъ: мои-ти нозѣ обаче едвамъ ся помрьднахѫ, замалко ся бѣхѫ пльзнали стѫпкы-ты ми. зачто-то ми додражахѫ беззаконници-ти, като глѣдамъ благополучіе-то и тишинѫ-тѫ на грѣшницы-ты понеже не ся грыжять за смьрть-тѫ си, нъ силата имъ тврьде въ раны-ты; не сѫ въ трудове, какво-то другы-ти хора, нито ся наранявать съ другы-ты человѣцы (Пс. 73 ст. 2 и гл) и пакъ: житницы-ты имъ прѣпълнены, чтото ся прѣсыпвать отъ еднѫ въ другѫ; овцы-ты, имъ многоплодны кои-то ся развъждать по поленыт-ы, волове-ти имъ тлъсти; нѣма паданіе на оградѫ-тѫ нито проходъ (прѣлѣзъ), нито плаченіе по улицы-ты имъ. Хора-та думать:» блазѣ си на такыва человѣцы кои-то иматъ всичкы-ты тыя;« нъ блажени ся оныя людіе (хорра), съ кои-то е Господь Богъ зато ся укарзявъ пѫ ть-тъ на нечестивыты? Насадилъ си гы и вкоренихѫ ся (Іеремій).

3. Всичкы-ты светци изнэрихѫ цѣлыа си живо-тъ въ скърби и печали, въ страданія търненія; и гоненія; а токо ты ли си единъ такъвъ, кой-то искашь да бѫдешь безъ никакво страданіе и беспечаленъ? Токо единъ ты ли желаешь да бѫдешь отхвърленъ изъ съборa на Божи-ти избранцы, като не изволявашь да прѣтарпишь ничто? Това не може да бѫде: обаче не обезсърдяй ся душевно; нѣма скърбь, коя-то да не прѣмини, нито радость, коя-то да ся неизмѣни: зачтото вечерь може да ся къдвори плачь, а на утрѣнь-тѫ радость както дума Пр. Д. Радость-та не е свързана съ радость, нито ся съединява скръбь та съ скърбь. Това живѣніе е променително, като нѣкой вѣнецъ, украсенъ съ различны промѣнителны цвѣтя. Ако сега скърбь, не ще бѫди всякога скърбь; ако е радость, не ще бѫде всякога радость: нъ и Господь обикнува да прави размѣнуваніе съ двѣ-тѣ на свои-ты слугы, за да ся придържят всякога единому Богу.

4. Кой свѣтецъ прочее доживя; въ всяко безгрыжіе, на широко и спокойно на тойзи свѣтъ? Ни единъ. Не ли всичкы ти изнурихѫ живота си, как-то дума Ап: въ скърби, въ ть мницы, въ изгонванія, въ трудове, въ бдѣнія, въ постеніе; въ гладъ жадуваніе, въ дълготърпеніе? (Кор. 5. гл, 6. ст. 4. и сл.). Обаче свѣтій-ти, ако и да прѣтърпѣхѫ много бѣды и напасти, нъ не оскърбявахѫ ся, нито ся развращавахѫ: а ты, за малко нѣчто ся смѫщавашь, беспамѣтно скър-

вишь и развращавашь ся. Светци-ти като прѣгрѣшихѫ малко, прѣтърпѣвахѫ много: а ты, кой-то беззаконствовашь много и безъ четѫ, не щешь да прѣтърпишь нищо. Свѣтіи-ти като бѣхѫ гонени, безчестени, бити, мѫчени раздробявани, радвахѫ ся о Господа: Апостоли-ти си идяхѫ отъ сѫборище-то обрадвани, защото ся сподобихѫ да пріиматъ безчестіе за имя-то на Господа Іисуса; а ты, кой-то не си притърпѣлъ ни малко нѣчто, беспаметно ся оскърбявашь и. отчаенъ, смѫщавашь ся Голѣма работа е твое то неразуміе!

5. Наумни си имена-та, като начнешь отъ пророцы ты и Апостолы ты, дор'до послѣдны-ты слуги Божіи; още и самыя Господа Христа, кой-то видѣ всичко, колко пострада и прѣтърпя заради насъ на тойзи свѣтъ? Той быде злошенъ (заплѣванъ) заплюванъ, влѣченъ, и найсѣтнѣ прѣтърпя горчива и хулнѫ смъртъ на кръста. На Христа всичко-то по плъть живѣніе ся търпеніе и страданіе; тъй и неговити ученици, кои-то свършихѫ живота си въ скърбы и гоненія: Едни съсъ скърби и гоненія; другы съ отъмваніе на иманіе-то имъ и въ заточенія, другы въ болѣзни и раны, другы гладни и жедни и въ сѫтно сиромашество, облѣкохѫ ся въ овчи и козешны кожи, оскѫдни, озлоблени, за кои-то ни бѣ достоенъ всичкыя свѣтъ; по пустинни-ты ся скытахѫ, по горы ты и пещеры ты и въ подземны-ты пропасти (дупкы), както казва Апостолъ-тъ (Евр. гл 11 ст 37.). Никой

не е былъ на свѣта беспечаленъ, зачтото не е възможно да прѣмине нѣкой отъ смърть на животъ, друго-яче, освѣнь само съ тойзи начинъ: Не може да протече віно, или восъкъ, додѣто ся не стиска на точило-то (менгеме); нито може да стане коя да е добра работа, освѣнь съ подвигы и трудове. Всичкы-ти праведници испрахѫ ризы-ты си въ скърби и голѣмы мѫкы, и избѣлихѫ дрѣхы ты си въ кръвь-тѫ на агне-то, дума Ив, Тайновидецъ (Апокали.).

6. Не бѫди прочее страшливь и слабовѣрецъ, като ся боишь отъ скърбы и търпѣніе, за да ся не посрамишь въ бѫдѫщыя животъ. Богъ, кой-то съдържява всичко, да бѫде твой помощникъ. Не бой ся отъ скърбь и търпеніе, за да не ти ся присмѣыѫть като на дѣте: Не бой-те ся рече, отъ оныя что убивать тѣло-то, душѫ-тѫ не могѫть да досегнѫть (Мат. гл. 10. ст. 28.), нъ бѫди юнакъ, и дръжь ся ягко, кьто съвършенъ мѫжь, та да надвіешь: Понеже кой-то надвива, рече, всичко ще наслѣди: и азъ щѫ му бѫдѫ Богъ, и той ще ми бѫде сынъ. А на пѫзливцы-ты и невѣрницы-ты и мръсницы-ты, и убіицы-ты, и блѫдницы ты, и магесницы-ты; и идолослужители ты, и на всичкы-ты лъжици, дѣлъ-тъ имъ ще бѫде въ езеро-то, что гори съ огань и жупелъ (прахань), кое-то е втора смърть, дума Господъ (Апокл. гл 21 ст. 7-8.)

7. Обаче ты недѣй сѧ сърди на оныѧ, кои-то тѧ наскърбѧвать, ако бы сѧ слѹчило нѣкой да тѧ оскърби съ нѣчто; нъ по-добрѣ моли сѧ Богѹ съ покаяніе и смираніе: зачто-то Богъ не ти е пратилъ това напразно, нъ повече за твое-то спасеніе и поправяніе. Не оскърбявай сѧ, ако и да пострадашь отъ нѣкого безъ причинѫ; нъ като покажешь повече себеси виноватъ прѣтърпи съ благодареніе, и приймы това зло като нѣкой цѣръ на дѹшѫ-тѫ ти: понеже по добрѣ да прѣтърпишь нѣчто безъ винѫ [кабахать], а не да си виноватъ; по-добрѣ безъ правдѫ, а не съ правдѫ; по-добрѣ тѹка а не тамъ. По-добрѣ ты да постарашь нѣчто отъ нѣкого за Бога, а не дрѹгый отъ тебе: не е голѣма работа това, ако ты сторишь нѣкое зло на нѣкога; а това е голѣмо, ако пострадашь ты нѣкое зло отъ нѣкого за Бога безъ винѫ*). Ако търпишь нѣчто, когато си виноватъ, не вѣнчавашь сѧ, ако ли е за правдѫ безъ всякѫ причинѫ, блазѣ ти. Зачтото коя похвала за васъ, ако търпите наказаніе засъ грѣшенія-та си? нъ ако стрѹвате добро и като страдате да търпите, това е ѹгодно прѣдъ Бога, понеже на това сте и призовани, дѹма Апостолъ-тъ. (1. Пет. гл. 2. ст 20—21.).

8. Имайте търпеніе камъ всичкы-ты, а никомѹ не въздавайте зло за зло, нъ трѹдете сѧ да стрѹвате добри дѣла прѣдъ всичкы-ты хора. Не

*) Тѹр. кабахатъ

отвръщайте си вые за себе си, възлюбленини, нъ давайте мѣсто на гнѣва; зачтото е писано: „Менѣ ся пада отмъщеніе-то, азъ щж да заплатіж“, дума Господь [Рим. гл. 12. ст. 17,-18]. Не давай да тя надвіе зло-то, нъ надвивай зло-то съ добро-то, дума Апостолъ-тъ. Ако бжде единый лошявъ, нека другый да бжде добъръ; ако е единый безуменъ, не ка другый, да бжде разуменъ. Ако ли бждатъ и двамина-та безумни, гнѣвливи, двамина-та лошяви, тогава е не у про стено зло, не помирително средоточіе на враждж-тж, както дума Апостолъ-тъ: зачтото, рече; вые имате потрѣбж отъ търпеніе, та като сторнте на Бога волж-тж, дъ пріймете обреченно-то. Почто когато ные, много пжти, потъмнявяме отъ самолювіе само угожденіе; то ся чрѣзъ скърбь-тж и търпеніе-то; когато ся възносимь съ честь и славж, то ся смирявяме съ безчестіе и укореніе отъ человѣцы-ты; когато ся на прашиме съ праха на сладострастіе-то и плътско-то утожденіе, тогава ся отрьсваме съ покрусваніе и присмиваніе. Зарадъ това не сърди ся твьрдѣ томума, който тя наскърбява, нъ по-добрѣ сърди ся на грѣха си, който е въ збудилъ сърдце-то ти на това.

9. Да прѣтърпява нѣкой за Христа, това е най голѣмо нѣчто отъ всычкы-ты подвигы и добродѣтелны работы; а да не прѣтърпява нищо очевѣстно е че прави все зло. И безъ друго, той бива лишенъ отъ Господнж-тж благодать. Понеже тъй мы-

слѧ, че ако нѣкой не посрѣшне прѣпѧтствіе и скърбы, въ кое да е дѣло, кое-то той мысли да е добро, ѩвно е че негово-то дѣло не е богоѹгодно, нито на діавола противно. А да бѫдемь въ всѩко гашны търпеніѩ и скърби за Бога, това само може да ны съедини на Бога; а безъ тыѩ е невъзможно. Зато ако търпишь съ благодареніе всичкы-ты скърбны слѹчкы за Бога, щешь да сѩ вѣнчѣешь отъ Господа вѣчно. Не бѣгай отъ търпеніе-то и скърбь-тѫ зачто чрѣзъ тѣхъ въздлазѩшь на истинскыѩ разѹмъ. Не бѣгай отъ търпеніе-то и скърбь-тѫ, зачто чрѣзъ тѣхъ сѩ очистѩшь отъ грѣха. Нито сѩ подлагай на гърдость-тѫ и плъскы-ты сладчины, за да сѩ не ѹприличишь на женѫ, коѩ-то любодѣйствова съ звѣрове, и стои ѹ всѩкаквы врѣменны сладострастіѩ, и коѩ-то дѹма: «азъ сѣдѧ като царица и не сьмь вдовица, и не щѫ да видѧ плачь. Изъ заведнѫжь щѫть паднѫть върхѹ неѧ всичкы-ты злины.» Дѹма тайновидецъ-тъ (Апокал.)

10. Съвсѣтова обаче да не прѣдавашь пакъ самъ себе си въ бѣдѫ, ни да сѩ хвърлишь въ измамѫ: нъ притова моли сѩ на Господа, като дѹмашь: «Господи недѣй мѩ въкожда въ искѹшеніе, нъ отърви мѩ отъ лѹкавыѩ.“ Понеже, за да сѩ нехвърга нѣкой самойзволно въ бѣдѫ, това казва и пророкъ-тъ: нь ще да остави да сѩ помрьдне кракъ-тъ ти, нито да задрѣме онзи, кой-то тѩ пази. Ты не желай бѣдъ-тѫ, за да можешь да ѭ прѣтърпишь когато тѩ врьхлети, нито пакъ хвърхгай

самъ себе си въ нея; нъ прѣтьрпѣвай съ благодареніе бѣдж-тж, проводенж по Божіе смотреніе; защото и Господь нашь Іисусъ Христосъ, кой-то ны учи на това, и кой-то показва человѣчество, като ся моляше отцу думаше: „Отче мой, ако е възможно, тая чаша да прѣмине отъ мене.“*) Излазяше много пжти, и пазяше ся отъ бѣдж-тж; нъ пакъ за да покаже на себе си благоволеніе и благо послушаніе, думаше:“ обаче да не е на моя волиж, нъ да бжде твоя та волия“ (Мат. лук.) Това като направи Господь, показа намъ примѣръ на себе си, за да правимъ и ные тъй.

ГЛАВА 6.

Какъ да търпимь юнашкы всичкы-ты несгодности (противны случкы.)

1. Съ ваше-то търпеніе щете да спечялите души-ты дума Господь (Лук. гл. 21, ст. 9); и пакъ: Кой то прѣтърпи до край, той ще бжде спасенъ. Търпеливъ человѣкъ е като нѣкой твърдый адамантъ;*) а нетърпеливый е като, тръсть, что ся лесно клати отъ вѣтрове-ты, (Мат. гл. 10. ст. 26:) нетърпеливъ человѣкъ

*) Да не умирамъ съ тъзи смърть.
**) Бесцѣнъ камыкъ.

е двоеѹменъ. и раздразнителенъ,*) неѹправенъ въ всичкы-ты свои пѫтища, дѹма Апостостолъ-тъ, и никога не ще да покаже коѭ-годѣ побѣдѫ; а кой-то прѣтърпѭва, той лесно надвива, и добива, всичко, Яко бы да нѣмахѫ мѫченици-ти търпеніе, не быхѫ сѫ вѣнчѭли, не щѭхѫ да сполѹчѭть толкосъ славѫ, и честь.

2. Христосъ Господь ны е наѹчилъ съ себе си, кой-то показа намъ примѣръ на търпеніе; като бѣ неповиненъ за смърть, зарадъ насъ, ѹмре на кръста, та ние за Него да прѣтърпѭваме всичко съ радость, той ѹкорѭванъ не отвръщаше на срѣще ѹкореніе, когато страдаше, не заплашваше; кой-то повѣсенъ на дръво-то, самъ си понесе нашиты грѣхове на тѣло-тоси; та като избѣгнемь отъ грѣхады поживѣемь съ правдѫ тѫ; съ неговѫ-тѫ ранѫ, ные всинца и сцѣлѣхме, както дѹма Апостолъ-тъ (1 Пет, гл. 2, ст. 23--24. Прѣтърпи прочее и ты, всичко съ радость, за да чюешь гласа, кой-то дѹма: „Понеже си ѹпазилъ моѭ-тѫ рѣчь съ търпеніе, и азъ щѫ тѭ ѹпазѭ отъ врѣмѭ-то на всичкѫ-тѫ вселеннѫ (свѣтъ)."

3 Христосъ, съ търпѣніа-то си на кръста, надви дѭвола, съ търпеніе осѫди смърть-тѫ, съ търпеніе развали ада, тъмнотѫ-тѫ изгони изракоти наше-то спасеніе. И кое то изгѹби прадѣдъ нашь Адамъ съ

*) Сърдитъ.

невъздьржаніе-то и нестърпеніе-то, това Спаситель нашь намѣри си вкусаніе-то на горчивж-тж крьстнж мжкж. Изачтото онъ толкова пострада зарадъ насъ; когато, думамъ, онъ толкова прѣтьрпѣ за наше-то спасеніе, а ты да не прѣтьпишь ни малко нѣчто зарадъ него; да не бжде това. Зарадъ това, всичкы-ты отъ Бога гроводены скърбы, за да ся радвашь въ бждѫщыа животъ вѣчно: Понеже ако не прѣтьрпѣва нѣкой злополучіѧ, не може да найде послѣ радость-тж.

4. Блазѣ и а онзи человѣкъ, кой-то тьрпи искушеніе! понеже когато прѣмине прѣзъ искушеніе-то, ще да зьмне вѣнецъ животный (Іаковъ). Єдинъ отъ 40—тѣ мжченицы не тьрпѣ, и заведнъжь ся изля като вода въ банж-тж; а оныѧ, что прѣтьрпѣхж исплѣтохж си неувѣхновани вѣнцй. Онзи, кой-то не можѣ да прѣтьрпи едно изгуби всичко; а оныѧ, кои-то прѣтьрпѣхж до край, още малко нѣчто, вѣнчяхж ся вѣчно. Нетърпеливый человѣкъ е всѧкога, като изменъ: ако бы да му ся случи нѣчто противно дѣто не е по-волж-тж на сьрдце-то му, изведнъжь напада на всичкы-ты; мжмре, всичкы-ты прави виновати (кабахтліи), а самъ себе си безъ друго оправдава. Нъ ты прочее бжди приковань о крьста на търпеніе-то, всичко прѣтьрпѣвай съ радость, ако и всѧкъ день да ти думать діаволи-ти: „слѧзъ отъ крьста на търпеніе-то и страданіе-то, наслади ся отъ охалность-тж;“ както думахж іу-

деи-ти на Христа: „слѧзѫ дѹмахѫ, отъ крьста и щемь повѣрваме." Я ты не отслаквай никога, нито слазѧй, нъ прѣкѫжди всѧкога ѹ крьста на търпеніе-то и мѫжество-то както Мойсей, когато си прострѣше рѫцы-ты крьстовидно, надвиваше амалика: ако ли ослабнешь и станешь лѣнивъ, ты щешь бѫдешь надвитъ отъ него.

5. Очѧквахъ Господа съ търпеніе, и чю мѧ. дѹма Пророкъ. — Търпеніе-то на бѣдны-ты не сѧ изгѹбва за всѧкога. Господь глѣда на търпеніе-то, а отврьща сѧ отъ сьрденіе-то и нетьрпеніе-то. Търпеливи-ти ходѧхѫ слѣдъ него (Христа), а не търпеливи-ти и сьрдити-ти сѧ отрычѧхѫ. Миозина, рече, сѧ врьщахѫ и не ходѧхѫ веке съ Іисѹса, като дѹмахѫ: „Това слово е жьстоко, и кой може да го послѹшѧ?" Горко вамъ что сте изгѹбили търпеніе-то; и какво щете да сторите, когато вы посѣти Господь? дѹма Сирахъ; и пакъ: Не търпѣливъ и припрѧнъ, или сърдитъ человѣкъ приличѧ на леда, или на песъка, а не на оногова, кой-то направилъ дома си на камака съ търпеніе и надеждѫ, спорѣдъ Ѥвангелскѫ-тѫ притчѫ.

6. „Человѣче! колкото си ты злонравенъ, толкова сѧ не отрычѧй и да страдашь, та съ това злостраданіе (тегло) да затрыешь злобѫ-тѫ," дѹма нѣкой си: Каква-то е болка-та, такъвъ и цѣръ-тъ; колко-то е голѣмъ стрѹпъ-тъ (чиреи-тъ) толкова ще бѫде и цѣреніе-то мѹ; колко-то е голѣмъ грѣ-

хѫ-тѫ, толкова ще бѫде и страданіе-то. Зарадъ това като си наѹмявашь твои-ты много недостаткы (тѹр: кѹсѹре), не отричай сѧ никога отъ цѣра на търпеніе-то; та, като видишь свое-то душевно здравіе, послѣ много щешь сѧ зарадвашь за цѣлително-то търпеніе и на Бога благодареніе да въздадешь за това, дѣто тѧ е изцѣрилъ.

7, Прѣтърпѣвай прочее всичкы-ты нападенія. ако бы да ти сѧ слѹчи нѣчто печално отъ нѣкого, като отдавашь винѫтѫ на себе си, а не на того, понеже Богъ не е попѹстилъ това напраздно, нъ (кое-то онъ знае), за твое-то исправленіе. Нищо не бы-ва безъ Бога. Прочее Богъ, кой-то много пѫти тѧ изцѣрява, провожда ти разны искѹшенія (да тѧ и-спита), а ты като гы пріемашь неблагодарно, обвинявашь дрѹгыго, а не себе си. Ты прочее не обвинявай никого, нъ себе, защото си пріелъ това спорѣдъ работы-ты си: Дълготърпѣливый е по-добрѣ отъ якый. Търпеливый мѫжъ е по-хытъръ а якый страшливецъ безѹменъ.

8. Не сърди сѧ на оногова, кой-то тѧ оскърбява, нъ притърпи съ благодареніе: понеже по-добрѣ да си оскърбенъ отъ нѣкого, а не ты да оскърбявашь дрѹгы, по-добрѣ да си обезчестенъ, а не ты да обезчестишь нѣкого; да си ѹкоряванъ, а не да ѹкорявашь; ѹвреденъ, а не ты да повредишь нѣкого. Не е голѣмо нѣщо това, да ѹвредишь ты нѣкого, или обезчестишь; а това е голѣмо, за да бѫдешь ты отъ нѣкого ѹвреденъ и обезчестенъ, и

съ благодареніе да прѣтърпишь, защото за оврежданіе-то и безчестеніе-то има наказаніе а за търпеніе-то, голѣма заплата и почить отъ Бога.

9. Кой-то иска да са научи нѣчто, и нещие да са труди въ ученіе-то, что научава? Кой-то не са утърпюва на цѣрове-ты, може ли да исцѣри болкж-тж си? Кой може да върви по христа, додѣто не понесе търпеливо на рамо-то си кръста на търпеніе-то? Никой. Всичкы-ты оныа, кои-то щахж да трѫгнжть слѣдъ Него, първо са приготвихж за търпеніе и испытуваніе, спорѣдъ реченно-то: ако пристанешь да работишь на Господа, наготви душж-тж си за искушеніе, управи си сърдцето и потърпи малко (Сирахъ). Момче-то скърби и страхува са отъ ученіе-то, нъ като са изучи, послѣ са радва ѭмого. Болникъ-тъ скърби и охка, защото не ще да прѣтърпи горчивы-ты билкы (Мехлеми) на болкж-тж; нъ кога то оздравѣе, отсѣтнѣ много благодари на лѣкарѭ, кой-то го е исцѣрилъ: и това тъй.

10. Богъ, кой-то зове насъ камто себѣ си, подканѭны на търпеніе и борбы: Кой-то иска, рече да доде слѣдъ мене, да са отрече отъ себе си (т. е. отъ самолюбіе-то на волѭ-тж), да земне кръста си (търпеніе и мѫжество) и да върви по мене. (Мат. гл. 16, ст. 34,) Який-то не земне кръста на търпеніе-то и мѫжество то, нито иска да прѣтърпи малко нѣчто, какъ може да върви по него? Никакъ. Понеже кой-то не прѣми-

не чрѣзъ огань и водж-тж. но тьрпѣніе-то. кое ще влѣзе въ 8спокоеніе? святїи и Пророкъ-тъ Давидъ: Прѣминахме прѣзъ огань и водж и из-велъ си ны въ 8спокоеніе Пс. 65. ст. 12. И ты прочее потърпи юнашкы, [illegible]-ты бѣды и искушеніа, за да влѣзешь въ 8спокоеніе. и да ся вѣнчѣешь съ невѣхнѫщіи вѣнецъ. Показвай все-кога въ непрѣменно-то юнашко тьрпѣніе и въздьр-жаніе. за да 8мьртвишь бѣсовѣ: [illegible] ты побѣди-ти, и да строшишь грѣховне-то оржжіе. да надвиешь ада, мысленныя Голіафа (діавола): защото съ ни-што не можешь го надви тъй. освѣнъ съ тьрпѣніе-то и въздьржаніе; прѣзъ тъва щешь да пропадашь бѣсове-ты; да 8гасишь пламака на тьлж-тж: да 8-миришь страсти-ты съ всѣхъ: да избѣгнешь вѣчны-ты мѫкы и горчевины. и да сполѣчишь живот-тъ вѣчный, притова да ся сподобишь и на [illegible]-щины-ты добрины о Христѣ Іисуса Господа нашего.

ГЛАВА 7

Какъ да ся не лѣнимъ. нъ бынагы да бж-демъ сьрдче ни въ Божи-ты дѣла.

1. Человѣче, ты бѣди прочее трѣзвъ и насърд-ченъ, като горишь всякога дѫхомъ; не [illegible] ту-

денъ, и обезсърдченъ*) за да не чюешь казанж-тж рѣчь: Понеже не си ни горящъ ни стъденъ, нъ като прѣмрялъ, щж тя извъвамъ отъ моиты (Апок.) Старай ся, бѫди трезвенъ, не исхабявай напразно врѣмя-то на живѣніе-то, что ти е дадено, за да исправишь дѫшжтж си, та да спечялишь вѣчны-ты добрины. Варди да не замине ни единъ день напразно: зачто ако го изгубишь токо тъй, сѣтнѣ не можешь намѣри другый като тоя день. Ако замине веднѫжь, вече не ся връщя, и загубено-то врѣмя веке назадъ не можешь повърна. Зарадъ това не губи напразно дни-ты си, нъ еднакво съ прѣминуваніе то на твои-ты дни, да ся сравнявать и твои-ты работы; зачто-то ни ти е дадено токо-тъй това привремению живѣніе, нъ да ся поучявашь въ него на всякъ день, и всякогы да напрѣдвашь, та да извършвашь, добродѣтелныя подвигъ, апразненъ (айлакъ) никога да не оставашь.

2. Тоя животъ не е спокойство и почиваніе, нъ борба и боеве, тържище**) за купованіе, училищ и плаваніе по море-то. На бой и сраженіе (сбиваніе) нѣма никакаво мируваніе, нито въ училище и ни тържище успокоеніе, нито пакъ безгрижіе въ плаваніе-то по море, Кои може да бѫде безгриженъ и безъ страха по море-то? Кой нѣма страхъ кога и на войскж? Кой може да бѫде спокоенъ въ училище

*) слободьнъ Тур. гевшекъ. — умаломощенъ.
**) Тур. Пазаръ чяршія.

то, или на нѣкое тържище? Никой. Заради това не лѣни ся въ Божи-ты, нито отлагвай, нъ залягай и труди ся; понеже днесь ти е жътва-та, днесь тържище и врѣмя за купуване: днесь купувай, за да ни бы, като ся намѣришь празденъ, да ся осѫдишь злѣ, и да останешь петь неже отъ Божія-та благодать. Оный, что пріеlъ таланта не го изгуби, нъ нито пакъ го умножи: за това чю гласа: лукавый слуго и лѣнивый! — Трѣбваше да дадешь сребро-то ми на Банкеры-ты (Сарафы-ты), и като дойдохъ азъ, щяхъ да си земна своето наедно съ лихвж-тж" (Вж. притч. Мат. гл. 25 ст. 24 - 27). А ты не само че не си го умножилъ, нъ отъ нечювствіе и лѣность, съвсѣмъ си изгубилъ всичко-то. Какво щешь да отговоришь, понеже въ день на страшнія сѫдъ, когато за всичко щешь бѫдешь испитванъ подробно? Внимавай на себѣ си!

3. Недѣй закопава понеже дадены ти таланты въ земля-тж на лѣность-тж и нечювствіе-то: нъ залягай, бѫди сърченъ и бдѣнъ. непрѣстанно притурай огань върху огань, топлина върху топлина, за да го удвоишь. та, като умножишь и удвоишь съ дързновеніе въ онзи день пойдешь: „Господарю! Ето, Господи придобихъ други петь таланта;" и отъ Господа щешь да чюешь прѣсладкыя гласъ кой-то гласи: „Добрый слуго и вѣрный, въ малко-то ми си былъ вѣренъ, надъ много щѫ тя поставиж, влѣзъ въ радость-тж на твоя Господарь."

4. Ако ли не умножавашь даденыя

денѫ, и обезсърдчень*) за да не чюешь казанѫ-тѫ рѣчь: Понеже не си ни горещъ нн стѹденъ, нъ като прѣмрялъ, щѫ тѧ изблювамъ отъ моиты (Апок.) Старай сѧ, бѫди трезвенъ, не исхабявай напразно врѣмя-то на живѣніе-то, что ти е дадено, за да исправишь дѹшѭтѫ си, та да спечелишь вѣчны-ты добрины. Варди, да не замине ни единъ день напразно: зачто ако го изгѹбишь токо тъй, сѣтнѣ не можешь намѣри дрѹгый като тоя день. Ако замине веднѫжь, бекенеся врьщіа, и загѹбено-то врѣмя веке назадъ не можешь повьрна. Зарадъ това не гѹби напразно дни ты си, нъ еднакво съ прѣминѹваніе то на твои-ты дни, да ся сравняватъ и твои-ты работы; зачто-то ни ти е дадено токо-тъй това привремено живѣніе, нъ да ся поѹчявашь въ него на всякъ день, и всякогы да напрѣдвашь, та да извършвашь, добродѣтелныя подвигъ, апразнень (айлакъ) никога да не оставашь.

2. Тоя животъ не е спокойство и почиваніе, нъ борба и боеве, тържище**) за кѹповніе, ѹчилище и плѹваніе по море-то. На бой и сраженіе (сбиваніе) нѣма никакаво мирѹваніе, нито въ ѹчилище и на тържище ѹспокоеніе, нито пакъ безгрижіе въ плѹваніе-то по море, Кои може да бѫде безгриженъ и безъ страха по море-то? Кой нѣма страхъ кога е на войскѫ? Кой може да бѫде спокоенъ въ ѹчилище-

*) слободьнъ Тѹр. гевшекъ. — ѹмаломощіенъ.
**) Тѹр. Пазаръ чаршія.

то, или на нѣкое тържище? Никой. Зарадъ това не лѣни ся въ Божи-ты, нито отслабвай, нъ залягай и трѫди ся; понеже днесь ти е жътка-та, днесъ тържище и врѣмя за кѫпѫваніе: жьни, кѫпѫвай, за да ни бы, като ся намѣришь празенъ, да ся осѫдишь злѣ, и да останешь петименъ отъ Божіѭ-тѫ благодать. Оныйj что пріелъ таланта, не го изгѫби, нъ нито пакъ го ѫмножи; за това чю гласа: лѫкавый слѫго и лѣнивый! — Трѣбваше да дадешь сребро-то ми на Банкеры-ты (Сарафы-ты), и като дошехъ азъ, щяхъ да си зьмнѫ свое-то наедно съ лихвѫ-тѫ“ (Вг. притч. Мат. гл. 25 ст. 26-27). А ты не само че не си го ѫмнѫжилъ, нъ, отъ нечювствіе и лѣность, съвсѣмь си изгѫбилъ всичко-то. Какво щешь да отговоришь прочее въ деня на страшнія сѫдъ, кога-то за всичко щешь бѫдешь испитванъ подробно? Внимай на себѣ си!

3. Недѣй закопава прочее даденыя ти талантъ въ земіѭ-тѫ на лѣность-тѫ и нечювствіе-то; нъ залягай, бѫди сърченъ и бѫденъ; непрѣстанно притѫряй огань върхѫ огань топлина върхѫ топлинѫ, за да го ѫдвоишь, та, като ѫмножишь и ѫдвоишь съ дързновеніе въ онзи денъ прѣдъ „Господа; Ето Господи придобихъ дрѫгы петь таланта; “а отъ Господа щешь да чюешь прѣсладкыя гласъ, кой-то дѫма:„ Добрый слѫго и вѣрный, въ малко-то ми си былъ вѣренъ, надъ много щѫ тѫ поставѭ, влязъ въ радость-тѫ на твоя Господарь.“

4. Ако ли не ѫмнѫжявашь даденыя ти талан-

тѫ отъ Господа, нъ още го смалявашь и загубишь ако не успѣвашь камъ върха на добродѣтель-тѫ, нъ слазяшь на доло; ако не притуряшь на всякъ день огань върху огань и усърдіе, та да истинешь съвсѣмъ и станешь като камькъ, то на сѣтнѣ твое-то испаданіе ще бѫде достойно за плачь и рыданіе. Прочее по-добрѣ е за тебѣ да струвашь добро, а не зло; да си трезвенъ и буденъ; зачто за зло-то има мѫченіе, а за добро-то голѣма заплата; за трезвеніе-то и прѫгавинѫ-тѫ похвала, а за лѣность-тѫ осѫжденіе и наказаніе. Зарадъ това бѫди на всякъ день буденъ и трезвенъ; бѫди вѣренъ до смърть, и щѫ ти дамъ вѣнецъ животный (Апок.). Діаволъ-тъ съзи трезвенъ и буденъ, никога непочива, нъ ходи и ревешкомъ като львъ, кой-то тарси кого да погълне отъ тыя, что му ся съ противятъ. Зато и ты всякога бѫди трезвенъ, буденъ и никога не почивай, за да отбѣгнешь неговы-ты примкы, что сѫ плетѫтъ за тебѣ.

5. Прѣмѫдрій Соломонъ тѫ подканя и учи да ся трудишь всякога, като дума: „Иди при мравека, о лѣниве! и като видишь неговы-ты пѫтнща, да ти ся поревне' и бѫди отъ него по-хытаръ: понеже той кото не е земледѣлецъ, нито има нѣкой да го сили нито е подъ господарскѫ власть, нъ той събира хранѫ-тѫ си по жьтвѫ, и многъ приготовленіе си прави лѣто врѣмя. Иди, при пчелѫ-тѫ, и вижь колко е работница, и колко честнѫ работѫ връши: нейны-ти трудове царіе и прости употребляватъ, за

ꙁдравіе-то си, и отъ всичкы-ты е обична и похвална, ако и да е сила-та й слаба; нъ сорѣдъ мѫдрость-тѫ си, тѧ пакъ сѧ прѣдпочита; и пакъ: Докога ли, рече, щешь да спишь о лѣнивый? кога щешь да сѧ разбꙋдишь отъ сънѧ си? Малко сънь, малко сѣденіе и малко дрѣманіе, малко крастосваніе на рѫцѣ-ты; а послѣ сирмашество-то дохожда както нѣкой ꙁълъ пѫтникъ, а скꙋдость-та (нѣманіе-то) като единъ добъръ бързоходецъ (Прит. Сол. гл. 6). Ако ли не си лѣнивъ твоѧ-та жътва ще доде като изворъ, а скꙋдость-та ще побѣгне отъ тебе, като лошѧвъ бързоходицъ. Зарадъ това, работи всѧкога добро-то, день отъ день напрѣдвай: ꙁачтото сега е врѣмѧ ꙁа работѧніе, а тогава ꙁаплащаніе; сега е врѣмѧ ꙁа трꙋдъ, а тогава ꙁа ꙋспокоеніе; скърбы и търпеніѧ, а тогава радость и веселіе.

5. Человѣче! не почивай прочее: нито оставѧй безгрыженъ на тойꙁи свѣтъ, нъ бѫди всѧкога бꙋденъ и опасенъ (прѣдпаꙁѧй сѧ), всѧкога сѧ старай и бѫди треꙁвенъ; ꙁѫчто-то едно ти трѣбва: или да надвіешь непріѧтелѧ, или да бѫдешь надвитъ отъ него; или да бѫдешь при Бога, или да сѧ раꙁдѣлишь отъ Него; или да сѧ спасишь, или да сѧ иꙁгꙋбишь. Дрꙋго ѧче не е въꙁможно: понеже на тойꙁи свѣтъ никога не можешь намѣри миръ и спокоеніе, нито можешь наслѣди тишинѫ и охолность; ꙁаради това докѫть бѫдешь живъ на тойꙁи свѣтъ,

никога не бывай безъ страхъ и безгрыженъ, н
всякога, бѫди готовъ като на борбѫ и сраженіе. То
свѣтъ е направенъ не за тишинѫ и утешеніе, н
за борбѫ и бой. Зарадъ това ся бори, труди ся
бѫди сърченъ, докѫтъ имашь врѣмя, докѫтъ не
дошелъ часъ-тъ. Твърдѣ бы желалъ да ти ся за
върне на празно погубено то врѣмя, обаче това н
можешь сполучи, ако изгубишь веднѫжь онова врѣ
мя, что ти ся е дало: едно врѣмя имашь, послѣ
друго не щешь да имашь довѣкы. Зарадъ това по
трудися малко съ малко волѭ, за да не пост
радашь отсѣтнѣ много бѣды и безъ да щешь, пот
руди ся съ усърдіе за малко врѣмя, за да пріемне-
шь послѣ отъ Бога много благодать, и да ся спо-
добишь за вѣчныя животъ.

7. За оплакваніе е достоенъ той, кой-то глѣ-
да себе си да ся сплува изяденъ отъ чървы-ты, и
не ся потканя за цѣра, кой-то ще измори чървы-
ты, нъ изволява по-добрѣ да ся сплуе, изяденъ отъ
чървы-ты, а не исцѣренъ и оздравенъ: той е за
плачь и рыданіе, още и за осѫжденіе достоенъ той,
кой-то като глѣда себе си да ся сплува цялъ, изя-
денъ отъ чървы-ты на разны страсти, не ся под-
каня да исцѣри съвършенно (както трѣбва) душев-
нѫ-тѫ любовь и познаніе, и не ся грыжи съ всич-
кѫ-тѫ си душѭ да ся уголи съ мълтѫ на Прѣсвя-
тый Духъ, за да бѫде съвършенно жилище на Гос-
поди; нъ такъвый изволява да изгніе, и съ чър-
вы-тѣ на различны бѣсовскѣ страстны мѫчителст-

ба да е всякога мъченъ и [illegible] а не [illegible] цѣленъ и съединенъ на Бога.

8. Да ты ся не срамь тѣло-то за Христа защото онъ го създаде: [illegible] страда твое-то естество. [illegible] исцѣри и подигни [illegible] ти ся не свиди да [illegible] за да въсприимешь [illegible] прочее себе си, [illegible] за Христа. [illegible] пострада за тебе. [illegible] н8рывать живота си [illegible] ба си [illegible] Нѣмать ниту [illegible] да покрыють [illegible] данѫцы, тьрпять [illegible] всякога като [illegible] за [illegible] тавать. А ты [illegible] лѣсненъ [illegible] не [illegible] какъ за душа-та [illegible] нъ лѣнишь ся [illegible] ся подвигнешь [illegible] сишь [illegible] не [illegible]. [illegible] само въ единого Господа Бога [illegible] ество.

9. [illegible] страна [illegible], а отъ [illegible] отъ една страна [illegible] а отъ друга довѣкы: прочее, кажи, [illegible] отъ тыя бы избралъ?

Знаѭ, че всѩко нѣчто, кое-то е до врѣмѩ, ако бы ти рекълъ нѣкой: Потрудисѧ за менѣ единъ день, или еднѫ седмицѫ, и вѣрноми послугувай, и азъ щѫ ти дамъ за това всѩкакво богатство, всѩкакво и зобилно наслажденіе за хылѩда годины, «прочее не щѩше лидасѩ склонишь на това? Да; безъ друго бы го поискалъ, ако и трудъ-тъ да бы былъ твърдѣ голѣмь: а Богъ обѣщава на тебѣ за настоѩщыа малкый подвигъ, както за единъ день, или годинѫ, да ти даде много отъ всѩкакво богатство и наслажденіе, онова чтото око не е видѣло, ни ухо чюло нито е дошло человѣку на сърдце—то, не за хылѩда, нито за двѣ или три хылѩды годины, нъ на вѣчны вѣко-ве кои-то нѣмать свършваніе, зачто прочее не желаешь това сърдечно?

10. Добрѣ е да сѩ потрудишь безъ друго въ маловрѣменныа тоѩ, животъ, за да спечѩлишь вѣчно спокойство; еднакво като сѩ научишь и вразумишь тъй, данимашь това у себе си довѣкы; добрѣ е, като спечѩлишь веднъжь вѣчно-то богатство, да не бѫдешь довѣкы осѫденъ; добрѣ е да поскърбишь безъдругo, и за Христа да потѫжишь на малко врѣмѩ, а да сѩ радвашь и веселишь въ вѣчны-ты вѣкове. Блазѣ томува, кой-то сѩ сподоби на това (добро); Блазѣ на тогова, кой-то пріемне това; блазѣ томува, кои-то въ малко-то тъй врѣмѩ, и за малкыа той зи трудъ и подвигъ, ще найде вѣченъ животъ, всѩкога трайно-то наслажденіе и богатство

ГЛАВА 8.

Какъ да не сѧ лѣни нѣкой, ни да сѧ обезсърчява, нъ всѧкога день инощь да бѫде усърденъ и да сѧ грыжи за себе си.

1. Человѣче; бѫди усърденъ, насърчвай сѧ день и нощъ викай камъ Бога, денѣ и нощѣ. имай непрѣстанно грыжаніе за себѣ си: понеже днесь имашь врѣмѧ, днесь имашъ редъ: друго врѣмѧ, другый часъ послѣ не щешь да имашь, ако и да искашь. Не исхабѧвай напразно врѣмѧ-то, что ти е дадено да спечѧлишь вѣчны-ты добрины: зачто врѣмѧ-то е късо, и работы безброй; тържи ще (пазаръ) что сѧ разидва, а купечество-то усилно. Потканѧй сѧ, трезви-сѧ, имай непрѣстанно гриженіе за това, та да сѧ не найдешь голъ, въ денѧ на страшно то сѫдовище. Днесъ това изработи, а утрѣ другого, и тъй никога не оставай бездѣленъ. Наумни си че заради врѣменнѫ-тѫ славѫ, заради гнило-то богатство, заратъ светны вещи, колко страдать хората, колко сѧ трудѧть колко залѧгать; а ты за толкосъ вѣчны добрины, какъ да сѧ не погрижишь? какъ да не бѫдешь сърченъ, нъ сѧ лѣнишь и почивашь? Тебѣ думамъ: бѫди усърденъ, трудисѧ залѧгай, докѫтъ имашь врѣмѧ, докѫтъ е часъ, за да не изгубишь напразно врѣмѧ-то си, что ти е дадено да спечѧлишь вѣчныа животъ.

2. Ты си пѫтникъ на той зи свѣтъ,

Знаіж, че всяко нѣчто, кое-то е до врѣмя, ако бы ти рекълъ нѣкой: Потрудися за менѣ единъ день, или еднж седмицж, и вѣрноми послугувай, и азъ щж ти дамъ за това всякакво богатство, всякакво и зобилно наслажденіе за хыляда годины, «прочее не щяше лидася склонишь на това? Да; безъ другого бы го поискалъ, ако и трудъ-тъ да бы былъ твърдѣ голѣмь: а Богъ обѣщава на тебѣ за настоящыя малкый подвигъ, както за единъ день, или годинж, да ти даде много отъ всякакво богатство и наслажденіе, онова чтото око не е видяло, ни ухо чюло нито е дошло человѣку на сърдце-то, не за хыляда, нито за двѣ или три хыляды годины, нъ на вѣчны вѣко-ве кои-то нѣмать свършяніе, зачто прочее не желаешь това сърдечно?

10. Добрѣ е да ся потрудишь безъ другого въ маловрѣменныя тоя, животъ, за да спечялишь вѣчно спокойство; еднакво като ся научишь и вразумишь тъй, днимашь това у себе си довѣкы; добрѣ е, като спечялишь веднъжь вѣчно-то богатство, да не бждешь довѣкы осжденъ; добрѣ е да поскърбишь безъ другого, и за Христа да потжжишь на малко врѣмя, а да ся радвашь и веселишь въ вѣчны-ты вѣкове. Блазѣ томува, кой-то ся сподоби на това (добро); Блазѣ на тогова, кой-то пріемне това; блазѣ томува, кои-то въ малко-то тъй врѣмя, и за малкыя той зи трудъ и подвигъ, ще найде вѣченъ животъ, всякога трайно-то наслажденіе и богатство

ГЛАВА 8.

Какъ да не сѧ лѣни нѣкой, ни да сѧ обезсьрчѧва, нъ всѧкога день инощь да бѫде ꙋсьрденъ и да сѧ грыжи за себе си.

1. Человѣче; бѫди ꙋсьрденъ, насьрчѧй сѧ день и нощъ викай камъ Бога, денѣ и нощѣ, имай непрѣстанно грыжѧніе за себѣ си: понеже днесь имашь врѣмѧ, днесь имашъ рѧдъ: дрꙋго врѣмѧ, дрꙋгый чѧсъ послѣ не щешь 'да имашь, ако и да искашь. Не исхабѧвай напразно врѣмѧ-то, что ти е дадено да спечѧлишь вѣчны-ты добрины: зачто врѣмѧ-то е късо, и работы безброй; тържи ще (пазаръ) что сѧ разидва, а кꙋпечество-то ꙋсилно. Потклнѧй сѧ, трезви-сѧ, имай непрѣстанно гриженіе за това, та да сѧ не найдешь голъ, въ денѧ на страшно то сѫдовище. Днесъ това изработи, а ꙋтрѣ дрꙋго, и тъй никога не остаѧй бездѣленъ. Наꙋми си че зарадь врѣменнѫ-тѫ славѫ, зарадъ гнило-то богатство, заратъ свѣтны вещи, колко страдать хората, колко сѧ трꙋдѧть колко залѧгать; а ты за толкосъ вѣчны добрины, какъ да сѧ не погрижишь? какъ да не бѫдешь сьрченъ, нъ сѧ лѣнишь и почивашь? Тебѣ дꙋмамъ: бѫди ꙋсьрденъ, трꙋдисѧ залѧгай, докѫтъ имашь врѣмѧ, докѫтъ е чѧсъ, за да не изгꙋбишь напразно врѣмѧ-то си, что ти е дадено да спечѧлишь вѣчныѧ животъ.

2. Ты си пѫтникъ на той зи свѣтъ, пѫтꙋвай;

стоишь върхꙋ провѣсенъ ледъ, не бѫди безгрыженъ; на кой си ꙋ той зи свѣтъ, бори см ты см нахождашь, на привремѣнно тържище кꙋпꙋвай, и варди за дъ см не върнешь ꙋ вѣчны а си домъ празенъ и голъ: Понеже ты глѣдашь, че дрꙋгы отвсмдѣ непрѣстанно отивать, та и ты не щешь см забави да отидешь тамъ; т. е. дрꙋгы не прѣстанно ꙋмирать, и ты скоро щешь да ꙋмрешь; а нито пакъ знаешь, кое врѣмм кой часъ, днесь, или ꙋтрѣ; ранꙩ, или късно; по пладнѣ, или посрѣдонощь; за това никога не бѫди безъ страха; понеже иестои на прѣдѣ ти малко нѣщо, нъ голѣмо; не е врѣменно, нъ вѣчно. Заради това трꙋди см ꙋсърдно, не лѣни см, не обзсърчѣй см, напрѣдѣ ти е подвигъ (борба), трѣбва да надвіешь: подви гоноложникъ-тъ глѣда, вѣнци-ти приготвени, ето ти почесть, слава-та и наслажденіе-то е непрѣменно; Ангелскы и Архангелскы ликове, и всинебесни силы глѣдатъ и см чюдмть, съ бори на всичкы-ты свѣтцы чакать, съ много желаніе за да тм пріемнѫть.

3. Человѣче, бѫди прочее сърдченъ, съ топлинѫ камъ Господа, не лѣни см като да напрѣдвашь и да см радвашь; всичко да ти е драго и обично. Ти см лѣнишь днесь и обзсарчмвашь см, зачтото не любишь Господа отъ всесърце; понеже на оныm, които не любмть Бога, на тѣхъ см стрꙋва да е тѣсенъ и прискърбенъ пѫть-тъ, что закожда человѣка въ вѣчныа животъ; а като го възлюби нѣкой истинскы, нѣма да има веке никакъвъ трꙋдъ, ни всичко ще мꙋ

бѫде радостно и желателно. На свѣтіи-ти, кои-то възлюбихѫ Бога истински и съ прилѣжианіе, всякъ трудъ бы на тѣхъ лесенъ, печаль-та имъ была веспечиална, скърбь-та, бескърбна, а нѣкои си распалени отъ Божественнѫ любовь, нито въ сънно-то спаніе могли да угасятъ свое-то камъ Бога желаніе тъй, чтото оставяли и самѫ-тѫ си хранъ: не можяли да ся наситятъ на негово-то прѣсвято имяна прѣчисты-ты негови Божественны слове са До толкова нѣкои распалихѫ душы-ты си съ любовь камъ Бога, чтото да забравятъ, ако сѫ въ тѣло-то, или сѫ безъ тѣло; и съ радость на смърть прѣдавали себе си за Христа. Тъй нѣкои си распалени отъ Божественнѫ любовь, борiахѫ ся съ постъ молитвѫ и бдѣніе, като да бѣхѫ въ чюжды тѣла; прѣдавахѫ ся на раны и убиваніе, и отъ върлѫ любовь камъ Бога не угаждахѫ, болезни: понеже за оногова, кой-то обычя тому всичко е драго и обично, аные зачтото не любимь истински Господа своего, заради това и чтото не е трудно намъ ся струва трудно; легко то ни ся види тяшко, и лесно-то мѫчно. Да обыкнемь прочее Господа истински, за да ни е всичко лесно и угодно; зачтото всичкы-ты нѣчта помагать за добро-то на оныꙗ, кои-то обычять Бога, дума Апостолъ-тъ (Рим. гл. 8 ст. 28).

4. День отъ день възлазяй камъ горны-ты стъпени, напрѣдвай камъ добры-ты дѣла и подвига; не лѣнися, не бѫди нечювственъ, не давай на себе

си ꙋспокоеніе, не отслабвай, нѐ давай си почивкѫ; зачто днесь не е врѣма зѫ ꙋспокоıаваніе, ни за почиваніе, нѫ за трꙋдъ и стараніе Діаволити не почивать нѫсꙗ прѣпирать и приготвꙗть непрѣстанно примкы и клопкы по всичкы-ты дыри на твои-ты пѫтекы: назирать (глѣдать) на твои-ты сѣтнины. чакать твоето разлѫченіе отъ тѣло-то, лꙋкавствꙋвать всꙗкакъ, какъ да тꙗ спѫнѫть и долꙋвꙗть съ чтото могѫть, като да не можешь веке да си искачишь отъ тѣхны-ты примкы. Не мысли че има миръ и спокоиство въ тойзи животъ, нъ бой и борба; зарадъ тока всꙗкога бꙋденъ бѫди и никога не почивай: тогава щешь да си отпочинешь, когато сꙗ освободишь отъ непріꙗтелскы-ты примкы, когато станешь по-горѣнъ отъ всичкы-ты козни (дꙗволскы хытрости), когато като сꙗ присоединишь на Бога, да исплънишь дꙋшѫ-тѫ си съ прѣсвꙗтѫ-тѫ неговѫ любовь.

5. Наꙋми си прочее, колко человѣци страдать и трꙋдꙗтъ сꙗ занѣчта, кои скоро прѣминꙋвать: нощемь не доспивать. никога си не отпочиватъ, въ търгꙋваніе, въ хꙋдожестко (занаꙗтъ) въ орачество, въ воинство, въ плꙋваніе по море, въ пѫтꙋваніе на далечны страны, и въ дрꙋгы грыжи и трꙋдове. А ты никакъ не щешь да сꙗ потрꙋдишь за вѣчны-ты и безсмъртны добрины, нъ лѣнишь сꙗ и не чювствовашь; нъ постарай сꙗ, бѫди сърченъ и проꙋбꙋди сꙗ, Зачто сꙗ лѣнишь? зачто нечювствꙋвашь? зачто да изнꙋрꙗвашь (исхабꙗвашь) врѣмꙗ-то си напразно? или си свършилъ всичко? или си надвилъ или си

безъ борба? Или си сѧ съ единилъ веке съ Бога? Что работишь? Что кꙋпꙋвашь? поглѣдни около себѣ си че тържище-то сѧ разидва, (развалѧ) слънце-то е на захождание, сѫдовище-то чака на кратѫ-тѫ, жьтва доближѧва, день по день твой-тъ живо-тъ сѧ свършва; а ты зачто стоишь празенъ? зачто сѧ мълвишь напразно? Кой-то спи, или сѣди по сѣйдеж, отсѣтнѣ когато настане жьтва на пълнѧ ли сѧ пазꙋха-тамꙋ съ рѫкойкы? Кой може да обере грозде-то на лозие, не насадепо отъ него? Плодовети сѫ на оныѧ, чии-то сѫ и трꙋдове-ти: честь-та и вѣнци-ти сѫ на оныѧ кои-то сѫ побꙋдили, както казѣвл нѣкой си.

6. Зачто не извикашь съ топлинѫ камъ Бога, отдѣто си ты цѣлокꙋпенъ? зачто сѧ не трꙋдишь? зачто не работишь? зачто не сѫбирашь, докѫть имашь врѣмѧ, докѫтъ е часъ? Дохожда несгодно врѣмѧ кокато ты не щешь можешь да работишь ничто; врѣмѧ-то на твое-то живѣние е като единъ день. Вывай камъ Бога, трꙋди сѧ бѫди трезвенъ, кꙋпꙋвай, работи, сѫбирай, жьни, докѫть е жьтвь, докѫть е врѣмѧто сгодно, докѫть не е припаднала нощь-та докѫ-ть не е дꙋшла зима-та, ꙋкоѭ-то и да бы искалъ да изработишь нѣчто, не можешь. Кой може да спечѧли врѣменно богатство, ако е лѣнивъ и не сѧ трꙋди? Кой небрежливъ и нечювственъ добыва честь и славѫ? Кой зима платѫ, ако не работилъ ничто? Никой. Когато сѧ не давать тыѧ прикрѣменны нѣчта, томꙋва: кой-то не залѧга и не ще да

сѧ трѹди, колко повече вѣчны ты: понеже когато привремѣнны-ты сѧ добиватъ съ трѹдъ, колко повече оныѧ, чтото щѫтъ да траѭтъ довѣкы.

7. Твой-тъ животъ сѧ свършва, смьрть-та ти е близо, приготвѧ ти сѧ гробъ и сѫдовещие, діаволити сѧ прѣпиратъ, а ты что сѣдишь празенъ? что сѧ глѹмишь (шмагѹвашь) напразно, и стоишь като безсмьртенъ? Въстани, въстани, истрезви сѧ, отвори очи си, отвори ѹшы си, развържи паметь-та си, доди въ съзнаніе*), поглѣдни на слънце-то, поглѣдни на мѣсѧчинѫ тѫ, поглѣдни небесны-ты стихіи, какво непрѣстанно тичѧтъ, като смалѧватъ твои животъ; никога не почиватъ: а ты зачто си лѣнишь? зачто си почивашь? Наѹми си какъ сѧ трѹдихѫ свѣтци-ти, каква ревность и желаніе имахѫ на Бога, наѹми си колко подвигы и трѹдны работы извършихѫ, и борѧхѫ сѧ като въ чюжды тѣла; непричетохѫ славѫ-тѫ богатство-то гнилѫ-тѫ сладчинѫ: не пречетохѫ плъть-тѫ и само-то здравіе; нищо не обыкнахѫ на тойзи свѣтъ нищо дрѹго непрѣдпочетохѫ, освенъ Христовѫ-тѫ любовь. А ты что стоишь тъй стѹденъ и дремливъ? Нъ въстани прочее, въстани, и не прѣстанно сѧ грыжи за себѣ си: обаче не само днесь да си сърчень, а ѹтрѣ пакъ лѣнивъ; нъ всѧкога еднакво да стоишь бѹденъ, еднакво бѫди трезвенъ, никога не почивай, за да сѧ сподобишь на вѣчныѧ животъ.

---

*) Българскы дѹматъ: доди на себѣ си.

8. Побарзай съ ȣсърдіе камъ Христа, не запирай сѧ никога на едно мѣсто. Съ топлинѫ тичай слѣдъ него; зачто-то виждашь, че тоѧ свѣтъ е лъжовенъ и прѣобрьщанъ; виждашь че въ него нѣма ничто по стоѧнно и не прѣменно. Нъ всичко сѧ измѣнȣва като да е было на сънѣ: Днесъ тишина, ȣтрѣ смѫщеніе; днесь радость, ȣтрѣ плачь; днесъ веселіе ȣтрѣ скърбь; днесь здравіе, ȣтрѣ колѣсть днесь животъ, ȣтрѣ смьрть. Въ него нѣма ничто постоѧнно и непрѣложио. Всѧкой день влѣче съ себе си измѣненіе: ако си днесъ веселъ, ȣтрѣ чѧкай скърбь; ако си днесъ здравъ, ȣтрѣ сѧ надѣй за болѣсть; ако си днесъ живъ, ȣтрѣ чѧкай ȣмреніе: Понеже нѣма да бѫдешѧ всѧкога тъй както си днесъ; нъ на всѧкъ денъ чѧкай ненадѣйно измѣненіе. Зарадъ това ȣсърдно тичай слѣдъ Христа; зачтото само ȣ него едного е неизмѣнна-та тишина и вѣчно ȣспокоеніе; само ȣ него едного е не прѣмѣнна радость и присносѫщно наслажденіе, а нійдѣ на дрȣго мѣсто: нъ все прѣльстеніе, лъжѧ и непостоѧнство.

9. Ты бъди всѧкога готовъ, като че щешь да отидешь на пѫть, непрѣстанно сѧ грижи за това. Кой е онзи, дѣто ще пътȣва на приврѣменныи даленъ пѫть и не сѧ готви съ прилѣжѧніе? Кой е онзи, дѣто ще отиде на земленно кȣпество (търговіѫ), и не си приготвѧ потрѣбны-ты. А ты, който имашь да отидешь на нейзбѣженъ пѫть, на вѣчно тържище, и не сѧ готвишь? Зачто сѧ лѣнишь

*

и обезсърчаваш за това? Дѣй-ство-то е на твое-то нечювствіе. Като щешь да вжзлазяшь камъ безсмъртность-тж лѣнишь ся: като щешь да пжтувашь камъ вѣчнж-тж славж смаломощавашь ся. Когато щешь да прѣбързашь камъ всякога трайно-то наслажденіе, тогава плачешь. Кой ся лѣни, когато отива на нѣкое земленно угожденіе? Кой скърби, когато ще да пріемне нѣкоя свѣтовнж честь и славж? Кой ся варди когато желае да пріемне нѣкое врѣменно богатство? Никой? нъ повечето всичкы ся прѣпиратъ и надварять, всякой залягa и ся грижи усърдно за това. Нъ зачтото е то суетно и за малко врѣмя, трае, зарадъ това ты всѣкога бжди сърченъ въ Божи-ты дѣла, а не да скърбишь и да ся умъломощавашь, радвай ся, и не бжди прискърбливъ, зачтото за малкъ трудъ, стои напрѣдъ ти голѣма и вѣчна заплата.

10. Зато готви ся непрѣстанно человѣче, да посрѣщнешь небесныя женихъ (младоженецъ), прѣсладкыя Господа Іисуса, когото давно посрѣщнешь съ запалены свѣтилицы на твое-то сърдце, и съ топлж душж: понеже това само едно-то ще да остане довѣкы. Распаляй всякога свѣтилника на сърдце-то си; пази да не бы угаснжлъ въ тебѣ, та да останешь въ тъмнинж-тж на нечювствіе-то и лѣность-тж. Пази, да не бы ся притворили за тебѣ врата-та на Божіе-то милосърдіе, та да останешь отвънъ Христовж-тж стаж. Готви ся да пріемнешь у тебе Господа на славж-тж; развързи сърдце-то си,

растнори двшъ си, пріимни оногова, кой-то стои прѣтъ вратѫ-тѫ на твое-то сьрдце, и кой-то непрѣстано чюка и двма: ето (азъ стоѭ при вратѫ-тѫ и чюкамъ; ако чюе нѣкой гласа ми, и отвори сьрдечны-ты си вратѫ, щѫ влѧзѫ в него и щѫ вечерѭмъ съ него и той съ мене, двма Господь. (Апок. г. 3. ст. 20) На-кого-то да бѫде слава и честь, сега и вынагы, и въ вѣчны-ты вѣкове аминъ.

ГЛАВА 9.

Какъ да възбвждаме себе си всѣкога къмъ насърчаніе-то и Божіѭ-тѫ топлотѫ.

1 Прійди, о человѣче, и вийди, прослави Господа своего, прійди запой на Господа своего, прийди, припадни прѣдъ Господа и заплачи прѣдъ създателѧ си. Прійди, припадни, та сѧ исповѣдай на прѣсвѧто то негово имѧ: Вкѹси и вижь, че Господь е благъ, въспоѧвай негово то имѧ че едобро.

2. Прійди ты, кой-то си гладенъ и жѧденъ, насыти сѧ отъ Божественнѫ-тѫ пищѫ (хранѫ). Прійди ты, кой-то си помрьченъ, наслади сѧ присносѫщінѫ-тѫ свѣтлинѫ Прійди ты, кой-то си въ веригы, наслади сѧ на свободѫ-тѫ. Прійди ты, смьртный, прилѣпи сѧ на безсмьртный, за да сѧ сподовишь на вѣчныа животъ.

3. Прійди ты скървный и печалный, наслади ся наприсносъщнѫ-тѫ радость Прійди ты обезсърченный и окаменненный, да ся разгоришь като огънь. Прійди-ты бѣдный, да ся обогатишь съ вѣчно-то богатство. Прійди-ты голый, да ся облѣчешь съ безсмъртнѫ-тѫ славѫ, и да ся покрыешь, като съ 'ризѫ, въ свѣтлиннѫ-тѫ на Господовѫ-тѫ благодать.

4. Въстани, въстани о человече, и истрезви ся въстани, и припадни на Господа Бога, кой-то тя е създалъ. Истъкмявай твои-ты чюства и распалий свѣтилника на сърдце-то си, за да не бы угаснялъ нѣкакъ въ тебѣ, и тя остави въ тьмниннѫ-тѫ на нечювствіе-то.

5. Разтвори, разтвори о человѣче твоѭ-тѫ душѫ да пріемнешь Господа на славѫ-тѫ! понеже ето сѫдникъ-тъ стои при вратѫ-тѫ на твое-то сърдце, и чюка, за да му отворишь, та да влѣзе у тебѣ да яде съ тебѣ, и да прѣбѫдѣ съ душѫ-тѫ ти въ вѣчны-ты вѣкове, като ся не разлѫчва никога отъ тебе.

6. Истъкмявай прочее человѣче, истъкмявай всичкы-ты си чювства, въстани безъ да ся лѣнишь и обезсърчавашь, недѣй жяли плъть-тѫ, не жали душѫ-тѫ, за да си исплѣтешь вѣнецъ, что не увѣхнува. Издигни си очи-ти камъ Бога и вижь неговѫ-тѫ благодать, и всичко-то зарадъ тебѣ тайнство.

7: Не прѣзирай дадено-то ти врѣмя за спечяленіе на вѣчны-ты добрины: Понеже ето Го-

еподь иде, скоро на облацы съ голѣмж славж и силж, да въздаде всѧкомѹ спорѣде дѣла-та, и ще го види ꙁсѧко око, и всички племена ꙁемленны щжть да ꙁаплачжть, горко: ето го иде скоро. (Апок. гл. 1. ст; 7.) Честнтъ, кой-то е ѹпаꙁилъ Божи-ты ꙁаповѣди блаꙁѣ томѹва, кой то дьржи неговы-ты ꙁаповѣди. тои ще доде, ще доде и нѣма да ꙁакъснѣе.

8. Иꙁдигай, иꙁдигай ѹмны ты очи на сьрдцето си камъ Бога о человѣче, и распалѧй сьрдче-то си камъ Божественнж-тж неговж любовь; въꙁбѹждавай дѹшж тж си камъ Божествнно-то Негово желаніе, викай камъ Бога беꙁ'да прѣстанешь, като сѧ ѹприличишь на слѣпеца: „Сыне Давидовъ, сыне Божій „помилсй мѧ, награди мѧ враꙁѹми мѧ наѹчи мѧ „твоѭ-тж свѧтж волѭ, на твои-ти ꙁаповѣди, ꙁа „да бждж живъ."

9. Всичко-то си желаніе и щеніе ѹ Бога да имашь всичкж-тж си надѣждж и ѹпованіе полагай на Бога, тамъ цѧлокѹпенъ почивашь тамъ цѣлокѹпно да стоишь, ꙁа коѭ-то цѣль си сꙁдаденъ; ꙁа тамъ да на валѣшь день и нощь, като си не давашь ни малко ѹспокоеніе и почивкж, докжть спслѹчишь искомо-то, докжть найдешь мѧсто ꙁа Господа, жилище на Бога Іакова (Пс. 131. ст. 5).

10. Нищо да тѧ на истъргне; нищо да тѧ не спрѣне, нищо да тѧ не вꙁꙁбрани, нищо да тѧ непрѣсече отъ Божиѭ-тж любовь, и отъ неговото Божествено желаніе, нискжрбь нитеснота, ни гла-

дѫ, ни гоненіе, ни огань, ни сабıа: понеже той е твое-то спасеніе, той е твой-тъ животъ, той е твое-то спасеніе е твоıа-та радость и веселба, присносѫщно наслажденіе и вѣчно спокойство.

ГЛАВА 10.

Какъ да имаме всичко-то си желаніе камъ Бога, и да сıа прилѣпıаваме чрѣзъ молитвѫ на Него

1. Непрıастанно викай всıакога камъ Господа Бога твоего съ всичко-то си сърдце, за да сıа присъединишь на него; всичкото си желаніе и намѣреніе на него отдавай, за да го имашь вынагы съ себе си; днѣ и нощѣ камъ Него въздышıай за да сıа втѫпишь всичкый у неговѫ-тѫ любовь.

2. Зачто не выкашь камъ Бога? зачто не желаешь за Него, зачто го не обыкнешь отъвсесърдце? зачто сıа не прилѣпишь съ всичкѫ-тѫ си дѹшѫ и съ всичкѫ-тѫ своıѫ силѫ? Той е твой Богъ, той е твоıа-та слава, той е твое-то спасеніе, той е вѣчный твой животъ.

3. Припадни на Господа Бога твоего съ любовь и топлинѫ, прилѣпи сıа на Него съ всичко-то си сърдце, обыкни го отъ всичкѫ-та си дѹшѫ дрѹго не предпочитай отъ неговѫ-тѫ любовь: това ти е

животъ вѣчный, дапознаешь Господа Бога твоего и, да го възлюбишь съ всичко-то сьрдце, и да ся прилѣпишъ на Него съ всичкж-тж си дꙋшж.

4 Сьрдце-то ти дагорѣ на небе-то при Бога като прѣзирашь всичкы-ты земленны какво-то нейзвѣстны и лъжолвны нѣчта, сьрдце-то ти да е приковано тамъ дѣто съ него щешь да бждешь довѣкы; тамъ ся прилѣпювай, отдѣто имашь своето начяло и битіе.

5. Обьрни си поглѣды-ты и вижь, че нѣма ничто извѣстно на свѣта, освѣнь само да бждешь всякога при Бога, съ него да ся наслаждавашь на Божественнж тж мꙋ славж, като ся веселишь вынагы ꙋ Него Всичко дрꙋго е свѣтно, всикы ты нѣчта щжть ся изгꙋбять, само едно това ще остане довѣкы.

6. Необезсьрчяй ся человѣче, не обезсьрчяй, нито ся показвай стꙋденъ въ Божественнж-тж любовь камъ Господа, вынагы бжди разгоренъ и распаленъ камъ неговж-тж любовь, вынагы разгорявай сьрдце-то си вынагы выкай камто него, за да не бы остали нѣкакъ въ тьмнинж тж на нечювствіе-то и окамьненіе то.

7 Възлазяй человѣче, възлазяй чрѣзъ любовь тж си камъ Господа Бога твоего, на всякъ день полагай въ сьрдце-то си приближително възлазяніе, за да възлазяшь вынагы денѣ и нощѣ камто него чрѣсъ желаніе-то и любовь-тж, и съ всичкж тж си дꙋшж на него да прилѣпнешь.

8. Сърдце то ти да е ранено съ любовь-тж камъ Бога, та вынагы дамꙋ говоришь тыя обычны дꙋмы: „раненъ сьмь съ твоѭ-тж любовь и доврина женишемой сладчаншій, слѣдъ тебѣ тычамь, по миризмж-тж на твое-то миро, което пожела дꙋшж-та ми, кое-то обыкна мое-то сьрдце.“

9. Всичко-то си желаніе и ꙋтѣшеніе да имашь камъ Бога, та вынагы да мꙋ говоришь съ Пророка: Какво-то желае елень (рогачь-тъ), изворы-ты на водж-тж, тъй дꙋша тами желае Тебѣ Боже; и пакъ: Боже ти си Богъ мой, тебѣ тръсія отсꙋтренны, дꙋшія-та ми е жьдна за тебе, колко повече тія желае моята плъть!

10. Твоя-та цѣль и намѣреніе да бжде единъ Господь, а пристанище и надѣжда прасвятата негова любовь; чрѣзъ желаніе-то и любовь-тж и бжди прѣдаденъ на него, за да сполꙋчишь кого-то търсишь и да речешь смѣло: „додете да видите, че азъ сполꙋчихъ что-то търсихъ, и найдохъ драгыами прѣсладкыя Господа Іисꙋса.“

ГЛАВА 11.

Какъ да имаме любовь-тж си, само камъ единаго Бога, и нечто дрꙋго да не прѣдпочитаме, освѣнь нѣговж-тж любовь.

1. Всякога да ти е ранено сьрдце-то съ Бо-

жественнѫ-тѫ любовь та да тычѭщь 8сърдно, день и нощь слѣдъ Христа. Прилѣпни том8 съ всесърдце и съ всичкѫ-тѫ си д8шѭ, ꙁа да напрѣдвашъ въ всичко. и да не отпадашь, всичко да ти бѫде благовѣстно*) и радостно, та да си 8вѣренъ ꙁа твоето спасеніе.

2. Ты бѫди подклажданъ и распаленъ отъ Божественнѫ-тѫ любовъ, та вынагы това да ти е ꙁа 8тѣшеніе. Всичко-то ти исканіе и желаніе да е 8 него, ꙁа да потънешь цѣлъ въ неговѫ-тѫ любовъ, и да прѣбѫдешь съ него ведно, беꙁъ да сѧ отдѣлишь нѣкога.

3. Ничто да тѧ не истъргне отъ Божественнѫ-тѫ Господюва благодать; ничто да ти не възбранѧва; ничто да тѧ не откѫсне, ни огань, ни сабѧ, ни гладъ, ни гоненіе, ни дълбочина, ни высочина, ни настоѧще, ни бѫдѫщіе, нъ само една-та любовь да прѣбывава вынаги, въ твоѭ-тѫ д8шѭ.

4. Старай сѧ (ꙁалѧгай), бѫди треꙁвенъ, и 8сърдіе вьрх8 8сърдіе прит8рѧй на всѧкъ день, та вынагы да въꙁлаꙁѧщь кѫмъ него чрѣꙁъ желаніе-то и любовь-тѫ всѧкога да подклаждашь сърдце-то си кѫмъ него, ꙁа да си цѣлъ 8 Бога, и Богъ 8 тебѣ та да найдешь вѣчно спокойство и тихо пристанище на д8шѭ-тѫ си, и да сѧ сподобишъ на вѣчны-ты добрины.

5. Съ всичко-то си сърдце и съ всичкѫ твоѭ д8ша търси денѣ и нощѣ Господа, та като го найдешь,

*) Доброволно.

8. Сърдце то ти да е ранено съ любовь-тж камъ Бога, та вынагы дамꙋ говоришь тыя обычны дꙋмы: „раненъ съмь съ твожж-тж любовь и добринж жеминшемой сладчайшій, слѣдъ тебѣ тычшамь, по мириꙁмж-тж на твое-то миро, което пожела дꙋшж-та ми, кое-то обыкна мое-то сърдце.“

9. Всичко-то си желаніе и ꙋтѣшеніе да имашь камъ Бога, та вынагы да мꙋ говоришь съ Пророка: Какво-то желае елень (рогачь-тъ), иꙁворы-ты на водж-тж, тъй дꙋшꙗ тамн желае Тебѣ Боже; и пакъ: Боже ти си Богъ мой, тебѣ тръсꙗ отсꙋтринж, дꙋшꙗ-та ми е жьдна ꙁа тебе, колко повече тꙗ желае моꙗта плъть!

10. Твоꙗ-та цѣль и намѣреніе да бжде единъ Господь, а пристанище и надѣжда прасвꙗтата негова любовь; чрѣꙁъ желаніе-то и любовь-тж и бжди прѣдаденъ на него, ꙁа да сполꙋчишь ного-то търсишь и да речешь смѣло: „додете да видите, че аꙁъ сполꙋчихъ что-то търсꙗхъ, и найдохъ драгыами прѣсладкыа Господа Іисꙋса.“

ГЛАВА 11.

Какъ да имаме любовь-тж си, само камъ єднаго Бога, и ничто дрꙋго да не прѣдпочитаме, освѣнь нѣговж-тж любовь.

1. Всякога да ти е ранено сърдце-то съ Бо-

жественнѫ-тѫ любовь та да тычешь усрьдно, день и нощь слѣдъ Христа. Прилѣпни томѹ съ всесрьдце и съ всичкѫ-тѫ си дѹшѫ, за да напрѣдвашъ въ всичко. и да не отпадашь, всичко да ти бѫде благоволно*) и радостно, та да си ѹвѣренъ за твоето спасеніе.

2. Ты бѫди подклаждан и распаленъ отъ Божественнѫ-тѫ любовъ, та вынагы това да ти е за ѹтѣшеніе. Всичко-то ти исканіе и желаніе да е ѹ него, за да потънешь цѣлъ въ неговѫ-тѫ любовъ, и да прѣбждешь съ него ведно, безъ да сѧ отдѣлишь нѣкога.

3. Ничто да тѧ не исторгие отъ Божественнѫ-тѫ Господюва благодать; ничто да ти не възбранява; ничто да тѧ не откѫсне, ни огань, ни сабѧ, ни гладъ, ни гоненіе, ни длъбочина, ни высочина, ни настоѧще, ни бѫдѫщіе, нъ само една-та любовь да прѣбывава вынаги въ твоѭ-тѫ дѹшѫ.

4. Старай сѧ (залягай), бѫди трезвенъ, и ѹсрьдіе върхѹ ѹсрьдіе притѹрѧй на всѧкъ день, та вынагы да възлазѧшь къмъ него чрѣзъ желаніе-то и любовь-тѫ всѧкога да подклаждашь сърдце-то си къмъ него, за да си цѣлъ ѹ Бога, и Богъ ѹ тебѣ та да найдешь вѣчно спокойство и тихо пристанище на дѹшѫ-тѫ си, и да сѧ сподобишъ на вѣчны-ты добрины.

5. Съ всичко-то си сърдце и съ всичкѫ твоѭ дѹша търси денѣ и нощѣ Господа, та като го найдешь,

*) Доброволно.

да придобіешь вѣчно съкровище и богатство, и да сѧ испълнишь съ всичкы-ты добрины: понеже кои-то просѧть отъ Господа не оскѫдѣвать отъ никое добро и сполѹчвать голѣмѫ благодать и милость,

6. Всичкѫ-тѫ си надѣждѫ, всичко-то си иманіе, всичко-то си гогатство да имашь ѹ Бога, всичкѫ-тѫ си славѫ и наслажденіе полагай въ Него; само съ това не щешь да сѧ излъжишь, нито щешь да тичѣшь напраздно, нъ токо това ще да остане съ тебе въ бѫдѫщыѧ вѣченъ животъ: и щешь да пріемнешь добрыѧ дѣлъ, кой-то не ще да сѧ земне отъ тебе довѣкы.

7. День и нощь непрѣстанно выкай камъ Бога, денѣ и нощѣ съ Бога осъмнѹвай, дѣнѣ и нощѣ Бога търси, за да найдешь того. кого-то търсишь: Понеже кой-то търси намира, и кой-то проси пріима, и кой-то чюка ще да мѹ сѧ отвори. дѹма Христосъ; наѹмѧвай си че всичкы-ты свѣтци имахѫ камъ Бога голѣмѫ рѣвность и не ѹморнѫ си любовь чтото отъ голѣма-та си любовь камъ Бога, забораввахѫ сѧ да ли сѫ въ тѣло-то си а ты кой-то никакъ ѭ нѣмашь что щешь да кажешь въ сѫдныа день?

8. Зачто да ти сѧ не ѹслади прѣсвѧто-то имѧ на Господа Іисѹса? Зачто да сѧ не прѣвори и да сѧ не разжьже твое-то окамьнено сьрдце? Зачто прѣдпочиташь мрьчливѫ-тѫ прѣлъстнѫ свѣтъ, отъ ѹсрдно-то прѣсладко камъ Бога выканіе? Зачто прѣдпочиташь окаѧннѫ-тѫ разслабленнѫ лѣность, отъ ѹсьрдно-то и горѧще камъ Бога выканіе? Изѣкний

прочее, изкыкай, недѣй сѧ лѣни, въсклики, въсклики камъ него, не бѫди нечювственъ; не давай сънь на очи-ты си, и на вѣжды-ты дремание докѫтъ найдешь, кого-то търсишь, и сполѹчишь желаемо-то си, та да сѧ присъединишь томѹва, кой-то сѫществѹва.

9. Възлюби Господа твоего съ всичко-то си сьрдце съ всичкѫ-тѫ си дѹшѫ за да бѫдешь ѹлесненъ и желателенъ. Понеже зарадъ това днесь сѧ отдрѫпвашь и обезсьрчѧвашь въ Богоѹгодны-ты дѣла, зачтото не любишь истинно Господа твоего. Яко бы възлюбилъ Бога истенно, не бы сѧ лѣнилъ да славословишь Прѣсвѧто-то мѹ имѧ; не щѧше да сѧ обезсьрчѧвашь въ Богоѹгодны-ты работы: Яко мѧ обычѧхте, рече Христосъ, щѧхте да ми сѧ радвате (Іоан. гл. 14 ст. 28). И ако го обычѧше ты отвсесьрдце, не щѧше да сѧ лѣнишь; ако бы прилѣпилъ на него съ всичкѫ-тѫ си дѹшѫ, всичко щѧше да ти бѫде радостно, обычно и желателно: зачто кой-то обычѧ Бога, всичко е зарадъ него обычно и желателно.

10. Всѧка слава и свѣтовно богаство е сѹета; всѧко на слажденіе и тѣлесна похоть е прѣлесть; всѧка вънкашна земленна любовь е прѣтворна. Само това едно-то не е прѣлъстително, за да възлюбимъ едного Бога съ всесьрдце, въ всичкѫ-тѫ си дѹшѫ, и съ всичкѫ-тѫ си силѫ, да прилѣпнемъ на него, и нищо дрѹго да не прѣдпочитаме отъ неговѫ-тѫ любовь: само това едно-то ще да прѣпѫде

съ тебе довѣкы; само това едничко не е прѣльстителю; това е за тебѣ и вѣчный животъ, това е и несвършвана радость и присносжщно наслажденіе. Нека да ти бжде утѣшеніи и вѣчно твое наслажденіе само единъ Богъ, а радость и веселіе прѣсвята та негова любовь; понеже освѣнь того ненамирашь ничто друго по-добро и по-честно, ни на землж-тж нито на небо-то. Това да имашь по-честно отъ съкровище, и по-драго отъ скжпоценины-ты Маргары и адаманты. Това само да ти бжде за вѣчно утѣшеніе, и радость, и веселіе, славж, и наслажденіе. Зачто тому са стои всяка слава, честь и державя, съ безначялныя негову отецъ, и съ прѣсвятыя и животворящыя негову Духъ, сега и вынагы, и въ вѣчны-ты вѣкове аминъ.

До тука са свършвать 33-тѣ главы.

На колко-то годины быде по тѣло Христосъ Господь, въ толкова число сж съставены и прѣдадящы-ты главы, та кой-то гы прочита, да са подкани, като остави дѣтинскы-ты мждрувания, да бжде съвършенъ мжжь, въ мѣркж-тж на възраста, что е исплънилъ Христосъ.

А слѣдующы-ты пяточювственны главы, положены особно, отвънъ число-то на края, сж за това кой-то прочита на всякъ день тыя пяточисленны сугубны чювства, да са издига всякога камъ Бога, и като надмине всичкы-ты и невидимы да хвърлне съ ума си въ Бога, а потопенъ въ вжтрешния-

тж дѫлкочинж на разѹма, като сѧ присѫедини веке неиѕреченно и непостижимо съ ѹма на невидемо-то въ скрышно сѫединеніе, непрестанно, съ сьрдце-то и ѹма, всѧкога да изрычѧ тыѧ стихословіѧ, като дѹма: Щжтж обычѩмъ Господи крепость моѧ Господь твьрдость моѧ и прочее. (Пс 17 ст. 2).

СТИХОСЛОВІЕ ПЬРВО.

Любезно камъ Бога възываніе.

1. Щж тж обычѧмь Господи крѣпосте моѧ Господь е твьрдость моѧ, и прѣбѣжище мое, и избавитель мой: Богъ мой, помощникъ мой и на него щж нмамь надѣждж-тж си: защищеніе мое, и рогъ на мое-то спасеніе, и застѫпникъ мой. Щж повикамъ Господа съ похвалж и щж сѧ избавѭ отъ непріѧтели-ты си (Пс. 17 ст. 2, 3, 4,).

2. Колко сж обычны твои-ты жилища, Господи на силы-ты! желае и исчезнѹва дѹшѧ-та ми за дворове-ты Господни сьрдце-то и плѫть-та ми сѧ радва за живыа Богъ. Блазѣ на оныѧ, кои-то живѣѭть: тій всѧкога щжть тѧ хвалѧть довѣкы По-добрѣ єдинъ въ твои-ты двороге, Господи, а не хылѧды: прѣдпочель быхъ да сьмь вратаръ въ дома на Бога моего а не да живѣѭ въ сѣдалища-та на грѣшницы-ты.*)

*) (Пс 73 ст.)

3. Колко обычмамъ твой-тъ законъ! той е моето поученіе весь-день. Колко сѫ сладкы твои-ты думы на гърло-то ми! по-сладкы отъ меда въ устъ-тѫ ми. Зарадъ това възненавидѣхъ (омразихъ) всякъ неправеденъ пѫть. Свѣтиаликъ прѣдъ нозѣты ми е твой-тъ законъ и свѣтлина въ пътекы ты ми, Господи, твои-ти оправданія (сѫдове) сѫ драгы, повече любезны отъ злато-то; и отъ скѫпоцѣнны-ты камьніе, и по-сладкы отъ меда и ме медовинѫ-тѫ.*)

4. Колко е благъ Богъ Іզраилевъ, на оныя, които сѫ чистосьрдечны. Господи, колко е голѣма Твоята добрина, коя-то си скрылъ у оныя!, что ся боять отъ тебѣ; приготвилъ си ѭ за оныя, что имѫть надѣжда прѣдъ очи-ты на человѣческы-ты синове? ты щешь да гы потулишь отъ человѣческы-ты, метежи въ скрышно-то на твое-то лице, нъ ты, о душо моя, покори ся на Бога; понеже моята надѣжда стои у него. Почто Онъ е Богъ мой и спаситель мой, застѫпленіе мое: нѣма да ся помърдамъ довѣкы.**)

5. Мое-то спасеніе и слава е у Бога; моя-та помощь е Богъ, и моя-та надѣжда е на Бога. Имайте упованіе на Него всичкы людіе купно; отваряйте ваши-ты сьрдца прѣдъ Него; зачтото Богъ е нашій помощникъ. Не надѣйте ся на неправдѫ-тѫ, и не желайте грабителство-то: богатство-то ако тече, недѣйте си прилѣпява сьрдце-то на него.

*) Пс. 118, ст. а.) **) (Пс. 72, Пс 1.)

Веднъжь издума Богъ, дважь чюхъ това; зачтото сила-та е на Бога, и у Тебѣ е Господи милость-та: понеже тыщешь да заплатишь всякому спорѣдъ дѣла-та.*)

6. Боже, ты си Богъ мой, отсутреннж тя тръсьж: душя-та ми е жядна за Тебѣ, колко повече тя желае моя-та плъть, въ земльж пуста, не прѣминуванж и безводнж. Тъй да глѣдамъ Твоята силж и славж, както тя видехъ въ свѣтилище-то; зачтото милость-та Тие по добра отъ живота: устны-ты ми щжть Тя хвалять: Тъй щжтя благославямъ въ живота си: въ твои-то имя щж издигамъ мои-ты ржцѣ: Прилѣпна душя-та ми по тебѣ; а твоя-та дѣсница мя подпира.**)

7. Какво то желае еленъ-тъ изворы-ты на водж-тж, тъй душя-та ми желае да доде камъ тебѣ Боже. Жядна е душя-та ми за Бога силный, за Бога живый. Кога ли щж додж и да ся явьж прѣдъ Боже-то лице? Моя-та молитва е камъ Бога на живота ми. Щъ речьж на Бога: Ты си мой пазитель, зачто мя си заборавилъ? Зачто ли ходя да хлѣнчьж, когато мя оскърбява непріятель-ть?***)

8. Господь е мое-то просвѣщеніе и мой спаситель отъ кого да ся уплашьж? Господь е сила на живота ми, отъ кого да ся устрашявамъ? Едно просихъ отъ Господа, то щж да искамъ: за да жи-

*) (Пс. 61.)
**) (Пс. 62.)
***) (Пс. 41.)

вѣкж въ Госнодюка домъ, прѣзъ всичкы-ты дни на живота си, да глѣдамъ Господнѭ-тѫ красотѫ и да посѣщавамъ свѧтыа мѹ храмъ. Тебе пожела сърдце-то ми, твое-то лице щѫ искамъ Господи.*)

9. Боже, мое-то сърдце е готово, сърдце-то ми е готова: щѫ запоѭ и да славословѭ съ пѣсни моѭ-тѫ славѫ. Стани ты слава моꙗ: стани Псалтирю и гѫсле, щѫ стана рано. Господи, азъ щѫ тѧ славословѭ между хора-та, щѫ ти пѣѭ пѣсни между народы-ты. Зачтото сѧ разголѣми дор до небеса-та твоꙗ-та милость, и дор' до облацы-ты Твоꙗ-та истинна. Вызнеси сѧ Боже на небеса-та, и твоꙗ-та слава да бѫде по всичкѫ-тѫ земѭ.**)

10 Ты си Боже моꙗ държава, испытай мѧ Господи, распали ѹтробѫ-тѫ и сърдце-то ми, зачтото твоꙗ-та милость е прѣдъ очи-ты ми. Прати Боже Твоѭ-тѫ свѣтлинѫ и Твоѭ-тѫ истиннѫ: тѣ да мѧ наѹчатъ, и да мѧ вьведѫтъ въ горѫ-тѫ на Твоѭ-тѫ свѧтинѭ, и ѹ твое-то жилище. Тогава щѫ влѧзѫ къ Божія жертвенникъ, при Бога, кой весели моѭ-тѫ младость; щѫ тѧ славословѭ Боже съ гѹсли, о Боже мой! Зачто ли си оскърбена ты дѹшо моꙗ? и за какво мѧ смѫщавашь? И май надѣждѫ на Бога, понеже щѫ го пѣснословѭ, той е спасеніе на мое-то лице, и Богъ мой.†)

---

*) (Пс. 26)

**) (Пс. 107)

†) (Пѣс. пѣс. гл 1, ст. 3—6.)

СТИХОСЛОВІЕ ВТОРО.

Любезно камъ Бога разговъряніе.

Усърдно ся провыкни камъ Христа като думашь:

1. Мое-то сърдце да бѫдѫ всякога провито и наранено, Господи, съ твоѭ-тѫ Божественнѫ любовь, за да думамъ вынагы съ Пророка тыя драгы рѣчи; „Нараненъ сьмь съ твоѭтѫ добринѫ жениіше мой прѣсладкый, и слѣдъ тебе тычямъ, помнризмѫ-тѫ на твое-те миро, кое-то пожела душа-та ми. дѣ ся нахождашь? и дѣ почивашь по пладнѣ? дѣ испускашь свѣтлинѫ? дѣ освѣтавашь тьмнотѫ-тѫ? дѣ утѣшявашь обычны-ты си? дѣ успокоявашь твои-ты рачители? и гы напълняшь съ Божественно желаніе?

Пакъ камъ Бога любезно речи:

2. О прѣвъждѣленнѣйшій Господи Господи! О прѣсладкый въ сладости ты, что гы нѣма на свѣта! О прѣлюбезный въ любезны-ты, что надминувать всякъ умъ, всякѫ мысъль! О любовъ! кой може да тя възлюби достойно? Кой да прилѣпне на тебя достойно съ всесърдце? Кой да тя пріими достойно до сърдце-то си? О Божествено твое желаніе? Обожественна слава на присносѫщно-то твое осияніе!

*

Пакъ камъ Бога тепло изъвыкай;

3. Кого ли имамъ на небо-то? И на земѧ-тѫ что имамъ дрѹго по-горне освѣнь тебе? О Боже мой! Само да живѣѭ въ Божественно-то ми твое желаніе. Ѥдно-то само това да бѫде менѣ съкрови ще и вѣчно богатство. Само това едничко да ми бѫде храна питіе и присносѫщно наслажденіе Самотова едничко да ми бѫде слава и похвала, велелѣпіе*), и свѣтливы дрѣхы; та като сѧ съблѣкѫ отъ плъть-тѫ, да сѧ не найдѫ голъ въденѧ но страшно-то твое сѫдовище: нъ да прѣбѫдѫ съ тебе Господа Бога моего въ вѣчны-ты вѣкове, и никога да сѧ не залѫчѭ.**)

Пакъ ѹсьрдно изречи камъ Бога:

4 Всичко-то мое желаніе, и въздышаніе дѫ бѫде камъ тебѣ Господи. Всичко-то мое желаніе, и раченіе да бѫде камъ тебѣ едного, Спасителю мой, Всичко-то мо е изволеніе, и помышляніе да сѧ ѹглѫбви въ тебѣ. и всичкы-ты мои кости да рекѫть: Господи, Господи. кой ли е подобенъ на тебѣ? Кой може да сѧ сравни съ твоѭ-тѫ силѫ, благодать и прѣмѫдрость? Зачто Ты си натъкмилъ за насъ всичкы-ты нѣчта прѣмѫдро, праведно, и милостиво.***)

*) Тѹр. салтанатъ.
**) (Пс. 72, ст. 25)
***) (Пс. 84. ст. 10).

Пакъ ся помоли прилѣжно на Господа:

5. Распали моѭ-тѫ ꙋтробѫ и сърдцето ми, ꙁачто-то твоя-та милость е прѣдъ очи-ты ми. Распали моѭ-тѫ ꙋтробѫ и сърдцето ми, Боже на живота ми, распали и ꙋмякчи моѭ-тѫ дꙋшя ꙁа да ся и ꙁлѣе прѣдъ тебе Господи, та да бѫдѫ цялъ ꙋ тебы, и ты о Добродѣтелю мой, Тъй като ся присъединѭ съ тебе, Богъ мой никогл да ся не раꙁдѣлѭ отъ Твоѭ-тѫ Божественнѫ любовь.*)

6. Накадѣ ли може да има непромѣнꙋваиo отпочиваніе ꙁа моѭ-тѫ дꙋшѭ? Накадѣ ли е пристанище-то на ꙋма? Накадѣли има не прѣложна тишина и спокойство на сърдце-то, аконе ꙋ тебѣ Господи, ако не ꙋспокоишь самъ си Ты дꙋшѭ-тѫ ми, и да й дадешь присносѫщно ꙋтѣшеніе? Понеже всяка радостъ на той ꙁи свѣтъ е плачь, всяко свѣтовно ꙋтѣшеніе, скърбь и печяль; всяко ꙁемлено наслажденіе, горчивина и тіагота на дꙋшѭ-тѫ; всяка плътска любовь е лъжвона и лицѣмѣрна; нѣма иа той ꙁи свѣтъ ни едиа свойстненна и иꙁвѣстна сладость на дꙋшѭ-тѫ ми: нъ сомоединъ Ты да ми бѫдешь радость и веселіе, и вѣчно-то присносѫщно наслажденіе.

Пакъ ся помоли на Бога:

7. Да не любодѣйствꙋвамъ вь сърдце-то си съ тварь съꙁдаденѫ отъ Тебе Господа моего, нъ да ся прилѣпявамъ съ всичко-то си сърдце на Тебѣ, кой-

*) (Пс. 25. ст 2 и 3).

то си направилъ всичкы-ты твари. Да не прѣдпочитамъ ничто дрѹго, освѣнь Тебе Господа моего, изворъ-тъ на живота ми; да необычіамъ свѣтовнѫ-тѫ славѫ, и богатство-то что сѫ изгѹбва, нито гнилѫ-тѫ хѹбость нити врѣміанно-то плътско наслажденіе; нъ да бѫдешь Ты единъ моіа-та слава и похвала, богатство и съкровищіе, храна питіе, и присносѫщно ѹтѣшеніе.

Пакъ камъ Господа тепло речи:

8. Какъ да не обычіамъ Тебе Господа моего който си създалъ мене цѣлокѹпенъ? О Боже мой! Какъ да сіа не прилѣпіавамъ на Тебѣ, Кой-то си міа направилъ цѣлокѹпенъ? Кокъ да сіа не присъединіѫ на тебѣ, кой-то міа обемашь цѣлокѹпно? оживлıавашь міа, хранишь, грыжишь, насыщавашь, грыжишь сіа и промышлıавашь за мене; всичкы-ты спасителны добри ны за менѣ правишь, и съ своіѫ-тѫ манѫ, както знаешь, на тѫ кміавашь за менѣ всичко, что-то е полезно? Какъ да ми сіа не прѣбори окаıанно-то сьрдце? Какъ да ми сіа не разгори помрьченна-та дѹшіа? касъ да сіа не распалıать всичкы-ты мои вѫтрешны силы камъ Твое-то Божественно желаніе и любовь?

Пакъ камъ Бога кликай, безъ да мълчишь:

9. Какъ азъ, кой-то самь трѣба, да бѫдѫ присъединенъ на Божественныа ти огань? О Боже мой! Какъ може да сіа сѫедини врѣменна гнилость, на

Тебѣ, кой то всякога сѫществувашь? Какъ азъ потамнелый, да ся прилѣпѭ на Тебѣ не помрьченный свѣте? Какъ азъ смьртенъ да бѫдѫ присъединенъ на безсмьртныя? Присъедини мя Ты самъ си Господи, както знаешь, добродѣтелю мой! просвѣти, научи мя на Твоѭ-тѫ свѧтѫ волѭ, распали, разгори моѭ-тѫ душѭ съ Божественнѫ-тѫ любовь, та да не обычямъ ничто друго „само Тебе едного извора на живота и безсмьртіе-то.

Пакъ си направи молбѫ-тѫ на Бога съ прилѣжаніе:

10. Нека мя огрѣе свѣтлина-та на Твоя разумъ О Боже мой! Просвѣти моѭ-тѫ помрьченѫ душѭ, распали и разгори сьрдце-то ми, и утробѫ-тѫ ми, като огань, камъ Божественнѫ-тѫ твоѭ любовь. О създателю мой! та вынагы да славѭ, да възвеличявамь, да въспоѭвамъ Твое-то прѣсвято имя, и нейсказанно человѣколюбіе: понеже ты насъ вынагы смилявашь, съжалявашь и запазяшь оныя, что тя чякать и на Тебѣ ся надѣѭть. Зачтото Тебѣ ся стои всяка слава, честь и поклоненіе съсъ безначялныя твой Отецъ, и прѣсвятыя и благый и животворящый Твой духъ, сега и вынагы, и во вѣчны-ты вѣкове, аминъ.

СТИХОСЛОВІЄ ТРЕТО.

Рачително камъ Бога выканіе.

Сърдечно изъвикай камъ Христа като думашь:

1. Зачто не обычямъ тебе Господи моего съ все сърдце? Зачто не отдамъ Тебѣ всичко-то си желаніе и щеніе? Зачто не съмь вдалбенъ съ всичкѫ-тѫ си душѫ и съ всичко-то мое помышленіе у Твоѭ-тѫ прѣсвятѭ любовь? понеже мя си направилъ цѣлокупенъ, и всичко-то ми си далъ даромъ; вкичкый сьмъ отъ Тебе, всичкый сьмь Твой, всичкый (азъ) да бѫдѫ у тебѣ. Зачтото ся оттеглямъ, и не припаднѫ съ твьрдо усьрдіе на Тебѣ? Ты си мя привелъ отъ ничто въ нѣчто, и непрѣстанно ся грыжишь за моѭ-тѫ душѫ О Боже мой Ты мя хранешь, оживяваешь мя, запазвашь за крылешъ, покрывашь душѫ-тѫ ми, давашъ ми якость, здравіе, управяшь, вразумявашь, просвѣщявашь блеснявашь, рѫководишь и наставлявашь мя на всякакы добры дѣла: всичкы-ты спаситеаны добрини за менѣ правишь, О Боже мой!

Пакъ камъ Бога тепло изъвыкай:

2. Какъ прочее азъда не обычямъ Тебе Господи мой? какъ да ся не прилѣпявамъ на Тебѣ? Зачто ты си менѣ Богъ единъ, изворъ на живота и податель на всичкы ты добрины, Творецъ мой и Господъ. Всичкы-ты оныя, что ся отдачявать отъ Те-

бе, щжть загынжть, всичкы-ты кой-то Тебе не търсіатъ, нѣма да сіа спасіать: понеже Ты си истребилъ всіакого, что любодѣй створа прѣдъ Тебе; всичкы-ты богаты въ плътскы похоти, кои-то истинскы не търсіахж ѹсиромашіахж и огладніахж: оныіа обаче, что просіать отъ Тебе, неоскѹдѣвать отъ никое добро *) зато день и нощь за Тебе да ѹтрѣннѹвамъ. день и нощь при Тебе да жіадѹвамъ О Боже мой! И да Тіа любіж съ все сърдце: Єдно просихъ отъ Господа и това искамъ: да живѣіж въ Господювыіа домъ всичкы-ты дни на живота си, за да глѣдамъ Твоіж-тж красотж, и да посищавамъ Твоіж-тж свіатж черквж; на Тебѣ рече сърдце-то ми: Господа търсіж; Тебе иска сърдцето ми; лицето Ти щж търсіж Господи.

Пакъ камъ Христа сърдечно выкни.

3. Какъ да не обычіамъ Тебе Господа моего? Ты си мой-тъ животъ, Ты си мое то спасеніе, ты си моіа тж слава и похвала Ты си мое-то богатство и вѣчно иманіе, Ты си моіа-та надѣжда и ѹпованіе, Ты си мое-то радваніе и вѣчно спокойство. Подобрѣ ли ще ми е да обычіамъ свѣтнж вещь, нѣчто нетрайно, нѣчто промѣнително, нѣчто гѹбително, лъжовно, а не Тебе истинскыіа мой животъ? Зарадъ това всичкж-тж моіж надѣждж, всичкото си ѹпованіе, всичко-то си желаніе, ѹ Тебѣ едного да полагамъ Господи. Всичко-то мое сърдце, всичкж-тж си дѹшіж, всичкы-ты си помышленіа, въ Тебѣ самаго

да сѫ вдълбочены. Всичкы-ты мои вѫтрѣшны, члене и мозъцы да изливѫ само на Тебѣ, за да бѫдѫ цѣлоквпенъ въ Тебѣ. а ты въ менѣ. Да разꙋмѣѭ и да познаѭ отистинѫ Тебе едного. Истиннаго Бога и Господа, и кого-то си пратилъ Іисꙋса Христа, и въ Твоѭ-тѫ свѣтлинѫ, да видѭ благодатный свѣтъ на Прѣсвятый Твой Дꙋхъ.

Пакъ камъ Господа безмълченіе клнкай.

4. Кадѣ да отидѫ отъ Тебе Господи моего? И кадѣ да бѣгамь отъ Твое-то лице? Ако възлазѭ на небе-то Ты си тамъ, ако слязѫ въ адѫ ето Ты си тамъ ако земнѫ крыла-та си и подхврькнѫ призорѣ, дѫ... ся приселѭ въ отдаличены-ты крайща на море-то. и тамъ ще мя наставы Твоя та рѫка, и ще мя задържи дѣсница-та Ти*) Кадѣ да отидѫ. и дѣ на дрꙋго мѣсто да найдѫ вечныя животъ, ако не ꙋ Тебѣ създателя моего? Кадѣ да найдѫ на дрꙋго мѣсто ꙋтѣшеніе и радость, пристанище и ꙋспокоеніе на дꙋшѭ-тѫ си, ако не ꙋ Тебѣ Господи Боже мой? Кадѣ да отидѫ отъ Тебе? Ты си реклъ че имашь ꙋ себѣ животъ вѣчный. Ты си изворъ-тъ на живота, и податель на всичкы-ты добрины. Дꙋша-та ми е жядна за Тебе, сърдце-то ми е жядно за Тебе, Боже на живота. Да мися всади Твое-то прѣсвято имя, на прѣсладкыя Господь мой Іисꙋса; да бѫде моя-та дꙋша наранена съ него: да бѫде мое-то сърдце про

*) (Пса 138).

боденно, та да нѣмамъ нищо дрѹго и по обычно въ всичко-то мое живѣніе, освѣнь прѣсвятото твое имя. Да ми бѫдѫть Твои-ты дѹмы най-сладкы на гърлото и по-сладкы отъ меда на ѹстѫ-тѫ ми, и твои-ты оправданія, Господи, да ми бѫдѫть драгоцѣнны, повече отъ злато и много скѫпоцѣнны каманіе, и по-сладкы отъ меда и медовинѫ-тѫ.

Пакъ камъ Бога тепло ся провыкни:

5. Какво ще възлюби прочее моя-та дѹшя на тойзи свѣть? Какво ще пожелае? Съ какво да ся ѹтѣши, ако не ѹ Тебѣ едного Господа Бога моего? Понеже ако обыкне госбы и питіе, излъгва ся; защото ся врѣменны и тлѣнны, ако ли обыкне славѫ-тѫ, хѹбость-тѫ и почита на тойзи свѣтъ, напраздно ся смѫщава, защото скоро прѣминѹва и загѹбя ся. Ако ли обыкне, злато и сребро, не знае за кои събира; защо всичкы-ты оставять тѹка на землѭ-тѫ и промѣнѹвать ся въ прахъ и пепелъ. Нійдѣ нѣма ѹ такыва нѣща трайно ѹтѣшеніе и спокойство, защото дѹшя-та, коя ся исторгна отъ свойственното свойство, нійдѣ не нахожда тишинѫ и ѹ спокоеніе, ако не ся обърне пакъ камъ Тебѣ Господа своего, отдѣто има свое-то бытіе; ако не възлюби Тебе отъ все сърдце, ако не бѫде причястна отъ благодать-тѫ на Пресвятыя твой дѹхъ, не е възможно съ нищо дрѹго да ся ѹтѣши и развесели, тъй както иска.

Пакъ камъ Господа тепло речи:

6. Напразно ся лѣта всякъ живъ человѣкъ ако не люби Тебе Госпоспода своего.*) Напразно ся труди всякъ роденъ на земнѫ-тѫ, ако не прилѣпне на Тебѣ съ всичко-то си сьрдце, и ако не тѫрси Тебе денѣ и нощѣ. Нъ и зачто живѣе человѣкъ? Зачто ся е и родилъ на свѣта, ако исхвабява дниты си напразно? понеже тогава быва празно и живѣніе-то му. Напразно помѣнува Твое-то свя-то имя той, кой-то нелюбн Тебе Господа своего, извора на живота и подателя на всичкы-ты добрины. Проводи душнѫ-тѫ ми съ Божественнѫ-тѫ Твоѭ любовь, О създателю мой! Нарани сьрдце-то ми, Исправителю на всичкы-ты твари, Понеже ако не прилѣпнъ на Тебѣ Господа, какво щѫ правѭ прочее? Ако не бѫдѫ присъединенъ на Тебѣ, Какво щѫ правѭ не знаѭ. Ако ся вьрнѫ отъ правыя ти пѫть, насѣтнѣ испадамь въ зло, а да ся присъединѭ на Тебѣ, то е животъ; лишеніе-то отъ Тебе е вѣчна смьрть, пагуба, и безкрайна мѫка. Присъедини мя Ты самъ Господи, съ каквѫ-то сѫдбѫ зиаешь, като человѣколюбецъ и прѣмилостивъ Господъ.

Пакѫ камъ Бога тепло извыкай.

7. Зачто прѣдпочитамь сѹе-тѫтѫ и гнилѫ-тѫ сладчинѫ? Прѣдпочитамъ врѣменнъ-тъ слава, вонещѫ-тѫ хубость, исчезновенно-то богатство; прѣд-

*) Пс. 38.

почитамь всяко зло нѣчто, отъ Тебе Господа моего, прѣмилостивыя ми добродѣтель Какво е това мое безѹміе? Каква е тая моя слѣпота? Горко на менѣ грѣшный! Горко на менѣ окаянный! Горко на менѣ помрьченный! Обаче дай ми това, О Боже мой! да не обыкнѫ ничто на тойзи свѣтъ, освѣнь Тебе Господа моего: да не обыкнѫ славѫ-тѫ, богатсва, сладчины, хѹбости и гнилости; нъ да възлюбіѫ съ всесърдце и всичкѫ-тѫ си дѹшѭ, само Тебе едного създателѭ моего, и ничто дрѹго да не прѣдпочитамь отъ твоѭ-тъ любовь.

Пакъ камъ Бога любезно дѹмай:

8. Что дрѹго прочее да обычямь, ако не Тебе Господа и създателя моего, кой-то си мя направилъ цѣлокѹпенъ, и всичкыя мене испълняшь съ своѭ-тѫ манѫ, хранишъ, оживляавашь, и всичко въ ползѫ на тъкмяавашь, Както самъ Ты знаешь Господи? Или по-добрѣ е за менѣ да обычямь сѹетнѫ вещь, нѣчто промѣнѹвано, а не Тебе Господа и създателя моего? Или подобрѣ е за менѣ да обычямь нѣкоіѫ тварь (създаніе,) а не тебе Твореца на твари-ты? създаніе-то а не създателя? Ако не възлюбіѫ Тебе Господа моего отвсесьрдце, какво дрѹго прочее щѫ любіѫ? На дрѹго нѣчто ли да ся прилѣпіѫ? Или да бѫдѫ подчиненъ на кое-годѣ дрѹго нѣчто?

Пакъ камъ Бога сьрдечно выкай:

9. Не ли е подобрѣ на капкѫ-тѫ при извора?

на лозена-та пржчка да си е прикорена? на тѣлесныа членѣ да е при главж-тж? Да; везъ дрѹго, трѣбва да е по-добрѣ. Тъи нйели подобрѣ да съмь и азъ при Тебѣ Господа Бога моего? Понеже Ты ми си единъ Господь, прибѣжище мое и ѹтѣшеніе: Ты си менѣ едничкж-тж надѣждж и ѹпованіе, освѣнь Тебе Бога моего, не познавамь. Ты си мой пазачь и покровитель, Ты си моıа-та слава и държава, и присносжщно-то радваніе.

Пакъ сı помоли прилѣжно на Господа:

10. Молıж прочее твое-то благоѹтробіе, О мой създателю и Господи; пріймни мıа въ Твоıж-тж свıатж любовь, просвѣти дѹшıж-тж ми, изıасни разѹма ми, О добродѣтелю мои: да сı на рани дѹшıа-та ми съ Божественнж-тж Твоıж любовь; мое-то сърдце да вжде провито, за да ıж свърже ıагко, та да прѣвземе цıала отъ Твое-то Божественно желаніе и любовь. Да пронижe и прѣкара всичкж-тж ми Дѹшıж, всичкы-ты нейни чıасти до еднж, та да не остане ниеднжклѣтъ (кюше) на дѹшıж-тж ми везъ неıж (везъ любовь-тж) да отворишь всичкы-ты порозы (дѹпчицы) на дѹшıж-тж ми, да просвѣтишь всичкы-ты мои чювства; да гы ѹтвърдишь и ѹспокоишь въ дѹшıж-тж ми, та да вждж цѣлокѹпенъ ѹ Тебѣ, а Ты ѹ менѣ. Да славıж Твое-то прѣсвıато имıа, да въспıавамъ и възвеличıамь, съ Твоıа безначıалныи Отецъ, и съ прѣсвıатыа благый и животворѣ-

щїй Д8хъ, всѩкога нынѣ и вынагы и вовѣкы вѣкова аминъ.

СТИХОСЛОВІЕ ЧЕТВЬРТО.

Желателно камъ Бога кликаніе:

1. Съ Твоѭ-тѫ Божественнѫ любовь да бѫде ранено мое-то сьрдче О Боже мой! да търсѭ денѣ нощѣ Тебе Господа моего; да бѫдѫ присъединенъ на Тебѣ съ всичкѫ-тѫ си д8шѭ да бѫде разгорена и распалена моѩ-та д8шѩ съ твое-то Божественно желаніе, да имамь вынагы това за 8тѣшеніе на д8шѭ-тѫ си, да имамь това на себѣ за тихо пристанище и непрѣмѣнно спокойство. Всичко-то ми желаніе и раченіе да бѫде 8 едного Тебе Господи. Да бѫдѫ вдълбоченъ цѣлок8пно 8 Божественнѫ-тѫ Твоѭ любовь, и катосѩ съединѫ веднъжь, никога веке да сѩ не раздѣлѭ отъ Тебе Господа моего.

Пакъ камъ Бога безъ да мълчишь кликай:

2. Нищо да мѩ не истъргни, ничто да мѩ не отлѫчи отъ Твоѭ-тѫ Божественнѫ любовь, О Боже мой! Никой да ми не пъзбрани, ничто да мѩ не възбрани, ничто да мѩ не прѣсѣче, ни огьнь, ни сабѩ, ни гладъ, ни гоненіе, ни дълбочина, ни височина, ни настоѩщи-ты, ни бѫдѫщиты, само едно-

това да прѣбжде вынагы въ дꙋшѫ-тѫ ми. Ничто дрꙋго да не пожелаѭ на тойзи свѣтъ Господи, нъ день и нощь да търсѭ Тебе Господа моего; та като Го найдѫ, да пріимнѫ вѣчно съкровище и богатство; и да сѧ сподобѭ на всичкы-ты добрины.

Пакъ камъ Бога тепло извыкаи:

3. Всичко-то си ꙋпованіе, всичкѫ-тѫ моѭ надѣждѫ ꙋ Тебѣ да полагамь. Всичко-то си съкровище, всичко-то богатство ꙋ Тебѣ да имамь Всичка-та слава и наслажденіе мое да бѫде ꙋ єднаго Тебѣ Господи. Само съ това нѣма да сѧ излъжѭ нито щѫ тычѭмь напразно; нъ само това єдно да прѣбжде съ менѣ въ вѣчны-ты вѣкове, Да пріимнѫ добрыа дѣлъ, кой-то нѣма да сѧ зьмне отъ мене довѣкы, о Боже мой! та да дꙋмамь всѧкога съ пророка заедно: „Отъ нощи ꙋтренниетъ Дꙋхъ мой къ тебѣ Боже зане свѣтъ повеленіѧ твоѧ на земли“*) денѣ-нощѣ да търсѭ Тебе Господа моего за да найдѫ Себе извора на живота и да ꙋгасѧ дꙋшевнѫтѫ си жѧдость.

Пакъ камъ Бога любезно дꙋмай:

4. О Боже мой! всѧкога камъ Тебѣ да дꙋмамь съ пророка: Не щѫ да си дамъ сънь на очи ты нито дрѧмкѫ на вѣжды-ты ми, докѫть найдѫ мѣсто за Господа, жилище за Бога Іаковлѧ;**) не

*) Исаіѧ гл. 26.

**) Пс. 131.

щж да си дамъ отпочиваніе, не щж да си дамъ успокоеніе, докжть найдж Тебе, кого-то търсьж, исполучія желаемыя. Всяка слава и богаство на тойзи свѣтъ е суета; всяко земленно наслажденіе и плътска похоть е измама. Само това едно не е лъжовно, да възлюбьж отсе сърдце и съ всичкж-тж си душьж едного Господа моего; дане прѣдпочитамь ничто друго отъ Твоьж-тж любовь: понеже само едничко това ще ми остане вѣчно утѣшеніе и радость.

Пакъ сърдечно камъ Господа выкай:

5. Какво ли прочее друго ще обыкне мое-то сърдце на тойзи свѣтъ? Какво ли друго ще пожелае освѣнъ Тебе Господа моего, прѣвъжделенъ и възпоявенъ отъ всичкы-ты умны създанія? Питіе-то е врѣменно и тлѣнно (развалія ся), богатство-то и иманіе-то изчезнува и загубія ся, слава-та и честь та прѣтвориа и проминувана. Ничто нѣма постоянно и непрѣобращано, само Ты единъ си вѣченъ и непромѣненъ. Зарадъ това само Тебе едного наймного да желае моя-та душя, и да тя възлюби съ все сърдце. Понеже всждѣ щж ся найдж пустъ и голъ, ако не прилѣпнж съ всичко-то си сърдце на Тебѣ; всждѣ щж бждж боленъ, скърбенъ и печяленъ. Држпни Ты самъ си Господи, както знаешь, и нарани мое-то сърдце съ Божественно-то си желаніе, присъедини душьж-тж ми, и всичкы-ты мои помишленія, на Божественнж-тж Твоьж любовъ, създателю мои Господи.

Пакъ речи тепло на Господа:

6. Дѣ ще отиде прочее моꙗ-та душꙗ? дѣ ще сполучи тихо пристанище? дѣ ще да найде непрѣменно спокойство, ако не у Тебѣ единого Господа Бога моего? Что друго да обыкнѫ, что друго да пожелаѭ? или на кого другый да прилѣпнѫ, ако не на Тебѣ единого Господа моего? Ты си Богъ мой, Господь и създатель; Ты си моꙗ-та слава, държꙗва и великолѣпіе. Да сꙗ не скы-та моꙗ-та душꙗ на самъ на татакъ; да не любодѣйствува мое-то сърдце къ суетны нѣчта; да сꙗ не свързва и да сꙗ прѣвзема отъ нѣчта, кои прѣминуватъ тычꙗщикомъ; да сꙗ не подчинꙗва и грабва отъ суетны и прѣвратны вещи, нъ да сꙗ придържꙗ съ всичкѫ-тѫ своѭ силѫ до Тебе само единого, кой-то си истинско пристанище, и никога да сꙗ не отдѣлꙗ.

Пакъ сꙗ помоли прилѣжно на Господа:

7. Испълни моѭ-тѫ душѫ съ Божественнѫ-тѫ Твоѭ любовь, О Боже мой! излей надменѣ Твоѭ-тѫ прѣсвꙗтѫ милость, поръси ѭ съ водѫ-тѫ на Прѣсвꙗтыꙗ Твой Духъ, дай ми водѫ-тѫ на прѣсвꙗтѫ-тѫ Твоꙗ благодать, дайми тѫзи водѫ Господи, за да не ожъднꙗвамь веке, ни да дохождамь до кладенеца на тлѣннѫ-тѫ сладость, на геранꙗ*), за кого-то сꙗ е клѣлъ Іаковъ: понеже всꙗкъ кой-то піе отъ тѫзи водѫ на земны-ты сладчины, пакъ

*) жбелъ излакъ.

Пакъ речи тепло на Господа:

6. Дѣ ще отиде прочее моіа-та душа? дѣ ще сполучи тихо пристанище? дѣ ще да найде непрѣменно спокойство, ако не у Тебѣ едного Господа Бога моего? Что другo да обыкнѫ, что другo да пожелаѭ? или на кого другый да прилѣпнѫ, ако не на Тебѣ едного Господа моего? Ты си Богъ мой, Господь и създатель; Ты си моіа-та слава, държава и великолѣпіе. Да сіа не скы-та моіа-та душа на самъ на татъкъ; да не любодѣйствува мое-то сърдце къ суетны нѣчта; да сіа не свързва и да сіа прѣвзема отъ нѣчта, кои прѣминуватъ тыченшкомъ; да сіа не подчиніава и грабва отъ суетны и прѣвратны вещи, нъ да сіа придържіа съ всичкѫ-тѫ своѭ силѫ до Тебе само едного, кой-то си истинско пристанище, и никога да сіа не отдѣліа.

Пакъ сіа помоли прилѣжно на Господа:

7. Испълни моѭ-тѫ душѫ съ Божественнѫ-тѫ Твоѭ любовь, О Боже мой! излей надменѣ Твоѭ-тѫ прѣсвіатѫ милость, поръси ѭ съ водѫ-тѫ на Прѣсвіатыа Твой Духъ, дай ми водѫ-тѫ на прѣсвіатѫ-тѫ Твоіа благодать, дайми тѫзи водѫ Господи, за да не ожьдніавамь веке, ни да дохождамь до кладенеца на тлѣннѫ-тѫ сладость, на гераніа*), за кого-то сіа е клѣлъ Іаковъ: понеже всіакъ кой-то піе отъ тѫзи водѫ на земны-ты сладчины, пакъ

*) жбелъ излакъ.

ожьднıава, а кой-то піе водѫ-тѫ на твоıѫ-тѫ благодать, что ıѫ даваш самъ си Ты, не ще да ожьднѣе довѣкы, нъ ще бѫде въ него изворъ на текѫщѫ водѫ въ животъ вѣчній, коıа-то вода е Дꙋхъ Святый; та като станѫ причıатникъ на Божественнѫ-тѫ Твоıѫ благодатнѫ водѫ, да сı насытıѫ съвършенно когато ми сı ıави Твоıа-тꙗ слава.

Пакъ камъ Бога тепло бькай;

8. Възвърни Господи, наши-ты плѣницы (робе) както потоци-ти камъ югъ (пладнѣ): *) растопи леда на замрьзналѫ-тѫ моıѫ дꙋшѫ; повѣй южно съ свое-то прѣмилосьрдно человѣколюбіе, да потекѫть изъ мое-то окаıанно сьрдце воды и рѣкы на Твоıѫ-тѫ благодать. Проводи и нарани дꙋшѫ-тѫ ми съ Божественно-то Твое желаніе, за да не любодѣйствꙋвамъ веке въ сьрдце-то си за свѣтны нѣчта. Насыти дꙋшѫ-тѫ ми съ твоıа-та Божественнѫ маннѫ, за да сı не вращамъ веке камъ Єгыпетскы-ты на тойзи свѣтъ тлѣнны сладчины, нито да пожелаıѫ многомıатежны-ты котлы и Єгыпетскыа чеснокъ, что по мрьчıава ꙋма. На таıа благодатна манна на прѣсвятыа Твой Дꙋхъ да ми бѫде на всıако благоꙋгожденіе, вечно веселіе и радость на моıѫ-тѫ дꙋшѫ. Зачто-то дѣ да тьрсıѫ дрꙋгадѣ радость? Ты си моıа-та радость. Дѣ да тарсıѫ дрꙋгадѣ животъ? Ты си мой-тъ живетъ. Дѣ да тарсıѫ дрꙋгадѣ надамечь богатства? Ты си мое-то богатство и вѣчно съкровище.

*) Пс. 125.

*

Пакъ безъ да мълчишь камъ Господа кликай:

9. Дайми, Ты Създателю мой, да познаѭ истинскы Тебе единого Истинаго Господа Бога моего, и тогова, когото си пратилъ на свѣта заради насъ, Спасителѧ Господа нашего Іисуса Христа, и да бѫдемъ причѧстницы на благодать-тѫ Прѣтвѧтаго Твоего Духа; *) и тъй да познаѭ своиство-то си камъ Тебѣ, както сьмь дължeнъ да го познавамъ; Тъй да сѧ присъединѭ на Тебѣ, както сьмь всичкый отъ Тебе: Понеже моѧ-та плъть, не е моѧ, нъ Твоѧ. Моѧ-та душѧ не е моѧ, нъ Твоѧ, Спасителю мой. Всичкы-ты мой чювства: глѣданіе-то, слушаніе-то, вкусъ-тъ, обонѧніе (миришѧніе); не сѫ мои нъ всичкы-ты сѫ твои, Господи мой. Всичкый, азъ, всичкый ми животъ, не е мой, нъ Твой Господи; всичкы-ты мои, не сѫ мои нъ Твои, Добродателю мой: Всичко отъ Тебе даромъ сьмь пріѧлъ.

Пакъ сьрдечно камъ Бога выкай:

10. Прибѣжище, стѣна и застѫпленіе мое, Ты самъ да ми бѫдешь Господи; а пристанище и утѣшеніе мое, твоѧ-та Божествена любовь: Понеже Ты ми си единъ Господь, Ты си и сила-та; Ты ми си Богъ, Ты си мое-то радваніе; Ты си моѧ-тѫ слава и великолѣпіе; Ты си моѧ-та похвала и великолѣпіе; Ты си моѧ-та похвала и упованіе, Всичкый

*) Іоан. гл 17 ст. 3

Ты си желаніе, всичкый си сладость О Боже мой! зачтото прѣбиваешь цѣлокупенъ и никога ся не измѣнявашь въ вѣчны-ты вѣкове. Ты Господи да бѫдешь единичко-то мое утѣшеніе, и вѣчно наслажденіе, а радость и веселіе, Твоя-та прѣсвята и Божественна любовъ. Оттова ничто друго по-добро и по-честно да нѣмамъ ни на земѭ-тѫ, не на небе-то; това да ми бѫде по-честно отъ всичкы-ты съкровища, по-драгоцѣнно отъ вкичкы ты скѫпоцѣны адаманты. Освѣнь това ничто друго да ми ся не поревне повече; освѣнъ това ничго повече да не искамъ: нъ само съ това да бѫдѫ задоволенъ на тойзи свѣтъ, а повече въ бѫдѫщіа.

СТИХОСЛОВІЕ ПЕТО.

Прѣвъсходно благодареніе камъ Бога за неговы-ты благодаянія.

Благодари Господа зачто тѫ е направилъ.

1. Благодарѭ Тебе Господа моего, добродателя прѣмилосьрдаго, зачто мя си направилъ спорѣдъ своя образъ и приликѫ, и довелъ си мя отъ небытія въ бытіе (отъ ничто въ нѣчто), вѣнчялъ мя си съ славѫ и честь. Не си мя направилъ като звѣрове-ты, ни като скотове-ты, ни като другы нѣкой животни (добитъци), нъ си мя направилъ че-

ловѣкъ съ разѹмь; почелъ си дѹшѫ-тѫ ми съ безсмьртіе и самовластіе: понеже ако и да сѧ раздѣлѧме за малко врѣмѧ отъ тѣло-то нъ прѣминѹваме на по-добро жилище: не за хылѧда ни двѣ, ни три хылѧды годины; нъ на вѣчны-ты вѣкове, что нѣмать край. Когато выва нѣкой благодаренъ и задлъженъ на цѣлител-ты само за исцѣреніе-то на нѣкоѭ малкѫ болѣсть, колко повече азъ трѣбва да бѫдѫ благодаренъ и задлъженъ на Тебѣ Господи, кой-то си мѧ направилъ цѣлокѹпенъ, дѣйствителенъ, живъ здравъ, довелъ си мѧ отъ небытіе въ бытіе, и ѹстроилъ мѧ си въ безкрайны-ты вѣкове.

Благодари Господа, зачтото всичко заради Беке е довелъ отъ небытіе въ бытіе.

2. Благодарѭ Тебе Господа моего, добродателѧ прѣмилостиваго, дѣто всичко заради мене даромъ си създалъ: заради мене е небето земѧ-та. слънце-то, мѣсѧчина-та и всичко-то звѣздовно ѹкрашеніе понебето, заради мене сѫ звѣрове-ти, скотове-ти, птици, хвърковаты и всѧкакво животно; заради мене сѫ морета-та, рѣкы-ты, извори-ти, езерата, рыбы-ты и най голѣмы-ти китове; заради мене сѫ лѣсове-ти, дѫбравы-ты, разны-ты пѹстини, плодоносны-ты дръвета, всѧкаквы овощіѧ; заради мене сѫ създадены всичкы-ты видимы и невидимы, о Боже мой!

Благодари Господа, зачтото всичко ти е ꙋстроилъ съ праведенъ сѫдъ.

3. Благодарѭ Тебе Господа моего, добро дателꙗ прѣмилостиваго, че всичко зарьдъ менѣ праведно и милосьрдно си натъчмилъ и непрѣстанно сꙗ грыжишь за моѭ-тѫ дꙋшѭ защищꙗвашь мꙗ, запазꙗшь мꙗ, за крылꙗшь мꙗ, вардишь дꙋшѭ-тѫ ми, давашь ми ꙗгкость, здравіе, животъ вразꙋмꙗвашь и просвѣщавашь мꙗ, ꙋлеснꙗвамь и ми помагашь, рѫководишь и мꙗ на ставлꙗвашь на всꙗкаквы добры работы; всичкы ты праведны, мылосьрдны и благоꙋтробны дѣла за менѣ си ꙋстроилъ.

Благодари Господа, зачтот ослѣзе на земѭ-тѫ зарадъ тебе и взе на себѣ си нашѭ-тѫ плъть

4. Благодарѭ Тебе Господа моего, добродателꙗ прѣмилостиваго, зачтото Ты си Богъ всесилный, зарадъ мене си станѫлъ человѣкъ, за да мꙗ присъединишь ведно на Себѣси Не си сꙗ погнꙋсилъ да зьмнешь наше-то естество на себеси, за да сꙗ отдадешь намъ цѣлокꙋпно. Зарадъ мене си былъ положенъ въ ꙗслы-ты, зарадъ мене быде повытъ въ пелены, ты кой то облачꙗшь небето съ облацы, зарадъ мене быде обрѣзанъ осмодневно, зарадъ мене си бѣгалъ въ Єгыпетъ, зарадъ мене си крьстенъ въ Іордана, зарадъ мене си приклонилъ прѣчистѫ-тѫ си главѫ на Прѣдтечꙗ, та да въздигнешь мене на

горѣ; Ты кой-то нѣмаше потрѣба отъ крьщеніе заради мене си ся крьстилъ, та да ми подадешь, чрѣзъ крьщеніе-то очищеніе.

Благодари Господа, зачтото прѣ търпе всичкы-ты злини за тебе.

5. Благодарѭ Тебе Господа моего, добродателя прѣмилостиваго, зачтото Ты быде задарѫ мене битъ обесчестенъ, заплюванъ, зашенъ, свързанъ, съ търновенъ вѣнецъ по главѫ-тѫ раненъ, Зарадъ мене прикова рѫцѣ-ты си на крьста, вкусалъ си оцетъ и жльчкѫ, съ копіе быде прободенъ въ прѣчисто-то Твое ребро; зарадъ мене си пролялъ своѭ-тѫ прѣчистѫ кръвь; зарадъ мене си умрѣлъ телесно, да мя съживишь душевно, и да ми подаришь животъ вѣчный; зарадъ мене быде положенъ въ гроба; зарадъ мене си въскрьснѫлъ тридневно изъ гроба, та да подадешь на всичкы ни изгроба въскресеніе.

Благодари Господа зачтото тя пріема всякога когато ся каешь.

6. Благодарѭ Тебе Господа моего, добродателя прѣмилостиваго, зачтото, и хыляды пѫти да съ грѣшѭ прѣдъ Тебе като ся покаѭ пріемашь мя милостиво. Колко ли пѫти съ грѣшихъ прѣдъ Тебе? Нъ Ты ни веднѫжь ся не отврьщашь отъ мене. Колко ли прѣстѫпвамъ Твои-ти заповѣди? нъ Ты ся не отричяшь отъ мене Колко ли пѫти паднахъ? нъ Ты мя издигашь, търпишь дьлго врѣмя

избавнъжь мя не прѣдавашь на смьрть; дор'до послѣдне-то мое издъхваніе, дор'до послѣдно-то мое свьршеніе, когато ся обьрнѫ камъ Тебѣ когато припаднѫ на Тебе съ покаяніе: Ты пріймашь милостиво мене, кой-то ся каѭ.

7. Благодарѭ Тебе Господа моего, добродателя прѣмилостиваго, зачтото ми си далъ твоя законъ прѣдъ очи ми, далъ си ми да познаѭ Твоѭ-тѫ святѫ волѭ, не си мя исвьрлилъ отъ крыщеніо-то, не си мя оставилъ въ другевѣрство, или потънялъ въ губителнѫ ересъ: направилъ мя си причястникъ на прѣчисты-ты Твои тайны искупилъ мя си съ крѫвь-тѫ си и направилъ мя си наслѣдикъ на небесно-то царство.

7. Благодарѭ Тебе Господа моего, добродателя прѣмилостиваго, че мя си истъргнялъ отъ свѣтовны-ты мълвы и мятежи, и довелъ си мя въ оградѫ-тѫ, на твои-ты словесны овцы, отбралъ мѣ си да Ти слугувамъ, направилъ мя си служителъ на себѣ, ако и да сьмь недостоенъ. Изобилно си умножилъ Твоѭ-тѫ благодать надъ мене: и зобилно си прострялъ Твоѭ-тѫ благодать над'мене; показалъ си ми лесень пѫть камъ спасеніе-то всичко ми си открылъ, всичко си прѣдложилъ напрѣдъ очи мы, и ничто не си оставилъ скрыто отъ мене.

9. Благодарѭ Тя господа моего, добродателя прѣмилостиваго зачтото не си мя оставилъ въ ничто оскуденъ; нъ отъ всичко имамь доста. Не прѣтьрпѣвамъ гладъ и студъ не ся вълнувамъ за

гнилы-ты нѣчта, нито кидаваж въ рѣкы-ты, не прѣтърпѣвамъ бѣды по пжтища та зарадъ свѣтовны вещи, не плашжть мя голѣми дългове, не натискать мя царскы-ты тяшпы данъци, не гонять мя на усилнж работж, немамъ потрѣбж отъ мжчны-ты плуваніа по-море-то ничто отъ тыя нѣма да прѣтърпѣвамъ, както другы-ты человѣци търпять и хыляди хыляди подобни теглила страдать като плащать много данъци прѣтърпявать скърбы и напасти; аз же съмь свободенъ отъ всичко това, чрѣзъ Твоіж-тж благодать. Яко и да ся потрудвамъ малко въ что-годѣ, и прѣтърпѣвамъ малко нѣчто; нъ и то не зарадъ гнилы вещи, нъ зарадъ оныя что траіжть довѣкы; Зато думамъ посочилъ ми си, Господи, лесинъ пжть камъ мое-то спасеніе, устроилъ си царство небесно и всичко даромъ си далъ намъ.

10. Благодарѭ Тебе Господа моего, добродателя прѣмилостиваго, зачтото, зарадъ нѣкое малко благо угожденіе, обѣщалъ си да ми дадешь живота вѣчный и царство небесно. Ты кой-то си мя създалъ самъ си, и кои-то си ми далъ всичко за благо угожденіе, подаряваш ми и животъ вѣчный, и то не до нѣкое малко врѣмя, не за нѣкое кратко врѣмя, не за сто, или хыляда, или хыляда хыляды годины, нъ на вѣчны-ты вѣкове, что нѣмать свършяніе. Слава на Твое-то неискъзано милосърдіе Господи! Слава на прѣчюдесно-то Твое устроеніе. Царю прѣсвятый! Слава на неизреченнж-тж и непостижимж тж Твоіж добринж и прѣмждрость, человѣколюбче Господи;

Зачтото Тебѣ ся стои всякаквж славж, честь и държява съ Отца, и съ прѣсвятыа, благый и животворящій Твой дꙋхъ, нынѣ и вынагы, е вовѣкы вѣковъ, аминъ!

Прѣводъ-тъ сѫ свърши, съ Божіж-тж помощь, ꙋсело Дивдядово, или Ченгелъ, Шюменско на 11, Юніа 1863.

ОГЛАВЛЕНІЕ.

ЧЯСТЬ ВТОРЯ

ЧѦСТЬ ТРЕТІѦ.

РОДОЛЮБЫВИТѢ СПОМОГАТЕЛИ.

ВЪ ШУМЕНЪ. — Благоговѣинеиший. Попъ Василъ икономъ 1. Благ. П. Стефанъ протопопъ 1. Благ. П. Рафаилъ Радославолъ Протопопъ 1. Благого. П. Герги Стѹянов 1. Благ. П. Димитри Х. Раиковъ 1. Благ. П. Теодоръ Кѹ 1. Благ. П Иванъ 1. Настоятелъ П. Авраамъ Василювъ 5. Ради Ж. Гюгчереили фабрикантъ и Пѣвецъ на Церква Свя. Кирилъ и Методій 1. Словесніи Ѹчи. Никола, И. Бацѹровъ 1. Родо: Матю Рачевъ 1. Родо: Хараланъ Т. и Сннови 2. Андонаки Пе. Бошнякоеъ 1. Виличкѹ Марковъ 1. Димитаръ Дѹчовъ, Абацн 1. Братіе Танасъ и Жекѹ 2. Кѹли Радовъ Терѕи 1. Х. Костаки И Терѕи 1. Танаҳчю П. Костадиновъ и Виличкѹ Г. Содрѹжни 2. Павли Коичювъ аба. 1. Недю Гергивъ Тер. 1. Добри Христовъ, Н. Ж. Гюрчеренов 2. Костадинъ Марковъ 1. Димо П. Жечевъ 1. Х. Валкѹ Юрдановъ 1. Тодѹръ Валковъ 1. Синъ Иѕдателя Петаръ Х. Юрдановъ ѕа вдаръ на дольно махленско-то Ѹчилище 10. Братіе Белю Маринъ Димитаръ и Колю Петкови 4. Христѹ Георгикъ 1. Иванчю Х. Стѹяновъ 1. Братіе Жекѹ и Танасъ Мерджанови 1. Братіе Ив. Карджіевъ 1. Инчю В Ѕихировъ 1. Анастасъ Радѹшковъ Кѹліенѹ 1. Панаютъ Иванъ. Мншковъ Ѹднж Патлеи Кирацовъ Ѹднж. Дѹчю Х. Ивановъ Ѹднж. Х. Сава Х. Радовъ 1. Иню Ми. Герджиковъ 1. Никола К. Драгивъ от

Търнова 2. Василъ Дечювъ 1. Герги Христовъ 1. Димитраки Гергивъ 1. Николчю Дечювъ 1. Герги Ва. Шекерджи от Тър. 1. Лазаръ Х. Симеонов от Ѹтрополе Табакъ 1. Дечкѹ Мариновъ 1. Я. Р. Железовъ 1. Павли Спасовъ 1. Василаки Минчевъ 1. Илiе И. Герджиковъ 1. Стефанъ Дже. от Жер. Кѹндѹр. 1. Антонъ К. Бакалъ 1. Нидялчю Недюдовъ Бакалъ 2. Димитраки Хри. Кѹн: 1. Василъ Ганчо 1. Стоянъ Станевъ 1. Х Добри Ив. Кѹн. 1. Христѹ Н. Дики 1. Янкѹ Г. Мѹтафовъ 1. Хараланъ Ва. Кѹн. 1 Стоянъ С. Кѹн. 1. Виличкѹ Ко. Бак. 1. Спирдонъ Д. Кѹцаровъ 2. Дрѹми Ѹфтимiевъ Дик. 1. Николчю Ге. Дик. 1 Патлей Жековъ 1. Тодоръ Стоичовъ 1. Димо Кер Хлѣбаръ 1. Никола К Тютюнжи 1. Христѹ Г. Дик. 1. Танахчю Пан. Мѹмджи 1. Петаръ Дрѹмивъ 1. Никола Я от Тър. Сахатчи 1. Димитаръ Василювъ 1. Василъ Ѹнчювъ 1. Патлеи Ивановъ Дик. 1. Маринъ Инковъ 1. Танахчю Ив. Дик. 1. Стефѹ Андреовъ 1. Ва. Ивановъ Иламовъ 1. Добри Неделковъ кѹем. 1. Костадинъ Поповъ Кѹем 1. Михалъ Балчювъ Дик. 1. Маринъ Ге. Дик. 1. Х. Маринъ Х. Ге. Кѹем 1. Герчю Харал. Чѹхаджи 1. Трѹдолюбецъ Маринъ Стоянов 6. Братмѹ Начю 4. Жекѹ Ангеловъ 4. Стоянъ П. Стефановъ Терзи 1. Юрги Никовъ аба. 1. Павли Михнювъ 1. Герги Валчовъ 1. Анастасъ Стояновъ Дик. 1. Герги Те. Шоподъ 1. Герчю Патлеювъ Бак. 1. Захари Илiевъ Кѹн. 1. Рѹси миланов дик. 1. Парѹшъ Гер Тер. 1. Иванчю Н. Любомѹ 1. Виличкѹ Ниделчевъ Кѹн. 1. Иванчю Радѹшовъ, аба. 1. Герги Валчевъ 1. Стоичю Патеришкѹ от Привчи 1. Иванчю Минкѹвъ Отанкоратъ, аб 1. Слави Танасовъ Тер. 1 Николчю К. Ивановъ кѹн. 1. Дочю Димитровъ от Ѹни Па. 1. Петкѹ Тютювъ Фѫчиджи 1. Ненкѹ Беровъ от Кот.

1. Маринъ Симеоновъ Собажи 1. Учитѣль Малю В. отъ дивдедовъ 2.

ПРѢСЛАВЪ. — Благ. П. Василъ Добривъ 2. Иванъ Крастовъ от Шюм. 1. Маріа Бошкова 2.

ДРЯГОВѢЪ. — Благоговѣинеишій Отецъ П. Лазаръ Ганушовъ 10. Чор. Варки Атанасовъ 1. Учит Стоянъ Стояновъ 1. Ученицы Іорданъ Деновъ 1. Петко Петровъ 1. Вѫчо Стояновъ 1. Миню Жековъ 1. Диню Начовъ 1. Вичю Добрювъ 1. Даню Вулювъ 1. Петръ Инчювъ 1. Мариинъ Харизановъ 1. Марко Жувковъ 1. Вѫлчю Минновъ 1. Дяню Митювъ 1. Христу Тонювъ 1. Стефанъ Пенювъ Ханжи от Шюм 1. Миланъ Никовъ Бер. 1. Миланъ Стоянувъ Казанжи 1.

СМѢДОВЪ. — Благ. П. Никола от тичя 1. Цони чор. Пеновъ 1. Петръ Димовъ Хан. от Байрямдере 1. Стоянчю Добрювъ от Шюм. 1. Гиню Пенковъ Хан. 1. Желесъ Савивъ Хан. 1. Петръ Пе. Савовъ. 1. Инаки П. Христовъ 1. Инку Инкуловъ 1. Ламбу Стоювъ 1. Слове. Учит. Георги 1. Сава Рачовъ. 1. Дѣко Иліевъ 1. Коси Стояновъ 1. Гену Гроздювъ 1. Влачю Ивановъ 1. Валчю Аргиловъ 1. Димитръ Бак. Іоановъ 1. Саби Стоичовъ 1. Ѳома Гѣновъ 1. Никола Іоановъ 1. Недю Іо. Калудяинъ 1 Слове. Учит Георги П. Поповъ от Шюм. 1. Петръ Станевъ Брадв. Ѹднѫ. Тодоръ Минневъ Брадв. Ѹднѫ. Инко Дончовъ 1. Митю Николовъ 1. Иванчю З. Донковъ 1. Минку Ин. Каик-овъ 1. Григоръ Ж. Иламовъ. 1.

КЮПРЮКЮВЪ. — Учит. Лабри Х. Георгивъ от Плевенъ 3. Х. Стуянъ Груевъ от Копривчича 1.

ТИЧИ. — Благ. П. Петръ 1. Церковни епит. До-

брн Крж. 1. за Церквата свiати Илiiа 1. Боичю Илiювъ Уста Баши 1. Ненчю Димовъ аба. 1. Инаки Димитровъ аба. 1. Панаютъ кончовъ аба. 1. Василъ П. Николовъ аба. 1. Димитръ Радоювъ аба. 1. Иванъ Кирчовъ аба. 1. Крастю Панаютовъ аба. 1. Никола Канчовъ аба. 1. Крастю П. Петровъ аба. 1. Добри Петровъ аба. 1. Захарiiа Кондовъ аба 1. Тодоръ Панаютовъ аба. 1. Панаютъ Петровъ аба 1. Iорданъ Милковъ аба. 1. Ганди Петковъ аба. 1. Пенко Ивановъ аба. 1. Лазаръ Цанковъ аба. 1. Iордамъ Илiевъ аба. 1. Учит. Петку Иванова от Беброво 1.

МИРКОВЧУ. — Благ. П. Стефанъ Костадиновъ. 1 Учит. Димитаръ мирчовъ. 1.

ДУБНУ. — Благ. П. Костадинъ Драгановъ коман. 1. Учит. Димитаръ Димовъ. 1. Лазаръ Дуковъ. 1.

ПРОВАДIУ. — Г. Георги Димитровъ. 1. Иванчу Стоiановъ отъ Калоферъ. 1. Цонко П. Гавриловъ въ еникювъ отъ Габро. 1.

ЧУНГИ. — Г. Димитаръ Сабивъ. 1. Ненку Валковъ Кипадж. 1. Триндафилъ Гергивъ кара Бунар. 1. Пеку Виличковъ от Шум. 1. Учи. Маринъ Го. Радуловъ от Инб. 1. Лазаръ П. Гергивъ от смед. 1.

УНИ ПАЗАРЪ. — Благ. П. Григорiи Кировъ от жер. 2. Учи Димитаръ Сабивъ прешкiи от жер. 1. Христу Добривъ 2. Иванчю Костадиновъ 1. Стуiанъ Куровъ 1, Ради Жековъ 1. Герги Ив. Куровъ 1. Юрги Ж. Станевъ от Юнус. 1. Руси Станевъ 1. Неичу К. отъ Градецъ 1. Димитаръ Христовъ отъ тата-Пазаръ 1.

ШАДЖККЕЪ. — Учи. Петаръ Д. от равна 1. Стоiанъ Петрувъ 1. Добри Мочювъ 1. Иванъ Дiанкувъ

1. Трандафилъ Миховъ 1. Иванъ Николѹвъ 1. Железко Иванѹвъ от Малачь 1.

КАРА-АЧЬ. — П. Радѹшъ Кировъ 1. Ѹчит. Ат. Ал. Никимовъ от Т. Пазар 2. Инчо А. Илчовъ 1. Ѹч. Іо. Станювъ от Кот. 1. Стоянъ Неделкѹвъ от Джѹ. 1. Коло Скортовъ Джѹм. 1. Иліа Димировъ хан 1. Инко Саревъ Бак. 1. Герги Тодѹровъ и синмѹ Тодоръ 2. Никола Тодоровъ Тер. 1. Димо Иневъ Делиосманъ 1. Петаръ Ата Бак. от Хаджр. 1. Ѹчи. Стефанъ от Сливе. 1. Ѹчи. Кѹрти 1. Димитаръ 1.

ХАДЖООЛѸ ПАЗАРДЖИКЪ. — Благ. П. Стефанъ 1. Благ. П. Иванъ 1. Ѹчи. Д. Николѹвъ 1. Родолю. Іорданъ Х. Иванѹвъ 2. Иканчю Рѹсювъ 1. Никола Ста. Кюрчи 1. Тодоръ Минчевъ тер. 1. Радои Х. Іордановъ 1. Деню Продановъ делиосм. 1. Добри Чорбаджи 1. Герги Проданѹвъ Чаѹшъ махле 1. Матеи Ювчю Кихаѧ от Кот. 1. Іорги Николовъ от Паланга. 1. Танасъ Инко. Кара. 1. Ѹч. В. Валковъ 1.

ѸЗѸНЛАРЪ КЮЗТЕНЖЕНСКО — Г. Миничю Радиловъ от Кот. 1. Дачю Ганчювъ от Кот. 1. Иванъ Мариновъ от Град. 1. Ганчю Доиновъ от Жер. 1. Христ М. от Кот. 1.

МЕДЖИДІЕТА. — Г. Сава Вичювъ от Шю 2. Ганчю Ненѹвъ от Тар. 1. Добри Доиновъ от Кот. 1. Герги Станчовъ от Шю. 1. Петаръ Ста. Инжѹвъ от Шю. 1. Калчю Костовъ от Шю. 1. Иванчю Родовъ от Шю. 1. Стефанъ Марчѹвъ от Шю. 1. Стѹяинъ Петрѹвъ от Осм-Пазаръ.

КАРАНАСѪПЪ — Благ П. Димитаръ Петковъ 1. Братіе Петю. ГергиПоппови 2. Ѹчи. Даміянъ Дрѹмивъ 1. Станю Спасовъ 2. Иванчю Иліевъ 1. Василъ Рѹсивъ 1. Димѹ Грѹевъ 2. Маню М. Славивъ 2. Мартю П. Ниделкѹвъ 3. Кѹли Боевъ 1. Герги Пенчовъ 1.

КАСАПКЮВЪ. — Благо. П. Маню Савювъ 1. По: Стефанъ Гайдаржиело 2. Ѹчи. Вичю Раиновъ 1. Маринъ Денювъ 5, Петкꙋ Коджа Башъ 5. Василъ П. Манювъ 2. Иванчю Радꙋшювъ 5.

САРЪ ЮРТЪ. — Ѹчн. Христо И. Борисъ от Къз. 2. Атанасъ Димитровъ 1. Тодоръ Неичꙋвъ 1. Стоѧнъ Варбановъ 1. Іорданъ Д. Хадꙋи 1. Трифонъ Момчюкъ от Трѧ. 1. Драганъ Додовъ от Сли. 1. Андонъ Николꙋвъ от Сли. 1. Крьстю Стоѧнꙋвъ Сли. 1.

ДОЛНО ЧАМОРЛА. — Благ. П. Тодоръ С. Черкезовъ 1. Благ П. Георги Василюгъ 1. Пенчю Н. Шикерꙋвъ. 1. Ѹч. Т. С. Чер. 1.

ПОТѸРЪ. — Ѹчи. Герги Д. от Сме. 1. Иванчю С. от Черп. 1. Димитаръ К. Кочіеръ 1. Христꙋ Петровъ Кот. 1. Слави Ж. Дели чобанꙋвъ 1.

ГОРНИ ЧИМОРЛА. — Благ. П. Маринъ Пенювъ 1. Ѹчи. Мѫнчꙋ Н. джꙋжовъ от Палагю 1. Анд. Пенювъ 1. Христꙋ Великовъ 1. Ѹченицы. Пенчю П. Мариновъ 1 Стоичю Пе. Ексарꙋвъ 1. Матеи Симионовъ 1. Дончю Николꙋвъ 1. Балчю Маринъ 1. Герги Ангеловъ 1. Димꙋ Димитрꙋвъ 1 Иванъ Ка Сирмаховъ 1. Герги Виликовъ 1. Герги Василювъ 1. Костадинъ М. Ивановъ 1. Виликꙋ Янковъ 1. Радинъ Василювъ 1. Никола Гергивъ 1. Герги Пеювъ 1.

БЕИ-ДАѸТЪ. — Благ. П Х. Радикъ Кꙋртювъ 1. Маринъ Гергювъ от Тар. 1. Станчю Ни от Зажр. 1. Кꙋрти Х. П. Радиковъ 1. Калчю Янчювъ 1. Михалъ Сименовъ 1. Иліе Пенчꙋвъ 1.

САРЪ ГЮЛЪ. — Ѹчи. Кирꙋ Г. Стоинꙋвъ 1. Герги Стоикꙋвъ 1. Юви И. Ексарꙋвъ 1. Иванъ Титювъ 1. Ради Златювъ 1. Пенчю Дочювъ 1. Слави Генꙋвъ 1. Янчю Бобювъ 1. Черню Тодоровъ 1. Петръ Монончовъ 1. Мони П. Статювъ 1. Юви Тодоровъ 1.

БЯШЪ-КЮЖ. — Благ. П. Петаръ Шилкевъ 1. Уч. Тодоръ П. и синъ его Владимиръ Теодоровъ 2. Иванъ Гергевъ 1. В. Василювъ 1. Тодоръ Н. Тер. 1. Иванъ Ниделкувъ 1. Петку Николувъ 1. Ради Гергивъ 1. Атанасъ Доврийвъ 1. Иванъ Боичювъ 1. Атанасъ Петранувъ 1. Димитаръ Русювъ 1. Драганъ Гергивъ 1. Стуянъ Ниделчувъ 1. Иванъ Костовъ 1. Тодоръ Си Дермин. 1. Димитаръ Неичувъ 1. Ниделчо Дамiяновъ 1. Петаръ Стоичовъ 1

БОБЯ-ДЯЖ. — Родолю. Иванчю Пе. Д. от Же. 1. Тодоръ Симеоновъ Стар-План. 1 Стуянъ Христовъ 1. Апостолъ Железовъ 1. Панаютъ Тоневъ от Сме. 1. Иванчю Димитрувъ от Тар 1. Христу Трихоновъ от Тар. 1. Андонъ Н. М. от Кжзан. 1. Атанасъ Христу Кюр. 1. Стуянъ Атанасовъ Кюр. 1 Христу Патлеовъ от Кот. 1 Стоянъ Пенковъ от Ичир. 1. Христу Ив. от Русе ав. 1. Михалъ Х. 1. Славн Добривъ от Х. Гюлъ 1.

ТУЛЧУ. — Благ П. Унчю Димитровъ 1. Учи. Унчю Г. Кузманолъ 1. Г. Георги Д. Карловски 3. Петаръ Ж Текерувъ 1. Рьфаилъ Тодоровъ 1 Петаръ Г. Мумжи 1. Панаютъ Ж. Такакъ 1. Братiе Иванчови 1. Христу П. Дряновски 2. Василъ Т Браила 1. Жилеско Ди. Бак. 1. Никола Костувъ 1. Минку Ж. от Шюм. 1 Мюлчмо Iов Кра. от Шюм. 1. Димитаръ М. Радувъ 1. Иванъ Стоянувъ 1. Гиичо М. Кирсловъ 1. Иванчю П. воиновски 1. Георги Г. Бритовъ 1 Никола Христовъ 1 Герги Николовъ. 1. Сава П Валчовъ от Же. ав 1. Станчю Кинчевъ от Беш. 1. Иванчю П. Чолжковъ 1. Челжковъ Мирко 1. Василъ Пат. Мореновъ 1. Христу Николовъ от Ко. 1. Геро Ив. Минзедеовъ от Шюм. 1. Спиридонъ Р. от Шю. 1. Ненко Каневъ от Град. 1. Вжлчю Сакжзовъ

Кюр 1. Хараланъ Янгелъка Кюр от Шюм. 1. Бртму Калчю 1. Герги Дианковъ 1. Герги Неновъ 1. Иліе И. Богданъвъ 1. Драгни Димитровъ 1. Стойко Димитрувъ 1. Никола Х Ген въ 1. Димитаръ Иневъ 1. Станчю И.ювъ от Кюпрю 1. Коста Марковъ Ханжи. 1.

ЧИРНЯ МЯЧИНСКО. — Благ. П. Спирдонъ Ми. от Кот. 1. Род. Костадинъ Д. Икономовъ Инко. 2. Стоино и Братіе Г. Гаитанчеви от Град. 2. Маврудинъ Андоновъ от Остово 1. Христу Ивановъ от Габро. 1. Братіе Василъ Тома Пенчо и Стоико от Трояно Манстир махла. 4. Ученици. Георги И. Бачварски 1. Петаръ Черниковъ. 1. Стуянъ Тодоровъ от Якпунаръ. 1. Василъ С. Поповъ. 1.

МЯЧИНЪ. — Благ. П. Георги Димовъ от Тулча. 2. Благ. П Марко. Стуяновъ от Руси. 1. Благоро. Христу Бобнвъ от Руси. 1 Минчю Владивъ от. Руси 1. Христу Пенчювъ от Габрово. 1. Никола Георгивъ от Бяла. 1. Железъ Георгивъ от Шюм 1, Друми Варкановъ от Шюм. 1. Филю Пенчовъ от Рядовица. 1. Радч Ивановъ от Красна. 1. Петръ Денчовъ от Севліеву. 1. Яидонъ П. Рафаиловъ от Шюм. 1. Апостолъ димитровъ от Шюм. 1. Николчю Друмювъ от Шюм 1.

СИЛИСТРЯ. — Благ. П. Христу от бъл: Черква 1. Родол: Г. Гену Я. Чолаковъ. 1. Петаръ П. Икономовъ. 1. Инку Янгеловъ. 1. Стоику Великовъ. 1. Цонку Гергивъ 1 Раичю Радовъ 1. Димитри Петровъ 1. Теодоръ Пеновъ 1. Желяско Радуловъ 1. Иванчо Панчовъ 1 Христу Н. Брасларовъ 1. Гено Уврете-новъ 1. Учит: Теодоръ С. Джумалъ въ Попина 1. Учит. Христу Бъл: Въкалипетра 1. Теодоръ Мирчевъ 1. Руси Стояновъ 1. Учит: Иліе Бончовъ въ

Карломѹръ. 1. Ѹчит: Христѹ Иліевъ въ Демиръ 1. Ѹчит. Иванчо Симеоновъ въ Ветренъ 1. П Иліе от ан-Демира 1.

РАЗГРАДЪ. — Благ: П Георге Икономъ 1. Благ: П. Никола Ивановъ 1. Благ. П. Георги. 1. Мѹсикословесніе Иванчо Давидовъ 1. Родол: В. К. Домѹзчоолѹ 1. Братіе В. П. Иліеви 1. Братіе Атанасъ Поповн 1. Александръ Христовъ 1. Стоянъ Ивановъ Пѣвецъ 1. Ѳеодосіи Витановъ Живописецъ от Трявна 1. Стефанъ Зах Живоп: от Трявна 1. Рачо Тодоровъ 1. Колй Ивановъ 1. Никола Димитровъ 2. Ѹчителіе. Слов: Николаи Икономовъ 1. Слов Стоико Ивановъ 2. Стефанъ П. Иліевъ 2. Недо Николаевъ 1. Ѹченици Атанасъ П. Крастевъ 1. Михалъ Пеневъ 1. Коста Захаріевъ 1. Димо Ниделчовъ 1. Мосохъ П. Тоневъ 1. Георги Пенчовъ 1. Христо Иванчевъ 1. Иванчо Тодоровъ. 1.

СПАХЛАРЪ РАЗГАРСКО. — Ѹчит: Герги Деновъ 1. Ѹченикъ добри дамяновъ 1. Го. Петко Сабѹнджи 1.

АИ-ДАРКЮ. — Потчен: Неделчо Стояновъ М. 1. Ѹченикъ Никола Кочоглѹ 1.

КАДЖКѸВЪ. — Благ: П. Стефанъ Икономъ 1. Благ: П. Рафаилъ Василювъ 1. Ѹченикъ Слава Статовъ 1.

СВИЩОВЪ. — Открaнната Махла. Юрданъ Ив Стояновъ Книгопро Давски 20. Ѹчи. Теодръ Т. Хрѹлевъ 1. Генко Андревъ Сѹв 1. Николчю Петровъ Сѹв. 1. Иванъ Мариновъ Маҙа. 1. Юрдаки Нв. Тишовъ Маҙ. 1. Николаи Теодоровъ Халачь 1. Иканъ Канчовъ Сѹв. 1. Иванъ Пе. Белели Сѹв. 1. Стѹянъ Ивановъ Сабѹнжи. 1. Алекси Теодоровъ Касапъ. 1. И-

ванчю Андреовъ Свв. 1. Коста П. Табаковъ Свв. 1. Димитръ П. Дамїановъ Маѯ. 1. Теодоръ Ангеловъ Бак. 1. Ламби Атанасовъ Бак. 1. Георги В. Каиҗїевъ Бак. 1. Георги Х. Апостоловъ Бак. 1 Андреи Т. Поповъ Черчи 1. Гица Ивановъ Бакалъ 1. Руси Кънювъ Бак. 1 Къни Монювъ Тер. 1. Димитаръ Кънювъ Бак. 1. Пашюнъ Ангнлувъ Чихла. 1. Василъ М. от Ловичь Бак. 1. Дончу П. от Новосело Бак: 1. Иванъ Христакивъ Ученикъ 1. Никола Г. Ученикъ 1. Матрона Радославова Учителка 1. Петръ Нв. Гечовъ Шекер: от ловеч. 1. Д. Т. Тортомановъ 1. Петку Маринловъ Ученикъ 1. Братїе Митю Илїе Юцовъ 1. Теодоръ Прокопїевъ 1. Нетку Христувъ 1. Кустадинъ Г. Гугущчюковъ 1 Димитраки Буюдѯїи 1. Иванъ Боновъ Бак. 1 Дончу Димитровъ от Само. 1. Тони Илїевъ Кун 1. Нетку Христовъ 1. Венку Петровъ Карпеловъ. 2. Костаки И. Данковъ 1. Тачо Димитровъ 1. Христаки Пинку 1. Милушъ Василѣвъ 1. Тодоръ Станювъ 1. Юрдаки Тодоровъ 1. Нену Ивановъ 1. Илїе Пашюновъ Галачаовъ 1. Алекси Л. Геновъ 1. Иванъ Стояновъ от Ловче. 1. Стаматъ К. Чяпаровъ 1. Димитаръ Тотювъ от Габро. 1 Парашкива Монювъ 1. Матю Ангиловъ 1 Иванъ Х. от Габро. Митю Тинковъ Ханжи. 1. Гено Л. Геновъ. 1 Родолюбиви Го Димитри Митювъ 7. Илїе Анг. Лишовъ Бак. 1. Киру Илїевъ Маѯаджи 1. Илїе Теодоровъ 1. Никола Теодоровъ от Врачя 1. Протонатарїя П. Никола 1. Младецъ Симеоновъ Бак. 2. Евстатїи Стефановъ 1. Ангелъ Парвановъ 1. Стефанъ Атанасовъ Бак. 1 Атанасъ Х. Теодоровъ от Сливъ 1. Юрдаки Раиковъ Суватчи 1. Георги Бонювъ Бак. 1. Никола Спасовъ Мотавчи 1. Ангилъ Митювъ Тер. 1. Иванъ Симеоновъ Ява. 1. Ангелъ Симеоновъ 1. Пандилен П. Въλневъ Маѯ.

1. Георги Симеоновъ Кȣн. 1. Христо К. Жилесковъ Маʒ. 1 Ȣчитель Иліе Л. Рамадановъ 1. Панаютъ Петровъ Бак. 1. Петръ Юрд. Френгюлȣ. 1. По. Коста 1. Стȣ Ивановъ Тер. 1. Атаи Ивановъ от Т. 1.

СЕЛО МРЯЧЕНЪ. — Го. Гратъ Геновъ 1. Ȣчи. Иванъ Колювъ 1. Гратъ Ниделчовъ 1. П. Ниделко П. Христовъ. 1.

НИКОПОЛЪ — Почтеніи Г. Панчю Наиденовъ 1. Атанасъ Н. Вачовъ. 1. Родол: Епитропь Николчю Симеонъ ʒа Ȣчи: 2 Благ: П. Теодоръ 2. Ȣч: Иванчю Х. Икономовъ от Троянъ 1. Христаки Х Георгиевъ от Плевенъ 1. Василъ Ангеловъ 1. Благ: П. Петко от Дервишко Село 1. Дядо Гацо от Златина 1. Парванъ Черновъ от Златина 1. П. Никола от Бьлгарени село 2.

ТРОЯНЪ. — Благоро: Г. Спасъ и нено Братіе 2. Иліе Дȣчовъ 1. Пенангелъ Х. Петровъ 1. Колю Менчо Доман 1. Маринчо Иванъ Гадиски 1. Петкȣ Ивановъ Боядджи 1. Благ. П. Х. Христо Икономъ 1. П. Найденъ 1. П. Петаръ Протопопъ 1. П. Димитаръ 1 П. Никола 1. П. Георги 1. П. Петкȣ 1. П. Коста 1 Коли Бочювъ Боядджи 1. Никола Петровъ акаджи 1. Ȣчит. Христо Ганчевъ 1. Подъ Ȣчит. Стефанъ Станевъ 1. Ȣченици Бьлю Ангеловъ 1. Василъ Б. Папачеоглȣ 1. Тодоръ П. Николовъ 1. Димитръ Даміеновъ 1. Иванъ Стоиковъ 1.

МОНАСТИРЪ ТРОЯНСКІИ. — Игȣменъ Филотеи Г. 3 Проигȣменъ Филотеи 1. Никодимъ Іеромонахъ 1. Іоакентіи Архимандритъ 2. Кирилъ Архиманд. 1. Отецъ Сирапіонъ 1. Савва Дїяконъ 1. Иеромонахъ Зосимъ 1. Макари адхидїяконъ 1. Зосимъ Ефимерїи 1.

ПЛЕВЕНЪ. — Благ. П. Никола 1. Сакеларіи П.

Петаръ 1. П. Х. Атанасъ 1. П. Михалъ 1. П. Петаръ П. Димковъ 1. П. Петаръ Симеоновъ 1. П. Христу Рочувъ 1. П. Петку 1. П. Филипъ 1. П. Иванчю 1. Діонисій Монахъ 1. Го. Белю Клисаръ 1. Петку Кюр. 1. Парванъ Кюр. 1. Пеню Гановъ Бачваръ 1. Братіе Горанови 1. Друми Марковъ аба: 1. Іоту Петровъ Папучи 1. Коичю Крастювъ Боеджи 1. Нену Симеонувъ Боеджи 1. Цанку Пе. Жиловъ 1. Никола Пеювъ 1. Александръ Ма. Пеювъ 1. Трифонъ Мариновъ Чохаджи 1. Никола Симеоновъ Чюха. 1. Никола Игнатовъ Кожухар 1. Стоянъ Белчовъ Кужу. 1. Петку Геновъ Кюр. 1. Георги Симеоновъ Чухаджи 1. Ангелъ Цанковъ Чюха. 1. Станю Деиковъ Тер. 1. Андонъ Начевъ 1. Тодоръ Цанковъ Маѯаджи 1. Георги Димитровъ Тер. 1. Гену Симеонувъ Кюр. 1. Учит Юрданъ Іковъ 1. Цветанъ Михалювъ Бучакчи 1. Христу П. Ивановъ от Филипполи 1 Христу Д. Ширковъ Учит. 1. Мусикословѣсніи Учит. Х. Георги Х. Лавриновъ 1. Песнослов Учит. Диму Гранчерски 1. Ученици Х. Георгиви. Василъ Лаѯаровъ 1. Іорданъ Гачовъ 1. Параскева Димовъ 1. Георги Гиловъ 1. Цанку Атанасовъ [illegible]новъ 1.

ДЕВИЧЕСКО УЧИЛИЩЕ. — Учителка Госпожа Феодосія Петрова и Макрина Ніаголува от Сопотъ 2. Ученицы, Еленка Х. Костадинова 1. Маруца Николова 1. Тана Маринова 1. Ламбіа Теодорова 1. Тодорица Пенчова 1. Х. Маруца Х. Костова 1. Параскевица Х. Костадинова 1. Еленка Х. Евстатіева 1. Маруца Данова 1. Цонка Пекова 1. Маруца Дникова 1.

ЛОВИЧЪ. — Протосингелъ Неофитъ 1. Благ. П. Коста 1. П. Стефанъ 1. П. Парванъ Христовъ 1. П.

Захаріи Начовъ 1. Гг. Георги Дѵичиновъ 2. Рачю Ди. Сарафски 1. Петръ Димитровъ 1. Тодоръ Д. Драсовъ 1. Лазаръ П. Икономовъ от Ѹтроп. 1. Тотю Иліевъ актекаръ 1. Симеонъ Павлевъ от Ѹтроп. 1. Ѹчит. Перванъ К. Мановъ 1. Стоенчю енчювъ актекаръ 1. Мариичю П. Лѹкановъ 1. Петаръ Иванювъ Бежиски 1. Д. П. Н. Пѫшковъ от Ловички Сопот 1. Доротеи Стоиковъ отъ Троıан 1. Тодоръ Пе. Драсовъ Бак. 1. Татю или Ѥвстрастіи Боежіиски 1. Генѹ Кочювъ Нич. 1. Христѹ Т. Драсовъ 1 Ѧндреи Петровъ Ѧктаржи 1.

СѸВЛІѸВО. — Благ. П. Савва Пенковъ 1. П. Петаръ Цанковъ златаръ 1. П. Нечо Несторовъ 1. П. Даніілъ Х. Георгіевъ 1. Родол: Г. Мина Радковъ 1. Потчен: Г. Иванъ Цачовъ Ѹчи: Ѹпит: За Ѹчилището 20. Братіе Генчо и Радіонъ Станчеви как, 2. Гатю Ванчовъ Халачь 1. Ѧнастасъ Петковъ мѹтафевъ 1. Гочо Хинковъ Сапѹнжи 1. Иванчю Кара Стоичювъ 1. Кирю Коневъ 1. Конѹ Банковъ Белберъ 1. Димитръ Симеоновъ Боıаджи 1. Ѹчит. Маринъ Сафроніевъ Кало Геровъ Л. І. Ѧнастасъ Д. Кѹскѹновъ Драгоманъ отоманскій 1. Иванъ Проиновъ Ханжи 1.

ГАБРОВО. — Ѧрхим. Силвестріи 1. Неофитъ Іером. Соколски 1. П. Христѹ Бочѹръ 1. П. Димитръ Бочоръ 1. П. Игнатъ 1. П. Стефанъ Станимеръ 1. П. Товчю 2. Х. Петръ Х. Ивановъ 1 Никола Ивановъ 1. Никола Ивановъ Кюр. 1. Иванъ Х. Василовъ Зографъ 1. Стоичю Нечковъ Чихларъ 1. Петръ Миничовъ Боıажи 1. Цвечкѹ Ко. Цоновъ 1. Станчо Дочовъ 1. Георги Шипченовъ 1. Иванъ Пичи Кюр. 1. Братіе Проданъ и Петаръ Тишкови 1. Станчо Продановъ Билкеръ 1. Никола Пе. Чолаковъ 1. Мин-

чо Додоръ Билберъ 1. Ѹсиафъ Табашки. Марко Ст. Ванковъ 1. Канчо Христовъ 1. Иліе Стоиновъ 1. Христо Марковъ 1. Иванъ Ненчовъ 1. Брьтіе Никола и Христо Стоинови 1. Цони Цвечковъ 1. Минчю Христовъ 1. Стефанъ Гюзелеолу Табакъ 1 Минчю Колювъ 1.

ѸЧЕНИЦЫ ШКОЛСКИ, 1-віи класъ. — Ѹч. Михаилъ Мариновъ 1. Мусикослов. Андреи Денчовъ 1. Милчо Радославовъ 1. Евстатіе Стонковъ Коли Марковъ от Но-село 1. Иванъ Неичовъ Хал. 1. Коли Ивановъ 1. Георги Ивановъ 1. Лулчю Личовъ от куприоцица 1. Миичо Савчовъ 1. Коли Нечковъ 1. Иванъ Стонковъ 1. Христо Гадовъ 1. Христо Рачовъ 1. Аврамъ Петкувъ 1.

2 рій класъ. — Ѹч. Пенчю П. Гавриловъ 1. Ѹч. Петръ П Мустаковъ 1. Ѹч Захаріи Ив. Флинтовъ 1. Недю Деновъ 1. Слави Ивановъ от Казанлѫкъ 1. Дочю Иліевъ от Шипка 1. Недю Владимеръ 1. Петаръ Владимеръ 1. Иванъ Влачковъ 1. Христу Ивановъ от Воювци 1. Христу Ко. Ратковъ 1.

МАН: ГАБРОВСКИ — Іеромонахъ Давидъ Сколскіи 1.

ТЪРНОВЪ. — Благ. Икономъ Х. П. Савва Бебровски 3. Протонатаріи П. Димитръ 1. П. Димитръ 1. П. Андреи Бебровски 1. Харитофила П. Иванъ Плаковски 1. П. Георги и конописецъ Трявнен. 1. П. Слафцо Николовъ 1. Все. Преподоб. Игуменъ Х. Милетіи Ман. присовски 3. Х. Димо Іончовъ Божжи 1. Петръ Петровъ от Тряв. 1. Кънчо Шнаковъ от елена 1. Иванъ Сто. Журовъ 1. Иліе Стоичовъ Варл. 1. Анастасъ Георгивъ Бак. 1: Иліа Ивановъ Тер. 1. Иванчо Стоіановъ Казлн. 1. Христо Пеновъ Бак. 1

Василъ Продановъ Бак. 1. Генчо Рашѹвъ Халачъ 1. Дончи Неиковъ Ханжи 1. Димитръ Николовъ Боѭжи 1. Рѹси Радювь Чюхажи 1. Христо Петрѹвъ 1. Г. Иларіонъ П. Икономовъ 1. Христѹ Ганнѹвъ Казакъ от котелъ 1. Църква С. Николай 1. Църква С Атанасъ 1. Хартоф. П. Иванъ Плаковскіи 1. Сакираріи П. Иванъ въ Марнополи 1. Г. Стефанъ Ив. Кѹемжіолѹ 2. Н. Златарскіи и син его А. Г. и Сефанъ 1. Анастасъ Симеоновъ 1. П. Савва Бебровски 1. П. Костадинъ Бе. 1. Х. Ѩнкѹ Д. Чаракчюолѹ 1. Дѹховникъ Кирилъ Рилски 1. Іоанъ Монахъ Синодіѩтамѹ 1. Захаріи Княжескіи 1. Ѹч. Георгіи Кр Зографскіи 1. Ѹч. Иліе Д. Шиваровъ 1. Ѹчителка Атанасіѩ 1. Х. Д. Кесимовъ Зетъ 1. Ѹчит. Давитъ Пенковъ и Братмѹ Николаи 2. Ѹченици Димитръ Николовъ 1. Николаи Цаневъ 1. Петръ Баевъ 1. Димитръ Николовъ от дол-махa 1. Костадинъ Радоевъ 1. Костадинъ Ивановъ 1. Ганче Петковъ 1. Тодоръ Ивановъ 1. Диміе Христовъ 1. Стефанъ Тодоровъ 1. Николаи Крастевъ Б. 1. Георги Илиевъ Калапчіо 1. Ѹчителю от Тѹрчета та 1. Иліе Тодоровъ Басмажи 1. Станче Стаевъ Коюв. 1.

МАН. ПРЕОБРАЖЕНІЕ. — за Манастирю 1. Герасимъ свещеноинокъ 1. Максимъ свещ-инокъ 1. Самоилъ Свеще-инокъ 1.

МАН. СВ. ТРОИЦА. — За манастирю 1. Игѹменъ Висаріонъ 1. Проигѹменъ Пахоміѩ 1. Проигѹме Онѹфріѩ 1. Гервасіѩ монахъ 1. Х. Харитонъ Хилендарецъ 1.

МАН. КИЛИФАРСКІЙ. — Прокопіи Свещ-инокъ 1 Отецъ Богословъ 1. Свещдіѩконъ Неофитъ 1.

МАН. ДРЯНОВСКИ. -- Игѹменъ Хрисанда 1. Х. Калиникъ Свещ-инокъ 1.

МЯН ПЛЯКНВСКІЙ. — Игѹменъ Х. Софроніѡ 1.

МЯН. ПРИСОВСКИ, Св. арх. — За манастирю 1. Игѹменъ Мелетіѡ 1 Х. Прокопій Икономъ 4.
ЗЯ ЖѸНСКИ МЯН. Свети Никола при Ярбанасъ 5.
МЯН. ЛѸСКОВСКИ. — Игѹменъ Явксентіи 1

СѸЛО КѸВЯНЛѪКЪ. — За Цѣрквата 1, Х. П. Діонісіи 1.

СѸЛО ЦНРОВЯ КѸРѸИ. — Зацѣрквата 1. Икономъ Х П. Харитонъ 1. П. Петръ П. Стѣѡновъ 1

СѸЛО ЗЛЯТЯРІЦЯ. — За Цѣрквата 1. Старецъ П. Веніаминъ 1. П. Костандинъ 1. П. Иванъ 1. П. Веніеминъ Младіи 1. П. Никола Гемиоглѹ 1. Г. Пенчѹ Ст. Вакѹвчіоглѹ 1.

МЯРНОПОЛИ — Благ. П. Иванъ Тодоровъ от Баняѫкови 1. П. Крастю Баляковъ 1. П. Петаръ Рашковъ отлеґденикъ 1. Ѹчит. Пенчо Рачовъ от трояи 1. Г. Стѹянъ Денчовъ Ѹчит. цѣр. 1. Ѹченицы. Ѹч. Ятанасъ Ди. 1. Недю Пановъ от Чифлик 1. Рѹси Яврамовъ 1. Братіе Ставри и Стоянъ Николови 1, Георги Николовъ Базмѫи 1. Димитръ Рашковъ от плакоо 1. Стоянъ Славчовъ 1. Братіе Рашко Христо Драгиви 1. Иваичю Кирювъ 1. Коси Гергивъ Казанжіски 1. Ганчо Пенчовъ 1. Петръ Ниделковъ 1. Иліе Мариновъ от Реданъ 1. Х. Стоянъ Ракажи 1. Тодоръ Тодоровъ 1.

ѪѸЛИНИЦЯ. — Благ. П. Іоанъ Македонски 1. П. Стефанъ Стипца 1. Словеѹч. Янтонъ П. Іоановъ Макед. 1. Слов. Янгелъ Миховъ 1. Стефанъ Даміяновъ ава. 1. Бони Ненчовъ 1. Ѹч. Никола Костандиновъ 1. Никола Цончовъ, ава. 1. Ѹченикъ Ради До. 1.

КОЗАРОВЕЦЪ — Благ. П. Ангелъ 1. Слов. Илiе Недовъ 1. Учит Злати Илiевъ 1. Ученикъ Iорги Iоановъ 1.

ДОБРО-ДЯЛЪ. — Благ. П. Стефанъ 1. Поч. Г. Димо Геновъ 1.

ЛЯСКОВЕЦЪ. — Благ П. Никола Х. П. Никовъ 1. Уч. Петръ В. Оджакоко 2. Стоянъ Мърнновъ Книгопродавецъ 25. Планютъ Стояновъ Неволни 1. Саби Петровъ 1.

ГОРНЯ РЯХОВИЦА. — Икономъ П. Христо 1. Сакиларiй П. Х. Петко 1. П. Ттефанъ Ивановъ 1. П Христо Христовъ 1. Иванчю Лазаровъ 1. Филю Обрaшковъ 1. Х. Лазаръ Х. Христовъ 1. Христо Ив Паневъ 1. Георги Н. Х. Тодоровъ 1. Х Теодоръ Лефтеровъ 1. Хараламби Петровъ 1. Пеню Димитровъ. 1. Спиро Димитровъ 1. Никола Крастювъ 1. Тасю Стоиновъ 1. Димитръ Теодоровъ 1. Филю Ганювъ 1. Цэнчю даскалъ 1. Агрипина Монахиня 1. Анна Х. Юрданова 1. Зафира Андреюва 1. Вангели Ивановъ 1. Стефанъ Енакюкъ 1. Iорданъ Добрювъ Бак. 1 Христо Сиденовъ. 1. Пеню Цанювъ Тер. 1. Никола Мартиин Бак. 1.

КЕСАРОВО. — Iорданъ Т. Петровъ Учи. въ Кесар Ародомъ от Бебровски Колиби Чирѣшовъ дѣлъ 10. Димитръ Х. Шиковъ от аркан 1. Христо Ни. Касабовъ от Лясков. 1. Стою Дрoмива Кърж. 1. Стоянъ Ст. Саботжи 1. Руси Ивановъ 1.

ГАБРОВО ДЕВИЧЕСКИ МАН. — Игуменца Евросинiе Опцю. 3.

ОСМАНЪ ПАЗАРЪ. — Учителъ Х. Стефанъ Н. Семержiевъ 2. Икономъ П. димитръ 1. Никола са-

вювъ Малфа. 1. Никола Хумважи от Разгр. 1. Стоянъ Петровъ Папутчи 1.

ЕСКИ ДЖУМАЯ. — Благ. П. Георги 1. Благ. П. Анастасъ за Синаси Стефана 1. Благ. П Стефанъ за Синаси Къмчия 1 Поч. Христо Шишмановъ 1. Х. Илiе Х. Марковъ 1. Вълко Бърневъ 1 Братiе Х. Русеки 2. Иванчо Гиранли Еднъ. За Царкватъ Опщо. 1. Уч. П Р. Славенковъ 1. Тоиже Засинаси Ив. 1. Христо Тодоровъ от Трiак. 1.

ВЪРДУНЪ. — Благ. П. Маринъ Г. Исинъ Неговъ Жечу 2. Слов. Учит. Атанасъ Д. Гажаловъ от Сливенъ 2. Кара Стоянъ Радова 1. Братои Жековъ 1. Ради Митовъ 1. Марк. Жековъ 1. Станчо Митовъ 1. Жеку Русювъ 1. С. Стефановъ Чолаковъ 1.

ВЪРБИЦЯ. — Благ. П. Иванъ Събивъ 1. Благ. П. Димитръ Харизановъ 1. Синму Ч. Жеку. 1. Учит. Василъ Ни. Iордановъ от Сливе. 1. Род: Стояно Стояновъ 2. Синмо Стуянчю 1. Нейку Добривъ 1. Пенку Колювъ 1. Учит. М С. Чер. валковъ 1. Синму Николчю 1. Ученици Х. Димитръ Х Валчяновъ 1 Братму Х. Андонъ. 1. Нейку Черновъ 1. Христо Златова 1 Петръ Илiевъ 1. Братiе Iоргу и Жеку Генуви 1. Станчо Пенчовъ 1. Пенку Гергювъ 1. Конди Енчовъ 1. Велчо Вълковъ 1. Чену Инчовъ 1.

КОТЕЛЪ. — Преподоб. Отецъ Герасимъ Ивер. 2. Благ. Икономъ П Костндинъ Iоанновъ 2. П. Венiаминъ Х. Николовъ 1. Х. П. Андонъ П. Николувъ 1. П. Раину Цонювъ 1. П. Гаврилъ Христовъ 1. Епитрпи Цьрк. Г. Цонку и Х. Генчю 2. Епитр. Учил. Г. Вълку Х. Пеновъ и Доичу Атанасовъ и Киру Виликовъ 3. Слов. Учит. Христаки Калудовъ 1. Слов. Уч. Петаръ Х. Атанасовъ. 2. Слов. Уч. Марку Кар-

ловнцѫ 1. Слов. Ѹч. Петръ Хри. Плешивски и синъ его Христо 3. Слов. Ѹч Димо И. Ивановъ 1. Слов. Ѹчи Кирꙋ Георгивъ 1. Іоанъ Петровъ кре. 1. Слов. Ѹч Стефанъ Х Петрꙋвъ 1. Слов. Ѹч. Петаръ Іоановъ 1. идѫщи Доктꙋръ Г. Георги и Братмꙋ Николаки Доктꙋръ 2. Род. Петраки Х. Николꙋвъ 2. Костадинъ Х. Райкꙋвъ 2. Рꙋскꙋ Х. Добрꙋвъ 2. Іорданъ Х. Димчовъ 1. Панаютъ Х. Добрювъ 2. Бра Х. Влаю и Х Варбанъ 2. Ненкꙋ Х. Пенчювъ 1 Іоаннъ Іоанновъ Белинъ 1 Сава Х. Петрꙋвъ 1. Бꙋжилъ Х. Ѡнакювъ 1. Х. Христꙋ Х. Денкꙋвъ. Богд. 1. Стоѩнъ Лесинъ 1. Драгоѩ Вълчинковъ Белвер. 1. Раино Божиловъ 1. Георги Станчовъ и Брат. негов. Панаютъ Тарпански 2. Божилъ Х. Неійкꙋвъ Добмасъ 1. Жечкꙋ Т. и сѫдр. его Тодоръ 2 Сака Ѱончовъ Длѩновски 1. Харал. П. кирꙋвъ Кишелски 1. Ѱони Дончовъ Червенкꙋвъ 1. Стоѩнъ Калчювъ Задгорсви 1. Коста Матеювъ Задгор. 1. Василъ Иліевъ Карловнцѫ 1 Симеонъ Кониовъ и сѫдр. его Теодоръ Ганчовъ 2. Тиню Петрꙋвъ Визиръ 1. Милки Петровъ 1. Стоѩнъ Петрꙋвъ ава. 1. Димꙋ Виликовъ Книговез. 1. Бегю Рахнювъ Кюр. 1. Ниделкꙋ Рꙋсковъ дики. 1. Петаръ Д. Желескꙋвъ ава. 1. Иванъ Божиловъ Паличоровъ 1. Спиридонъ Димовъ ава 1. Герги Дачовъ 1. Харалампъ Иліовъ 1. Герги Іоанꙋвъ сабꙋн. 1 Дончю Петрꙋвъ 1. Стоѩнъ Стоикꙋвъ 1. Ѧндонъ Тинювъ 1 Пенкꙋ Ѡнакювъ 1 Ѧтанасъ Тодоровъ 1. Вꙋчо Раикꙋвъ Казакъ 1. Хараланъ Сивкꙋвъ 1. Рафаилъ Станчовъ 1. Стифанъ Д. Сіотовъ от Слив. 1. Виликꙋ Стоѩновъ 1. Стоико Н. Попазꙋглꙋ 1. Стефанъ Хри. Бочѩк. 1. Жечо Тинювъ 1. Іоанъ Жечовъ 1. Ѱаню Дюлгеръ 1. Станчю Х. Ганчювъ 1. Дананилъ Іовкꙋвъ 1. Петаръ Димитрꙋвъ кꙋн. 1 Петаръ Хри. Папазоогло 1. нончо Хри. Бозꙋколо

1. Иліꙗ Іоановъ 1. Никола Х. Божиловъ Доктѹръ 1. Ѩндонъ П. Раднлювъ Доктѹръ 1. Стоꙗнъ Стоиков- 1. Ѩндонъ Тинювъ 1. Ненкѹ Костовъ 1. Іоанъ Дон нювъ 1. Ранги Жечовъ 1. Димчо Тодорѹвъ 1. Нони Минчовъ 1. Петаръ Патлеювъ 1. Валю Христовъ 1. Донинѹ Щнкѹвъ 1. Драганъ Тодоровъ 1. Иванъ Дончовъ ава. 1 Стефанъ Стоꙗновъ Нокоолѹ Бак. 1. Ѩтанасъ И. Сливненецъ 1 Дачю Нонювъ 1. Христо Димитрѹвъ Чернокалицъ 1. Петаръ Стоꙗновъ 1. Петаръ Христовъ френгорав 1. Михаилъ Герговъ Ханжи 1. Христо Недювъ палбан. 1. Станчо Мандалъ Расходски от сливне 1. Димитаръ Михаловъ 1. Валикѹ Геновъ сапѹн палхолски 1 Петаръ Жендовъ от Жера 1 Манѹ Николовъ 1. Валчо Нововъ ва. 1. Іорданъ Жечовъ сапон. 1. Димо Іоановъ 1. Вилнкѹ Стоꙗнѹвъ 1 Цонкѹ Дачовъ Боꙗчжноглѹ 1. Валкѹ Влаювъ 1. Панаютъ Жечовъ Роговски 1. Петаръ Ивановъ 1. Тодоръ Петровъ 1: Христо Николовъ 1. Иванъ Раиновъ Вранголски 1. Ниделкѹ Петрнвъ Белберъ 1 Генчо Сабива ава. 1. Димитаръ Пенкѹвъ отъ Слив. 1. Даню Геновъ отъ Слив 1. Михалъ Іоановъ 1. Женсгако Пола Ѩнна Н. Х Манова 1. Пена Х. Рахиюва 1. Нена Генова 1. Маріꙗ Ганюва 1. Даца Николѹва 1 Тиха Илиога 1. Стифаиа Генова 1. Вала Господинова 1. Рада Ненкова 1. Цона Димова дона. Стамова 1. Стифанъ Ненковъ стамболски 1. Сава Николовъ касап. 1. Вилнкѹ Раинѹвъ 1 Петкѹ Димитрѹвъ кон. 1. Валчю Драгостиновъ Налбан. 1. Дачо Димовъ Бооглѹ Дик. 1. Василаки Стоиновъ Ява. 1. Матеи Х. Петровъ 1. Ненѹ Христовъ Бочакчи 1. Ѩтанасъ Р. 1. Даніиле Пе. 1. Біанѹ Драгоевъ 1. Ивановъ 1.

ГРѨДЕЦЪ. — Благ. П. Гаврилъ П. Бошковъ 1. Благ. П. Димитръ П Георгиевъ 1. Род. Г Маринъ

Ганевъ 1 Варбанъ Гергивъ 1. Валю Димитровъ 1. Андрею димовъ 1. Василъ Канчевъ 1. Х. Ганю Валковъ 1. Тодоръ Валковъ 1. Вълко Митювъ 1. Цаню кукумавка-та 1. Слок. Уч. Панаютъ С. Валанаровъ 2. Взаимно: Уч. Птеку С, Вал. 1. за Учили, 1.

ЖЕРАВНА — Благ. П. Валчо Х. Теодоровъ 1. Благ, П. Мат. Ненковъ 1. Бл. П. Сав. сл, Уч. Стеф. Валковъ 1. Род. Г. Димчо Валкувъ 1. Раино П, Стоюновъ 1. За Училището 1. Цер. Епит: Матœей Валчовъ 1.

ИЧИРА. — Благ. П. Тодоръ Ивановъ 1 Учит. Никола Сабювъ 1, Иванъ Виликовъ Тер. 1. Димитаръ Вирювъ даракчи 1 Димитаръ Могкановъ ава 1. Никола Ночовъ ава. 1, Цони Николовъ ава. 1. Гани Николовъ ава. 1. Тодоръ Блювъ ава. 1. Стоянъ Ивановъ ава. 1. Иванчю Стоянов Ученикъ 1 Тотю Станч. Хан. 1. Стеф. Руско Потомскл от Жер. 1.

СЛИВЕНЪ. — Род. Х Данчо Дянковъ 1, Иванчо Николовъ от Жер. 1. Андреи Гергивъ Бак. 1. Лазаръ Андреовъ Бак. 1. Тодоръ Іордановъ Бак. 1, Иліе Цонювъ Бак. 1 Атанасъ Ди, Качравакя 1. Стефанъ Костефъ 1, Иванчо З. Ханжіевъ 1 Тодоръ Василевъ 1. Михалъ Ивановл Бак. 1. Іорданъ Гопосдиновъ Бак. 1. Коста П. Енювъ Бак. 1. Георги Димовъ Ханжиовъ от Жер. 1. Стоянъ Калювъ Напут. 1. Василъ Добривъ Шакер. 1. Іордачъ Михалювъ 1. Никола Минкувъ 1. Иванл Сте. Вовичь 1. Велю Тодоровъ Ава. 1. Никола Х. Ивановъ 1 Х. Сака Ава. 1. Атанасъ Димовъ Ханжи 1. Маринъ Стуяновъ Бак 1. Атанасъ Ге. Дочювъ 1. Апостолъ Стояновъ Баат. 1. Параскева Веновъ 1 Х. М. Пашовъ Т. 1. Д Чунтуловъ 1. Василаки П. Агапъ 1 Василіи Г. Поповъ 1. Братіе Симеонъ и Панаютъ С. Додивичъ 1. Ниделчо сотировъ и синъ 1. Стефанъ саръ Ива-

новъ 1 Докторъ Марко Стфеановъ 1. Божилъ И. Каловъ 1. Стефанъ Кюр. Буковъ 1. Стефанъ Х. Ивановъ Ученикъ 1. Т. Д. Костефъ 1. Н. Г. Булашиковъ 1 Х. И. Димитровъ 1. Стефанъ Ж. Балковъ 1. Георги В. Геновъ 1. Тодоръ Костовъ 1. В. Стояновъ 1. Христо Тодоровъ 1. Стефанъ Стоиновъ 1. Ставри Бонювъ 1.

КРИТОХОРЪ СЛИВНЕНСКО. — Петаръ Господиновъ Певецъ 1. Стефанъ Георгивъ Наджи. Церковній 2. Стефанъ Миновъ Кандел. Х. Тодоръ Х. Димитровъ Прод. 1. Тодораки Николовъ Куемж. 1. Стефанъ Лазаровъ 1. Стефанъ Ге. Дуневъ 1. Іорданъ Гергивъ от конски 1. Деню Атанасовъ Бохол. 1. Петаръ Тодоровъ Влаховъ 1.

ЯМБОЛЪ. — Благ. Икономъ П: Филипъ 1. Сакела П. Мих. 1. Про. Георги. 1. П Ив. 1. П. Георги 1. за Цер. Св. Георгія 1. за Цер. свя. Троица 1. Апостолъ Куртювъ Елино Гречески Учитель 1 Учит. Атанасъ М. Кужукарски 1. Уч. Герги Петковъ емикювски 1. Пуч Иванъ Белювъ 1. Учинцы Шиліонъ Петрувъ 1. Петаръ Х. Иліевъ 1. Костанди Жековъ 1. Панаютъ Гергивъ 1. Георги Димитровъ 1. Паску Георгивъ 1. Герги Митовъ 1. Митю Георгивъ 1. Василъ Михалювъ 1. Митю Панювъ 1. Василъ Х. Михаиловъ 1. Х Панаютъ П Колювъ 1. Панаютъ Златювъ 1. от Еснафите. Георги Ив. Казловски Б. 1. поч. Георги Х. Михалювъ 1. Х. Тодоръ Кючюкъ Вълковъ 1. Иванъ Тъдоровъ кун, Георги Іордановъ Мамдровъ Бак 1. Димитаръ Сотировъ 1. Панко Георгивъ Карнокатлу 1. Георги Темноделецъ от Сам. 1. Атан Петрувъ Козло. 1. Влачо Пе. ко. 1. Транд марчевъ 1. Христаки Парушовъ 1. Александръ П. Геор. Зографъ 1 Моню Волковъ от Башелий 1.

поч. Х. Х. Х. П. Желювъ 1. Жекѹ Паръ 1. Маринъ Х. Дончовъ от Ярнаѹткювъ 1. Стою Махъ Петковъ от Ярнаѹткювъ 1.

ѲИИ ЗАЖРЯ. — Ярхіепископъ П. Михалъ 1. П. Георги Димитровъ 1. П. Кою 1. П. Прокопій 1. П. Стоянъ Стояновъ 1. Ѹчит. Я. Богдановъ 1. Ѹчит. М. С. Поповъ въ кортенъ 1.

ЖЗЛѲЗНИКЪ или (Ѳски ȥажра.) — Н. Ц. Митрофа Икон. П. Никола 1. П. Станю Дѹхов. от магли 1. 1. П Никола Трифоновъ 1. Х. П. Димо П. Ço. 1. П. Стефанъ 1. П. Никола Славовъ от Дервене 1. П. Станчю 1. П Петко от меричлери 1. П. Господинъ 1. П. Стефанъ 1. П. Іосефъ 1. П. Господинъ 1. П. Георги от Радіе мах. 1. Прото П Василіе 1. П. Ѳню П Д. от Деніе мах. 1. Х. П. Санди Даміяновъ 1. П, Трифонъ П. Василювъ 1. П. Костадинъ Ивановъ 1. Народното Ѹчилище въ Желсȥ. 1. Ѹч. Ф. Веліевъ 1. Ѹч. Я. Ивановъ 1. Ѹч. Пен. Миновъ 1. Ѹч. Стефан Петковъ 1. Вȥаим. Ѹч. Іонко Ивановъ от Ѳнина 1. Вȥаим. Ѹч. С. Тотювъ 1. Ѹч. Димитръ Рѹсювъ въ Гюрсджіе 2. Попечетели Ѹчилишни И. Стоиновъ и Х. Г. Славовъ 2. П. Петко Тот. Сахатчи 1. П. Начю Костовъ 1. П. Косю Юрсакювъ меткоглѹ 1. П. Иванчю Х. П. Саидювъ 1. П. Стоянчю М. Кѹȥарювъ 1. П. Кюрю Хечановъ ака. 1. Гос. Х. Пантели Х. Гс Кѹн. от Шюм. 1. Димитраки Б. Чакмакъ 1. Сава В. Х. Дечоглѹ 1. Иванчю Г. Мачомѹ 1. И. Стоиловъ Баиданоглѹ 1. Д. Тачовъ Даска С. Коювъ Сабѹнжи 1. Тодоръ Михалювъ 1. Дено Димовъ 1. Никола Минчовъ 1. Янастасъ Демировъ 1. Тодоръ П. Кандиловжьгатель 1. Дочю Славовъ от Ѳнина 1.

КАЗЯНЛЖКЪ, или свята Богородица. — П. Никола

1. П. І. от Каӡ. 1. П. Іосифъ 1. Стоѩнню Гр8вѣъ 2 І. Гр8вѣъ 2. Д Т. Д8мановъ 1. Ив. Станевъ Чолаковъ 1. Михалъ П. Василевъ 1. Х. П. Никола Х. П. Икономовъ 1. П. Иванчю П. Николовъ 1 П. Хр. Нен8въ 1. Стоѩнчю Г. Сап8новъ 1. Симеонъ Хри. от Шип. 1. Михалъ Петровъ Мержанъ 1. Миладинъ Тотювъ 1. Василаки Х. Василювъ Ѧпраковъ 1. Василъ Костадиновъ Бак. 1. Христ8 Коювъ Саб8н. 1. Иванчю Пенко Бак. 1. Геичо Коювъ Ѳмеижи 1. Христ8 Демировъ 1.

МѦН. КѦЗѦНЛѪСКИ ВОВЕДЕНІЕ. — Д8ховникъ Ѧмфилохіи от Сливенъ 1. Иг8менца Капитасиніѩ опщ 2.

ШИПКѦ. — Благ. П. Стефанъ Сакиларіи 1. П. Павелъ Пр. Зогравъ 1. П. Стоино Деновъ 1. П Лазаръ Радювъ 1. П. Ѧндреѩ П. Стоѩновъ 1. Слове. Г. Христо Д. Караджовъ 1. М8сик. Г. Шиню П. Стефановъ 1 Шиню Т. Чолаковъ 1. Христ8 Гергювъ Кавтан. 1. Р8си Пе. Загор8въ Кюр. 1. Христ8 П. Геновъ автанъ 1. Р8си Ганевъ Боѩжи 1. Димитръ Г. Чиловъ Б ѩд. 1. Ѧраланъ Іовчовъ Боѩд. 1. Христо Геновъ Бочѩк. 1. Несторъ Геновъ Боч 1. Иванъ Коювъ Боч. 1. Григоръ Калювъ каф. 1. Минко Минковъ ак. 1. Иванчю Баювъ ак. 1. Стоѩнъ Колювъ Лилогл8 Ѧк. 1. Гончо Минчовъ Хан. 1. Динко Бонювъ Сабон. 1. Пеню Христ8въ Кавлак. 1. Леко Василювъ кюр. 1. Ученици Петръ Дѩк8въ Ста. 1. Костадинъ Тотювъ Чорб. 1. Иванъ Коювъ Тап8кчіевъ 1. Костадинъ Коюкъ Бадже 1. Иванъ Пеичювъ 1 Данчо Тотювъ Пал. 1. Минчю Лалювъ Тринг8въ 1. Нено Иван8въ Каповъ Кою Хри. Боекаджіевъ 1.

ГѦБѦРВО. — Благ. Х. Попъ 1. П. Василъ П. Стефановъ 1. П. Станчю 1. Учиъ Стефанъ Георгіевъ от Хадж̃аръ 1. Уч. Стоинъ П. Стоиновъ 1. Ниделк8 Марковъ К8рбак8въ 1. Петръ Диювъ Хаджи

1. Тению Велювъ 1. Михалъ Петковъ 1. Стефанъ М. Радучовъ. 1

СѪЛО ГОЛѪМО. — Благ. П. Георги 1. Ѹч. Христу В. 1. Иванчо Ян. Пеювъ 1. Пеню Николовъ дюл. 1. Ангелъ Димитровъ дюл. 1. Петръ Д. дюл Барци 1 Георги Димитровъ дюл. 1. Марко Хр. Петканъ 1. Дончо Кунчовъ Бак. 1. Ѹч. Захарія П. Стояновъ Г. 1. Иванъ Петровъ 1. Иліе Дочовъ 1. Митку Нечовъ 1. Пеню Ивановъ 1. Димитръ Тенювъ 1. Дечо Димовъ 1. Захарія Начовъ 1. Михалъ Колювъ 1. Атанасъ Тенювъ 1.

СѪЛО ТЯРНИЧЯНИ. — Благ. П. Иванъ 1. Ѹчит Симеонъ Ниделчовъ 1. Дончо Несторовъ 1.

СѪЛО ТЪРІЯ. — Благ. П. Андонъ 1. П Димитръ 1. Ѹч. Іоакимъ Троянскиъ. Ѹч. Савва Ивановъ 1. Дончо Стояновъ Ктиторъ 1. Марку Стоиновъ 1. Лалю за Синаси 1.

СѪЛО КЯРЯКИТЛІИ. — Бл. П. Никол. Ѹч. Іоаим. Груе. 1 Пев. Янчо Ивановъ 1. Ѹч. Канчо Николовъ 1. Никола Бак. 1 Картъ колю за Синаси 1.

СѪЛО СЯХРЯНИ. — Благ. П. Савва 1. Слов. Ѹч. Дечо Николовъ 1. Иванчо Сапчовъ 1. Ѹч. Несторъ искювъ 1. Николчю Неновъ 1.

ХЯДЖЯРЪ. — Благ. Сакиларій П. Петаръ П. Стоянова 2. П. Василъ 1. П. Тріандафилъ от Вѣтре. 1. Ѹч. Георги Іерафимовъ 1. Ѹч. Стефанъ П Сакеларіевъ 1. за Черковата и за Ѹчилището 2. Маринко Милевоъ 2. Брат. Бошко и Раче Язови 2. Теодоръ Іоновъ Семерджиски 2. Мане Марковъ Кавтанжи 2. Коли Василіевъ 2. Стоянъ Цвятковъ кав. 1. Х. Спасъ Русювъ 1. Руси Николовъ 1. Димитаръ Іоановъ Векилъ 1. Марко Д. Протомасторъ Ха-

бажиски Еснафъ 1. Атанасъ Петровъ 1. Иванъ новъ Кахв. 1. Груд Пеичовъ Чюкжша оглу 1 Е Балковъ Епитропъ Цер. 1. Грудъ Пенчовъ 1. Х те Димитровъ 1. Брат. Станко и Балковъ Б. 1. фанъ Милевъ 1. Радъ Мчлевъ 1. Никола Іоа 1. Діе Гнчевъ 1. Брат. Стоянъ и Іовко Шиш 1. Спасъ Ве. Главовъ 1. Гюра П Димитровъ 1. ко Стоиновъ 1. Радъ Димитровъ Мушовъ 1. С Стоиковъ Лиловъ 1. Божко И. Данчевъ 1. И Гочовъ Ракажи от Зара 1. Христе Ганевъ 1. И Стамовъ 1 Божко П. Попухчи 1. Несторъ Сто въ Кафта. 1. Слафъ Т. Хаджиски 1. Тоте Р. жиски 1. Радъ Стамовъ 1. Христе Пе. Стамовъ Марко Стоиловъ 1. Стоянъ Иделковъ Шиш Груд Д. Пжчевъ 1. Несторъ Г. Катревъ 1. Ва Т. Тафровъ 1. Миле Стояновъ Капзамалъ 1. янъ Росювъ 1. Христо Д. Бояжи 1. Христ. Ив. евъ 1. Іоно Петровъ Балтовъ 1. Грудъ Радев Виде Станковъ Бояжи 1. Атанасъ Н. Семержи Бошко Т. Божиковъ 1. Атанасъ Валевъ Кандали ки 1· Радъ Георги Карлевъ 1. Иванъ Митовъ Стою Стояновъ Парадиговъ 1. Стоино Маленов Х. Русн Гардовъ 1. Виде Ив. от Сусотчюкъ 1. Ст чю Василіевъ Кафт. 1. Иванъ Валевъ от Сют Сто. Нан. от Су. 1. Ив. Колевъ 1. Христе Радев

РАМАНЛІЙ. — Благ. П. Никола Ганчевъ 1. Петръ Лалнолъ 1. П. Филипъ Іоновъ 1, М Деновъ 1. Никола от Панагюрище 1. Марко М Хаджаръ 1. За Училището 1. Стоянъ Стан Векилъ 1. Цветко Колевъ Праматаръ Дечо М. левъ 1· Киро С Кировски 1. Ганче Петровъ 1. Иванъ Славковъ Моловъ 1. Ученици Гено Де 1. Раче Пенчовъ 1.

АМЗАЛАРИ. — Уч. Никола Димитровъ от Къналжк 1. Х. П. Георги 1. П. Спасъ. 1. Георги Цветковъ 1.

КАЛОФЕРЪ. — За Училището Калоферско 1. Учит. Боте Петковъ 1. Уч. Димитръ Фингова 1. Учи: Спасъ Санковъ 1. Уч. Никола Шишеджіевъ 1. Докторъ Д. Николичь 1.

МАН: КАЛОФЕРСКИ ВОВЕДЕНІЕ. — Игуменца Еупраксія опцю 2.

МАН: РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО. — Игуменца Евгенія опцю 2

КАРЛОВО. — Все. Благ. Отецъ Нкономъ П. Христо Прот. П. Басиліевъ Учителъ Дѣвически 1. Благ. П. Христо Х. Марковъ 1. Ученици от Дѣвическото Училище на Церква Успеніе Пресветія Богородицы. Г-жа Ангелка и Еленка П. Джамѣзови 1. Маріика Христо Пуліева 1· Христанка Иванъ Фурнаджіева 1. Анна и Ланка Букови Чеуцъ 1. Параскева и Аника Ив. Х. Димитріева 1. Гинка и Параскева Димитріеви 1. Танка и Христина Х. Карагюзови 1. Анна и Христиниа Станкови 1. Киріекица Лилова 1. Елисавета Учителя Салнова 1. Марійка Цоцева Чеуш 1. Анка Стефанова П 1. Марійка Ненова Бенчевъ 1. Ниделя Юнова фурилши 1. Анна Бошкова Мотафъ 1. Благор.Иванчо Д. Кескиневъ 1. Георги Нончева Бак. 1. Славчо Станковъ Папохчи 1. Пенчо Радовъ Книгопродавецъ 5. Димитръ Поповъ 1. Братіе К. Буколова 1. Братіе Иліяви Чиджеоларъ 1. Георги И. Тентіевъ 1. Х. Стефанъ Докторъ (Sarbin) 1. Благ. Протосингелъ Кирилъ 1. Басилъ Д. Пуліевъ 1. Костандинъ дечковъ Франеоравтъ 1. Георгі. У. Трантеоъ 1. Марко П. Тантиловъ 1. Петаръ Нв. Фурнажіевъ 1.

СОПОТЪ. — Пьрвъ Ѹч. Партеній Стефановъ от Троıанъ 2. Иліе Икономовъ П. Павли Дочювъ 1. Х. П. Георги Сикилювъ 1. Фрати Юсифовъ 1. Цачю Пе Михаловъ 1.

МѦН: СОПОТСКИ. — Игѹменъ Ѧнтимъ Н. Михалювъ 2. Іеромонахъ Никодимъ Ивановъ 1. Ѹченикъ Игѹменски Христо М Кюрчиски 1. П. Маркѹ от Старѹ Ново Село 1. Ѹченикъ на Отча Никодима Иванъ Колювъ Кърѹлеки 1.

ЧИРПѦНЪ. — Благ. П. Димитръ Петковъ 1. П. Иванъ Петровъ 1. П. Панаютъ Мигко 1 П. Никола Х. Стоювъ 1. П. Димитръ Єпит. Ѹчи. 1. П. Х. Петръ 1. П. Стефанъ Събевъ 1. Поч. Х Данчо Х. Георгиевъ I. Х. Ниденчо Ц. Петковъ 1 Х Танчю Іоановъ 1. Іоанъ Тодѹровъ Бьк. 1. Георги Костовъ Бакаржи 1. Даміанъ Данювъ Кафта, 1. Дончю Димитровъ Кафта 1. Стефанъ П. Николовъ Каф. 1. Киро Х. Костадиновъ Каф. 1 Георги Димитровъ Каф. 1. Видю П Николовъ Бак 1. Никола Х. Петровъ 1. Нико Стоıановъ Бак. 1. Христѹ Запрıановъ Бак. 1. Главни Ѹчит Иикѹ Т. Кочевъ 1. Помошни. Василъ Х. Іоановъ 1. Взаимно Ѹч Георги Теновъ 1. Слов. димитръ от Хаджар Ѹч. въ Кара орманската Махла. I. Іванъ Петковъ 1. Георги данчевъ Образопис 1. Слов Никола Дфновъ 1. Ѹченицы. Боичю Х. Х. Савовъ 1. Х Іоанъ Х. Неиковъ 1. Х. Димо Х. Петровъ 1 Иванъ Николовъ от Меричıе 1 Пею Тотювъ 1. Іоанъ Х Стамовъ 1. Іоанъ Митовъ 1. Джене Милчювъ 1. Іоанъ Кънчевъ 1. Іоанъ Стоевъ 1. Стоıанъ Єнивъ от Ивжилери 1. Хѹвенъ П. Іордановъ от Караджа 1. Димитръ Ѧтанасивъ 1.

СЄЛО МЄРИЧЛЄРИ. — Благ. П. Петкѹ Тотювъ

1. П. Станчю 1. дочю Славевъ 1. Благ. П. Мила от Алипашилово 1.

ФИЛИБЕ. — I. Грвевъ Учитель 3. Христо Г. Деловъ съ Дрвжіе 2. Учит. Петръ Стоянов въ Каршияка 2. Стоянъ Стояновъ Книгопр 1. Александръ В. Х Вълковъ Кърловецъ 1. Никола Т. Даміяновъ Сопотченец 1. Никола Вълкввъ Карлов. 1. Каршиска Димитръ Ивановъ 1. Тане Ненкввъ Казан. 1. Іоанъ Мариновъ Казан 1. Тодоръ Николовъ Казан. 1.

ВЪ МАРАШКА МАХЛА. — Благ. П. Никола 1. П. Иліе 1. Висарионъ монахъ Хилен. 1. Учит. Никола Петровъ от Кпри. 1. Нанденъ Квр. Матанъ Откпр. 1. Благ П Іоакимъ 1.

ВРАНИ. — Митръ Костовъ 1. С. Костовъ 2.
ТАТАР ПАЗАРДЖИКЪ. — За Опщесткото 1. За Обитель Св. Апостоли Архимандритъ Игвменъ Герасимъ 1. За Об. Св. Никола Иг. Харалямбіи и Серафимъ 1. Благ. II. Атанасъ Георгіевъ 1. Нач. Никола Ангилвзъ 1. В. Никовъ Пѣвецъ 1. Ю. Неновъ Гл. Уч. 1. Хр. П. Ковачевъ вздан-вч. от Сопотъ 1. Станиславъ Д Доспеоси Живописец 1. Тодоръ Киркогъ от Соп. 1. Костадинъ С. Баласмижіевъ 1. Костадинъ Ив. Тер-ножаръ 1. Алекси П Димитровъ Терзи 1. Тома Димитровъ 1. Вилвчо То. Бак. Карабвиар 1. Ангелъ Тодоръ Санджкчи 1. Петко Анастасъ Ханжи 2. Иліе Костадиновъ Беліевали 1. Въ Каналж Кавашкото Училище. Ученици. Костандинъ Георгіевъ 1. Георги Пе. Х. Велнчковъ 1. Иліа П. Стоювъ 1. Атанасъ П. Пеичовъ 1. Маріа и Раина Георгіеви 1· Ангел Здравввъ 1. Иванъ Иліе Поповъ 1. Георги Иванъ Цонковъ 1. Костадинъ Атанасовъ абл. 1. Чвѣтко Стзименовъ 1. Петръ Христовковъ Папвчи. 1. Анна Иліевл 1. Никола Филиповъ Тер.

1. Иванъ Величковъ Бак 1. Иліа Игнатовъ Градинар 1. Георги Ивановъ Папѹтчи. 1. Стѹянъ Цветковъ Мѹтафъ 1. Тома Димитровъ. кюр. 1. Христѹ Геновъ Кацар. 1. Костандинъ Иванов крастовалн 1. Атанасъ Марзановъ овчаръ 1. Ангелъ П. Германъ 1. Никола Атанасовъ Ножаръ 1. Георги Атанасовъ Стамболѹ 1. Стефанъ Стоиковъ 1. Димитръ Георгивъ Пен. 1.

ѸНИ МАХЛѸ — Благ. П. Петръ 1 Благ. П. Валю 1. Возали Ѹч. Лазаръ Гергивъ 1.

ИХТИМАНЪ СОФІИСКО ОКРѪЖІѸ. — Благ. П. Панаютъ Бонювъ Таранажи 1. Георги Митовъ и Димитръ Ангеловъ Мѹтафчи 2. Георги Б. Стефановъ 1. Делчо Радовъ Саб. от Панагюр. 1. Цветко Ѹчит. Паневъ 1. П. Панаютъ П. Николовъ 1.

ПОИБРѸНЪ. — Благ. П. Иванъ Становъ 1. Ангелъ Стѹяновъ 1. Нено Ганчовъ долцѹ 1.

ПАНАГЮРИЩѸ. — Дѹховникъ Х Митрофанъ Хилендаръ и В. Мон. 2. Доховникъ Касіянъ Рилецъ И Димитри К. 2. Св Икономъ Несторъ 1. Иванъ Ганчевъ 1. Никола Раиковъ 1. Лѹка П. Дрнчевъ и Синъ его Иванъ 1. Неико Ненчевъ 1. Цветко Георгивъ 1. Георги Тасовъ 1. Стоянъ-от Баня 1. Иванъ П. 1. Мѹдрословъ. Го. В Чолаковъ 1. Ѹпи. Ц. Рать Ик. Ге. Исиниови Иванъ и Христо 1. Ѹпи. Ц. Марко С. 1. Ѹпи Ѹч. Х. М. П. исин. Петко Нено и Хар. 1. Ѹпи. Ѹч. Динчо в. исин. Стеф. и Хар. и Фил. 1. Ѹпи. Ѹч. Тасо Д. исин Велк 1. Ѹчит. Наиденъ П. Стояновъ 1. Взамно Ѹч. Пет. Матеевъ и син Силвестріи 1. Искрѹ Цветкѹ Иванъ Грѹевъ от Златица 1. Г. Неичо Влъковъ Жилен Петко Ралевъ Таба. 1. Драгѹлъ Кретевъ 1. Х. Захаріе А-

лексовъ 1. Иліе Георгиевъ Бароѕъ 1. Нено Ник. Уч. от. Понбренъ 1. Петръ Стефановъ Иѕърванъ 1. Петръ Иліевъ Братковъ 1. Иліе Тоневъ Златар 1. Цветко Н. Пѣвецъ Ч. 1. Иванъ Н Божи и Пѣв. Ц. 1 Тодоръ Ц. Божи 1. Симонъ Н. Божи 1. Иліе Стояновъ 1. Гроѕю Тодоровъ 1. Стоянъ Андреевъ Савви 1. Стоянъ Ненчевъ 1. Атанасъ С. Налбан и син Даміанъ 1. Симонъ П. Ивановъ от Понъ 1, Крастю и Стефанъ Ранкови 1. Атанасъ Петковъ 1. Иліе Ивановъ Белк 1. Никола В Тотювъ 1. Елисавети Иванова Учителка 1. Докторъ Николаи Маиовъ и Х. Ик. Х Д. 2. Ученицы 1. Стефанъ и Стоянчю К Балъачови 1 Иванъ и Кoѕма Петрови 1. Иванъ и Георги Ненови 1. Ратъ Нисторовъ 1. Паѕирджиско окрѫжіе С. Николаи его Хараламби и Серафимъ 1.

КОПРИВЧИЦЯ. — Благ. П. Стефанъ 1. Благ. П. Иванъ ерчо 1. Бл| П. Павелъ. 1. Бл. П. Иліе 1. Г. Благое Г. Уч. 1 За Учил. лвъ даръ от Б. Грѹева 1 Стоянъ Белчовъ Клисѹре 1 Дончо Д Радомировъ Вѕ. Уч. 1. Цветко Неделчовъ Вѕ. Уч. от ери дере Паланка 1. Петръ М. Желковъ 1. Александръ Гр. 1 Стоянъ П. Марковъ 1. Цаню Ст. Хажи 1. Филипъ Кр. Богд. 1. Петръ Василовъ 1. Бранко Ст. Х. Ненковъ 1. Теодоръ сто. Пощанка 1. Ученицы. Вело Х Іоановъ 1. Вело Панчо 1. Стоичо Х. Стеф. от Тет. 1. Дончо Я. Цѹрковъ 1. Славчо Х. Дончовъ 1. Костанди П. Стеф. Стоянъ Т. Догановъ 1.

КЛИСУРЯ. — Бл. П. Филипъ 1. Бл П. Бранко Пр. 1. Бл. П. Минко 1. Бл. П. Крастю 1. Цанко Н. Боежіевъ 1. Христо Черна 1. Венцеславъ П. Клисѹр. Уч. 1. Христо Г. Трѹвчевъ Уч. 1. Петръ Копчевъ Уч. 1. Стоянчо Копчевъ 1. Стефанъ П. Ива-

новъ 1. Братанъ Пенчевъ 1. Х. Никола Х. Савовъ 1. Георги Петковъ 1. Панко Х. Петровъ 1. Станко Нѧгѹловъ 1. Ѡнаки Костандиновъ Доп. 1. Петко Генчевъ 1. ѕа Ѹчилище и Церквата 2.

ЗЛАТИЦА. — Бл. П. Теодоръ 1. Ѹч. Іоанъ Х. П. Н. от Пир. 1. Черно Костовъ Хан. 1. Паню Нейковъ 1. Ѣлько Іоановъ 1.

ПИРДОПЪ. — Преподо Протосингелъ Неофитъ Векилъ пир 1. Дѹховникъ Х Никифоръ 1. Благор. Лѹка Павлевъ 4. Х. Иванъ Х. Димитріевъ 1. Х. Боѥнъ Х. Димитріевъ 1. Х Витанъ Х. Стоиковъ 1. Георги Андоновъ Злар. 1. Ѹч. Иліе Ценовъ етроп. 1 Ѣѕаим Ѹч. Георги Х. Христовъ 1. Никола Минчевъ 1. Григоріи Ганчовъ 1. Георги Петровъ 1. Ѹченицы Ѹч. Никола Петровъ 1. Тодоръ и Недѣлю Лилови 1. Теодоръ и Стоико Ядеви 1. Григоріи Цановж 1. Симонъ Ядювъ 1. Гото цановъ Малафовъ 1.

ТѸТОВѸНЬ. — Г. Х. Станю Х. Станчовъ 1. Х. Іоанчо Боѩджи 1. Марко Іончовъ 1. Михалъ Тихоловъ 1. Христо Цветковъ 1. Тихонъ Ѥп. Цер. 1. Теодоръ П. Шишковъ? Петко Мнлювъ 1. Икономъ П. Георги 1. Протопопъ Лаѕаръ Н. Кифаловъ 1.

ВИДРАРѸ. — Благ. П. Василъ П. Петровъ 1. Бл. П. Теодоръ Иванчовъ 1. Бл. П Сава Дановъ 1. Бл. П. Василъ Бонковъ 1.

СВИНАРЪ Бл П. Георги Ичовъ 1. Ракита Бл. П. Василъ 1. Бл. П. Никола Давникъ Горно Ѹч. Бѣло П. Петровъ 1. Долни Давникъ П. Михалъ 1. Михалчо П Костовъ 1. Кроаицы П. Стефанъ 1. Петериица П. Иванъ 1. Махла П. Петръ 1. Гораинъ Николовъ 1. Тѫрнини П Иванъ Рашивъ 1.

СРѢДѸЦЪ (Софіѧ) — Всеп. Іером. Явскентіе и-

гѹм. Крѣмик Мон. 1. Ιерот. Теодосіи игѹм. Дивотинкк. мон. 1. Ιером. Василіи игѹм. искрец. мон. 1 Ιером. Мелетін игѹм.Ѳлешник. мон. 1. Преп Монахъ Даниилъ игѹм. Германск. мон. 1. Бл. П. Тодоръ Сакеларіи 1. Бл П. Матеи 1. Бл. П. Тодоръ 1. Бл. П. Георги 1. Бл. П. Ѡнакій ѹт. цьр. 1. Бл. П. Георги от с. клис. 1. Бл. П. Милѹтинъ от. с. Гѹрма 1. Бл. П. Иліѣ от с. Храбьр. 1. Бл. П. Стонко от с. Кокор. 1. Бл. П. Димитръ от гро. Грезникъ 1. Г. Д. Траиковъ Градонач. 1. Замф. Димитриѣъ 1. Мито Маноль Коджа Баш. 1. Нончо Я. Ιстовъ еп. Ѹч. 2. Иванче Яндоновъ еп. Ѹч. 1. Яндонъ Наиденовъ 1. Иованъ Стоичевъ Кѹпр. 1. Костадинъ Геровъ Гл. Ѹч. 2 Маханлъ К. Бѹрѣ. Ѹч. 1. Янгелко Маноиловъ Ѹч. 1. Димитръ Мановъ Ѹч. 1. Христо Т. Стоѣновъ Ѹч. 1. Крьсто Маноиловъ Нешовъ 1. Братіе Мано и Димитръ Панчеви 1. Димитръ Петровъ Неврок. 1. Георги П. Стоѣновъ Ѹченикъ 1. Георги Петровъ Ѹчен. 1. Николаи Георгиѣъ Ѹчен. 1 Косто Георгиѣъ от 1. чинъ 1. Ман. Георгіевъ 1. Ятанасъ Филиповъ аб. 1. Михаилъ Меленовъ от Радом 1. Костадинъ Михаиловъ Гнигопро. 2. Х. Мано Стоѣновъ за Дашерѣси Ѳлена 1. Исинмѹ Димитріи 1. Яндонъ Господиновъ Захар. 1. Маріеца Костова (терзіи-гашъ) 1. Димитръ Игнат. от. грѣз. 1. Дохо никъ Неконъ от грѣз. 1. Стоѣничо Стоѣновъ тѹтѹнжи 1. Герги Дѹчковъ Ѹчен. 1. Никола Х. Ѡнковъ за Братче 1.

СЯМОКОВЪ — Ѹчнт. Г. Г. Игономовъ 1. Братіе Х. Гюрови 1. Христо Ял. Сребр. Димитри Ят. Героѣъ 1. Христо Спасовъ Папѹк. 3. Димитри Николовъ Кара-стоѣновъ Книгопрод. 1. Иванчо Стоѣновъ Папѹк. 1. Сотиръ Зах. Черешъ Кѹем. 1. Стоилъ Сто-

нновъ Папвк. 1. Гевргн и Василін Дим. Яв л. 1. Стоянъ Митовъ Сѫж. Тѫфекъ 1. Велинъ фѫрнежи наловинъ 1.

ДѪПНИЦЯ. Препод. Отецъ Иларіонъ Илендарицъ 1. Преп. Отецъ Х Никитъ Рилецъ 1. Николае Ѫнакювъ Окрѫж. 1. Ѫч. Димитри Н. Чюковъ 1. под. Ѫч. Николай Инковъ 1. Георги Захаріевъ ѫченикъ от Рила 1. Василъ П. Павлевъ Ѫчен. 1.

СѲЛО РИЛЯ. — Б Ѫч. Христо Іоанаовичъ 1. Х. Мано Георгювъ кюръ 1 Благ П. Стефановъ 1. Иванчо Младеновъ 1. Христо Милчовъ Мнханжи 1. Панаютъ Стефановъ касапъ 1. Иникчю и Василъ П. Ангелови 1. Алексо Милошъ за синаси Иванъ 1. Димитри Рѫзов за синасн Васили 1. Василъ и Христто И. Мицови 1 Димитаръ Ц. Дермен. Николин Стоичовъ Кюръ 1. Георгн Д. Павлевъ 1. Певецъ Ц. Костадинъ. Миновъ 1. Димитаръ Х. Мавровъ 1. Димитаръ и Давитъ Стоичови 1. Алекѫ Стоилъ орнзлѫвъ 1. Георгн Ли. Мавровъ 1. Георги Д. Хачачъ окотаранъ 1. Георги Ив. Стоичовъ 1. Инокенти Рилски Чишнеиша Г. Х. Ѳвтиміе 1. Г. Минодора съ Ѫченицытиси 1. Г. Титириніа 1. Г. Маріа съ Ѫчиницитиси 1.

МОН: СВ, ІОЯНЪ РИЛСКИ. — Отецъ Неофитъ Игѫменъ 5. Отецъ Агапіа Деяконъ 3. Отецъ П. Пантелінмонъ 3. Отецъ Митрофанъ 1. Отецъ Максимимъ 1

БѪКѪРѲЩЪ. — Негово Превосвещенстенство Г. Г Панаретъ Митрополит. Погонски от Сфищовъ за вдаръ 20. Хрисандъ Протосингелъ Погониски и Братъ е о Іоанъ П. Т. сакиларіевъ от В. Т. село гор. Ряховица въ даръ на ѫчилището тѣхно 10. Благород-

ніи Г. Г. Докторя Атанасовичь 10. Благородніи. Г. Г. М. Бенли Шюмненецъ подарюка за въ днвдедовското Училище 10. Іоанъ Д. Х. Бакаловъ 2. Братіе Тодоръ и Сте. Бочюви от Гор Рюх. 2. Хараламбу Саровъ от Шюм. 2. Варбанъ Ж Ешекчоолу от Шюм. 2. К. Д Русовичъ отъ В. Т. Арб. 1. Петаръ Х Димитровъ 1. Козма Тричковъ 1. Георги Іоановъ от Сливенъ 1. Іоанъ Михалъ от Охрид. 1. Петаръ Ангеловъ 1. Сотиръ П. Г. Икономовъ от Самоковъ 1. Михалъ Сидеровъ от В. Т. село Арбан. 1. С. Станковичь отъ В. Т 1. П. К. Канталжіевъ от В. Т. 1. Х. Х. Диловъ от Соп. 1, Г. Зафировъ от Сли. 1 Стефанъ Русювъ от Лоrи. 1. Х. Христо от Лов. 1. Димитаръ Минковъ от Лов. 1. Николай Д Рожаиковъ Часотворителъ от Т. Паз 1. Гаврилъ Атан. Филиповъ Часотворителъ от В. Т. 1. Симионъ Минковъ от Рухч. 1. Атаналс Т. Фжнджковъ от В. Т. 1. П Симеонъ тютюнжи от Сив. 1. Стефанъ Банковъ Боежи от Бекр 1. Панагютъ Стуюновъ от сил. 1. Щефанъ Василювъ от Рус. 1. Панаютъ Атанасовъ Т. 1 Христаки П. Вачювъ от Т. 1. Петаръ Щ Костовъ от Габ. 1 Ниделку Сахатции от Пазаржикъ 1. Василъ Д. от. Севліев. 1. Христу Велковъ от Котел. 1. Н. Христовъ от Карл 1. Ст Ивановъ 2. И. П Алексевъ 1. С. Николовъ 1 Енаки Христовъ 1 Сава Петкувъ от Котелъ 1. Никола Делювъ от Т. П. село Козарювъ 1. Николай Цанювъ от Хано Манукъ 1 Петко Атанасовъ от Т 1. Н. Теодоровъ Слов. Слага. от В. Т. сел. Арб.

☞ Цѣна-та на тѫѕи книга бѣше ся опрѣдели-
ла по 16 гр. спорѩдъ обѩвлението нъ сащл-та кни-
га изляѕѩ почити отъ 17 колы ѕа това ся прила-
гать още по 2 гр. на всѩкѫ єднѫ книгѫ